

ŠEST GODINA

HARLAN KOBEN

„Svaka Kobenova nova knjiga razlog je za slavlje, a ovako dobra knjiga kao što je *Šest godina* razlog je za ushićenje.“

Huffington Post

HARLAN KOBEN

ŠEST GODINA

PRVO POGLAVLJE

SEDEO SAM U POSLEDNJEM REDU crkvenih klupa i gledao kako se za drugoga udaje jedina žena koju ću voleti u životu.

Natali je, naravno, kao meni u inat, bila u belom i izgledala veličanstveno. Oduvek se njena lepota odlikovala kako tananošću tako i priličnom snagom, a tamo pred oltarom izgledala je nebeski čista, gotovo kao da je s drugog sveta.

Grizla je usnu. Setio sam se onih dokonih prepodneva kad smo vodili ljubav, a onda bi ona obukla moju plavu svečanu košulju pa bismo tako sišli. Sedeli smo u kutku za doručak i čitali novine, a ona bi izvadila blok i skicirala. Kad bi mene crtala, isto ovako bi grizla usnu.

Osetio sam kao da mi nečije ruke zaranjaju u grudi, grabe krhko srce i cepaju ga nadvoje.

Zašto sam došao?

Verujete li u ljubav na prvi pogled? Ni sam u nju ne verujem. Doduše, verujem u privlačnost na prvi pogled, veliku i više nego fizičku. Verujem da vas tu i tamo - jednom, možda dvaput u životu - neko privuče tako snažno, tako iskonski i trenutno, kao nečim jačim od magneta. Tako je bilo sa mnom i s Natali. Ponekad ostane na tome. Ponekad to raste i prikuplja vrelinu, pa se preobrazi u veličanstven plamen, za koji znate da je stvaran i da će večno trajati.

A katkad vam se prosto učini da je onaj prvi zapravo drugi.

Naivno sam verovao da ćemo zauvek ostate zajedno. I to ja, koji nikad nisam verovao u posvećivanje i koji sam činio sve da izbegnem njegove stege, a ipak sam odmah - dobro, posle nedelju dana - znao da je to žena pored koje ću se buditi svakog bogovetnog dana. To je žena za koju bih dao život. To je žena - da, znam da ovo zvuči otrcano - bez koje ništa ne mogu da radim jer ona i ono najobičnije začini intenzivnim.

Bljutavo, zar ne?

Sveštenik obrijan do glave držao je govor, ali meni je krv udarila u uši pa ga ništa nisam razumeo. Zurio sam u Natali. Želeo sam da bude srećna. Nije ovo puka fraza, laž koju često sebi ponavljamo jer,

uistinu, kad nas ljubavnica više neće, želimo da joj bude grozno. Međutim, ja sam to zaista mislio. Ako stvarno smatram da će Natali biti srećnija bez mene, onda treba da je pustim, bez obzira na to kako mi je teško. Samo što nisam verovao da će biti srećnija, šta god govorila ili radila. A možda je to opet samo zavaravanje, još jedna laž koju sebi govorimo.

Natali me je jedva i pogledala, ali primetio sam joj malo stisnute usne. Znala je da sam u crkvi. Pogled je uprla u budućeg muža. Nedavno sam saznao da se zove Tod. Mrzim ime Tod. Tod. Verovatno su ga zvali Todi, Todman ili Todster.

Kosa mu je bila preduga i razmetao se čekinjastom bradicom od četiri dana, koju neki smatraju modernom, a drugi, kao što sam ja, požele da ga zviznu po toj bradi. Glatkim i nadmenim pogledom preleteo je preko gostiju i zastao, gle, na meni. Zadržao ga je samo sekund, odmerio me i shvatio da ne zaslužujem više vremena.

Zašto mu se Natali vratila?

Deveruša je bila Džulija, Natalina sestra. Stajala je na amvonu, držala bidermajer obema rukama i smešila se beživotno, nalik robotu. Nisam je ranije upoznao, ali viđao sam je na slikama i slušao kad razgovaraju telefonom. Izgleda da je i Džuli bila zaprepašćena ovakvim ishodom. Pokušao sam da joj uhvatim pogled, ali ona se trudila da pilji u prazno.

Ponovo sam pogledao Natalino lice, pa sam osetio sitne detonacije u grudima. Bum, bum, bum.

Čoveče, ovo je baš bila loša zamisao. Kad je kum izneo burme, nešto mi je leglo na pluća. Teško sam disao.

Dosta.

Pretpostavljam da sam došao ne bih li se uverio rođenim očima. Na teži način sam naučio da mi je to potrebno. Otac mi je umro pre pet meseci od jakog srčanog udara. Nikad dotad nije imao problema sa srcem i po svemu je bio dobrog zdravlja. Setio sam se kako sam sedeo u onoj čekaonici, pa kako su me pozvali u kancelariju lekara, kako su mi saopštili strašnu vest - a onda su me pitali, i tamo i u pogrebnom zavodu, hoću li da mu vidim telo. Preskočio sam to. Valjda nisam želeo da ga upamtim kako leži na nosilima ili u kovčegu. Sećaću ga se onakvog kakav je bio.

Kako je vreme prolazilo, međutim, sve mi je bilo teže da prihvatim

njegovu smrt. Bio je tako pun energije, tako živ. Dva dana pre nego što je umro, išli smo na hokejašku utakmicu *Njujork rendžersa* - tata je imao sezonske ulaznice - pa su se igrali produžeci, a mi smo vikali i navijali, pa kako je onda mogao da umre? Zapitao sam se da nije nekako došlo do greške ili do nekakve velike prevare, pa mi je otac možda i dalje živ. Znam da to nema nikakvog smisla, ali bol ume da se poigrava vama. Ako dozvolite beznadu da se pomoli, ono će vam pružiti mnogo drugačijih odgovora.

Proganjalo me je to što nisam video očevo telo. Sad nisam želeo da napravim istu grešku. Držeći se ove loše metafore, sad sam video leš. Nije bilo potrebe da proveravam puls, da ga buškam ili da se nepotrebno duže zadržavam.

Potrudio sam se da što neprimetnije odem. To nije baš najlakše kad ste metar i devedeset pet i građeni, iskoristiću Natalino poređenje, „kao drvoseča“. Imam krupne šake. Natali ih je volela. Držala bi ih i pratila linije na dlanu. Govorila je da su to prave šake, muške šake. I njih je crtala zato što, tvrdila je, one pričaju moju priču - moje radničko poreklo, studije na Lanfordskom koledžu koje sam plaćao radeći kao izbacivač u lokalnom noćnom klubu, ali i to da sam sad najmlađi profesor na njegovom odseku političkih nauka.

Izmigoljio sam se iz bele kapelice na topao letnji vazduh. Letnji. Je li zapravo ono samo to? Letnja avantura? Nismo bili dvoje uspaljenih klinaca što žude za dogodovštinama u kampu, već dvoje odraslih što traže samoću na odmoru - ona da slika, ja da pišem disertaciju iz političkih nauka - koji su se sreli i podlegli, a sad kad se već bližio septembar... pa eto, sve lepo ima kraj. Čitava naša veza imala je nekakav nestvaran prizvuk, oboje smo bili daleko od uobičajenog života i svih onih svakodnevnih banalnosti koje idu s njim. Možda je zato bilo tako zanosno. Možda je upravo zbog činjenice da smo vreme provodili u tom mehuru lišenom stvarnosti, naša veza bila bolja i silnija. Možda samo lupetam.

Kroz vrata kapele čuo sam povike i pljesak. To me je trglo iz obamrlosti. Obred je gotov. Tod i Natali su sad gospodin i gospođa Čekinja. Uskoro će izaći. Zanimalo me je hoće li ih zasipati pirinčem. Todu se to verovatno ne bi dopalo. Pokvario bi mu frizuru i zalepio mu se za bradu.

Opet nisam morao ništa više da vidim.

Zašao sam iza bele kapele, taman kad su se vrata širom otvorila. Zurio sam u čistinu. Tamo ničeg nije bilo osim čistine. U daljini je bilo drveća. Brvnare su bile s druge strane brda. Kapela se nalazi u slikarskoj koloniji, gde je Natali odsela. Ja sam nešto niže putem u koloniji za pisce. I jedna i druga kolonija su stare vermontske farme na kojima se još pomalo gaji organsko povrće.

„Zdravo, Džejk.”

Okrenuo sam se na poznat glas. Na desetak metara od mene stajala je Natali. Brzo sam joj pogledao levu šaku. Kao da mi čita misli, podigla ju je i pokazala mi burmu.

„Čestitam”, rekao sam. „Veoma se radujem zbog tebe.”

Prenebregla je moj komentar. „Neverovatno mi je da si ovde.”

Raširio sam ruke. „Čuo sam da će biti sjajnih zalogajčića za predjelo. Ne mogu da im odolim.”

„Duhovito.”

Slegnuo sam ramenima, a istovremeno mi se srce smrvilo i razvejalo.

„Svi su tvrdili da se nećeš pojaviti, ali ja sam znala da hoćeš.”

„I dalje te volim.”

„Znam.”

„I ti voliš mene.”

„Ne volim te, Džejk. Vidiš?”

Mahnula mi je pred licem burmom.

„Dušo?” Iza ugla se pojavio Tod sa svojim maljavim licem. Ugledao me je i namrštio se. „Ko je to?”

Bilo je jasno da zna ko sam.

„Džejk Fišer”, predstavio sam se. „Čestitam.”

„Gde sam te već video?”

Pustio sam da Natali ovo sredi. Spustila mu je dlan na rame i rekla: „Džejk je mnogima od nas pozirao. Verovatno ti je poznat sa slika.”

I dalje se mrštio. Natali je stala pred njega i rekla: „Možeš li da nas ostaviš za tren? Odmah dolazim.”

Tod me je pogledao. Nisam se ni mrdnuo. Nisam ustuknuo. Nisam skrenuo pogled.

Nezadovoljno je rekao: „U redu. Samo nemoj dugo.”

Još jednom me je oštro pogledao, pa krenuo oko kapele. Natali se okrenula meni. Pokazao sam u pravcu u kom je Tod otišao.

„Izgleda zabavno.“

„Zašto si došao?“

„Morao sam da ti kažem da te volim. Morao sam da ti kažem da ću te uvek voleti.“

„Gotovo je, Džejk. Krenućeš dalje. Biće sve u redu.“

Ništa nisam rekao.

„Džejk?“

„Molim.“

Malo je nakrivila glavu. Znala je kako to deluje na mene. „Obećaj mi da ćeš nas ostaviti na miru.“

Stajao sam nemo.

„Obećaj mi da nas nećeš pratiti, zvati, da čak nećeš poslati ni imejl.“

U grudima me je sve više bolelo. Postalo je oštro i teško. „Obećaj mi, Džejk. Obećaj da ćeš nas ostaviti na miru.“

Gledala me je pravo u oči.

„Dobro“, rekoh. „Obećavam.“

Bez ijedne reči više Natali je otišla oko kapele, čoveku za kog se upravo udala. Ostao sam još malo trudeći se da dođem do daha. Pokušao sam da se naljutim, da sve shvatim neozbiljno, da slegnem ramenima i kažem joj da je ona na gubitku. Sve sam pokušao, pa čak i da budem zreo, ali znao sam da je sve to tehnika odugovlačenja, da se ne bih suočio sa činjenicom da mi je srce zauvek slomljeno.

Ostao sam iza kapele dok nisam pretpostavio da su se svi razišli. Onda sam došao ispred. Sveštenik sveže obrijane glave stajao je na stepenicama. Tamo je bila i Natalina sestra Džuli. Spustila mi je dlan na ruku. „Jesi li dobro?“

„Odlično sam“, rekao sam joj.

Sveštenik mi se osmehnuo. „Lep dan za venčanje, slažete li se?“

Žmirnuo sam u sunce. „Valjda jeste“, rekao sam i otišao.

Učiniću ono što je Natali tražila. Ostaviću ih na miru. Misliću na nju svakog dana, ali nikad je neću pozvati ni potražiti, čak je neću tražiti ni na internetu. Održaću obećanje.

Punih šest godina.

DRUGO POGLAVLJE

Šest godina kasnije

NAJVEĆA PROMENA U ŽIVOTU , mada to tada nisam znao, dogodiće mi se između tri i dvadeset devet i tri i trideset.

Upravo sam završio predavanje brucošima o moralnom rezonovanju. Uputio sam se iz Hola bardova. Dan je bio kao stvoren za kampus. Sunce je jarko sijalo tog živahnog masačusetskog popodneva. Na terenu su se takmičili u bacanju frizbija. Studenti su leškarili na sve strane, kao da ih je posula neka džinovska ruka. Čula se gromoglasna muzika. Kao da je oživela brošura o kampusu iz snova.

„Obožavam ovakve dane, ali ko ih pa ne voli?”

„Profesore Fišeru?”

Okrenuo sam se. Sedam studenata je sedelo u polukrugu na travi. Devojka koja me je pozvala sedela je u sredini.

„Hoćete li da nam se pridružite?”

Odmahnuo sam im smešeći se. „Hvala, ali imam konsultacije.”

Produžio sam. Ionako ne bih ostao, mada bih voleo da sedim s njima ovako divnog dana - ko ne bi? Između profesora i studenta mora postojati granica i, kako god to zvučalo nevelikodušno, ne želim da budem od *onih* profesora ako me razumete, od profesora koji se malo previše druže sa studentarijom, pa povremeno prisustvuju žurkama u bratstvu i možda plate pivo na fudbalskoj utakmici. Profesor treba da pruža podršku i da mu se lako pristupa, ali ne treba da se ponaša ni kao ortak ni kao roditelj.

Kad sam stigao u Klarkovu zgradu, gospođa Dinsmor me je dočekala uobičajeno namršteno.

Gospođa Dinsmor, prava nadžak-baba, radi kao sekretarica na odseku za političke nauke još od vremena Huverove administracije. Ima najmanje dvesta godina, ali je nestrppljiva i pogana kao neko upola mlađi.

„Dobar dan, lepotice”, pozdravio sam je. „Ima li poruka?”

„Na pisaćem stolu su vam”, rekla je gospođa Dinsmor. Čak joj je i

glas namrgođen. „A pred vratima vam je, kao i uvek, red studentkinja."

„Dobro, hvala."

„Liči mi na audiciju za plesnu trupu *Rockets*."

„Shvatam."

„Vaš prethodnik nije bio tako lako dostupan."

„Ma hajdete, gospođo Dinsmor. Dok sam bio student, stalno sam dolazio kod njega."

„Jest, ali je bar vaš šorts bio pristojne dužine."

„A vi ste zbog toga bili pomalo razočarani, je l' da?"

Gospođa Dinsmor se upela da se ne nasmeši. „Samo mi bežite s očiju."

„Priznajte."

„Hoćete da vas šutnem u tur? Gubite se."

Poslao sam joj poljubac pa ušao na zadnja vrata, kako bih izbegao red studentkinja koje su se prijavile za konsultacije petkom. Svakog petka sam imao dva sata „nepredviđenih" konsultacija od tri do pet. U to vreme dajem svakom studentu po devet minuta, bez rasporeda, bez prethodnog zakazivanja. Ulaze kako se ko pojavi - ko pre devojci, njemu i devojka. Ipak se držimo sata. Imate devet minuta. Ni više ni manje, a jedan minut je rezervisan za izlazak i ulazak sledećeg studenta. Ako vam je potrebno više vremena ili sam vam ja mentor za diplomski rad ili već tako nešto, gospođa Dinsmor će vam zakazati duži sastanak.

Tačno u tri, pustio sam prvu studentkinju. Htela je da raspravlja o teorijama Loka i Rusoa, dva politička naučnika čija imena svi bolje znaju iz televizijske serije *Izgubljeni* nego po njihovim filozofskim teorijama. Druga nije imala nekog stvarnog razloga sem - a ovo kažem sasvim bezosećajno - da se ulizuje. U takvim slučajevima ponekad mi dođe da podignem ruku i kažem: „Bolje mi ispeci kolače", ali razumem ih. Treća je došla da se žali na ocenu, to jest, smatrala je da je za rad koji sam ocenio devetkom zapravo zaslužila desetku, a u stvari je verovatno trebalo da joj dam samo osmicu.

Tako je to bilo. Neki su dolazili u moj kabinet da nešto nauče, neki da ostave utisak, neki da se žale, neki da ćaskaju - sve je to bilo u redu. Ne procenjujem ih na osnovu tih poseta. To bi bilo pogrešno. Prema svakom studentu koji mi se pojavi na vratima odnosim se isto zato što

smo mi ovde da *podučavamo*. Ako ne političkim naukama, onda možda donekle kritičkom razmišljanju pa čak - uh! - samom životu. Da nam studenti dolaze kao potpuno formirane ličnosti i bez ikakvih nesigurnosti, čemu onda sve?

„Ostaje devet“, rekao sam kad je završila s lobiranjem. „Ali kladim se da ćete uspeti da dobijete višu ocenu na sledećem radu.“

Zvono sata se oglasilo. Da, kao što rekoh, ovde se strogo držim satnice. Bilo je tačno tri i dvadeset devet. Zato sam, osvrćući se na sve, znao kad je sve počelo - između tri i dvadeset devet i tri i trideset.

„Hvala, profesore“, rekla je i ustala. Ustao sam i ja.

Ni u čemu nisam promenio kabinet otkad sam pre četiri godine postao šef odseka i dobio ovu sobu od svog prethodnika i nekadašnjeg mentora profesora Malkolma Hjuma, državnog sekretara u jednoj administraciji i šefa osoblja Bele kuće u drugoj. Bilo je još divne nostalgične suštine u tom akademskom neredu - među starim globusima, debelim knjižurinama, žućkastim rukopisima, posterima što se ljušte sa zida, uramljenim portretima bradatih muškaraca. U kabinetu nije bilo pisaćeg stola, tu je stajao samo veliki hrastov sto za koji može da sedne dvanaestoro, što je tačan broj moje diplomske klase.

Na sve strane je bilo krša. Nisam se trudio da sređujem kabinet, ne toliko iz počasti prema mentoru, kao što se uglavnom veruje, već zato što sam pre svega lenj i baš me briga, zatim, nisam imao neki lični stil ni porodične fotografije koje bih istakao, a nisam se ni obazirao na onu glupost što kaže kako je „kabinet odraz čoveka“, a i da sam se obazirao, ovo bi zaista bio moj odraz. Postoji i treće: oduvek sam smatrao da krš vodi do individualnog izražavanja. U sterilnosti i organizaciji ima nečeg što sputava studente u spontanosti. Nered kao da podržava slobodno izražavanje mojih studenata - okruženje je već zbrkano i neuredno, rekao bih da oni misle, pa neće škoditi da dodamo i svoje smešne ideje.

Uglavnom je tako zato što sam lenj i baš me briga.

Istovremeno smo ustali od hrastovog stola i rukovali se. Držala mi je šaku sekund duže nego što je trebalo, pa sam je namerno brzo izvukao. Ne, ovo se ne događa stalno. Ipak, događa se. Sad mi je trideset pet, ali kad sam počeo da radim - mlad profesor od dvadeset i nešto - događalo se češće. Sećate li se scene iz *Otimača izgubljenog*

kovčega kad studentkinja na kopcima ispiše VOLIM TE? Nešto slično se i meni dogodilo prvog semestra. Samo što prva reč nije bila VOLIM, a druga je umesto TE glasila ME. TO mi baš ne laska. Mi profesori imamo prilično veliku moć. Muškarci koji padnu na ovo ili poveruju da su nekako zaslužili takvu pažnju (neću da budem seksista, ali gotovo uvek su to muškarci), obično su nesigurniji i uskraćeniji od svake studentkinje s problemom vezanim za oca na koju nalete.

Kad sam seo da pričekam sledećeg studenta, pogledao sam na računar na desnoj strani stola. Na ekranu je bila veb-stranica koledža. Pretpostavljam da je sasvim tipična. S leve strane su bile slike iz života koledža, sa studentima svih rasa, vera, religija i polova, kako se planski dobro provode, druže među sobom i sa profesorima, kako se bave vanškolskim aktivnostima, jasno vam je već. Na baneru u vrhu stajao je logotip koledža i njegove najprepoznatljivije zgrade, među njima ugledna Džonsonova kapela, uvećana verzija kapele u kojoj sam gledao kako se Natali udaje.

U desnom delu ekrana bile su novosti vezane za koledž i, baš kad je Beri Votkins, student koji je bio na redu za konsultacije, ušao u kabinet i rekao „Hej, profo, šta ima?“, ugledao sam čitulju zbog koje sam zastao.

„Zdravo, Beri“, rekao sam očiju i dalje prikovanih za ekran. „Sedi.“

Seo je i digao noge na sto. Znao je da mi to ne smeta. Beri je dolazio svake nedelje. Pričali smo o svemu i ni o čemu. Njegove posete su bile pre razblažene terapije nego nešto iz akademskog sveta, ali to je meni bilo savršeno u redu.

Pomnije sam se zagledao u ekran. Na to me je navela fotografija preminulog veličine poštanske marke. Nisam ga poznao - bar ne s te razdaljine - ali mi se učinilo da je mlad. To donekle i nije bilo neuobičajeno za čitulje. Dešavalo se da u koledžu umesto da obezbede novije slike, jednostavno skeniraju pokojnikov godišnjak, ali ovde, čak i ovlaš pogledavši, primetio sam da to nije slučaj. Frizura nije bila iz šezdesetih ili sedamdesetih. A slika nije bila ni crno-bela, kakve su stavljane u godišnjake do 1989.

Naš koledž je mali, oko četiristo studenata po godini. Smrt nije neuobičajena pojava, ali možda zbog veličine škole ili moje bliske povezanosti kao studenta i člana nastavnog kadra, uvek sam osećao ličnu vezu kad bi neko ovde umro.

„Hej, profo?"

„Samo sekund, Beri."

Sad sam mu trošio vreme. Koristim prenosivi tajmer sportskog semafora, onakav kakvih ima u košarkaškim dvoranama po čitavoj zemlji, s ogromnim crvenim digitalnim ciframa. Dobio sam ga na poklon od prijatelja koji je prosudio po mojoj visini da sam igrao košarku. Nisam, ali sam voleo taj sat. Kako je podešen da automatski odbrojava devet minuta unazad, video sam da smo već na osam i četrdeset devet.

Kliknuo sam na fotografiju. Kad se pojavila uveličana, uspeo sam da prigušim uzvik.

Ime preminulog je Tod Sanderson.

Izbrisao sam Todovo prezime iz sećanja - na pozivu za venčanje pisalo je samo „Todovo i Natalino venčanje!" - ali, čoveče, prepoznao sam mu lice. Na slici nije bilo moderne bradice. Ovde je glatko izbrijan, kosa mu je ošišana skoro na keca. Upitao sam se je li to Natalin uticaj - uvek se žalila da je grebe moja bradica - a onda sam se zapitao zbog čega li razmišljam o takvoj gluposti.

„Profo, sat kucka."

„Samo sekund, Beri. I ne zovi me profo."

Pisalo je da je Tod imao četrdeset dve godine. Malo više nego što sam očekivao. Natali je imala trideset četiri, samo godinu manje od mene. Mislio sam da je Tod po godinama bliži nama. Prema čitulji Tod je nekad bio najbolji odbrambeni igrač u fudbalskoj ligi i ušao je u uži izbor za *Roudsovu* stipendiju. Upečatljivo. Diplomirao je *summa cum laude*¹ na istorijskom odseku, osnovao dobrotvornu organizaciju *Novi početak*, a na poslednjoj godini studija bio je predsednik *Psi ipsilon*, mog bratstva.

Tod ne samo da je bio nekadašnji student mog koledža već smo pripadali istom bratstvu. Kako ništa od toga nisam znao?

Bilo je tu još mnogo toga, ali sam sve preskočio i stigao do poslednjeg reda:

Opelo je u nedelju u Palmeto Blafu u Južnoj Karolini, blizu Savane u Džordžiji. Gospodin Sanderson je iza sebe ostavio suprugu i dvoje dece.

Dvoje dece?

„Profesore Fišeru?" U Berijevom glasu je bilo nečeg čudnog.

„Izvini, samo sam..."

„Ne, čoveče, ne izvinjavajte se. Je li vam dobro?"

„Da, dobro mi je."

„Sigurno? Čoveče, pobledeli ste." Beri je spustio noge na pod i stavio ruke na sto. „Mogu ja da dođem drugi put."

„Ne", rekoh.

Okrenuo sam se od monitora. To će morati da pričeka. Natalin muž je umro mlad. Tužno je to, tačno, čak i tragično, ali to sa mnom nema nikakve veze. To nije razlog da prekinem posao ni da dovedem u nezgodnu situaciju studente. Svakako sam se zaprepastio - ne samo zato što je Tod umro već i zato što je studirao na mom fakultetu. Izgleda baš čudna podudarnost, ali i nije neko otkrovenje koje će uzdrmati svet.

Možda su Natali jednostavno privlačili muškarci s Lanforda.

„Nego, šta ima?" upitao sam Berija.

„Znate li profesora Bernera?"

„Naravno."

„Pravi je tupan."

Zaista jeste, ali to nikad ne bih rekao. „U čemu je problem?"

U čitulji nisam video uzrok smrti. Na koledžu obično i ne daju uzrok. Kasnije ću potražiti. Ako ga ne budem našao ovde, potražiću neku opširniju čitulju na internetu.

A opet, zašto bih morao išta više da saznam? Kakve to veze ima?

Bolje da se držim po strani.

U svakom slučaju, to će morati da sačeka dok ne prođu konsultacije. Završio sam s Berijem i nastavio dalje. Trudio sam se da ne mislim na čitulju i da se usredsredim na preostale studente. Oni ne mogu ni da zamisle da profesori vode običan život, isto kao što ne mogu da zamisle seks među roditeljima. U izvesnom smislu to je sasvim u redu. S druge strane, stalno ih podsećam da gledaju mimo sebe. U ljudskoj prirodi je da svako misli za sebe da je jedinstveno složen, a da je znatno jednostavnije pročitati ostale. To, naravno, nije tačno. Svi imamo vlastite snove, nade, želje, žudnje i duševni bol. Svi imamo lični brend ludila.

Misli su mi lutale. Gledao sam sat kako se polako vuče, kao da sam

student koji se gnjavi na najdosadnijem predavanju. Kad je izbilo pet, odmah sam se opet okrenuo monitoru. Otvorio sam čitulju Toda Sandersona u celini.

Ne, nije bilo uzroka smrti.

Čudno. Ponekad se on može naslutiti iz onog dela gde se pominju prilozi Američkom društvu za borbu protiv raka ili tako nekom. Ovde nije navedena nijedna institucija. Nije pomenuto ni Todovo zanimanje, ali opet kažem: pa šta?

Vrata su mi se naglo otvorila pa je ušao Benedikt Edvards, profesor odseka humanitarnih nauka i moj najbliži prijatelj. Nije ni kucnuo, ali to nikad i nije radio nit je osećao potrebu da kuca. Često smo se nalazili petkom u pet, pa odlazili u onaj bar u kom sam kao student radio. Tad je bio nov i blistav, savremen i popularan. Sad je star, oronuo i savremen i popularan koliko i video-rikorder.

Benedikt je fizički sasvim drugačiji od mene - mali je, sitnih kostiju i Afroamerikanac. Oči mu uveličavaju ogromne naočare u stilu Entmena, nalik onim zaštitnim u hemijskim laboratorijama. Verovatno mu je inspiracija za prevelike brkove i suviše natapirana afro-frizura Apolo Krid.² Prsti su mu tanki kao u pijanistkinje, stopala takva da bi balerine mogle da mu pozavide, a ni slepac ga ne bi pomešao s drvosečom.

Uprkos svemu - ili upravo zbog toga - Benedikt je bio „igrač“ i imao više žena od repera s hitom na radiju.

„Šta nije u redu?“, upitao me je.

Preskočio sam „Ništa“ ili „Otkud znaš da nešto nije u redu?“ pa sam odmah prešao na stvar:

„Jesi li čuo za tipa po imenu Tod Sanderson?“

„Ne verujem. Ko je on?“

„Kolega s koledža. Na našoj stranici mu je čitulja.“

Okrenuo sam monitor ka njemu. Benedikt je namestio zaštitne naočare. „Ne poznajem ga. Zašto?“

„Sećaš se Natali?“

Preko lica mu je preletela senka. „Nisam čuo da joj izgovaraš ime od...“

„Da, da. U svakom slučaju, ovo joj je - ili ovo joj je bio - muž.“

„Tip zbog kog te je šutnula?“

„Da.“

„I sad je umro.“

„Očigledno.“

„Pa“, počeo je Benedikt izvijajući obrve, „sad je opet sama.“

„Pazi se.“

„Zabrinut sam. Ti si mi najbolji sekundant. Svakako mi ne fali žvaka koju ženske vole, ali ti dobro izgledaš. Ne želim da te izgubim.“

„Pazi se“, ponovio sam.

„Zvaćeš je?“

„Koga?“, pitao sam.

„Kondolizu Rajs. Šta misliš o kome govorim? Natali.“

„Da, svakako. Reći ću joj nešto u stilu: 'Hej, tip zbog kog si me šutnula je umro, oćeš sa mnom u bioskop?'" Benedikt je čitao čitulju.

„Čekaj.“

„Šta je?“

„Ovde piše da ima dvoje klinaca.“

„Pa?“

„To sve komplikuje.“

„Hoćeš li prestati?“

„Mislim, dvoje klinaca. Možda je sad debela.“ Pogledao me je onim uveličanim očima. „Kako sad izgleda Natali? Mislim, dvoje klinaca. Verovatno je bucmasta, zar ne?“

„Otkud znam?“

„Ovaj, saznaš kao i svako drugi - *Gugl, Fejsbuk*, nešto u tom smislu.“

Zavrteo sam glavom. „To nisam radio.“

„Šta? To svi rade. Pa ja to radim svim bivšim ljubavnicama.“

„Internet podržava tol'ki saobraćaj?“

Benedikt se iscerio. „Treba mi lični server.“

„Čoveče, nadam se da to nije eufemizam.“

Međutim, iza osmeha sam video tužan izraz. Setio sam se kad je jednom u baru Benedikt bio naročito potišten pa sam ga uhvatio kako zuri u izlizanu fotografiju koju je krio u novčaniku. Pitao sam ga ko je to. „Jedina devojka koju ću ikad voleti“, rekao mi je brzo. Zatim je sklonio sliku iza kreditne kartice i, uprkos mojim pokušajima, nikad ništa o njoj više nije rekao.

I tad se isto ovako tužno smešio.

„Obećao sam Natali“, rekao sam.

„Šta si joj obećao?“

„Da ću ih ostaviti na miru. Da ih neću tražiti ni gnjaviti."

Benedikt je razmislio o tome. „Džejk, izgleda da si održao obećanje."

Ništa nisam odgovorio. Maločas me je slagao. Nije proveravao stranice *Fejsbuka* bivših devojaka, a ako ih je i proveravao, nije to radio s oduševljenjem. Ipak sam ga uhvatio jednom kad sam mu uleteo u kabinet - ni ja nikad ne kucam - na *Fejsbuku*. Uspeo sam da vidim da je na stranici iste one žene čiju sliku nosi u novčaniku. Brzo je zatvorio stranicu, ali ubeđen sam da je često posećuje. Čak svakodnevno. Kladim se da zna svaku novu sliku jedine žene koju je ikad voleo. Kladim se da joj prati novi život, možda porodicu, čoveka s kojim deli krevet, pa zuri u njih isto kao što je zurio u sliku iz novčanika. Nemam dokaz za to, samo tako osećam, ali mislim da sam pogodio.

Kao što sam već rekao, svi imamo lični brend ludila.

„Šta hoćeš da kažeš?" pitao sam ga.

„Kažem ti samo da više nema 'njih'."

„Natali već dugo nije deo mog života."

„Zaista u to veruješ? Je l' te naterala i da obećaš da ćeš zaboraviti šta osećaš?"

„Zar se ne bojiš da ćeš ostati bez najboljeg sekundanta?"

„I ne izgledaš baš mnogo dobro."

„Okrutni skote."

Ustao je. „Mi s humanitarnih nauka sve znamo."

Tad me je ostavio. Ustao sam i prišao prozoru. Pogledao sam na park. Gledao sam kako studenti prolaze i, kao što sam često radio kad se suočim s nekom teškom životnom situacijom, zapitao se šta bih savetovao nekom od njih da je na mom mestu. Iznenada, bez ikakvog upozorenja, sve mi se odjednom sručilo - ona bela kapela, njena frizura, pokret kojim mi je pokazala burmu, sav bol, želja, osećanja, ljubav, tuga. Kolena su mi klecnula. Mislio sam da više nisam zaljubljen u nju. Razbila me je, ali pokupio sam srču, slepio je i krenuo dalje.

Kako je glupo što sad ovako razmišljam. Sebično je. Neprikladno. Žena samo što je izgubila muža, a ja kao običan balvan, brinem o tome šta to meni može značiti. Ostavi se toga, govorio sam sebi. Zaboravi na to i na nju. Nastavi život.

Ali nisam mogao. Jednostavno nisam bio tako sazdan.

Poslednji put sam video Natali na venčanju. Sad ću je videti na sahrani. Neko bi to smatrao ironijom - ja nisam taj.

Seo sam ponovo pred računar i rezervisao avionsku kartu za Savanu.

TREĆE POGLAVLJE

PRVI ZNAK DA NEŠTO NIJE KAKO TREBA primetio sam za vreme posmrtnog govora.

Palmeto Blaf i nije bio gradić, već pre ogromno ograđeno naselje. Nedavno izgrađeno „selo“ bilo je prelepo, čisto, dobro održavano, istorijski precizno - a sve to je izazivalo sterilan i lažan osećaj kao u Dizni-Epkotu. Sve je pomalo presavršeno. Izgrađena na bregu, blistavobela kapela - aha, još jedna - izgledala je tako živopisno, kao slika. Doduše vrućina je bila sasvim stvarna - činila mi se kao neki živi stvor što diše - a vlaga gusta tako da može da prođe umesto zavese od perli.

Još jednom sam se na tren zapitao zašto sam došao ovamo, ali sam odbacio to razmišljanje. Tu sam, stoga je pitanje suvišno. Hotel *In* u Palmeto Blafu izgledao je kao kulisa iz nekog filma. Ušao sam u njegov simpatičan bar i naručio viski od simpatične šankerke. „Ovde si zbog sahrane?“, pitala me je.

„Aha“

„Tragično.“

Klimnuo sam glavom i zagledao se u piće. Simpatična šankerka je shvatila nagoveštaj i više ništa nije rekla.

Ponosim se time što sam prosvećen čovek. Ne verujem u sudbinu, usud, ni u jednu sujevernu besmislicu, a ipak sam došao, pa još pravdam impulsivni postupak upravo time. *Treba* da budem ovde, govorio sam sebi. Morao sam da se ukrcam na onaj let. Nisam znao zbog čega. Rođenim očima sam video kako se Natali udaje za drugog, a ipak to ni sad sasvim ne prihvatom. I dalje sam osećao unutrašnju potrebu za nekakvim zadovoljenjem. Natali me je pre šest godina ostavila s porukom da se udaje za svog starog momka. Sutradan sam dobio poziv na njihovo venčanje. Nije ni čudo što mi se sve to i dalje čini... nedovršeno. Sad sam ovde u nadi da ću naći, ako ne izvesnost, ono bar zaokruženje.

Neverovatno je kako umemo da racionalizujemo sve kad nešto zaista želimo.

Samo, šta sam tačno ja ovde želeo?

Ispio sam piće, zahvalio simpatičnoj šankerki i oprezno krenuo prema kapeli. Naravno, držao sam se po strani. Možda i jesam užasan, bezosećajan i okrenut sebi, ali ne toliko da nezvano upadnem kod udovice koja sahranjuje muža. Stao sam iza širokog drveta - palme, naravno - ne usuđujući se ni da virnem na ožalošćene.

Kad sam čuo uvodnu himnu, pretpostavio sam da je sad bezbedno koliko može biti. Brzo sam pogledao i uverio se u to. Svi su ušli u kapelu. Krenuo sam ka njoj. Pevao je gospel hor. Bili su čarobni. Ne znajući šta tačno da uradim, uhvatio sam kvaku na vratima kapele i video da je otključano (ovaj, naravno), pa gurnuo vrata. Dok sam ulazio, spustio sam glavu i digao šaku do lica kao da se češem.

Toliko o neprimetnom ulasku.

Doduše, nije trebalo da brinem. Kapela je bila krcata. Stao sam pozadi s ostalima iz pratnje koji nisu imali mesta u klupama. Hor je otpevao živahu himnu pa je neki čovek - ne znam je li on ministrant, sveštenik ili ko već - izašao za predikaonicu. Pričao je o Todu kao o „brižnom lekaru, dobrom susedu, širokogrudom prijatelju i divnom porodičnom čoveku". Lekar. To nisam znao. Onaj čovek je nastavio naširoko o Todovim jačim stranama - o njegovom dobrotvornom radu, prijemljivoj ličnosti, velikodušnosti, sposobnosti da se prema svakome odnosi kao da je poseban, volji da zasuče rukave i pridruži se uvek kad je nekom, nepoznatom ili prijatelju, potrebna pomoć. Ovo sam, naravno, sve odbacio kao uopštenu žvaku na sahranama - prirodna nam je navika da preterano cenimo mrtve - ali video sam suze u očima prisutnih i kako klimaju glavom slušajući reči hvale. Zar to nije dovoljno? Šta još radim ovde?

Trebalo je da odem.

„Prvi posmrtni govor", najavio je čovek za predikaonicom, „održaće Erik Sanderson."

Bled tinejdžer - pretpostavljam da je imao oko šesnaest godina - ustao je i prišao predikaonici. Prvo sam pomislio da je Erik Todov sinovac ili sestrić, ali to je palo u vodu već pri prvoj momkovoju rečenici.

„Otac je bio moj junak..."

Otac?

Trebalo mi je nekoliko sekundi da se povratim. Um se tako uputi

jednim kolosekom pa nije u stanju da se s njega vrati. Kad sam bio mali, otac mi je zadao zagonetku misleći da će me preći. „Otac i sin dožive saobraćajnu nesreću. Otac pogine. Dečaka prevezu u bolnicu. Hirurg kaže: 'Ne mogu da ga operišem. On mi je sin.' Kako je to moguće?" Na to sam mislio kad sam pominjao kolosek. Za generaciju mog oca ta zagonetka je, valjda, bila donekle teška, ali za ljude mojih godina, odgovor - hirurg je njegova majka - bio je tako očigledan, sećam se da sam prasnuo u smeh. „Šta još imaš, tata? Hoćeš li se poslužiti kasetofonom?"

Ovde se dogodilo nešto slično. Zapitao sam se kako čovek koji je samo šest godina u braku s Natali može imati sina tinejdžera. Odgovor: Erik je Todov sin, ne i Natalin. Ili je Tod već bio ženjen ili je barem imao dete s nekom drugom ženom.

Opet sam pokušao da vidim Natali u prvom redu. Iskrenuo sam glavu, ali je žena do mene ljutito huknula što se guram pred nju. Napred je Todov sin Erik rasturao. Pričao je tako lepo i potresno. U kapeli nije bilo suvog oka osim, ovaj, mog.

I šta sad? Da i dalje stojim tako? Da izjavim saučešće udovici pa da je - šta, zbunim ili poremetim u žalosti? I šta je to sa mnom, starim sebičnjakom?

Jesam li zaista hteo da joj ponovo vidim lice, da vidim kako oplakuje gubitak ljubavi života?

Ne verujem. Pogledao sam na sat. Rezervisao sam povratnu kartu za isto veče. Upravo tako, dođem i brzo odem. Bez pometnje i gužve, bez troška noćenja u hotelu. Jeftino zadovoljenje.

Ima onih koji bi istakli očiglednu činjenicu o Natali ili i meni - to jest, kako sam idealizovao vreme provedeno s njom mimo svih racionalnih proporcija. To razumem. Objektivno i sam uviđam koliko je ta tvrdnja verodostojna. Međutim, srce nije objektivno. Ja, koji sam obožavao velike mislioce, teoretičare i filozofe našeg doba, nikad se ne bih spustio tako nisko da upotrebim tako bedan aksiom kao što je *jednostavno znam*. Ali *zaista znam*. Znam šta smo bili Natali i ja. Jasno to vidim, nimalo obojenog pogleda, pa upravo zato ne mogu da obradim ono što smo postali.

Sve u svemu, i dalje ne kapiram šta nam se dogodilo.

Kad je Erik završio i vratio se na mesto, po blistavo-beloj kapeli su se razlegali šmrcanje i tihi jecaji. Sveštenik koji je držao obred opet je

stao za predikaonicu i rukom pokazao da svi ustanu. Kad su okupljeni ustali, iskoristio sam pometnju da se iskradem napolje. Prešao sam stazu i stao u zaklon one palme. Naslonio sam se na njeno stablo, tako da me iz kapele ne vide.

„Je li ti dobro?”

Okrenuo sam se i ugledao simpatičnu šankerku. „Dobro mi je, hvala.”

„Divan čovek, naš doca.”

„Da.”

„Jeste li bili bliski?”

Nisam joj odgovorio. Nekoliko minuta kasnije otvorila su se vrata kapele. Sanduk su izvezli na zaslepljujuće sunce. Kad su ga dogurali blizu kola, oko njega se postrojila počasna straža, u kojoj je bio i Erik. Za njim je izašla žena s velikim crnim šeširom. Držala je u zagrljaju devojčicu od četrnaestak godina. Pored nje je stao visok muškarac. Ona se naslonila na njega. Muškarac je pomalo ličio na Toda. Pretpostavio sam da su mu to brat i sestra. Počasna straža je podigla sanduk i uvukla ga pozadi u kola. Ženu sa crnim šeširom i devojčicu ispratili su do prve limuzine. Visoki možda brat pridržao im je vrata. Erik je ušao za njima. Gledao sam kako iz kapele izlaze ostali.

Još ni traga od Natali.

To mi se i nije učinilo mnogo čudno. Video sam da se i tako radi. Ponekad žena izađe prva, krene za sandukom, pa se i osloni na njega. A nekad oстане poslednja, čeka da se isprazni kapela pre nego što se osmeli da prođe između klupa. Sećam se da moja rođena majka nije htela ni sa kim da razgovara na očevoj sahrani. Otišla je čak dotle da se iskrade na bočna vrata kako bi izbegla mnoštvo porodice i prijatelja.

Posmatrao sam kako pratnja izlazi. I njihova tuga, kao južnjačka vrelina, postala je živ stvor koji diše. Bila je iskrena i opipljiva. Ti ljudi nisu došli ovamo samo iz pristojnosti. Voleli su onog čoveka. Njegova smrt ih je potresla, ali šta sam ja pa očekivao? Zar sam mislio da bi me Natali ostavila zbog nekog levaka? Zar nije bolje što sam izgubio od ovog voljenog iscelitelja nego od tamo nekog mračnog tupadžije?

Dobro pitanje.

Šankerka je uporno stajala uz mene. „Kako je umro?”, prošaputao sam.

„Ne znaš?"

Zavrteo sam glavom. Ona je ćutala. Okrenuo sam se i pogledao je.

„Ubijen je", rekla je.

Te reči su ostale u vlažnom vazduhu, prosio nisu htele da odu. Ponovio sam ih. „Ubijen je?"

„Da."

Zaustio sam nešto da kažem, zatvorio usta, pa ih opet otvorio. „Kako? Ko?"

„Mislim da je pucano u njega. Taj deo ne znam baš. Policija ne zna ko je pucao. Misle da je bila pljačka pa se iskomplikovala. Znate, tip je provalio u kuću, a nije znao da nekog ima."

Sad sam osetio otupelost. Iz kapele više niko nije izlazio. Zurio sam u vrata i čekao da se pojavi Natali.

Ali nje nije bilo.

Izašao je i sveštenik, pa zatvorio vrata za sobom. Otišao je ispred mrtvačkih kola. Tad su ona krenula, za njima prva limuzina.

„Ima li bočni izlaz?"

„Molim?"

„Kapela. Ima li još jedna vrata?"

Devojka se namrštila. „Ne", rekla je. „Samo ona tamo."

Procesija je krenula. Gde li je, majku mu, Natali?

„Ideš li na groblje?", pitala me je šankerka.

„Ne."

Spustila mi je dlan na mišicu. „Izgledaš kao da ti je potrebno piće."

To nisam mogao da poreknem. Skoro sam posrtao za njom do bara i tamo se sručio na istu visoku stolicu na kojoj sam i pre sedeo. Nasula mi je opet viski. Oči sam držao prikovane za pogrebnu povorku, vrata kapele, mali trg.

Nigde nije bilo Natali.

„Uzgred, zovem se Tes."

„Džejk", odvratio sam.

„Otkud si znao doktora Sandersona?"

„Išli smo na isti koledž."

„Stvarno?"

„Da. Zašto?"

„Izgledaš mi mlađe."

„I jesam. To je veza po istom koledžu."

„A, dobro, to ima smisla."

„Tes?"

„Da?"

„Poznaješ li porodicu doktora Sandersona?"

„Njegov sin Erik se zabavljao s mojom sestričinom. Dobar je momak."

„Koliko ima godina?"

„Šesnaest, možda sedamnaest. Kakva tragedija. Bio je tako blizak s ocem."

Nisam znao kakav uvod da napravim, pa sam jednostavno pitao: „Znaš li ženu doktora Sandersona?"

Tes je nakrivila glavu. „A ti je ne znaš?"

„Ne", slagao sam. „Nisam je upoznao. I njega sam znao samo s nekoliko događaja na koledžu. Dolazio je sam."

„Mnogo si se potresao za nekog ko ga je znao s nekoliko događaja na koledžu."

Nisam znao šta na to da kažem, pa sam otpio gutljaj viskija. Onda sam rekao: „Samo, ovaj, nisam je video na opelu."

„Otkud znaš?"

„Šta?"

„Upravo si rekao da je nisi upoznao. Kako bi onda znao ko je?"

Čoveče, baš nisam dobar u ovome. „Video sam fotografije."

„Mora da nisu bile dobre."

„Kako to misliš?"

„Bila je tamo. Izašla je odmah za kovčegom, s Ketijom."

„Ketijom?"

„Njihovom kćerkom. Erik je nosio sanduk. Onda je brat doktora Sandersona izašao s Ketijom i Dilijom."

Naravno, njih sam video. „Dilija?"

„Žena doktora Sandersona."

U glavi mi se zavrtilo. „Mislio sam da se zove Natali."

Prekrstila je ruke i namrštila mi se. „Natali? Ne. Zove se Dilija. Ona i doktor Sanderson su se zabavljali još u gimnaziji. Oboje su odrasli u ovoj ulici. U braku su već sto godina."

Piljio sam u nju.

„Džejk?"

„Šta?"

„Jesi li siguran da si na pravoj sahrani?"

ČETVRTO POGLAVLJE

OTIŠAO SAM NA AERODROM i uhvatio prvi let kući. Šta sam drugo pa mogao? Mogao sam da na groblju priđem ožalošćenoj udovici i pitam je zbog čega se njen preminuli muž pre šest godina oženio mojom ljubavi života, ali tad mi se to učinilo donekle neprikladno. Umem da budem obziran.

Tako sam kartom koju nisam mogao da promenim opteretio profesorsku platu, i predavanja i studente koji su me sutradan očekivali, te nevoljno ušao povijen u jedan od onih „ekspres” mlažnjaka što su premali za ljude moje visine, pa sam presavio noge tako da su mi kolena došla pod bradu, i vratio se u Lanford. Živim u kampusu, u bezličnom stambenom kompleksu od isprane opeke. Stan se može velikodušno nazvati „funktionalnim”. Čist je i udoban, s dvosedom kakav se reklamira u prodavnicama kraj auto-puta za šest stotina devedeset devet dolara. Sve u svemu, utisak je pre apatičan nego načisto loš, ali možda i time sebe zavaravam. Kuhinjica ima mikrotalasnu i minijaturnu pećnicu s ringlama - bila je tu i prava pećnica, ali mislim da je nikad nisam koristio - a upotpunjava je sudopera. Kao što ste već verovatno naslutili, ne zovem često goste.

To ne znači da ne izlazim sa ženama i da čak nemam značajne veze. Imam ih, mada su to uglavnom veze s tromesečnim rokom trajanja. Neko bi pomislio da se uvid može steći u činjenici da smo Natali i ja istrajali nešto duže od tri meseca, ali ja nisam od tih. Ne, ne živim od patnje. Ne uspavljujem se u suzama nit išta slično. A dopadalo se meni to ili ne, i dalje mislim na nju svakog dana.

I šta sad?

Čovek koji se oženio ženom mojih snova izgleda da je bio oženjen nekom drugom - da ne pominjem da je, ovaj, preminuo. Drugim rečima, Natali nije bila na sahrani svog muža. To kao da je iziskivalo nekakvu reakciju s moje strane, zar ne?

Setio sam se svog obećanja datog pre šest godina. Natali je rekla: „Obećaj mi da ćeš nas ostaviti na miru.” Nas. Ni njega ni nju. Nas. Uz bojazan da ću zvučati hladno, a možda i bukvalno, više nije bilo „nas”

Tod je mrtav. Sasvim sam uveren da to znači da bi obećanje, ako uopšte i može da opstane zato što „nas“ više nema, trebalo da se poništi i više da ne važi.

Digao sam sistem računara - da, star je - pa ukucao Natali Ejveri u pretraživač. Izašao je spisak linkova. Krenuo sam da ih listam, ali sam se ubrzo obeshrabrio. Na njenoj staroj galerijskoj stranici bilo je još nekih njenih dela. Ništa nije dodavano već čitavih šest godina. Našao sam nekoliko članaka o otvaranjima izložbi i tome slično, ali je sve to opet bilo zastarelo. Kliknuo sam na skorije linkove. Dobio sam dva imena u belim stranama, ali je prva žena s tim imenom imala sedamdeset devet godina i bila udata za izvesnog Harisona. Druga je imala šezdeset šest godina i bila udata za Tomasa. Bilo je uobičajenog pominjanja njenog imena, na kakva nailazite za gotovo svako ime - rodoslovni sajtovi, srednjoškolski i studentski, sve u tom stilu.

Na kraju, međutim, ničeg bitnog nije bilo.

Pa šta se dogodilo s mojom Natali?

Rešio sam da na *Guglu* potražim Toda Sandersona, da vidim šta tu mogu otkriti. Zaista je bio lekar - preciznije hirurg. Impresivno. Ordinacija mu je bila u Savani i bio je povezan s Memorijalnim univerzitetskim medicinskim centrom. Specijalizovao se u estetskoj hirurgiji. Nisam našao je li to podrazumevalo ozbiljne slučajeve zečje usne ili uvećanje grudi. Nije mi bilo jasno ni što bi to bilo bitno. Doktora Sandersona nije bilo mnogo na društvenim mrežama. Nije imao stranicu na *Fejsbuku*, na *Linkedinu* ni na *Tviteru*.

Tod Sanderson i njegova žena Dilija pomenuti su na nekoliko različitih događaja vezanih za dobrotvornu ustanovu *Novi početak*, ali uglavnom je moglo sasvim malo da se sazna. Pokušao sam da ubacim njegovo ime i Natalino. Dobio sam šipak. Zavalio sam se i razmislio. Onda sam se opet nagnuo napred i probao s njihovim sinom Erikom Sandersonom. On je klinac, pa nisam očekivao mnogo, ali sam pretpostavio da ima profil na *Fejsbuku*. Počeo sam odatle. Roditelji obično nemaju profil tu, ali još nisam sreo đaka koji ga nema.

Nekoliko minuta kasnije dobio sam željenu nagradu. Erik Sanderson iz Savane u Džordžiji.

Slika na profilu je, sasvim potresno, predstavljala Erika i njegovog pokojnog oca. Obojica su se široko osmehivala dok su se s veselom mukom trudila da im iz ruku ne ispadne nekakva ribetina. Otac i sin

na pecanju, pretpostavio sam uz zavist čoveka koji želi da postane otac. Iza njih je sunce zalazilo, lica su im bila neosvetljena, ali se i na monitoru osećalo kako odišu zadovoljstvom. Nešto čudno mi je palo na pamet.

Tod Sanderson je bio dobar čovek.

Da, bila je to samo slika, i da, znam da ljudi umeju lažno da se smeše, pa čak da vode i čitav lažan život, ali ovde sam osetio dobrotu.

Pregledao sam i ostale Erikove slike. Uglavnom su to bile slike s društvom - hej, pa ipak je on tinejdžer - u školi, na žurkama, na utakmicama, već vam je jasno. Zašto danas svi puće usne i mašu rukama kad se slikaju? Koji je to štos? Ovo je glupa misao, ali um ide svojim putem.

Bio je tu i album jednostavno nazvan PORODICA. Tu su slike širokog vremenskog raspona. Na nekima je Erik beba. Onda mu se pojavljuje sestra. Zatim izlet u Diznijev svet, opet pecaroški odmori, porodične večere, krštenje, fudbalske utakmice. Sve sam ih pregledao.

Tod nikad nije imao dugu kosu - ni na jednoj od ovih slika. Na svima je samo glatko izbrijan.

Šta sad to znači?

Nemam pojma.

Kliknuo sam na Erikov zid ili to već kako se zove prva stranica. Bilo je tu na desetine poruka saučešća.

„Tata ti je bio najbolji, žao mi je.”

„Mogu li išta da pomognem?”

„Počivaj u miru, dr S. Bio si strava.”

„Nikad neću zaboraviti kad je tvoj tata pomogao mojoj sestri.”

Zatim sam video poruku nad kojom sam se zamislio:

„Kakva bezumna tragedija. Nikad neću razumeti okrutnost ljudskih bića.”

Kliknuo sam na „stare postove”. Tu je bilo još šest poruka, a jedna mi je naročito zapala za oko:

„Nadam se da će uhvatiti kretenčinu koja je to uradila i spržiti ga.”

Obnovio sam pretragu tražeći nešto više. Nije mi trebalo mnogo vremena da nađem na članak:

UBISTVO U SAVANI

Mesni hirurg ubijen

Sinoć je u svom domu ubijen omiljeni mesni hirurg i dobrotvor dr Tod Sanderson, kako policija smatra, u pokušaju pljačke koja se iskomplikovala.

Neko je pritisnuo kvaku na mojim ulaznim vratima, ali su ona bila zaključana. Čuo sam šuštanje otirača - u nastupu inventivnosti sakrio sam rezervni ključ pod njega - a zatim ključ u ključaonici i video kako se otvaraju vrata. Ušao je Benedikt.

„Ćao“, rekao je. „Surfuješ po porno-stranicama?“

Namrštio sam se. „Niko živi više ne koristi glagol surfovati.“

„Ja sam staromodan.“ Benedikt je otišao do frižidera i uzeo pivo. „Kako je bilo na putu?“

„Mnogo iznenađenja.“

„Pričaj.“

Ispričao sam mu. Benedikt je umeo da sluša. Slušao vam je svaku reč, usredsređen na vas i samo na vas, i nije vam uskakao u reč. Nije se samo pretvarao i nije to čuvao samo za najbliže prijatelje. Bio je opčinjen ljudima. To bih naveo kao njegovu najveću vrlinu kao profesora, ali bilo bi verovatno primerenije navesti to kao najveću vrlinu don žuana. Neudate žene mogu da odole mnogim udvaračkim nastupima, ali tipu kome je iskreno stalo do onoga što govore? Ko namerava da postane žigolo, neka obrati pažnju.

Kad sam završio, Benedikt je otpio gutljaj piva. „Au. Mislim... au. Samo to mogu da kažem.“

„Au?“

„Aha.“

„Jesi li siguran da ne predaješ engleski?“

„Sigurno znaš“, polako je počeo, „da verovatno postoji logično objašnjenje za sve to?“

„A to je?“

Protrljao je bradu. „Možda je Tod od onih što imaju više porodica, koje ne znaju jedna za drugu.“

A?"

„Kazanova s dva kompleta žena i dece od kojih jedni žive, recimo, u Denveru, drugi u Sijetlu, a on pola vremena provodi s jednim dok drugi za to ne znaju. Stalno to možeš videti na televiziji. Oni su bigamisti. Ili poligamisti. To može da im prolazi godinama."

Iskrivio sam lice. „Ako je to tvoje logično objašnjenje, voleo bih da čujem neko neverovatno."

„Imaš pravo. A da ti dam najočiglednije?"

„Najočiglednije objašnjenje?"

„Da."

„Da čujem."

Benedikt je raširio ruke. „Nije to onaj Tod."

Ništa nisam rekao.

„Ne sećaš mu se prezimena, je l' tako?"

„Tako je."

„Pa jesi li ubeđen da je to isti čovek? Tod nije baš najređe ime na svetu. Razmisli, Džejk. Vidiš sliku pošto je prošlo šest godina, um ti se poigra malo, i eto ti ga, pomisliš da ti je to najgori neprijatelj."

„Nije mi on najgori neprijatelj."

„*Nije bio* tvoj najgori neprijatelj. Umro je, ne zaboravi. Zato prelazi u prošlo vreme. Ali ozbiljno, želiš li najočiglednije objašnjenje?" Nagnuo se prema meni. „Ovo je jednostavan slučaj zamenjenog identiteta."

I sam sam, naravno, već razmislio o tome. Čak sam odmerio i Benediktovo lukavo objašnjenje o bigamiji. I jedno i drugo je imalo više smisla od... od čega? Šta je zaista još preostalo? Koje moguće - očigledno, logično, neverovatno - objašnjenje još može biti?

„Pa?", upitao je Benedikt.

„To ima smisla."

„Vidiš?"

„Ovaj Tod - Tod Sanderson, doktor medicine - izgledao je drugačije od Natalinog Toda. Kosa mu je bila kraća. Lice mu je sveže obrijano."

„Eto ti."

Skrenuo sam pogled.

„Šta je?"

„Nisam siguran da padam na to."

„Što da ne?"

„Pre svega zato što je čovek ubijen.“

„Pa? Uostalom to potkrepljuje moju teoriju o poligamiji. Naljutio je pogrešnu žensku i eto ti.“

„Hajde, ne misliš zaista da je to rešenje.“

Benedikt se zavalio. S dva prsta je čupkao donju usnu. „Ostavila te je zbog drugog.“

Čekao sam da kaže još nešto. Kako nije, rekao sam: „O da, kapetane Očigledni, znam.“

„Tebi je to teško palo.“ Sad je zvučao tužno, melanholično. „Kapiram. Kapiram više nego što možeš da shvatiš.“ Pomislio sam na njegovu fotografiju, na ljubav koju je izgubio, na to koliko nas ide svetom s nekim bolom u duši, a to ne pokazuje. „Vas dvoje ste se voleli. Zato ne možeš da prihvatiš - kako je mogla da te ostavi zbog drugog?“

Opet sam se namrštio, ali kao da sam osetio odapinjanje strele u grudima. „Jesi li siguran da nisi profesor psihologije?“

„Strašno želiš drugu priliku, mogućnost da nešto zaista nadoknadiš, da ne vidiš istinu.“

„Koja je to istina, Benedikte?“

„Otišla je“, rekao je sasvim prosto. „Šutnula te je. Ništa to ne može promeniti.“

Progutao sam knedlu, pokušao da se probijem kroz tu kristalno jasnu stvarnost. „Mislim da tu ima još nečeg.“

„Čega na primer?“

„Ne znam“, priznao sam.

Malo je razmislio. „Ali ti ćeš se uporno truditi da to otkriješ, zar ne?“

„Hoću. Samo ne danas. Verovatno ni sutra.“

Slegnuo je ramenima, ustao i uzeo novo pivo. „Da čujem onda. Koji nam je prvi korak?“

PETO POGLAVLJE

NA TO NISAM UMEO DA ODGOVORIM, a već je bilo kasno. Benedikt je predložio izlazak u bar i malo noćno opijanje. Složio sam se da bi to bio odličan način da se odvojim od svega, ali sam morao da ocenjujem pismene sastave, pa sam ga odbio. Nekako sam pregledao tri sastava, kad sam shvatio da mi misli lutaju i da ne bi bilo u redu da ocenjujem studente dok sam u takvom stanju.

Napravio sam sendvič i opet probao da pronađem Natali, ovog puta kroz pretragu slika na internetu. Video sam jednu njenu staru fotografiju za poslovnu biografiju. Ona me je tako ubola u grudi da sam je odmah zatvorio. Našao sam neke od njenih starih slikarija. Na nekoliko njih su moje šake i torzo. Malo je reći da su se probudile bolne uspomene. Silovito su nagnule kroz širom otvorena vrata, i to sve odjednom. Toliko mi je nedostajala. Toliko me je to bolelo, i fizički, i još kojekako. Punih šest godina sam se, s manje ili više uspeha, branio od tih osećanja, ali odjednom me je čežnja preplavila, baš kao i onog dana kada smo poslednji put vodili ljubav u brvnari u odmaralištu.

Nek se nosi sve.

Hteo sam da je vidim, kakve god bile posledice. Ako Natali može još jednom da me pogleda u oči i opet me otkači, videću šta ću i kako ću. Sad me nije briga. Sad prosto moram da je nađem.

Dobro, lakše malo. Da malo ipak promislim. Šta mi sad valja činiti? Prvo, moram da otkrijem je li Tod Sanderson onaj Natalin Tod. Pregršt dokaza, kako je Benedikt već objasnio, ukazivalo je na to da sam ga možda pogrešno dentinkovao.

Kako ću ustanoviti šta je u pitanju?

Treba o njemu što više saznati. Na primer, šta bi dr Tod Sanderson, srećno oženjeni otac dvoje dece koji živi u Savani, radio šest godina ranije u slikarskoj koloniji u Vermontu? Trebalo je da vidim još njegovih fotografija. Trebalo je da nađem podatke o njegovoj prošlosti, da krenem...

Da krenem odavde! Iz Lanforda.

Tako je. Koledž čuva podatke o svim svojim polaznicima. Podaci su dostupni samo studentima ili onima koje studenti ovlaste. Pre neku godinu sam pregledao svoj dosije. Uglavnom nisam našao ništa značajno, osim što je profesor španskog na prvoj godini slutio da se „teško prilagođavam“ i da bi mi možda koristilo da posetim školskog psihologa. To je, naravno, bila glupost. Španski mi je užasno loše išao, strani jezici su mi uvek bili slaba tačka, a od jednog kursa sam imao pravo i da odustanem a da me ništa ne košta. Primedba je bila ispisana profesorovom rukom, što je nekako delovalo još gore. Šta hoću da kažem?

Možda ću u Todovom studentskom dosijeu videti nešto, ako samo uspem da ga se dočepam, što će mi kazati štošta o njemu. Pitaćete: „Šta, na primer?“ Odgovoriću: „Nemam blagog pojma.“ Ipak sam mislio da otud vredi krenuti.

I šta još?

Ono što bode oči: proveriti Natali. Ako saznam da je još u srećnom braku s onim njenim Todom, mogu istog trena da dignem ruke od svega. Nije li to najpreči put? Samo još da vidim kako.

Nastavio sam pretragu po internetu, u nadi da ću naići na neku adresu ili bilo kakav trag. Ničeg nije bilo. Zna se da danas navodno svi živimo svoje živote preko elektronske mreže, ali sam uvideo da nije uvek tako. Ako je nekom stalo do toga da ostane u senci, to je i te kako izvodljivo. Uz izvestan napor, možete ostati po strani.

Postavlja se pitanje: zašto biste ulagali takav napor?

Mislio sam se da li da zovem njenu sestru, ako uspem da joj nađem broj, ali šta bih joj zapravo rekao? „E, znaš, ovde Džejk Fišer, stari, hm, frajer tvoje sestre... Ovaj, je l'to Natalin muž umro?“

Takav pristup bi bio malo grub.

Sećam se da sam slušao telefonski razgovor između sestara kad je Natali iznenada rekla Džuli: „Ej, jedva čekam da upoznaš mog divnog dečka...“ Da, da, na kraju smo se i upoznali. Na Natalinoj svadbi.

Otac joj je umro. Što se tiče majke, s njom bi bilo isto kao sa sestrom. Natalini prijatelji... S tim je isto nešto škripalo. Natali i ja smo bili zajedno u kolonijama u Kraftborou u Vermontu. Ja sam pisao disertaciju iz političkih nauka, a ona se, na obližnjoj farmi, bavila slikarstvom. Trebalo je tamo da provedem šest nedelja. Ostao sam dvostruko duže zato što sam, pod jedan, upoznao Natali i pod dva, što

otkad sam upoznao Natali, nisam bio dovoljno usredsređen na pisanje. Nikad nisam bio u njenom rodnom gradu u severnom Nju Džersiju, a ona je samo jednom, nakratko, posetila moj kampus. Sav naš odnos se odvijao pod vermontskim staklenim zvonom.

Već vas vidim kako klimate glavom. To sve objašnjava, mislite vi. Bila je to tek letnja romansa, nastala u jednom nestvarnom svetu bez obaveza. Pod takvim uslovima lako nikne i procveta ljubavni zanos koji ne pušta koren, vene i umire s prvim septembarskim zahlađenjem. Pošto je Natali bila trezvenija od mene, to je shvatila i prihvatila. Ja nisam.

Razumem vaš stav. Ali niste u pravu.

Sestra joj se zove Džuli Potam. Pre šest godina bila je udata i imala je sinčića. Potražio sam je na internetu. U ovom slučaju, nije mi dugo trebalo. Živela je u Remziju u Nju Džersiju. Na parčetu papira sam zapisao telefonski broj - da, da, umem i ja da budem staromodan kao Benedikt - i zablenuo se u njega. Kroz prozor se čuo smeh studentarije. Bila je ponoć. Kasno da je pozovem. Ionako je najbolje da sve prenoći. U međuvremenu, valja ispraviti one zadatke. Sutra imam čas za koji treba da se pripremim. Imam i ja svoj život.

NIJE BILO SVRHE DA POKUŠAVAM DA ZASPIM. Usredsredio sam se na studentske sastave. Većina je bila zaglupljujuće naporna i predvidiva, kao da je pisana po napamet nabiflanim preporukama nastavnika srednje škole. To su bili odlični učenici koji su znali kako da napišu rad za pet plus, s uvodnim pasusima, razradom i svim onim što pismenim zadacima daje čvrstu građu i zbog čega su nepodnošljivo dosadni. Kako sam već pomenuo, moj posao je bio da ih naučim da kritički razmišljaju. To mi je uvek bilo važnije nego da ih teram da pamte određene filozofske stavove, recimo Hobsa ili Loka. Njih uvek možeš da potražiš i podsetiš se ko su i šta su. Nadao sam se da će se moji đaci naučiti da Hobsa i Loka poštuju, dok ih istovremeno cepkaju na sitne komade. Ne samo da sam hteo da misle svojom glavom, hteo sam da razbijaju tuđe glave.

Neki su to kapirali. Većina još nije. No slušajte, kad bi svi odmah ukapirali, na šta bi se sveo moj posao?

Oko četiri ujutro otišao sam u krevet ubeđujući sebe da će san

nekako doći. Nije mi došao. Do sedam sati sam odlučio: javiću se Natalinoj sestri. Sećao sam se robotskog osmeha u beloj kapelici, bledog lica, toga kako me je pitala je li mi dobro, kao da je zaista razumela. Mogla bi biti na mojoj strani.

Kako god ispalo, nemam šta da izgubim.

Sinoć je bilo prekasno da je zovem. Sad je prerano. Istuširao sam se i spremio za čas u osam. Čas vladavine prava u Vitaleovom holu. Javiću se Natalinoj sestri čim se čas završi.

Očekivao sam da ću u učionici biti kao mesečar. Bio sam vidno rastrojen. Uostalom, priznaćete, osam ujutro je prerano i za većinu studenata. Ne danas, međutim. Danas je grupa bila više nego živa: ruke su letele uvis, prštalo je od argumenata i kontraargumenata, od teških reči, ali bez ličnih tonova. Nisam se opredeljivao, naravno. Predsedavao sam i divio se. Grupa je bila kao u transu. Obično su se ovi rani časovi otezali kao neslan sir. Danas sam želeo da ščepam veliku kazaljku na zidnom časovniku i da joj ne dam da se pomera. Uživao sam u svakom trenutku. Sat i po je proleteo i opet sam shvatio koliko sam srećan što radim ovaj posao.

Srećan na poslu, nesrećan u ljubavi. Ili već tako nekako. Zaputio sam se prema svom kabinetu u Klarkovoj zgradi da bih telefonirao. Zaustavio sam se kod stola gospođe Dinsmor i počastio sam je najzavodljivijim osmehom od koga damama gaćice same spadaju. Namrštila se i rekla: „To u današnje vreme pali kod ženskinja?”

„Šta, moj zavodljivi osmeh?”

„Aha”

„Ponekad.”

Zavrtela je glavom: „A kažu da ne treba brinuti za budućnost.” Uzdahnula je i poravnala neke papire. „De, recimo da ste me uzбудili. Šta hoćete?”

Probao sam da iz glave odagnam sliku nje uzbuđene. Nije bilo lako. „Treba da se dokopam dosijea jednog studenta.”

„Je li student to dozvolio?”

„Nije.”

„Otud zavodljivi osmeh.”

„Tako je.”

„Je li to jedan od vaših sadašnjih studenata?”

Opet sam se poslužio osmehom: „Ne. Nikad nije bio moj student.”

Podigla je obrvu.

„U stvari, diplomirao je pre dvadeset godina.”

„Ne šalite se?”

„Je l' izgledam kao da se šalim?”

„Zapravo, s tim osmehom, rekla bih da imate zatvor. Kako se zove student?”

„Tod Sanderson.”

Zavalila se i prekrstila ruke. „Nisam li upravo pročitala njegovu čitulju?”

„Jeste.”

Gospođa Dinsmor mi je proučavala lice. Više se nisam osmehivao. Posle nekoliko sekundi stavila je naočare za čitanje i rekla: „Videću šta mogu da učinim.”

„Hvala.”

Otišao sam u kabinet i zatvorio vrata za sobom. Nema više pravdanja. Bilo je skoro deset sati. Izvukao sam parče papira na kome sam sinoć nažvrljao telefonski broj, podigao slušalicu, pritisnuo dugme za razgovore van kampusa i pozvao broj.

Vežbao sam šta ću reći, ali ništa nije zvučalo normalno, pa sam odlučio da improvizujem. Telefon je zvonio dvaput, pa još jednom. Izgleda da Džuli neće dići slušalicu. Niko više ne odgovara na kućni telefon, naročito ako poziv dolazi s nepoznatog broja. Displej joj pokazuje Lanfordski koledž. Nisam znao hoće li je to odbiti ili privući.

Na četvrto zvono se uspostavila veza. Čvršće sam stisnuo slušalicu i čekao. Ženski glas je rekao

„Halo.”

„Džuli?”

„Molim? Ko je to?”

„Ovde je Džejk Fišer.”

Ništa nije odgovorila.

„Zabavljao sam se s tvojom sestrom.”

„Kako reče da se zoveš?”

„Džejk Fišer.”

„Jesmo li se mi upoznali?”

„Kako-tako. Hoću reći, bili smo na Natalinom venčanju...”

„Ne razumem. Ko ste vi, zapravo?”

„Pre nego što se Natali udala za Toda, ona i ja smo, hm, izlazili.”

Tišina.

„Halo!" rekoh.

„Je l'ovo neka šala?"

„Šta? Nije. U Vermontu. Tvoja sestra i ja..."

„Ja ne znam ko ste vi."

„Često si sa sestrom razgovarala telefonom. Čak sam jednom čuo da razgovarate o meni. Posle venčanja si me uhvatila za mišicu i pitala je li mi dobro."

„Nemam pojma o čemu govorite."

Toliko sam stezao slušalicu da sam se plašio da će pući. „Kao što rekoh, Natali i ja smo se zabavljali..."

„Šta vi hoćete? Zašto ste me zvali?"

Auh. To je bilo dobro pitanje. „Hteo bih da razgovaram s Natali."

„Šta?"

„Samo sam hteo da proverim je li dobro. Kad sam video Todovu čitulju, mislio sam da bih mogao, šta ja znam, da joj izjavim saučešće."

Opet se ućutala. Pustio sam da tišina traje koliko sam mogao.

„Džuli?"

„Ne znam ni ko ste, ni o čemu govorite, ali nemojte se više javljati. Jeste li razumeli? Nikad više."

Prekinula je vezu.

ŠESTO POGLAVLJE

PONOVO SAM ZVAO, ali Džuli nije odgovorila.

Ništa nisam razumeo. Je li stvarno zaboravila ko sam? Teško sam mogao u to da poverujem. Da li ju je moj neočekivani poziv uplašio? Ne znam. Ceo razgovor je bio nadrealan i sablastan. Drugo bi bilo da mi je kazala kako Natali ne želi da se čuje sa mnom ili da sam pogrešio, da je Tod živ. Bilo šta od toga. Ona nije znala ni ko sam ja.

Kako je to moguće?

I šta sad? Kao prvo, smiriti se. Disati duboko. Treba nastaviti s napadom na dva fronta: da otkrijem šta se događa s Todom Sandersonom i da nađem Natali. Drugo bi, naravno, eliminisalo potrebu za prvim. Kad bih samo našao Natali, saznao bih sve. Pitao sam se kako to da izvedem. Na internetu ništa nisam našao. Sa sestrom, po svemu sudeći, nisam mogao nikud da stignem. Na koju stranu sad da se okrenem? Nisam to znao, ali zašto bi u današnje vreme bilo teško naći nečiju adresu?

Nešto mi je palo na pamet. Otvorio sam veb-stranicu kampusa i pogledao raspored nastave. Predavanje profesorke Šante Njulin počinjalo je kroz jedan sat.

Pozvao sam gospođu Dinsmor.

„Ne mislite valjda da sam tako brzo našla onaj dosije?”

„Ne, nije to. Zanima me znate li gde je profesorka Njulin.”

„Oho-ho. Današnji dan postaje sve zanimljiviji. Znate valjda da je verena?”

Trebalo je da znam. „Gospođo Dinsmor...”

„Nemojte sad da se... U *Valentini* je, na doručku s magistrantima.”

Valentina je kafeterija. Odjurio sam preko dvorišta. To nije bio moj običaj. Kao profesor koledža treba da ste uvek pribrani. Morate se držati pravo. Morate se smešiti ili otpozdravljati studentima. Morate pamtit i sva imena. Dok hodate po kampusu, vi imate poseban značaj. Mogao bih da se pretvaram da to meni ništa ne znači, ali priznajem da uživam u svoj toj pažnji i da je vrlo ozbiljno shvatam. Tako sam i sada, koliko god bio usplahiren i rastrojen, vodio računa da niko od

studenata to ne primeti.

Izbegao sam dve glavne trpezarije. Tu su samo studenti sedeli. Ono malo profesora koji bi im se pridružili izgledali su mi pomalo jadno. Postojale su granice i, koliko god proizvoljne, nedosledne i konvencionalne one bile, trudio sam se da ih ne pređem. Profesorka Njulin, kao jedna fina i uvek dostojanstvena osoba, svakako se držala istih pravila. Zato sam bio siguran da ću je naći u jednoj od izdvojenih manjih sala u dnu, koje su dušu dale za sastanke nastavnog osoblja i studenata.

Našao sam je u Bradbirovoj blagovaonici. U kampusu su sve zgrade, prostorije, komadi nameštaja, table i opeke dobijale imena onih koji su davali novac. Ima ljudi kojima to smeta. Meni se dopada. Ova bršljanom obrasla institucija, kao što je i red, dovoljno je izolovana. Neka u nju prodre malo pravog života, makar i preko takve banalnosti kao što je novac u rukama.

Provirio sam kroz prozor. Šanta me je spazila i prstom dala znak da joj treba još jedan minut. Klimnuo sam glavom i pričekao. Pet minuta kasnije vrata su se otvorila i studenti su pokuljali napolje. Šanta je stajala u hodniku. Kad su se studenti razišli, rekla je: „Pođi sa mnom. Moram da stignem na jedno mesto.”

Poslušao sam je. Šanta Njulin je imala retko upečatljivu poslovnu biografiju. Diplomirala je na Stenfordu kao *Roudsov* stipendista, a pohađala je i Pravni fakultet Kolumbije. Radila je potom i za CIA i za FBI, pre nego što će postati državni podsekretar u prošloj vlasti.

„Pa, šta ima?”

Oduvek je bila oštra. Kad je došla u kampus, izašli smo jednom na večeru. Nije to bio pravi izlazak. Više nekakva proba - shvatate da tu postoji blaga razlika. Posle toga, odlučila je da ne idemo dalje od toga, što je i meni odgovaralo.

„Treba mi usluga”, rekao sam.

Šanta me je obodрила klimanjem glavom.

„Tražim nekoga. U pitanju je staro prijateljstvo. Probao sam sve ono uobičajeno - *Gugl*, zvanje porodice... Nisam uspeo da dođem do adrese.”

„Smatraš da bih mogla da ti pomognem s mojim starim vezama.”

„Tako nekako”, odgovorio sam. „Pa, da, upravo tako.”

„Njeno ime?”

„Kad sam rekao da je žensko?"

Namrštila se: „Ime?"

„Natali Ejveri."

„Kad si je poslednji put video ili koja je adresa koju znaš?"

„Pre šest godina."

Nije se zaustavljala, vojničkog koraka, uspravna kao kolac, brzo je hodala. „Je li to *ona*, Džejk?"

„Molim?"

Blagi osmeh joj se nazirao na usnama. „Znaš li zašto nisam još jednom izašla s tobom?"

„Nije to bio pravi izlazak, bilo je više kao proba da li da počnemo da izlazimo."

„Šta kažeš?"

„Nema veze. Zaključio sam da te ne zanimam."

„Ovaj, na to ću odgovoriti sa 'ne'. Evo šta sam ja te večeri videla: ti si super tip, duhovit, pametan, imaš dobar posao, a imaš i te plave oči da umreš."

Znaš li ti koliko neoženjenih momaka zadovoljava sve te kriterijume a da nisu gej?"

Nisam znao šta da joj odgovorim, pa sam ćutao.

„Ali osetila sam. Možda zato što sam školovani detektiv. Primećujem govor tela. Prepoznajem sitnice."

„Šta si osetila?"

„Ti nisi sav svoj."

„E pa baš ti hvala."

Slegnula je ramenima. „Neki ljudi nose u sebi plamen stare ljubavi. Neki drugi, nema ih mnogo, ali ih ima, potpuno sagore u tom plamenu. Zato su opasni za buduće veze."

Ništa nisam rekao.

„Dakle, je li ta Natali Ejveri koju odjednom toliko žudiš da nadeš, je l'ta u tebi zapalila plamen?"

Nikakve vajde nema od laganja: „Da"

Stala je i digla pogled na mene: „Je l'mnogo bolelo?"

„Ne možeš ni da pojmiš."

Šanta Njulin je klimnula glavom i krenula dalje, ostavivši me za sobom. U hodu je dodala: „Već danas ćeš imati njenu adresu."

SEDMO POGLAVLJE

NA TELEVIZIJI SE DETEKTIV UVEK VRAĆA na mesto zločina. Ili, kad bolje razmislim, to valjda radi zločinac. Bilo kako bilo, našao sam se u slepoj ulici, pa sam dokonao da je najbolje da odem tamo gde se sve i desilo.

U kolonije u Vermontu.

Lanford je na oko četrdeset pet minuta od granice s Vermontom, ali odatle ima još preko dva sata do mesta gde smo se Natali i ja upoznali. Severni Vermont je seoska oblast. Odrastao sam u Filadelfiji, a Natali je iz severnog Nju Džersija. Nismo poznavali selo. I opet, objektivni posmatrač bi mogao ukazati da će u tako zabačenom prostoru ljubav zaista nestvarno procvetati. Mogao bih se s tim složiti, ali mogu i da kažem kako se u odsustvu drugih - na primer: svega drugog - pod teretom preteranog zajedništva ljubav može i ugušiti, što dokazuje da je postojalo nešto mnogo dublje od prolaznog letnjeg flerta.

Sunce je već počinjalo da slabi kad sam prošao putem 14 pored sve nekadašnje kolonije. Dva i po hektara „samodovoljne farme“ držao je gostujući pisac Darli Vonatik, koji je polaznicima pisao kritike. Za one koji ne znaju, samodovoljne farme su ona imanja koja proizvode dovoljnu količinu svega što je farmeru neophodno za život, s tim da nema viška za prodaju. Kratko rečeno: sam gajiš, sam jedeš, ništa ne prodaješ. Za one koji ne znaju šta znači gostujući pisac ili šta je to zbog čega je podoban da ocenjuje nečiji književni rad, Darli je bio vlasnik tog imanja i pisao je nedeljnu kolumnu o kupovini za lokalne novine *Bakalnice Kraftboroa*. U koloniji je odsedalo po šestoro pisaca. Svakom od njih pripadala je spavaća soba u glavnoj kući i po jedna straćara za pisanje, koju smo zvali „radna koliba“. Okupljali smo se uveče na večeri. To je bilo to. Nije bilo interneta, televizije, telefona, motornih vozila. Imali smo osvetljenje, ali nikakav luksuz. Krave, ovce i pilići slobodno su ševrdali po imanju. Isprva sam bio smiren i opušten. U samoći i odsečenosti od sveta uživao sam, pa, brat bratu, jedno tri dana. Potom su mi se na moždane ćelije nahvatale memla i rđa. Teorijski je bilo zamišljeno da će se pisac, iznuren dosadom, na

kraju baciti na svoj radni stočić ili na laptop, i izbacivati stranicu za stranicom. Neko vreme je to donosilo ploda, ali sam se zatim osećao kao da su me strpali u samicu. Jednom sam celo popodne proveo posmatrajući mrave kako prenose mrvice hleba s kraja na kraj kolibe. Toliko me je ta zabava zanela da sam u razne kutke strateški rasporedio još mrvica, u pokušaju da organizujem trke insekata.

Večere s kolegama piskaralima nisu mi donosile preveliko olakšanje. Svi su oni bili izveštačeni nazoviintelektualci posvećeni pisanju sledećeg remek-dela američke književnosti, a kad bi se povela priča o mojoj disertaciji, koja nije ulazila u lepu književnost, zamrla bi brzinom svetlosti. Ponekad bi ti veliki američki romanopisci s patosom naglas čitali svoja pisanija. Dela su im predstavljala otegnuti niz nadobudnih samozaljubljenih dramoseranih trabunjanja koja najbolje opisuju reči: „Vidi mene! Vidi mene, *molim* te!" Naravno da im ovo nikad nisam u oči kazao. Za vreme tih čitanja nabacio bih izraz dubokoumne studioznosti koji bih s vremena na vreme dopunio zdušnim klimanjem glavom, što mi je ujedno pomagalo da ostanem budan. Tako je tip po imenu Lars pisao poemu od šest stotina stranica o Hitlerovim poslednjim danima u bunkeru, iz ugla psa Eve Braun. Prvo čitanje sastojalo se iz desetominutnog lajanja.

„Ovo uvodi čitaoca u odgovarajuće raspoloženje“, objasnio nam je. Bio je u pravu. Mene je uvelo u raspoloženje da mu pesnicom razbijem nos.

Drukčija je bila slikarska kolonija koju je pohađala Natali. Zvala se Kolonija *Kreativno napajanje*, a krasila ju je atmosfera hipi-komune zasnovane na zdravoj hrani, konoplji i dobroj volji. Predahe u radu koristili su za uzgajanje organske bašte (ovde ne mislim samo na hranu). Noću su se okupljali oko vatre i pevali pesme o miru i ljudskom zajedništvu od kojih bi se jednoj Džoan Baez utroba prevrnula. Bili su, međutim, nepoverljivi prema nepoznatima (valjda zbog onog „organskog uzgoja“) pa se deo osoblja držao gotovo sektaški obazrivo. Imanje se prostiralo na preko četrdeset hektara, a imalo je glavnu kuću, čvrste bungalove s kaminima i tremovima, bazen u obliku jezerceta, kafeteriju u kojoj se pila izvrsna kafa i jeli se raznovrsni sendviči, svi sa ukusom prokelja posutog piljevinom, i na samoj granici s gradićem Kraftboroom belu kapelu u kojoj bi neko, ako bi rešio, mogao i da se venča.

Prvo što sam sad uočio bilo je da ulaz više nije obeležen. Skinut je onaj jarki natpis KREATIVNO NAPAJANJE koji je tako ličio na reklamu za nekakav letnji kamp za decu. Debeli lanac branio je ulaz vozilima. Parkirao sam sa strane, ugasio motor i izašao iz auta. Bilo je tu nekoliko tabli s natpisom ZABRANJEN PROLAZ, ali njih je bilo i ranije. S onim lancem na ulazu i bez table koja je nekad izražavala dobrodošlicu, ti znaci su dobili nekakvo zloslutno značenje.

Nisam bio siguran šta da radim.

Znao sam da do glavne kuće ima nepunih petsto metara. Mogao bih da ostavim auto ovde i da se tamo zaputim peške. Da vidim šta se dešava. Ali koja bi bila svrha? Punih šest godina nisam bio ovde. Kolonija je verovatno prodala zemljište, a novi vlasnik je, izgleda, voleo privatnost. To bi objasnilo sve ovo.

Ipak, osećao sam da nešto nije u redu.

Kome bi naškodilo, razmišljao sam, ako bih otišao do glavne kuće i zakucao na vrata? A opet, lanac na ulazu i znaci s natpisom „zabranjen prolaz“ nisu ukazivali na dobrodošlicu. Još sam pokušavao da odlučim kad se pored mene zaustavio džip policije Kraftsboroa. Iz njega su izašla dva policajca, jedan nizak i zdepast, s nabildovanim mišićima, a drugi visok i tanak, sa zalizanom kosom i brčićima iz ere nemog filma. Obojica su nosila pilotske naočari za sunce, pa im se nisu videle oči.

Zdepasti je povukao pantalone i rekao: „Mogu li da vam pomognem?“

I jedan i drugi su me pomno posmatrali. Bar mislim da su me pomno posmatrali. Kao što već rekoh, nisam im video oči.

„Hteo sam da obidem koloniju *Kreativno napajanje*.“

„Šta to?“, pitao je Zdepasti. „Radi čega?“

„Treba da se kreativno napojim.“

„Je l' se ti to meni praviš pametan?“

Glas mu je bio malo previše napet. Nije mi se dopao njegov nastup. Nije mi ni bio jasan taj nastup, osim što su bili panduri u malom mestu, pa sam im ja valjda bio prvi koga su mogli da gnjave za nešto što nije maloletničko opijanje.

„Ne, gospodine“, odgovorio sam.

Zdepasti je pogledao Mršavka. Mršavko je ćutao. „Mora da imate pogrešnu adresu.“

„Sasvim sam siguran da sam na pravom mestu.“

„Ovde ne postoji kolonija *Kreativno napajanje*. Zatvorena je."

„Pa šta je na kraju?"

„Molim?"

„Jesam li na pogrešnoj adresi ili je *Kreativno napajanje* zatvoreno?", upitao sam ga.

Zdepastom se to nije dopalo. Obrisao je naočare i uperio ih u mene: „Jesi li ti neki mudroser?"

„Pokušavam da nađem tu koloniju."

„Ne znam ja ništa o kolonijama. Ova zemlja pripada porodici Drahtman već - koliko, Džeri, pedeset godina?"

„Najmanje.", potvrdio je Mršavko Džeri.

„Bio sam ovde pre šest godina", objasnio sam.

„Ništa ja o tome ne znam", rekao je Zdepasti. „Samo znam da si na privatnom posedu i ako se ne udaljiš, privešću te."

Pogledao sam u stopala. Nisam stajao ni na čijem posedu. Stajao sam na putu.

Zdepasti mi se primakao toliko da je zašao u moj intimni prostor. Priznajem da sam se uplašio, ali nešto sam naučio dok sam radio kao izbacivač u barovima. Nikad ne pokazujte strah. To je nešto što se uvek povezuje sa životinjskim carstvom, ali morate mi verovati da nema opasnijih životinja od ljudskih bića koja se u sitne sate „opuste" uz nekoliko pića. Zato, iako mi se ništa od ovoga nije dopadalo, iako nisam imao nikakav oslonac i samo sam pokušavao da nađem izlaz iz situacije, nisam ni uzmakao pred Zdepastim kad mi se uneo u lice. To mu se nije svidelo. Stajao sam čvrsto i gledao ga. Odozgo. To mu se tek nije dopadalo.

„Pokaži mi nekakve isprave, frajeru."

„Zašto?" upitao sam.

Zdepasti se okrenuo Mršavku Džeriju. „Džeri, idi proveri automobilske tablice preko kompjutera."

Džeri je klimnuo glavom i uputio se prema policijskom vozilu.

„Zbog čega?" pitao sam. „Ne razumem. Ovde sam samo zbog kolonije."

„Biraj između dve stvari", obratio mi se opet Zdepasti. „Prvo", a to je propratilo podizanje jednog valjuškastog prsta, „možeš da mi pokažeš isprave bez dalje rasprave, ili drugo", naravno, i drugi valjuškasti prstić se ispružio, „da te uhapsim zbog povrede tuđeg

poseda."

Ništa od ovoga nije bilo u redu. Osvrnuo sam se oko sebe i na obližnjem drvetu video nešto što mi je ličilo na nadzornu kameru. To mi se nije dopalo. Nimalo mi se nije dopalo, ali ništa ne bih postigao ni daljim razjarivanjem pandura. Morao sam da držim jezik za zubima.

Posegao sam rukom za novčanikom kad je Zdepasti podigao ruku i rekao: „Lakše malo."

„Šta?"

„Polako zavući ruku u džep, bez naglih pokreta."

„Mora da se šalite."

„Je l' izgleda da se šalim? Samo s dva prsta. Palcem i kažiprstom. Lagano."

Novčanik je bio duboko u prednjem džepu. Izvlačenje je trajalo duže nego što je trebalo.

„Čekam", rekao je.

„Samo sekund."

Napokon sam uspeo da se dokopam novčanika i da mu ga dodam. Kao lešinar je začerupao po njegovoj sadržini. Zaustavio se na legitimaciji Lanfordskog koledža, pogledao fotografiju, zatim mene, onda se namrštio.

„To si ti?"

„Da."

„Džejkob Fišer?"

„Svi me zovu Džejk."

Mrštio se nad fotografijom.

„Znam", kazao sam. „Foto-aparat ne može da uhvati moju urođenu magičnu privlačnost."

„Ovo ti je legitimacija s koledža." Nije bilo pitanja, pa nisam ni odgovarao. „Izgledaš malo prestarelo za studenta."

„Nisam student. Ja sam profesor. Vidiš, tu ti piše *osoblje*."

Mršavko Džeri se vratio iz vozila. Vrteo je glavom. Nagađao sam da to znači da je rezultat njegove pretrage negativan.

„Zašto bi jedan napaljeni profesor došao u naše malo mesto?"

Setio sam se nečega što sam jednom video na televiziji. „Moram opet nešto da izvadim iz džepa. Je l' može?"

„Šta to?"

„Videćete."

Izvukao sam mobilni telefon.

„Šta će ti sad pa to?", upitao je Zdepasti.

Uperio sam ga u njega i pritisnuo dugme za snimanje videa. „Ovo je direktno povezano s mojim računarom." Lagao sam ga. Snimalo se samo u memoriju telefona, ali ko te pita. „Sve što radite i sve što govorite mogu da vide moje kolege." Nove laži, ali sve bolje. „Zaista bih voleo da znam zašto hoćete da vidite moju legitimaciju, i zašto mi postavljate tolika pitanja."

Zdepasti je opet stavio naočare, kao da je hteo da sakrije bes. Toliko je stisnuo usne da su podrhtavale. Vratio mi je novčanik i rekao: „Dobili smo prijavu da je neko ušao u privatni posed. Uprkos tome što smo vas zatekli na tuđem imanju i što ste nam pričali neku priču o nepostojećoj koloniji, odlučili smo da vas ovog puta samo upozorimo. Molim vas da napustite ovaj prostor. Prijatno."

Zdepasti i Mršavko Džeri su ušli u patrolna kola. Sedeli su na prednjim sedištima sve dok i ja nisam ušao u svoj auto. Više tamo nisam imao šta da radim. Upalio sam motor i odvezao se odatle.

OSMO POGLAVLJE

NISAM OTIŠAO DALEKO.

Odvezao sam se u selo Kraftboro. Kad bi ga nekim čudom pogodio nagli priliv novca i građevinskih investicija, mogao bi da se digne do nivoa prosečne američke varošice. Ličilo je na nešto što se može videti još samo u starim filmovima. Skoro sam očekivao da ispred berbernice vidim kvartet sa slamnim šeširima. Postojala je mesna prodavnica (tako se i zvala: *Mesna prodavnica*), stari „kameni mlin“ sa zatvorenim „centrom za posetioce“, benzinska stanica pri kojoj je radila berbernica s jednom stolicom i kafe-knjižara. Natali i ja smo mnogo vremena proveli u kafe-knjižari. Bila je mala, pa nije moglo dugo da se čeprka po knjigama, ali je imala stočić u uglu za kojim smo sedeli, čitali novine i pijuckali kafu. Kuki je bila pekarka koja je izbegla iz grada i koja je, sa svojom partnerkom Deniz, vodila lokal. Stalno je puštala album „*Redemptions Son*“ Džozefa Artura, ili „O“ Dejmiijena Rajsja. Posle izvesnog vremena - nemojte da se izbljujete - Natali i ja smo obe prihvatili kao „naše ploče“. Pitao sam se je li Kuki još tu. Ona je pravila nešto što je Natali smatrala za najbolje slatke pogačice otkako je sveta i veka. Istine radi, Natali je volela sve pogačice. Meni je, opet, bilo teško da uočim razliku između njih i osušenog, stvrdnutog hleba.

Je l' vidite? Nismo se baš u svemu slagali.

Parkirao sam se na ulici i krenuo istom onom stazom niz koju sam se šest godina ranije oteturao. Stotinak koraka između drveća. Na proplanku bela kapela na obodu imanja s čijeg ulaza su me oterali. Nekakva služba ili zbor se upravo završavao. Video sam učesnike kako žmirkaju dok izlaze na sve niže sunce. Koliko mi je poznato, kapela nije pripadala jednoj određenoj veroispovesti. Više je služila za okupljanje nego što su se u njoj služili verski obredi. Pre zbornica nego bogomolja.

Čekao sam, smeškao se kao da mi je tu mesto, prijateljski klimao glavom desetini ljudi koja se mimo mene zaputila nizbrdo, niz stazu. Zagledao sam im lica, ali nijedno nisam prepoznao. To me nije nimalo

iznenadilo.

Visoka žena sa zategnutom pundom stajala je u dnu stepenica kapele. Prišao samo joj, sve vreme se srdačno osmehujući.

„Mogu li da vam pomognem?“, upitala me je.

Dobro pitanje. Šta li sam očekivao da tamo nađem? Nikakav plan nisam imao.

„Tražite li velečasnog Kelija?“ pitala je. „Pošto on trenutno nije ovde.“

„Da li vi ovde radite?“

„U neku ruku. Ja sam Lusi Kating, matičar. To je volonterski posao.“

Stajao sam kao ukopan.

„Mogu li nekako da vam pomognem?“

„Ne znam kako da objasnim...“, počeo sam. Pa zatim: „Pre šest godina sam bio ovde na jednom venčanju. Poznavao sam mladu, ali ne i mladoženju.“

Oči su joj se malo skupile, više radoznalo nego zabrinuto. Nastavio sam.

„Bilo kako bilo, nedavno sam video čitulju čoveka po imenu Tod. Tako se mladoženja zvao. Tod.“

„Tod je prilično često ime“, kazala je.

„Da, naravno, ali je tamo bila i slika pokojnika. Izgledala je, znam kako ovo zvuči, ali na slici kao da je bio isti čovek koji se oženio mojom prijateljicom. Problem je u tome što nikad nisam saznao kako se Tod preziva, pa ne znam je li to bio on ili nije. A ako jeste, pa, želeo bih da izrazim saučešće.“

Lusi Kating se počejala po obrazu. „Zar ne možete da telefonirate?“

„Bilo bi dobro da mogu“, sad sam igrao na kartu iskrenosti. Prijalo mi je. „Kao prvo: ne znam gde Natali, tako se ona zove, ne znam gde ona sad živi. Mislim da je uzela njegovo prezime. Zato ne mogu da ih nađem. Još nešto. Da budem sasvim otvoren, imao sam nešto s tom ženom u prošlosti.“

„A, tako.“

„Pa, ako čovek čiju sam čitulju video nije njen muž...“

„Vaše obraćanje neće naići na dobar prijem“, dovršila je umesto mene.

„Upravo tako."

Razmišljala je o tome. „A ako je bio njen muž?"

Slegnuo sam ramenima. Ona se opet počela po obrazu. Pokušao sam da izgledam što bezazlenije, što s mojom građom nije baš jednostavno. Samo što nisam zatreptao pred njom.

„Ja još nisam bila ovde pre šest godina."

„Aha..."

„Ali možemo da proverimo u knjigama. Ovde su oduvek vođeni besprekorni zapisnici. Svako venčanje, krštenje, pričešće, obrezivanje, šta bilo."

Obrezivanje? „To bi bilo sjajno."

Povala me je niz stepenice. „Sećate li se datuma venčanja?"

Naravno da se sećam. Dao sam joj tačan datum.

Stigli smo do male kancelarije. Lusi Kating je otvorila omanji sekretar, malo preturala po njemu, i izvadila jednu knjigu. Dok ju je prelistavala, video sam da je bila u pravu. Sve je bilo zavedeno. Kolone za datum, vrstu događaja, učesnike, vreme početka i kraja, sve u krasnopisu.

„Da vidimo šta možemo da pronađemo ovde..."

Napravila je pravu predstavu od stavljanja naočara. Kao učiteljica je liznula vrh kažiprsta, okrenula još nekoliko stranica, dok nije došla do one koju je tražila. Isti prst se sad kretao niz hartiju. Kad se odjednom namrštila, u sebi sam rekao „Ajoj".

„Jeste li sigurni da je datum tačan?"

„Apsolutno", rekoh.

„Tog dana ne vidim nijedno venčanje. Bilo je jedno dva dana ranije. Lari Rouzen i Hajdi Flajšer."

„Nije to", rekoh.

„Mogu li da vam pomognem?"

Glas nas je oboje prepao.

Lusi Kating je rekla: „A, dobar dan, oče. Nisam vas očekivala ovako rano."

Okrenuo sam se, video čoveka i samo što ga nisam zagrlio od radosti. Pun pogodak. Bio je to isti onaj sveštenik koji je služio na Natalinom venčanju. Pružio mi je ruku sa spremnim uvežbanim osmehom, ali kad me je pogledao, osmeh mu se ugasio.

„Dobar dan. Ja sam sveštenik Keli."

„Džejk Fišer. Upoznali smo se davno."

Na licu mu se pokazala sumnja, pa se opet okrenuo Lusi Kating.

„Šta se dešava, Lusi?"

„Tražila sam jedan zapis za ovog gospodina", trudila se da mu objasni. Pažljivo ju je slušao. Proučavao sam mu lice, ali nije mi bilo sasvim jasno to što vidim, osim da se nekako trudio da obuzda osećanja. Kad je ona završila, okrenuo se meni i podigao dlanove. „Ako nije upisano..."

„I vi ste bili tu", rekao sam.

„Izvinite?"

„Vi ste obavili obred. Tako smo se i upoznali."

„Toga se ne sećam. Toliko događaja, razumećete me."

„Posle venčanja ste stajali pred kapelom s nevestinom sestrom. Sa ženom koja se zove Džuli Potam. Kad sam prošao pored vas, rekli ste: 'Divan dan za venčanje'."

Podigao je obrvu. „Kako sam samo to mogao da zaboravim?"

Zajedljivost uglavnom ne pristoji sveštenim licima, ali je časnom Keliju stajala kao salivena.

Navalio sam. „Nevesta se zvala Natali Ejveri. Bila je slikar u koloniji *Kreativno napajanje*."

„U čemu?"

„*Kreativno napajanje*. Ovo je njihova zemlja, zar ne?"

„O čemu vi to govorite? Ova zemlja pripada opštini."

Nije mi bilo do rasprave o katastru i geodeziji. Pokušao sam s drugačijim pristupom. „Venčanje je bilo zakazano u poslednji čas. Možda ga zbog toga nema u zapisniku."

„Žao mi je, gospodine..."

„Fišer. Džejk Fišer."

„Gospodine Fišeru, pre svega, sve i da je u poslednji čas zakazano, svakako bi bilo upisano. Osim toga, ne znam, nije mi jasno šta vi zapravo tražite."

Lusi Kating je odgovorila u moje ime: „Mladoženjino prezime."

Nakratko ju je pogledao. „Nije naš posao da dajemo informacije, gospođice Kating."

Spustila je pogled prihvatajući prekor.

„Mora da se sećate venčanja", rekao sam. „Nažalost, ne."

Prišao sam bliže, gledajući ga odozgo.

„Sećate se. Znam da se sećate.“

U sopstvenom glasu sam prepoznao očajanje. To mi se nije dopalo. Časni otac Keli je pokušao da me pogleda u oči, ali mu nije išlo. „Hoćete da kažete da lažem?“

„Sećate se“, ponovio sam. „Zašto nećete da mi pomognete?“

„Ne sećam se“, rekao je. „Ali zašto je vama toliko stalo da nađete suprugu drugog čoveka ili, ako je vaša priča istinita, odnedavno udovicu?“

„Da joj izjavim saučešće.“

Ove šuplje reči kao vlaga su pritiskale vazduh u kancelariji. Niko se nije pomerio. Niko nije progovorio. Konačno je sveštenik prekinuo tišinu.

„Zašto god vi tražili tu ženu, mi ne želimo u tome da učestvujemo.“ Udaljio se jedan korak od mene i pokazao mi vrata. „Mislim da bi najbolje bilo da smesta odete.“

JOŠ JEDNOM ošamućen izdajstvom i slomljenog srca, oteturao sam se niz stazu do centra sela. Gotovo sam razumeo sveštenikovo ponašanje. Ako se sećao venčanja, a bio sam siguran da jeste, nije hteo Natalinom bivšem dečku da da nikakvo obaveštenje koje taj dečko već nije imao. Koliko god ta hipoteza bila zasnovana na nesigurnim temeljima, makar je imala kakvu-takvu logiku. Nisam pak mogao da nađem nikakvo logično objašnjenje za to da Lusi Kating u knjigama u koje nikad ništa nije propušteno da se unese nije pronašla zapis o stupanju u brak Natali i Toda. I kako to da niko nikad nije čuo za koloniju *Kreativno napajanje*?

To mi nije išlo u glavu.

I šta sad? Došao sam ovamo u nadi da... Šta? Da ću, za početak, saznati Todovo prezime. To bi dosta brzo sve okončalo. Ako ne to, možda je neko od ovdašnjih i dalje u kontaktu s Natali. I to bi brzo sve okončalo.

„Obećaj mi, Džejk. Obećaj mi da ćeš nas ostaviti na miru.“

To su bile poslednje reči koje mi je uputila ljubav moga života. Poslednje. A evo mene, šest godina kasnije, vraćam se tamo gde je sve počelo, kako bi mi se čitav svet srušio. Nadao sam se da ću u tome otkriti bar neku ironiju, ali se i ironija krila od mene.

Čim sam se našao u centru, zapahnuo me je blagi miris svežeg peciva. Zaustavio sam auto. Kraftboroska kafe-knjižara. Nataline omiljene pogačice. Promislio sam i zaključio da вреди pokušati.

Kad sam otvorio vrata, začulo se zvonice, ali je taj zvuk odmah istisnut iz sećanja. Elton Džon je pevao da se dete zove Levon i da će biti dobar čovek. Obuzela me je drhtavica. Oba stola, uključujući i onaj naš, bila su zauzeta. Gledao sam u sto kao neki veliki mamlaz. Mogao bih se zakleti da sam tog trena čuo Natalin smeh. Za mnom je ušao čovek s kestenjastim kačketom. Bio sam mu na putu.

„Uh, samo malo“, kazao je.

Pomerio sam se u stranu i pustio ga da prođe. Pogled mi se spustio na šank. Žena s divljim kovrdžama u, verovali ili ne, ručno ofarbanoj ljubičastoj pamučnoj majici bila mi je okrenuta leđima. Nisam se dvoumio - to je Kuki. Srce mi je brže zakucalo. Okrenula se, ugledala me i nasmešila se. „Želite li nešto?“

„Ćao, Kuki.“

„Zdravo.“

Tišina.

„Sećaš li me se?“

Peškirićem je brisala ruke. „Loše pamtim lica, ali sam još gora s imenima. Šta biste želeli?“

„Dolazio sam ovamo pre šest godina. Moja devojka se zvala Natali Ejveri. Sedeli smo za stočićem u uglu.“

Klimnula je glavom, ali ne u znak prepoznavanja. Klimnula je kao da hoće da podiđe ludaku.

„Mnogo mušterija dolazi i odlazi. Kafu? Krofnu?“

„Natali je volela tvoje slatke pogačice.“

„Stiže pogačica. S borovnicom?“

„Ja sam Džejk Fišer. Pisao sam disertaciju o vladavini prava. Zapitkivala si me o tome. Natali je slikarka iz kolonije. Otvarala je mapu s crtežima baš tu, u tom uglu.“ Pokazao sam rukom, kao da će to pomoći. „Pre šest godina. Preko leta. Pa ti si mi i obratila pažnju na nju.“

„Auh“, rekla je dok je prstima prebiralala po ogrlici kao da je brojanica. „Vidite, to je dobra strana mog imena. Niko ne zaboravlja Kuki. Ali loše je to što svi misle da i ja njih pamtim. Znate šta hoću da kažem?“

„Znam. Ti se zaista ne sećaš?"

Nije me udostojila odgovora. Gledao sam po kafeu. Ljudi za stolovima su me zagledali. Tip sa kestenjastim kačketom stajao je pred policom sa časopisima i pretvarao se da ne čuje naš razgovor.

Opet sam se okrenuo Kuki.

„Jednu malu kafu, molim."

„Nećete pogačicu?"

„Ne, hvala."

Uzela je šoljicu da je napuni.

„Jesi li još s Deniz?", upitao sam.

Telo joj se ukrutilo.

„I ona je radila je u koloniji na brdu. Otud je poznajem."

Video sam kako Kuki guta knedlu. „Nikad nismo radile u koloniji."

„Nego šta nego ste radile. *Kreativno napajanje*, tamo uz onu stazu. Deniz je donosila kafu i tvoje pogačice."

Usula je kafu i spustila je preda me. „Vidite, gospodine, imam posla."

Nagnuo sam se prema njoj. „Natali je volela tvoje pogačice."

„To ste već rekli."

„Stalno ste o njima razgovarale."

„S mnogo ljudi razgovaram o slatkim pogačicama. Baš mi je žao što vas se ne sećam. Možda je trebalo da budem ljubazna i da se pretvaram: 'O da, kako da ne, ti i tvoja devojka koja voli pogačice, kako vam ide?' Ali nisam. Evo kafe. Mogu li još nečim da vas poslužim?"

Izvadio sam posetnicu na kojoj su bili svi moji telefonski brojevi. „Ako se bilo čega setiš..."

„Mogu li još nečim da vas poslužim?" pitala je odsečnije.

„Ne."

„To je dolar i po. Prijatno."

DEVETO POGLAVLJE

SAD SHVATAM ŠTA ZNAČI KAD NEKO KAŽE kako mu se čini da ga prate.

Otkud mi to? Možda intuitivno. Osećao sam to podsvesno. Osećao sam gotovo fizički. To, a i isti auto - sivi ševroletov kombi s vermontskim tablicama - išao je za mnom otkad sam pošao iz Kraffboroa.

Ne bih mogao da se zakunem, ali čini mi se da vozač nosi kestenjasti kačket.

Nisam znao šta da radim. Pokušao sam da mu razaberem broj na tablici, ali bilo je premračno. Kad bih usporio, usporavao bi i on. Kad bih ubrzao, znate već. Nešto mi je palo na pamet. Stao sam u zaustavnoj traci da vidim šta će onaj iza mene uraditi. Video sam da usporava, a onda je produžio. Od tog trenutka ga više nisam video.

Možda me i nije pratio.

Na desetak minuta vožnje do Lanforda zazvonio mi je mobilni telefon. Namestio sam da mi pozivi u kolima stižu preko blututa - nešto što sam dosta dugo smišljao - pa sam na ekranu radija video da me zove Šanta Njulin. Obećala je da će mi do večeri naći Natalinu adresu. Javio sam se pritisnuvši dugme na volanu.

„Šanta ovde.”

„Znam. Imam identifikaciju poziva.”

„A ja mislila da sam nešto posebno posle onog vremena provedenog u FBI-ju. Gde si?”

„Vraćam se u Lanford.”

„Odakle?”

„Duga priča. Jesi li joj našla adresu?”

„Zato te i zovem”, rekla je, a učinilo mi se da nešto čujem u pozadini - možda muški glas. „Još je nisam našla.”

„O?” izustio sam jer na to i nisam imao šta drugo da kažem. „Ima li problema?”

„Daj mi vremena do ujutro. Važi?”

„Naravno”, rekao sam. Zatim sam ponovio: „Ima li problema?”

Ćutala je nešto duže. „Samo mi daj vremena do ujutro.” Prekinula

je vezu.

Majku mu, šta to znači?

Nije mi se dopao njen ton. Nije mi se dopalo to što žena s neverovatnim vezama u FBI-ju mora do ujutru da traži nečiju adresu. Zvrnuo mi je smartfon da objavi kako imam imejl. Nisam na to obratio pažnju. Nisam baš neki dobrica, ali dok vozim, ne pišem poruke na mobilnom ni mejlove. Jedan student s Lanforda je pre dve godine teško povređen kad je pisao poruku u vožnji. U tom sudaru je poginula osamnaestogodišnjakinja na suvozačkom sedištu, moja studentkinja s prve godine Pravila zakona. Čak i pre toga, čak i pre obilja rečitih podataka o čistoj gluposti ako ne i zločinačkom nehatu pisanja i voženja, nikad nisam bio pristalica istog. Volim da vozim. Volim da sedim sam i slušam muziku. Uprkos mom nekadašnjem nepoverenju prema tehnološkoj izolovanosti, svima nam je potrebno da se češće isključimo. Shvatam da zvučim kao džangrizavi starac, da negodujem kad god vidim kako za stolom sede „drugari" i neizbežno kuckaju nekom nevidljivom, u stalnoj potrazi za nečim, valjda, boljim, u neprekidnom lovu na digitalne zelenije travnjake, u pokušaju da omirišu ruže na nekom drugom mestu i to nauštrb onih pred sobom, ali retko se osećam mirnije, harmoničnije, više zen ako baš hoćete, nego kad se nateram da se isključim.

Sad sam menjao stanice i svrteo se na onoj što je puštala muziku novog talasa iz osamdesetih. Bend *Dženeral pablik* pitao se gde je nežnost. I ja sam se isto pitao. Gde je nežnost? A kad smo već tu, gde je Natali?

Izgleda da sam pobrljavio.

Parkirao sam se pred zgradom - ne zovem je svojom zgradom ni stanom jer sam je doživljavao kao ono što i jeste - stambena zgrada u kampusu. Već je pao mrak, ali u kampusu uvek ima mnogo veštačkog svetla. Pogledao sam imejl koji mi je stigao od gospođe Dinsmor. U polju predmet pisalo je:

Evo studentskog dosijea koji ste tražili.

Odlično obavljen posao, ti seksi zveri, pomislio sam. Kliknuo sam na tekst. On je u celini glasio:

Koliko vam razrade treba uz „Evo studentskog dosijea koji

ste tražili"?

Jasno je da je odgovor uopšte mi ne treba.

Ekran telefona mi je premali da bih video fajl u prilogu, pa sam požurio da ga pogledam na laptopu. Gurnuo sam ključ u ključaonicu, otvorio vrata i upalio svetlo. Ne znam ni sam zbog čega, ali nekako sam očekivao da ću zateći ispreturan stan, kao da je neko izvršio pretres, kao što se kaže. Izgleda da sam gledao mnogo filmova. Stan mi je bio, najblaže rečeno, kao i obično.

Požurio sam do računara i odmah skočio na imejl. Otvorio sam onaj od gospođe Dinsmor i skinuo prilog. Kao što sam ranije već rekao, pre nekoliko godina sam video svoj studentski dosije. Pomislio sam da je pomalo uznemirujuće što čitam profesorove komentare koje meni nije poverio. Pretpostavljam da je u nekom trenutku školsko veće odlučilo da je nezgodno čuvati sve te stare papire, pa su ih skenirali u digitalni format.

Počeo sam od Todove prve godine. Ničeg tu nije bilo naročito spektakularnog, sem što je sam Tod bio, hm, spektakularan. Sve same jake desetke. Nijedan brucš ne dobija sve same jake desetke. Profesor Čarls Pael je zapisao kako je Tod „izuzetan student". Profesorka Rut Kugelmas se zanela: „posebno dete". Čak je i profesor Malkolm Hjum, koji nikog nije olako hvalio, prokomentarisao: „Tod Sanderson je gotovo natprirodno nadaren." Opa. To mi je bilo čudno. Ja sam bio dobar student, a jedina primedba u mom dosijeu bila je negativna. Sam pišem isključivo negativne primedbe. Ako je sve u redu, profesor ništa ne dodaje jer su ocene dovoljne. Za studentske dosjee izgleda da važi pravilo: „Ako nemaš nešto negativno, nemoj ništa ni da kažeš."

Samo to nije slučaj s našim dobrim Todom.

U prvom semestru druge godine bilo je sve isto - neverovatne ocene - ali se onda to naglo menja. Uz datum drugog semestra stajalo je krupno „OO". Opravdano odsustvo.

Hmm. Pogledao sam razlog, ali je pisalo samo: „lični". To je čudno. Nikad ne ostavljamo tek „lični" u studentskom dosijeu, ili bar retko - zato što je on zatvoren i poverljiv. Bar bi tako trebalo da bude. Ovde je sve otvoreno.

Zašto bi onda neko bio tako uzdržan s Todovim opravdanim

odsustvom?

„Lični“ razlog obično podrazumeva nekakve finansijske teškoće ili bolest, fizičku ili mentalnu, bilo studentovu bilo nekog člana uže porodice. Ti razlozi se uvek navode u studentovom dosijeju.

Ovde ništa nije navedeno.

Zanimljivo.

A možda i nije. Pre svega, verovatno su pre dvadeset godina bili diskretniji kad je reč o ličnim problemima. Ali nadalje... ma koga je briga? Kakve veze bi Todovo izostajanje na drugoj godini imalo s ženidbom s Natali i smrću, iza koje je ostavio različitu ženu?

Kad se vratio na koledž, više nije bilo profesorskih komentara - bar ne onih koje bi svaki student pozeleo. Jedan profesor ga je okarakterisao kao „rasejanog“ Drugi je rekao da je Tod „očigledno ogorčen“ i „promenjen“. Neki je opet preporučio da Tod posveti više vremena sređivanju „situacije“. Niko nije napisao kakva je to situacija.

Kliknuo sam sledeću stranicu. Tod je izveden pred disciplinsku komisiju. Neke obrazovne ustanove ostavljaju da studenti rešavaju disciplinske probleme, ali mi imamo tročlanu komisiju u kojoj se smenjuju profesori. Prošle godina sam i ja to radio tri meseca. Većina slučajeva koji su do nas doprli spadala je u dve epidemije u kampusu: piće i varanje. Ostalo su bili poneka krađa, nasilnička pretnja, nekakva verzija seksualnog napada ili agresivnost koje nisu iziskivale reagovanje snaga reda i zakona.

Slučaj koji je stigao pred onu disciplinsku komisiju podrazumevao je sukob između Toda i njegovog kolege Rajana Makartija. Makarti je završio u bolnici s modricama i slomljenim nosom. Koledž je tražio strogu suspenziju ili čak izbacivanje, ali tročlana komisija je Toda u potpunosti rehabilitovala. To me je iznenadilo. Nije bilo pojedinosti ni zapisnika sa samog pretresa ni kasnijih konsultacija. I to me je iznenadilo.

U dosijeju je stajala skenirana odluka pisana rukom:

Tod Sanderson, odlični član zajednice Lanfordskog koledža, doživeo je težak udarac u životu, ali smatramo da je na putu oporavka. Odnedavno radi s jednim članom profesorskog kadra na dobročinstvu kojim će se iskupiti za skorašnje

postupke. Shvata posledice onoga što je učinio i, u svetlu izuzetno neobičnih okolnosti u ovom slučaju, složili smo se da Tod Sanderson ne treba da bude izbačen.

Pogled mi je pao u dno stranice, na ime profesora koji je potpisao stav komisije. Izbečio sam se. Profesor Iban Trejnor. Mogao sam i pretpostaviti. Dobro sam znao Trejnora. Naš odnos se ne bi mogao nazvati prijateljskim.

Ako želim da saznam više o onom „teškom udarcu“ ili o odluci komisije, trebalo bi da razgovaram s Ibanom. Tome se nisam radovao.

Bilo je kasno, ali se nisam brinuo da ću probuditi Benedikta. Koristio se samo mobilnim telefonom i gasio ga pred spavanje, javio se na treće zvono. „Šta je?“

„Iban Trejnor.“

„Šta s njim?“

„Još ne može da me podnese?“

„Verovatno. Zašto?“

„Treba da ga pitam nešto o svom drugaru Todu Sandersonu. Misliš da bi mogao malo to da izgladiš?“

„Da izgladim? Svakako. Što misliš da me zovu Ole Lukoje?“³

„Zato što na tvojim predavanjima studenti spavaju?“

„Baš umeš da se umiliš onom od koga tražiš uslugu. Zvaću te ujutro.“ Prekinuli smo vezu. Zavalio sam se ne znajući šta dalje da radim, kad mi je s monitora stigao signal da sam dobio nov imejl. Nisam hteo da ga gledam. Kao i mnogi koje poznajem, i sam dobijam mnogo nebitnih mejlova u svako doba dana i noći. Ovo je nesumnjivo još jedan od njih. Onda sam video imejl-adresu pošiljaoca:

RS byJA@ym ail.com

Zurio sam u nju dok mi oči nisu zasuzile. U ušima mi je zazujalo. Oko mene je sve bilo pretiho i premirno. Uporno sam piljio, ali slova se nisu promenila.

RSbyJA.

Odmah sam znao šta ta slova znače: „*Redemption's Son*“ by Joseph

Arthur - album koji smo Natali i ja slušali u onom kafeu.

Polje za predmet bilo je prazno. Uspeo sam da napipam miša. Trudio sam se da ga pomerim i namestim kursor na imejl da ga otvorim, ali je prvo trebalo da obuzdam drhtavicu. Duboko sam udahnuo i snagom volje umirio šaku. U sobi je i dalje bilo sve utišano, gotovo u iščekivanju. Pomerio sam kursor na imejl i kliknuo.

Od sadržine imejla samo što mi srce nije stalo.

Na ekranu su stajale samo dve reči. Ništa više, samo dve reči, ali one su mi rascepile grudi kao smrt kosom, pa gotovo nisam mogao da dišem. Srušio sam se na naslon stolice, izgubljen, dok su one dve reči s ekrana zurile u mene.

Obećao si.

DESETO POGLAVLJE

IMEJL NIJE POTPISAN. Svejedno.

Brzo sam kliknuo na REPLY i otkucao:

Natali? Jesi li dobro? Molim te javi mi.

Kliknuo sam SEND.

Objasnio bih vam kako je vreme milelo dok sam čekao sledeći imejl, ali nije tako bilo. Za to valjda nije bilo vremena. Tri sekunde kasnije, opet se oglasio signal za nov imejl. Srce mi je lupalo dok nisam video ime pošiljaoca:

MAILDAEMON

Otvorio sam ga, ali sam znao šta će pisati:

Ova imejl-adresa ne postoji...

Samo što od jada nisam razbio ekran, kao da je automat za slatkiše u kom mi se zaglavio milki vej. Ipak sam viknuo: „Nemoguće!" Nisam znao šta da uradim. Sedeo sam sasvim potonuo. Činilo mi se da se davim i da ne mogu da se iskoprcam na površinu.

Otvorio sam opet *Gugl*. Ukucao imejl-adresu i sve njene moguće verzije, ali samo sam gubio vreme. Ponovo sam pročitao imejl:

Obećao si.

Jesam. A kad malo razmislim o tome, zbog čega sam prekršio obećanje? Zato što je neko umro. Možda njen muž. Možda nije. Svejedno, je li to razlog da prekršim obećanje koje sam joj dao? Možda. Možda u početku. No sad mi je sama jasno predočila. To je bila svrha onog imejla. Natali me je opomenula na obećanje. Podsetila me je na njega zato što zna da ne dajem olako obećanja.

Zato me je i naterala da joj obećam da ću je se kloniti.

Razmislio sam o tome. Razmislio sam o sahrani, o poseti Vermontu i ovom studentskom dosijeju. Na šta je sve to ukazivalo? Nisam znao. Ukoliko je u početku sve pravdalo moje gaženje reči, sad sam dobio dokaz da taj stav više ne mogu da pravdam. Natalina poruka nije mogla biti jasnija.

Obećao si.

Nesigurnim prstom dotakao sam reči na ekranu. Srce mi se opet cepalo. Toliko o čvrstini. No dobro, uprkos srcu, okaniću se svega. Povući ću se. Održaću reč.

Legao sam i gotovo istog trena zaspao. Znam. I mene je to iznenadilo, ali mislim da su me svi udarci otkad sam pročitao onu čitulju, uskovitlana sećanja i osećanja, bol i zbunjenost, iscrpli kao kad bokser prima udarce u dvanaest rundi. Na kraju sam se prosto predao.

Za razliku od Benedikta, često zaboravljam da isključim mobilni telefon. Probudio me je njegov poziv u osam ujutro.

„Iban je na kraju pristao da se vidi s tobom.”

„Jesi li mu rekao o čemu je reč?”

„Ni ti meni nisi rekao o čemu je reč.”

„A, tačno.”

„Imaš predavanja u devet. Posle njih će te čekati kod svoje kuće.”

Nešto me je steglo u grudima. „Svoje kuće?”

„Da, pretpostavio sam da ti se to neće dopasti. Bio je nepokolebljiv.”

„Tupadžijski potez.”

„Nije on tako loš.”

„Pohotljivi gmaz.”

„Čega tu ima lošeg?”

„Ne radiš ti ono što on radi.”

„Ti i ne znaš šta on radi. Idi. Budi fin. Saznaj šta te zanima.”

Prekinuo je vezu. Proverio sam elektronsku poštu i poruke na mobilnom. Ničeg nije bilo. Ova neobična epizoda mog života postajala je sve nadrealnija, nešto nalik snu. S mukom sam je se otresao. Zaista sam u devet sati imao predavanje o zakonu i ustavu. To mi je opet bilo najpreče. Da, ostaviću ono iza sebe. Čak sam pevao pod tušem. Obukao sam se i krenuo kampusom širokog osmeha i visoko dignute

glave. Gazio sam poletnim korakom. Sunce je kupalo kampus kao topla, nebeska baklja. Uporno sam se smešio. Smešio sam se zgradama od opeke koje su žudele za bršljanom. Smešio sam se drveću, bujnoj travi, kipovima nekadašnjih čuvenih ovdašnjih studenata, sportskim terenima u podnožju brega. Kad bi mi se neki student javio, pozdravljao sam ga s takvim oduševljenjem da bi se neko uplašio da sam doživeo religiozni preobražaj.

Pred početak predavanja stao sam pred studente i povikao: „Dobro jutro, svima!“ kao preporođen vođa navijača naliven red-bulom. Studenti su me začuđeno gledali. Počeo sam i sebe da plašim pa sam se potrudio da se umerim.

Obećao si.

A šta je s tobom, Natali? Zar u tvojim rečima i postupcima nije bilo bar nagoveštaja obećanja? Kako to samo zarobiš nečije srce i zdrobiš ga? Da, nisam ja mali. Shvatam opasnosti zaljublivanja. Samo, šta smo sve rekli. Šta smo osećali. To nisu bile laži. A ipak. Ostavila si me. Pozvala me na svoje venčanje. Zašto? Zašto bi iko bio tako okrutan? Da nisi htela da mi utuviš u glavu činjenicu da je vreme da krenem dalje?

Krenuo sam. Zavukla si mi ruku u grudi, iščupala srce, iskidala ga i otišla, ali ja sam pokupio komadiće i krenuo dalje.

Odmahnuo sam glavom. Pokupio komadiće? Uh, to je baš grozno. U tome je nevolja sa zaljublivanjem. Počneš da pričaš kao u lošim kantri pesmama.

Natali mi je poslala imejl. Bar sam mislio da je to Natali. Ko bi drugi bio? U svakom slučaju, i bez obzira na to što mi je rekla da je se klonim, bar je stupila u vezu sa mnom. Doprla je do mene.

Doprla? Svakako. Upotrebila je onu imejl-adresu. RSbyJA. Upamtila je. I njoj je ona nešto značila, nešto što je i dalje imalo odjeka, a meni dalo - šta ja znam - nadu. Nada je okrutna. Nada me podseća na ono što se umalo dogodilo. Nada ponovo izaziva fizički bol.

Prozvaao sam Ajlin Sinagru, jednu od bistrijih studentkinja. Dao sam joj da objasni bolje strane Medisonovih *Federalističkih spisa*. Klimao sam glavom i bodrio je, a onda sam nešto primetio krajičkom

oka. Prišao sam prozoru da bolje vidim. Ukočio sam se.

„Profesore Fišeru?”

Na parkiralištu je stajao sivi ševroletov kombi. Pogledao sam tablicu. Odatle nisam mogao da razaberem broj, ali sam video boju i šaru.

Vermontska registarska tablica.

Nisam se premišljao. Nisam ni pomislio da to verovatno nema nikakav značaj, da sivi ševroletovi kombiji uopšte nisu retki, da u zapadnom Masačusetsu ima mnogo tablica iz Vermonta.

Ništa mi to nije značilo.

Već sam trčao prema vratima i samo doviknuo: „Odmah se vraćam, ne mrdajte.” Stuštio sam se hodnikom. Pod je upravo opran. Obišao sam tablu s natpisom MOKRO i otvorio vrata. Parkiralište je prekoputa parka. Preskočio sam žbun i dao se u trk preko trave. Studenti mora da su pomislili kako sam sišao s uma. Nije me bilo briga.

„Hajde, profesore! Dobaciću vam!”

Neki student je pomislio da trčim jer želim da učestvujem u igri, pa mi je dobacio frizbi. Nisam ga ni pogledao, samo sam trčao.

„Čoveče, treba da poradite na hvatanju.” Nisam obraćao pažnju. Bio sam već blizu kombiju kad su se na njemu upalila svetla.

Vozač je upalio motor.

Potrčao sam još brže. Ona jarka sunčeva baklja odbijala se od prednjeg vetrobrana, pa nisam video vozača. Spustio sam glavu i napregao noge, ali je kombi krenuo unazad. Bio sam mu predaleko. Nisam mogao da ga stignem.

Pošao je s parkirališta.

Stao sam i pokušao da vidim vozača. Nije mi uspelo. Previše je bilo odbleska, ali mi se učinilo da sam video...

Kestenjasti kačket?

Nisam bio siguran. Doduše, upamtio sam broj tablice - kao da će mi to pomoći, kao da to nešto znači - ali sam ostao ukopan u mestu i hvatao vazduh dok se kombi brzo udaljavao.

JEDANAESTO POGLAVLJE

PROFESOR IBAN TREJNOR je sedeo na verandi pred veličanstvenom kasnoviktorijanskom zgradom. Dobro sam znao tu kuću. Pola veka je bila dom profesora Malkolma Hjuma, mog mentora. Mnogo puta sam se tu lepo proveo. Degustacije vina odseka političkih nauka, zabave za profesore, čašice konjaka pred spavanje, filozofske rasprave, književni razgovori - sve same akademske dogodovštine. No, nažalost, bog ima zanimljiv smisao za humor. Žena profesora Hjuma je umrla posle četrdeset osam godina braka, a tad je i njemu oronulo zdravlje. Na kraju nije mogao sam da održava tu veliku staru kuću. Sad živi u naselju zatvorenog tipa u Vero Biču na Floridi, a ovo voljeno zdanje je kupio profesor Iban Trejnor, može se reći moj neprijatelj na koledžu. Tako je postao novi gospodar imanja.

Telefon u džepu mi je zavibrirao. Stigla je poruka od Šante:

Kod Džudi u jedan.

Baš je izdašna s rečima, ali znao sam šta je mislila. Treba da se nađemo u restoranu *Kod Džudi* na Glavnoj aveniji u jedan sat. U redu. Sklonio sam telefon i popeo se uz stepenice do verande.

Iban je ustao i uputio mi nadmen osmeh. „Džejkobe. Veoma mi je drago da te vidim.”

Stisak ruke mu je bio ljigav. Imao je izmanikirane nokte. Žene su ga smatrale lepim prestarelim plejbojem, s onom dugačkom neurednom kosom i krupnim zelenim očima. Imao je voštanu kožu, kao da mu se lice topilo ili se oporavljalo od nekakvog kozmetičkog tretmana. Sumnjao sam na botoks. Nosio je za broj manje pantalone i košulju nešto razdrljeniju nego što treba. Mirisao je kao gomila evropskih poslovnjaka nabijenih u lift.

„Ne smeta ti da sedimo na verandi?” pitao je. „Prelepo je napolju.”

Spremno sam se složio. Nisam želeo da uđem i vidim šta je uradio s kućom. Bio sam ubeđen da više nema tamnog drveta i onog duha konjaka i cigara. Zamenio ih je svetlim drvetom i kaučima u bojama

„ljuske jajeta" i „ulupanog maslaca" i okupljanjima na kojima se služe belo vino i sprajt zato što od njih ne ostaju mrlje na presvlakama.

Kao da je znao šta mislim, ponudio me je belim vinom. Učtivo sam odbio. On je već pio. Još nije bilo ni podne. Seli smo u pletene fotelje s velikim jastucima.

„I šta mogu da učinim za tebe, Džejkobe?"

Na drugoj godini studija kod njega sam slušao predavanja iz drame sredine dvadesetog veka. Nije bio loš predavač. Bio je i upečatljiv i posvećen, od onih profesora koji uživaju u vlastitom glasu i, mada ne i dosadan - što je ravno smrti u slušaonici - predavanja su mu ipak bila previše profocentrična. Čitavih nedelju dana čitao je naglas Ženeove *Sluškinje*, poistovećivao se s likovima, uživao u svom izvođenju, a da i ne pominjem sado-mazohističke scene. Izvođenje mu je zaista bilo dobro, u to nema sumnje, ali avaj, sve je bilo podređeno njemu.

„Hteo sam da te pitam nešto o jednom studentu."

Iban je izvio obrve kao da sam ga i zainteresovao i iznenadio. „O?"

„O Todu Sandersonu."

„O?"

Video sam da se stegao. Nije želeo da ja to primetim. Ali primetio sam. Pogledao je u stranu i počeošao bradu.

„Sećaš ga se", rekao sam.

Iban je još neko vreme češkao bradu. „Ime mi zvuči poznato, ali..." Još češkanja, a onda je slegnuo ramenima i predao se. „Žao mi je. Tolike godine, toliki studenti."

Zašto li mu nisam poverovao?

„Nije bio tvoj student."

„O?"

Opet on s tim „o".

„Pozvan je na disciplinsku komisiju dok si ti bio u njoj. Bilo je to pre oko dvadeset godina."

„I očekuješ da se još sećam?"

„Pomogao si mu da ostane na koledžu posle sukoba u koji je bio umešan. Evo, pokazaću ti." Podigao sam laptop i otvorio skeniranu odluku ispisanu njegovim rukopisom. Pružio sam mu laptop. Iban je oklevao kao da bi računar mogao biti miniran. Izvadio je naočare za čitanje pa proučio tekst.

„Čekaj malo, otkud ti ovo?"

„Ibane, važno je.“

„Ovo je iz studentskih poverljivih dosijea.“ Usne su mu se blago iskrivile u osmeh. „Džejkobe, zar čitanje ovih podataka nije protiv pravila? Bi li priznao da si prešao granice?“

Tu smo. Pre šest godina, samo nekoliko nedelja pre nego što sam pošao u onu koloniju u Vermontu, profesor Iban Trejnor je priredio zabavu za diplomce u svojoj nekadašnjoj kući. U toj kući je često priređivao zabave. Uostalom, već je tad ušao u legendu kao neko ko priređuje zabave i ide na njih. Kad sam bio na drugoj godini, dogodio se čuveni incident na koledžu Džouns, obližnjoj isključivo ženskoj instituciji. U tri ujutro se oglasio požarni alarm, pa su svi morali da se evakuišu iz spavaonica. Tako se napolju zadesio poluodeven profesor Trejnor. Istina, studentkinja s kojom je bio te noći bila je punoletna i on joj nije predavao, ali to je sasvim ličilo na Trejnora. Bio je razvratnik i pijanac i nije mi se dopadao.

Na zabavi za diplomce pre šest godina bili su uglavnom studenti, od kojih su mnogi tek na prvoj ili drugoj godini, što znači i maloletni. Tu je bilo alkohola. Mnogo alkohola. Pozvana je policija koledža. Dva maloletna studenta završila su u bolnici zbog trovanja alkoholom, a to se sve češće događa po kampusima. Možda samo sebe ubeđujem u to jer želim da mislim kako nije bilo tako strašno „u moje vreme“.

Profesor Trejnor je izveden pred upravu zbog svog udela u tome. Tražena mu je ostavka. Odbio je da je podnese. Tačno je da je služio alkohol, tvrdio je, ali samo pozvanim starijim studentima, koji su imali preko dvadeset jedne godine. Ako je neko od mlađih upao na zabavu, ne treba on za to da odgovara. Naglasio je i to kako je mnogo alkohola već popijeno pre zabave, u obližnjem bratstvu gde je doneto bure piva.

Profesori na koledžu imaju samoupravu. Retko jedni drugima dodelimo više od packe. Kao što je slučaj sa studentskom disciplinskom komisijom, i ovde se profesori smenjuju. Slučaj je hteo da sam ja bio u upravi kad se to dogodilo. Trejnor je bio redovni profesor pa niko nije mogao da ga otpusti, ali ja sam bio uveren kako zaslužuje nekakvu disciplinsku meru. Glasali smo za uklanjanje Trejnora s mesta šefa katedre za engleski jezik i književnost. Glasao sam za kaznu. Jednostavno, bilo je previše ovakvih incidenata u njegovoj prošlosti. Što je najzanimljivije, moj voljeni mentor Malkolm

Hjum nije se slagao.

„Zar zaista kriviš Ibana što studenti previše piju?", upitao me je.

„S razlogom imamo pravila o druženju sa studentima i služenju alkohola."

„Tebi ništa ne znače olakšavajuće okolnosti?"

Možda bi mi i značile da nisam već uvideo šablon Ibanovog lošeg vladanja i pogrešnih izbora. To nije bio sud nit pitanje nečijih prava, bio je to sjajan posao i privilegija. Po mom mišljenju trebalo ga je otpustiti - studente izbacujemo za mnogo manje prestupe i s mnogo manje dokaza - ili barem mu oduzeti zvanje. I pored navaljivanja mog mentora, glasao sam da se ukloni s mesta šefa katedre, ali nadglasan sam velikom većinom.

Te sednice su možda bile davno, ali netrpeljivost je ostala. Upravo te iste reči - „prekršio pravila" i „prešao granice" - upotrebio sam na navodno zatvorenim sednicama. Divno je kad vam neko u lice saspe vlastite reči, ali možda je to baš pošteno.

„Ovaj student konkretno je mrtav."

„Znači da je njegov poverljivi dosije sad slobodan?"

„Nisam došao da s tobom raspravljam pravne začkoljice."

„Ne, ne, Džejkobe, ti sagledavaš stvari u perspektivi, zar ne?"

Ovo je očigledno bilo čisto gubljenje vremena. „Zaista ne shvatam tvoje dvoumljenje."

„To me iznenađuje, Džejkobe. Ti se obično držiš pravila. Obaveštenja koja tražiš su poverljiva. Samo štitim privatnost gospodina Sandersona."

„Ali ponavljam, umro je."

Nisam želeo više ni sekund da ostanem tamo, na toj verandi na kojoj je moj voljeni mentor proveo toliko divnih sati. Ustao sam i pružio ruku da uzmem laptop. Nije mi ga dao. Opet je protrljao bradu.

„Sedi", rekao je.

Seo sam.

„Bi li mi objasnio zbog čega ti je tako star slučaj važan?"

„Bilo bi vrlo teško objasniti."

„Ali tebi je to očigledno veoma važno."

„Jeste."

„Kako je Tod Sanderson umro?"

„Ubijen je."

Iban je sklopio oči kao da to saznanje sve otežava. „Ko ga je ubio?"

„Policija još nije otkrila."

„Ironično."

„Kako to?"

„To da je stradao nasilnim putem. Sećam se onog slučaja. Tod Sanderson je povredio kolegu u nasilnoj svađi. Ovaj, to i nije tačno. Zapravo, Tod Sanderson umalo nije ubio kolegu."

Iban je opet skrenuo pogled i otpio gutljaj vina. Čekao sam da kaže još nešto. Potrajalo je, ali je na kraju nastavio. „Dogodilo se to jednog četvrtka uveče na pijanci u bratstvu *Hi psi*."

Bratstvo *Hi psi* je odvajkada svakog četvrtka kupovalo burad piva. Pre dvanaest godina je tadašnja uprava pokušala da to prekine, ali neki bogati bivši student je prosto otkupio kuću od koledža isključivo u te svrhe. Taj novac je mogao da donira i za nešto vrednije. On je pak kupio kuću za žurke svoje mlađe sabraće, gde će se opijati. Ko bi to razumeo.

„Naravno i jedan i drugi su bili pijani", produžio je Iban. „Pale su teže reči, ali nesumnjivo je Sanderson svađu pretvorio u nešto užasno fizički. Kad se sve svršilo, onaj drugi - žao mi je, ne mogu da mu setim imena, možda Makarti ili Makafri - morao je u bolnicu. Slomljen mu je nos i nagnječena jagodica. Samo to nije ono najgore."

Opet je ućutao. Podstakao sam ga: „Šta je najgore?"

„Tod Sanderson umalo nije udavio kolegu. Petorica su ga odvajala. Drugi student je izgubio svest. Morali su da ga oživljavaju."

„Au."

Trejnor je na tren zažmurio. „Ne vidim kakve to više ima veze. Treba da ga ostavimo da počiva u miru."

„Ne pitam te zbog nekakvog izopačenog interesovanja."

Opet se slabo osmehnuo. „O, znam, Džejkobe. Ako ništa drugo, ti si pravedan čovek. Ubeđen sam da je tvoje interesovanje za ovo čisto zdravo i dobronamerno."

Oćutao sam.

„Zašto Sanderson nije kažnjen?"

„Pročitao si moju odluku."

„Jesam. Pominješ 'izuzetne olakšavajuće okolnosti'."

„Tačno."

Opet sam pričekao računajući da je očigledno šta bih ga sledeće

pitao. Pošto ništa nije rekao, postavio sam pitanje: „Koje su to olakšavajuće okolnosti?”

„Drugi student - Makarti - tako se zvao, sad se sećam." Duboko je udahnuo. „Gospodin Makarti je rekao nešto uvredljivo o izvesnom događaju. Kad je Sanderson to čuo, manje-više - doduše razumljivo - više nije vladao sobom." Iban je digao ruku kao da me ućutka, a ništa nisam ni hteo da kažem. „Da, Džejkobe, znam da ne pravdamo nasilje ni pod kakvim okolnostima. Ubeđen sam da bi ti tako rezonovao. Ali mi smo taj neobičan slučaj sagledali sa svih strana. Saslušali smo nekoliko njih koji su podržavali Sandersona. Jedan ga je posebno zdušno branio."

Pogledao sam ga u oči i u njima video podrugljivu iskru. „Ko bi to bio, Ibane?”

„Pomoći ću ti: nekad je ova kuća bila njegova."

To me je iznenadilo. „Profesor Hjum je branio Toda Sandersona?”

„Koji ono reč koriste advokati odbrane?" Protrljao je bradu. „*Energično*. Čak mu je pomogao da osnuje dobrotvornu organizaciju kad je slučaj zatvoren."

Pokušao sam sve ovo da složim. Hjum je prezirao nasilje u svakom obliku. Bio je preosećajan. Zazirao je od okrutnosti bilo na kom nivou. Ako ste povređeni, i on je.

„Priznajem", nastavio je Iban, „da sam se i sam iznenadio, ali tvoj mentor je oduvek imao razumevanja za olakšavajuće okolnosti, je li tako?"

Više nismo pričali o Sandersonu, pa sam razgovor vratio na njega.

„A koje su bile olakšavajuće okolnosti u tom slučaju?"

„Kao prvo, Tod Sanderson se upravo vratio s poduzetog odsustvovanja. Iz ličnih razloga je propustio prethodni semestar."

Tad mi je već bilo dosta. „Ibane?"

„Da?"

„Hajde da prestanemo s poigravanjem. Šta se dogodilo Todu Sandersonu? Zašto je otišao iz kampusa? Koje su to olakšavajuće okolnosti koje bi nenasilnog čoveka kakav je Malkolm Hjum navele da brani tako grub napad?"

„To nije u dosijeu?"

„Znaš da nije. Ništa sem same odluke nije zabeleženo. Dakle, šta mu se dogodilo?"

„Nije njemu", rekao je Iban. „Njegovom ocu."

Pružio je ruku iza leđa i uzeo čašu pa mi je pružio. Nije me nudio, samo mi ju je pružio. Prihvatio sam je i pustio ga da mi sipa vino. I dalje još nije bilo podne, ali shvatio sam da nije trenutak za negodovanje zbog pijenja pre podne. Prihvatio sam je u nadi da će mu to razvezati jezik.

Iban se zavalio i prekrstio noge. Upiljio se u čašu kao da je kristalna kugla. „Sećaš li se incidenta u Martindelskoj maloj bejzbol ligi?"

Sad sam se ja zagledao u čašu. Otpio sam gutljaj vina. „Skandal s pedofilijom?"

„Da."

To mora da je bilo pre petnaest-dvadeset godina, ali sećam se jer je to jedan od prvih slučajeva koji je odjeknuo u štampi. „Trener ili šef male lige silovao je dečake, je li tako?"

„Za to je optužen, da."

„Ali to nije bilo istina?"

„Nije", polako je izgovorio Iban i gucnuo vino. „Nije bilo istina."

Ućutali smo se.

„A kakve to veze ima sa Sandersonom?"

„Nema s njim." Sad je Iban govorio nerazgovetno. „Već s trenerom ili šefom male lige, kako si ga nazvao."

Shvatio sam. „To je njegov otac?"

Iban je upro prst u mene. „Pogodak."

Nisam znao šta na to da kažem.

„Tod Sanderson je izostao onaj semestar da bi pomogao ocu", rekao je Iban. „Pomagao je finansijski porodicu - otac mu je, naravno, otpušten iz škole - pružao joj moralnu podršku, radio sve što je mogao."

Iznenadio sam se i zbunio, ali sve to je samo pokrenulo glavno pitanje: kakve sve to veze može imati s mojom Natali?

„Ne sećam se tako dobro slučaja", rekoh. „Kako se sve završilo? Je li Todov otac išao u zatvor?"

„Nije. Proglašen je nevinim."

„O?"

„Presuda nije bila zastupljena u štampi. Optužbe stignu na prvu stranu. Odbacivanje optužbi baš i ne stigne."

„Znači da je presuđeno da nije kriv?”

„Tačno.”

„Velika je razlika između nenalaženja krivice i nevinosti.”

„Istina je”, kazao je Iban, „ali ne i u ovom slučaju. Još u prvoj nedelji suđenja izašlo je na videlo kako je sve izmislio neki roditelj sveteći se Todovom ocu što nije dao njegovom sinu da baca loptu. Laž je samo rasla. Na kraju je Todov otac ipak oslobođen svih optužbi.”

„A Tod se vratio na koledž?”

„Da.”

„Pretpostavljam da su uvredljive primedbe imale veze s optužbama protiv Todovog oca?”

Iban je digao drhtavu ruku kao da mi nazdravlja. „Gospodine, u pravu ste. Vidiš, uprkos novim dokazima, mnogi su poverovali, kao i ti, da gde ima dima ima i vatre. Gospodin Sanderson mora da je uradio *nešto*. Možda ne ovo. Ali nešto. Posebno zbog onoga što se dogodilo posle suđenja.”

„Šta se dogodilo posle suđenja?”

Opet se zagledao u čašu. Gubio mi se.

„Ibane?”

„Stižem do toga.”

Čekao sam, pustio ga malo.

„Tod Sanderson potiče iz malog grada na Jugu. Otac mu je tamo živeo čitavog života. Ali sad, pa, možeš zamisliti. Nije mogao da nađe posao. Prijatelji više nisu govorili s njim. Znaš, niko mu nije sasvim poverovao. To jednostavno nije moglo da nestane. Džejkobe, o tome i ovde podučavamo, zar ne? Samo mu je jedna osoba verovala.”

„Tod”, rekao sam.

„Da.”

„A ostali članovi porodice? Todova majka?”

„Odavno umrla.”

„Šta se onda dogodilo?”

„Otac mu je bio slomljen, naravno, ali uporno je tražio da Tod nastavi studije. Pročitao si Todov dosije?”

„Jesam.”

„Onda već znaš. Tod je bio sjajan student, jedan od najboljih na Lanfordu. Imao je svetlu budućnost. I otac mu je to video. Ali Tod nije hteo da se vrati. Smatrao bi da bi to predstavljalo napuštanje oca u

trenutku kad mu je najpotrebniji. Glatko je odbio da se vrati dok se situacija kod kuće ne popravi. Stoga je njegov otac učinio jedino čime je smatrao da će okončati svoju patnju i osloboditi sina da nastavi studije."

Pogledao me je u oči. Njegove su bile vlažne.

„O ne", izgovorio sam.

„O da."

„Kako...?"

„Provalio je u školu gde je dotad radio i pucao sebi u glavu. Vidiš, nije hteo da mu sin nađe telo."

DVANAESTO POGLAVLJE

TRI NEDELJE PRE NEGO ŠTO ME JE NATALI ŠUTNULA, dok smo još bili ludo zaljubljeni, šmugnuli smo iz kolonije u Kraftborou i otišli u Lanford. „Hoću da vidim to mesto koje ti toliko znači“, rekla je.

Sećam se kako su joj oči blistale dok je sa mnom šetala kampusom. Držali smo se za ruke. Natali je na glavi nosila slamni šešir, što je bilo slatko ali i čudno, i naočare za sunce. Izgledala je pomalo kao filmska zvezda koja se krije. „Gde si vodio zgodne studentkinje dok si studirao ovde?“

„Pravo u krevet.“

Natali me je u šali lupila po ruci. „Ozbiljno te pitam. A i gladna sam.“

Tako smo se uputili u restoran *Kod Džudi* na Glavnoj aveniji. Džudi je spremala divne uštipke s prelivom od jabuka. Natali se mnogo dopalo mesto. Gledao sam je kako upija sve oko sebe - reprodukcije, nameštaj, mlade konobarice, jelovnik, sve. „Znači, ovamo si dovodio devojke?“

„Samo one finije.“

„Čekaj, gde si vodio one, uh, nefine.“

„*Kod Barsolotja*. U rupčagu pored“, nasmešio sam se.

„Šta je?“

„Tamo smo igrali kondomski rulet.“

„Molim?“

„Ne s devojka. Šalio sam se. Tamo sam išao s drugarima. U muškom ve-ceu bila je mašina s kondomima.“

„Mašina s kondomima?“

„Aha.“

„Kao automat s kondomima?“

„Upravo“, rekoh.

Natali je klimnula glavom. „Baš fino.“

„Znam.“

„A koja su pravila kondomskog ruleta?“

„Glupo je.“

„O, nećeš me se tako lako otarasiti. Hoću da čujem." Osmehnula se, od čega mi se zavrtilo u glavi.

„Dobro", rekao sam. „Igramo nas četvorica... ovo je baš glupo."

„Molim te. Baš uživam. Hajde. Igrate vas četvorica..." Rukom mi je dala znak da nastavim.

„Kondomi se prodaju u četiri boje", objasnio sam. „Ponoćnocrna, višnjastocrvena, limun-žuta, pomorandža-narandžasta."

„Poslednja dva si izmislio."

„Otprilike. Stvar je u tome što se zaista prodaju u četiri boje, ali nikad ne znaš koju ćeš dobiti. Zato bismo položili po tri dolara i birali boju. Onda bi jedan otišao do mašine i doneo uvijen kondom. Ni tad nismo znali boju dok ne skinemo omot. Neko bi odglumio doboše. Drugi bi komentarisao kao na olimpijadi. Konačno bismo otvorili paketić i onaj ko je pogodio boju dobio bi lov." "

„Pa to je božanstveno."

„Ovaj, jeste. Naravno, pobednik je morao da plati sledeću turu piva, tako da i nije bilo nekog finansijskog dobitka. Na kraju je Barsi - vlasnik bara - od toga napravio pravu igru s pravilima, ligama i tabelom."

Uzela me je za ruku. „Hajde i mi da igramo."

„Šta, sad? Ne."

„Molim te."

„Nema šanse."

„Posle igre", prošaputala je Natali i pogledala me tako da sam osetio da mi i obrve gore, „mogli bismo da upotrebimo kondom."

„Ulažem na ponoćnocrni."

Zasmejala se. Skoro sam čuo podrugljivi odjek tog smeha dok sam ulazio *Kod Džudi*. Nisam tamo išao šest godina. Pogledao sam sto za kojim smo onda sedeli. Bio je prazan.

„Džejk?"

Okrenuo sam se nadesno. Šanta Njulin je sedela za odvojenim stolom u isturenom izlogu. Nije mi mahnula ni klimnula glavom. Obično samouveren govor tela bio joj je sasvim drugačiji. Seo sam prekoputa nje. Jedva me je i pogledala.

„Ćao", rekao sam.

Zureći u sto, Šanta je progovorila: „Džejk, ispričaj mi sve."

„Zašto? Šta nije u redu?"

Digla je oči i pogledala me kao da me ispituje. Sad je bila agent FBI-ja. „Je li ti ona zaista bivša devojka?"

„Šta? Naravno."

„A zašto odjednom želiš da je nađeš?"

Oklevao sam.

„Džejk?"

Opet sam se setio onog imejla:

Obećao si.

„Zamolio sam te za uslugu."

„Znam."

„Zato ili mi reci šta si saznala ili zaboravimo sve. Ne shvatam zašto bi morala da znaš išta više."

Mlada konobarica - Džudi uvek zapošljava studentkinje - donela nam je jelovnike i pitala šta želimo da popijemo. Oboje smo naručili ledeni čaj. Kad je ona otišla, Šanta me je opet pogledala.

„Pokušavam da ti pomognem, Džejk."

„Možda bi trebalo sve da zaboravimo."

„Šališ se, je l' da?"

„Ne", kazao sam. „Zamolila me je da je ostavim na miru. Verovatno je trebalo da je poslušam."

„Kad?"

„Šta kad?"

„Kad te je zamolila da je ostaviš na miru?"

„Kakve to veze ima?"

„Samo mi reci. Možda je važno."

„Kako?" A onda sam procenio da to nikom ne može nauditi i dodao: „Pre šest godina."

„Rekao si da si bio zaljubljen u nju."

„Jesam."

„Jeste li tad raskinuli?"

Zavrteo sam glavom. „Bilo je to na njenom venčanju."

Šanta je trepnula. Moje reči su, bar na tren, razvejale onaj strog pogled. „Samo da ovo raščistimo - kad si joj otišao na venčanje, jesi li i dalje bio zaljubljen u nju? Glupo pitanje. Naravno da jesi. Još si zaljubljen u nju. Znači, otišao si joj na venčanje i tamo ti je rekla da je

ostaviš na miru?"

„Tako nekako."

„To mora da je bio divan prizor."

„Nije bilo tako kako zvuči. Samo što smo raskinuli. Ona je izabrala drugog. Starog dečka. Venčali su se nekoliko dana kasnije." Pokušao sam da se otresem sećanja. „Događa se."

„Misliš?", rekla je Šanta zbunjeno nagnute glave, kao što brucoši rade. „Nastavi."

„Šta da nastavim? Otišao sam na venčanje. Natali me je zamolila da prihvatim njen izbor i da ih ostavim na miru. Rekao sam da hoću."

„Tako. Jesi li imao ikakvog kontakta s njom ovih šest godina?"

„Nisam."

„Baš nikakvog?"

Uvideo sam da je Šanta vešta u ovome. Rešio sam da ne govorim, a sad otprilike nisam mogao da stanem. „Tačno, nikakvog."

„I siguran si da se zove Natali Ejveri?"

„S tim baš i ne može da se pogreši. Dosta s pitanjima. Šanta, šta si otkrila?"

„Ništa."

„Ništa?"

Konobarica je prišla širokog osmeha i donela ledene čajeve. „Evo Džudinih svežih uštupaka." Glas joj je bio vedra mladalačka pesma. Miris uštupaka se širio sa stola i vratio me u prethodni dolazak ovamo, pre šest godina.

„Treba li vam pomoć s jelovnikom?", pitala je vesela konobarica.

Nisam mogao da progovorim.

„Džejk?", pozvala me je Šanta.

Progutao sam pljuvačku. „Ne treba."

Šanta je naručila sendvič s pečurkama na žaru. Ja sam se odlučio za ćuretinu s priložima na ražanom hlebu. Kad je konobarica otišla, nagnuo sam se preko stola. „Kako to misliš ništa nisi našla?"

„Znaš šta znači ništa, Džejk? Ništa nisam našla o tvojoj bivšoj - nula, *nada*, šipak. Ni adresu, ni poreski obračun, ni bankovni račun, ni račun za kreditnu karticu. Baš n-i-š-t-a, ništa. Nema ni jednog jedinog dokaza da tvoja Natali Ejveri uopšte postoji."

Pokušao sam da svarim ovo.

Šanta je stavila ruke na sto. „Znaš li kako je teško da neko živi

ovako van sistema?"

„Baš i ne znam."

„U današnje vreme računara i sve ove tehnologije? Skoro je nemoguće."

„Možda postoji neko smisleno objašnjenje", kazao sam.

„Kakvo na primer?"

„Možda je otišla u inostranstvo."

„Onda nema ni traga o tome da je otputovala. Nema izdatog pasoša. U računaru nema ni ulaska ni izlaska. Kao što sam već rekla..."

„Ništa", dovršio sam joj rečenicu.

Klimnula je glavom.

„Šanta, ona je čovek. Ona postoji."

„Postojala je. Pre šest godina. Postoji njena tadašnja adresa. Ima sestru koja se zove Džuli Potam. Silvija Ejveri, njihova majka, smeštena je u dom. Znaš li sve to?"

„Znam."

„Za koga se udala?"

Da li da odgovorim na ovo pitanje? Mislio sam da ne može naškoditi. „Za Toda Sandersona."

Zapisala je ime. „Zašto si sad poželeo da je potražiš?"

Obećao si.

„Nije važno", kazao sam. „Treba jednostavno da dignem ruke."

„Ti to ozbiljno?"

„Da. Tako mi je došlo. Mislim, prošlo je šest godina. Udala se za drugog i naterala me da joj obećam da ću ih ostaviti na miru. I šta uopšte sad tražim?"

„Upravo to želim da znam, Džejk."

„Šta to?"

„Držao si se obećanja šest godina. Zašto si ga najednom prekršio?"

Ovo nisam hteo da joj kažem, a uzgred, još nešto me je zatištalo. „Zašto te to toliko zanima?"

Nije mi odgovorila.

„Zamolio sam te da potražiš nekog. Upravo si mi rekla kako ništa nisi našla. Zašto me sad ispituješ o njoj?"

Šanta kao da se uznemirila. „Samo sam htela da pomognem."

„Nešto mi prećutkuješ."

„I ti meni" odvratila je. „Zašto baš sad, Džejk? Zašto sad tražiš staru ljubav?"

Zagledao sam se u uštipak i razmišljao o onom danu pre šest godina, u ovom istom restoranu, i kako je Natali kidala komadiće uštipka, pa ih usredsređeno mazala prelivom od jabuke, kako je u svemu uživala. Dok smo bili zajedno, čak i sitnice su postajale značajne. Svaki dodir je donosio zadovoljstvo.

Obećao si.

Čak i sad, posle svega što se dogodilo, nisam mogao da je izneverim. Je li to glupo? Jeste. Naivno? O, još kako. Ipak nisam mogao to da učinim.

„Pričaj mi, Džejk."

Zavrteo sam glavom. „Ne."

„Zašto nećeš?"

„Ko je naručio sendvič sa ćuretinom?"

Došla je druga konobarica, nešto manje vesela i mnogo užurbanija. Podigao sam ruku.

„A sendvič sa pečurkama na žaru?"

„Uvijte mi ga da ga ponesem", rekla je Šanta ustajući. „Više nisam gladna."

TRINAESTO POGLAVLJE

KAD SAM UPOZNAO NATALI, nosila je naočare za sunce u zatvorenom prostoru. Da stvar bude još gora, bilo je veče.

Prevrnuo sam očima i pomislio da se folira. Pretpostavio sam da sebe zamišlja kao umetnicu s velikim U. Bili smo na nekom skupu gde su pomešali umetničku koloniju i koloniju pisaca u zajedničkom radu. Tad sam prvi put prisustvovao nečem takvom, ali brzo sam saznao da se okupljanja održavaju jednom nedeljno. Slike su bile okačene u dnu ambara Darlija Vonatika. Napred su bile poređane stolice za slušaoce čitača radova.

Žena s naočarima za sunce - još je tad nisam upoznao - sedela je u poslednjem redu s prekrštenim rukama. Pored nje je sedeo muškarac s bradom i kovrdžavom kosom. Zanimalo me je jesu li zajedno. Sećate li se razmetljivca po imenu Lars koji je pisao poeziju iz perspektive Hitlerovog psa? On je upravo čitao. Dugo je čitao. Uzvrpoljio sam se. Žena s naočarima za sunce i dalje je sedela mirno.

Kad mi je prekipelo, bilo to nepristojno ili ne, otišao sam u dno ambara da razgledam izložena umetnička dela. Većinu, da ne budem grub, nisam „kapirao“. Recimo, jedna instalacija pod nazivom *Doručak u Americi* predstavljena je kuhinjskim stolom s kutijama raznih pahuljica. To je bilo sve. Bilo je kutija *Kep en kranč*, *Kep en kranč* s kikiriki-puterom (neko je promrmljao: „Primećujete li da nema *Kep en kranča* sa hrskavim kuglicama - zašto? - šta to umetnik poručuje?“), *Laki čarms*, *Koko pafs*, *Šugar smeks*, čak i mojih omiljenih *Kvisp*. Gledao sam prosute pahuljice po stolu. Ništa mi nisu govorile, mada mi se stomak pomalo bunio.

Kad je neko upitao: „Šta misliš?“, bio sam u iskušenju da kažem kako nedostaje mleko.

Samo mi je delo jednog slikara privuklo pažnju. Zastao sam pred slikom brvnare na vrhu brda. Padina okupana ružičastom svetlošću - rumen zore s prvim zracima sunca. Ne umem da objasnim, ali slika me je ostavila bez reči. Možda zbog tamnih prozora, kao da je brvnara nekad bila topla, a sada je napuštena. Ne znam. Stajao sam pred

slikom gotovo dirnut. Polako sam prešao na drugu sliku. Svaka me je na izvestan način potresla. Neke su me rastužile, druge izazvale nostalgiju, čudljivo raspoloženje ili strasno. Nijedna me nije ostavila ravnodušnim.

Poštedeću vas velikog otkrića da ih je naslikala Natali.

Neka žena se osmehnula videvši moje reakcije. „Dopadaju li vam se?”

„Veoma”, rekao sam. „Jesi li ih ti naslikala?”

„Zaboga, ne. Ja držim pekaru i kafe u varoši.” Pružila mi je ruku. „Zovu me Kuki.”⁴

Rukovali smo se. „Čekaj. Kuki drži pekaru?”

„Da, znam. Sasvim glupo, je l' da?”

„Možda malko.”

„Naslikala ih je Natali Ejveri. Eno je tamo.” Kuki je pokazala ženu s naočarima za sunce.

„O”, izgovorio sam.

„Šta o?”

S naočarima u zatvorenom prostoru zamislio sam da je ona autor *Doručka u Americi*. Lars je upravo završio čitanje. Publika ga je pozdravila tihim pljeskom, a on, razmetljivo vezane vratne marame, poklonio se kao da je dobio gromoglasne ovacije.

Svi su brzo poustajali, osim Natali. Dok je ustajao, onaj muškarac s bradom i kovrdžavom kosom nešto joj je šaputao, ali ona se i dalje nije micala. Sedela je prekrštenih ruku, naizgled izgubljena u duhu Hitlerovog psa.

Prišao sam joj. Gledala je kroz mene.

„Gde se nalazi ona brvnara s tvoje slike?”

„Ha?” rekla je trgnuvši se. „Nigde. Koja slika?”

Namrštio sam se. „Jesi li ti Natali Ejveri?”

„Ja?” Kao da ju je pitanje sludelo. „Da, zašto?”

„Zaista mi se dopala slika brvnare. Tako je... ne znam. Dirnula me je.”

„Brvnara?” Uspravila se, skinula naočare i protrljala oči. „Da, tačno, brvnara.”

Opet sam se namrštio. Nisam baš znao kakvu sam reakciju očekivao, ali ipak bih bio zadovoljniji s više osećanja. Zagledao sam je. Nisam baš uvek hitrog uma, ali kad je opet protrljala oči, sve sam

shvatio.

„Spavala si!”

„Molim? Nisam.”

No opet je trljala oči.

„Jebote, zato nosiš naočare za sunce. Da niko ne primeti.”

„Pssst.”

„Spavala si sve vreme!”

„Tiše malo.”

Konačno je i ona pogledala mene i pamtim da sam tad pomislio kako ima lepo, slatko lice. Ubrzo ću saznati i to da poseduje ono što zovu sporom lepotom, lepotom koju u početku i ne primećujete, a onda vas obori i sve vas više ophrvava, pa vam je sve lepša kad god je ponovo vidite, pa vam je neverovatna i pomisao da je išta manje od savršeno zanosne. Kad god sam je ponovo video, čitavo biće mi je reagovalo, kao da je prvi put ili još bolje.

„Je li to bilo tako očigledno?”, pitala me je šapatom.

„Uopšte nije. Samo sam pomislio da si pretenciozna glupača.”

Izvila je obrvu. „To je najbolja maska da se uklopim u ovu publiku.”

Zavrteo sam glavom. „A kad sam ti video slike, pomislio sam da si genije.”

„Stvarno?” Izgledalo je da nije spremna za kompliment.

„Stvarno.”

Nakašljala se. „A sad kad vidiš kako mogu da se prikrijem?”

„Mislim da si *đavolski* genije.”

To joj se dopalo. „Ne možeš mi zameriti. Taj Lars je pravi sedativ. Kako zine, ja se onesvestim.”

„Ja sam Džejk Fišer.”

„Ja sam Natali Ejveri.”

„Pa, Natali Ejveri, jesi li za kafu? Izgleda da bi ti prijala.”

Nije odmah odgovorila, već mi je proučavala lice do trenutka kad sam verovatno pocrveneo. Zadenula je uvojak crne kose iza uha i ustala. Prišla mi je i sećam se da sam tad pomislio kako je predivno sitna, niža nego što sam zamišljao dok je sedela. Digla je glavu da me pogleda, pa se polako osmehnula. Moram reći da joj je osmeh bio divan. „Naravno, što da ne?”

Slika tog osmeha još neko vreme mi je stajala pred očima, pa se,

srećom, raspršila.

Bio sam s Benediktom u baru *Biblioteka*. To je uglavnom ono što i ime kaže - stara biblioteka koledža, sva u tamnom drvetu, nedavno prepravljena u retro-moderan lokal gde se služi piće. Vlasnici su, sasvim mudro, vrlo malo promenili. I dalje je po policama od hrastovine bilo knjiga, poređanih po abecedi ili Djuijevom decimalnom sistemu ili već nekom redu koji koriste bibliotekari. Stari prijemni sto postao je šank. Kao podmetači za čaše služile su stare kataloške kartice, naknadno plastificirane. Po stolovima su bile lampe sa zelenim staklenim širmovima.

Mlade šankerke su kosu vezivale u strogu punđu, odevale uske konzervativne kostime i, naravno, nosile naočare s rožnatim okvirom. Da, da, kao bibliotekarke iz vrelih muških fantazija. Svakog sata preko zvučnika se čulo glasno bibliotekarsko *psst*, a tad bi šankerke skinule naočare, pustile kosu i otkopčale gornje dugme bluze. Malo otrcano, ali je delovalo.

Benedikt i ja smo se već pristojno nalili. Lako sam ga zagrlio i primakao mu se. „Znaš šta treba da uradimo?“, upitao sam ga.

Napravio je grimasu. „Da se otreznimo?“

„Ha! Ta ti je dobra. Ne, ne. Treba da organizujemo turnir u kondomskom ruletu. Sa sistemom eliminacije. Na umu imam šezdeset četiri tima. Kao neki naš *Marč mednes*.”⁵

„Džejk, nismo *Kod Barsolotija*. Ovde nema automata za kondome.”

„Nema?“

„Nema.”

„Šteta.”

„Aha”, rekao je Benedikt, pa šapnuo: „Na tri sata dve sasvim seksi dušice koje vredi pljesnuti.”

Hteo sam da se okrenem ulevo, pa udesno jer odjednom nisam shvatio šta je tačno tri sata. „Čekaj, gde mi ono beše dvanaest sati?”

Benedikt je uzdahnuo. „Pravo je dvanaest.”

„Znači, tri sata bi bilo...?”

„Džejk, samo se okreni udesno.”

Možda ste već naslutili kako ne podnosim baš najbolje alkohol. To mnoge iznenadi. Kad vide nekog moje veličine, očekuju da uz mene niži padaju pod sto. To nije tako. Podnosim alkohol kao brucoškinja na prvoj studentskoj žurci.

„Pa?"

Znao sam na koji tip žena misli i pre nego što sam uspeo da ih vidim. Bile su to dve plavuše koje su pod slabom svetlošću u baru *Biblioteka* izgledale dobro do sjajno, ali koje bi pod jutarnjim svetlom izgledale obično do zastrašujuće. Benedikt je već stigao do njih i uvukao ih u razgovor. On bi i ormarić s fasciklama uvukao u razgovor. Dve žene su pogledale mimo njega, u mene. Benedikt mi je dao znak da im se pridružim.

Pa zašto da ne?

Obećao si.

Bogami jesam. Hvala na podsećanju. Stvarno bih mogao da održim obećanje i pokušam da poentiram s nekom od ženski. Probio sam se do njih.

„Dame, upoznajte legendu, profesora Džejkoba Fišera."

„Opa", rekla je jedna plavuša, „velik momak." Budući da Benedikt jednostavno nije umeo da ćuti, namignuo je i rekao: „Dušo, i ne znaš koliko je velik."

Uspeo sam da ne uzdahnem, javio im se i seo. Benedikt im se „nabacivao" s uobičajenim rečenicama, posebno biranim za ovaj bar: „Ovo je biblioteka tako da je sasvim u redu da vas overim."

„Hoću li biti kažnjen ako vas zadržim duže?" Plavuše su uživale. Pokušao sam da se uključim, ali nikad nisam bio dobar u površnim pošalicama. Stalno sam pred očima video Natali. Uporno sam se branio od nje. Naručili smo još pića. I još.

Posle izvesnog vremena oteturali smo se na kauče uz nekadašnje odeljenje dečje književnosti. Glava mi je klimala, a moguće i da sam se nakratko zanesvestio. Kad sam došao k sebi, jedna plavuša se zapričala sa mnom. Predstavio sam joj se.

„Ime mi je Vindi", rekla je.

„Vendi?"

„Ne, Vindi. Sa *i*, ne sa *e* " Rekla je to kao da objašnjava već milioniti put, a verovatno je tako i bilo.

„Kao u pesmi?"

Iznenadila se. „Znaš pesmu? Ne izgledaš mi tako staro."

„*Svi znaju Vindi*", otpevao sam i dodao: „Moj tata je voleo

Association."

„Au! I moj tata. Zato sam i dobila to ime."

Za divno čudo, ovo se pretvorilo u pravi razgovor. Vindi je imala trideset jednu godinu i radila je na šalteru u banci, a usput na višoj školi u istoj ulici učila za pedijatrijsku sestru, što joj je bio san. Starala se o hendikepiranom bratu.

„Aleks ima celebralnu paralizu", rekla mi je i pokazala sliku brata u kolicima. Dečak je zračio. Upiljio sam se u sliku kao da bi nekako dobrota s nje mogla da pređe na mene. Vindi je to primetila, klimnula glavom i nežno rekla: „On je svetlost mog života."

Prošao je sat. Možda i dva. Vindi i ja smo ćaskali. Takvih večeri uvek dođe trenutak kad shvatite hoćete li, hm, zaključiti posao (ili, da se izrazim bibliotekarskim žargonom, hoćete li overiti karticu). Taj trenutak je stigao i bilo je jasno da je odgovor pozitivan.

Dame su otišle da se napuderišu. Ja sam bio preterano opušten od pića. Donekle sam se brinuo hoću li biti na visini zadatka. Uglavnom ipak nisam uopšte mario.

„Znaš li šta mi se kod obe najviše sviđa?", pitao je Benedikt i pokazao na policu s knjigama. „Što su složene. Kapiraš? Biblioteka, knjige, složene?"

Glasno sam zaječao. „Mislim da će mi pozliti."

„Zabavno", kazao je Benedikt. „Uzgred, gde si bio sinoć?"

„Nisam ti rekao?"

„Nisi."

„Išao sam u Vermont. Do nekadašnje Nataline kolonije."

Okrenuo se prema meni. „Zašto si to radio?"

Bilo je čudno što je Benedikt, posle preteranog pića, govorio s blagim britanskim naglaskom. Pretpostavio sam da je to odjek njegovog boravka u internatu. Što je više pio, više se taj izgovor primećivao.

„Da nađem neke odgovore", kazao sam.

„I jesi li našao neki?"

„Aha"

„Pričaj."

„Prvi", digao sam prst, „niko ne zna ko je Natali. Drugi", digao sam i drugi prst, „niko ne zna ko sam ja. Treći", shvatili ste svrhu dizanja prstiju, „u kapeli uopšte ne postoji zapis da se Natali udala. Četvrti,

sveštenik koji je obavio obred kune se da to nikad nije uradio. Peti, vlasnica kafea u koji smo išli i koja mi je, pre svega, i skrenula pažnju na Natali, nema pojma ko sam i ne seća se ni Natali ni mene."

Spustio sam ruku.

„O, a umetnička kolonija?", nastavio sam. „Kolonija *Kreativno napajanje*? Nema je i svi se kunu da je nikad nije ni bilo, da je oduvek porodično imanje. Ukratko, rekao bih da gubim razum."

Benedikt se okrenuo i gucnuo pivo.

„Šta je?" upitao sam.

„Ništa."

Gurnuo sam ga laktom. „Hajde. Šta je bilo?"

Benedikt je spustio glavu. „Pre šest godina, kad si otišao u koloniju, bio si u prilično gadnom stanju."

„Možda malo. Pa?"

„Pa ništa", rekao je. „Zaboravi."

„Nemoj ti meni zaboravi. Šta je?"

U glavi mi se zaista ljuljalo. Trebalo je da stanem pre nekoliko čaša. Sećam se kad sam kao brucoš prepio, pa pošao u spavaonicu, uopšte nisam tamo ni stigao. Kad sam se probudio, ležao sam preko nekog žbuna. Sećam se da sam zurio u zvezde i pitao se zašto me sve bode. Sad se osećam kao da sam na brodu na uzburkanom moru.

„Natali", rekao je Benedikt.

„Šta s njom?"

Okrenuo se i pogledao me onim uveličanim očima. „Kako to da je nisam upoznao?"

Pogled mi se malo zamutio. „Šta?"

„Kako to da nisam upoznao Natali?"

„Tako što smo sve vreme bili u Vermontu."

„Niste dolazili u kampus?"

„Samo jednom. Sedeli smo *Kod Džudi*."

„A kako to da je nisi doveo i upoznao me s njom?"

Prenaglašeno sam slegnuo ramenima. „Ne znam. Možda nisi bio tu?"

„Bio sam čitavog leta."

Ućutao sam. Trudio sam se da se setim. Jesam li hteo da je upoznam s Benediktom?

„Ja sam ti najbolji prijatelj, je li tako?"

„Jeste."

„Da si se njom oženio, bio bih ti kum."

„Znaš da bi tako bilo."

„Pa zar ti nije čudno što me nikad nisi upoznao s njom?"

„Kad tako kažeš..." Namrštio sam se. „Čekaj malo, šta hoćeš da kažeš?"

„Samo to da je čudno", tiho je rekao.

„Kako je čudno?"

Nije odgovorio.

„Čudno u stilu da sam je izmislio? To hoćeš da kažeš?"

„Ne. Samo kažem."

„Šta kažeš?"

„Tog leta ti je bilo potrebno da se uhvatiš za nešto."

„I našao sam to. Pa ga izgubio."

„U redu, nema veze."

Samo, nije bilo u redu. Nije bilo u redu tog trenutka, s onim gnevom i silnim pićem. „Kad smo već kod toga, kako to da ja nisam upoznao ljubav tvog života?"

„O čemu to pričaš?"

Čoveče, kako sam bio pijan. „O slici u tvom novčaniku. Kako ja nju nisam upoznao?"

Izgledao je kao da sam ga ošamario. „Ostavi to, Džejk."

„Samo kažem."

„O-sta-vi to."

Zinuo sam pa zatvorio usta. Dame su se vraćale. Benedikt je zatresao glavom i opet se nasmešio.

„Koji hoćeš?"

Pogledao sam ga. „Ti to ozbiljno?"

„Da."

„Vindi", rekao sam.

„Koja je to?"

„Ma hajde."

„Ne idu mi baš imena."

„Vindi je ona s kojom sam pričao cele večeri."

„Drugim rečima", kazao je, „hoćeš onu bolju. Dobro, nema veze."

Otišao sam kod Vindi. Nismo žurili sve dok nismo požurili. Nije to bilo čisto blaženstvo, ali je bilo strašno slatko. Oko tri ujutro me je

Vindi ispratila do vrata.

Ne znajući šta bih drugo, glupo sam rekao: „Uh, hvala ti.”

„Uh, nema na čemu.”

Ovlaš smo se poljubili u usta. Oboje smo znali da ovo nije ništa trajno, ali bilo je sitno, kratko uživanje, a u ovom svetu ponekad to nije ništa pogrešno.

Posrćući sam se vratio u kampus. Tamo su se još vrzmali studenti. Trudio sam se da me ne primete, ali Beri, student koji dolazi kod mene jednom nedeljno, ugledao me je i doviknuo: „Profo, vraćamo se postićeni?”

Uhvatio me je.

Dobrodušno sam mu mahnuo i nastavio da ševrdam do svog skromnog obitavališta.

Čim sam ušao, uhvatila me je iznenadna vrtoglavica. Mirno sam stajao dok opet nisam osetio da vladam nogama. Kad je nalet prošao, otišao sam do kuhinje i sipao čašu ledene vode. Ispio sam je u velikim gutljajima, pa nasuo još jednu. Uopšte nisam sumnjao da će mi sutradan biti loše.

Bio sam smožden. Ušao sam u spavaću sobu i upalio svetlo. A tamo, na krevetu, sedeo je čovek s kestenjastim kačketom. Prepao sam se i odskočio.

Čovek mi je prijateljski mahnuo. „Zdravo, Džejk. Hu, vidi na šta ličiš. Jesi li pijančio?”

Ne više od sekunda stajao sam mirno. Čovek se smeškao kao da je ovo najprirodniji susret na svetu. Čak je takao kačket, kao profesionalni golfer kad pozdravlja publiku.

„Ko si, bre, ti?”, upitao sam.

„To uopšte nije bitno.”

„Još kako je bitno. Ko si ti?”

Čovek je uzdahnuo, kao da ga je razočaralo moje nerazumno zanimanje za njegov identitet.

„Recimo samo da sam prijatelj.”

„Bio si u kafeu. U Vermontu.”

„Priznajem.”

„Pratio si me dovde. Onim kombijem.”

„Priznajem i to. Čoveče, smrdiš na jeftinu cugu i još jeftiniji seks. Ne kažem da imam nešto protiv toga.”

Trudio sam se da se ne ljuljam. „Šta hoćeš?"

„Hoću da se provozamo."

„Kuda?"

„Kuda?" izvio je obrvu. „Džejk, hajde da se ne igramo. Znaš ti kuda."

„Nemam blagog pojma o čemu pričaš. I kako si uopšte ušao ovde?"

Čovek samo što nije prevrnuo očima. „Dobro, Džejk, nećemo gubiti vreme na priču kako sam uspeo da savladam ono sranje od brave na zadnjim vratima. Mogao si i da ih obezbediš selotejpom."

Zinuo sam, zatvorio usta, pa opet zaustio. „Ko si bre ti?"

„Bob. Jesi li zadovoljan, Džejk? Kad već insistiraš na imenu, zovem se Bob. Ti si Džejk, ja sam Bob. Možemo li sad da krenemo?"

Ustao je. Stegao sam se, spreman da oživim vreme kad sam radio kao izbacivač. Nisam ni pomišljao da pustim ovog tipa odavde dok mi sve ne razjasni. Ako sam ga uplašio, vešto je to sakrio.

„Jesmo li spremni da krenemo", pitao je, „ili hoćeš da protraćiš još vremena?"

„Kuda da krenemo?"

Bob se namrštio kao da ga zavitlavam. „Hajde, Džejk. Šta misliš kuda?" Pokazao je na vrata iza mene. „Do Natali, naravno. Treba da požurimo."

ČETRNAESTO POGLAVLJE

KOMBI JE STAJAO NA NASTAVNIČKOM PARKIRALIŠTU iza Murove spavaonice.

Sad je u kampusu vladao mir. Nije se više čula muzika, samo neumorno cvrčanje cvrčaka. U daljini sam primetio siluete nekoliko studenata, ali sve u svemu izgleda da je tri ujutro već gluvo doba.

Bob i ja smo išli jedan pored drugog, kao pajtaši u noćnoj šetnji. Piće mi je još zapljuskivalo neke nervne centre, ali noćni vazduh i iznenađenje zbog neočekivanog posetioca dosta brzo su me otreznilo. Kako smo prilazili već poznatom ševroletovom kombiju, otvorila su se zadnja vrata. Napolje je izašao neki muškarac.

To mi se nije dopalo.

Muškarac je bio visok i vitak, s tako oštrim jagodicama da bi njima mogao da seče paradajz, i savršeno očešljanom kosom. Izgledao je kao maneken, čak se i isto tako i mrštio. Dok sam radio kao izbacivač, razvio sam šesto čulo za nevolju. To se prosto dogodi kad duže radite takav posao. Neko naiđe, a vas zapljusnu talasi vreline, kao one lelujave linije u crtaćima. Od ovog tipa su nailazili vreli talasi puni opasnosti, kao od praska supernove.

Stao sam. „Ko je ovo?”

„Opet tražiš ime?” pitao je Bob. Zatim je teatralno uzdahnuo i rekao: „Oto. Džejk, predstavljam ti svog prijatelja Ota.”

„Oto i Bob”, rekao sam.

„Da.”

„Dva palindroma.”

„Vi profani i vaš kitnjasti rečnik.” Stigli smo do kombija. Oto se pomerio da me propusti, ali nisam ušao. „Ulazi”, kazao je Bob.

Zavrteo sam glavom. „Mama me je učila da ne ulazim u auto s neznancima.”

„Hej, profo!”

Iskolačio sam oči kad sam se okrenuo prema tom glasu. Beri nam je prilazio lakim trkom. Očigledno je pio, pa su mu pokreti bili kao u marionete s umršenim koncima. „Hej, profo, samo da te pitam...?”

Beri nije dovršio rečenicu. Bez ikakvog nagoveštaja ali i bez promišljanja, Oto je istupio, zamahnuo i udario Berija posred lica. Na tren sam se ukočio, zabezeknut tim iznenadnim obrtom. Beri je poleteo vodoravno i sručio se na asfalt uz tup udarac zabačene glave. Oči su mu bile zatvorene. Iz nosa mu je curila krv.

Spustio sam se uz njega na koleno. „Beri?”

Nije se micao.

Oto je izvukao pištolj.

Okrenuo sam se malo ulevo, ali tako da telom štitim Berija od pištolja.

„Oto neće pucati u tebe”, rekao je Bob mirno. „Jednostavno će gađati studente sve dok ne uđeš u kombi.”

Obgrlio sam Berijevu glavu. Video sam da diše. Taman sam hteo da mu opipam puls kad sam začuo povik.

„Beri?” Bio je to još jedan student. „Gde si, brate?”

Sledio sam se od straha kad je Oto digao pištolj. Pomislio sam da skočim, ali kao da mi čita misli, Oto se odmakao korak od mene.

Neki drugi student je dreknuo: „Mislim da je tamo - kod kombija. Beri?”

Oto je uperio pištolj prema tom glasu. Bob me je pogledao i mrdnuo ramenima.

„U redu!”, prosiktao sam. „Idem! Ne pucaj.”

Brzo sam uskočio u zadnji deo kombija. Odatle su povučena sva sedišta, a uz jednu stranu je nameštena klupa - samo tu je moglo da se sedi. Oto je spustio pištolj i seo pored mene. Bob je zauzeo mesto za volanom. Beri je i dalje ležao nepomično. Dok smo odlazili, ona dva studenta su prišla. Čuo sam jednog kako viče: „Šta je, bre... zaboga! Beri?”

Oto i Bob nisu pokazivali brigu je li im neko zapamtio broj tablica. Bob je vozio izluđujuće sporo. Meni to nije odgovaralo. Želeo sam da nagari. Želeo sam da požuri, da i on i Oto odu što dalje od studenata.

Okrenuo sam se ka Otu. „Zašto si ga onako udario?”

Pogledao me je očima od kojih mi se srce sledilo. Bile su beživotne, u njima nije bilo ni iskre svetlosti. Činilo mi se da gledam u oči nekog neživog predmeta - možda oči izrezbarene na stolu ili naslikane na kartonskoj kutiji.

S prednjeg sedišta se javio Bob: „Molim te baci na prednje sedište

novčanik i telefon."

Uradio sam ono što je tražio. Hitro sam sagledao zadnji deo kombija i ono što sam video uopšte mi se nije dopalo. Na podu nije bilo patosnica već se video go lim. Uz Otove noge stajala je zardala kutija s alatom. Nisam imao predstave šta je u njoj. Naspram mene, za stranicu kombija, bila je zavarena šipka. Progutao sam knedlu kad sam video za nju zakačene lisice. Slobodan kraj im je bio otvoren, verovatno u iščekivanju nečijeg ručnog zgloba.

Oto je držao pištolj uperen u mene.

Kad smo se dohvatili auto-puta, Bob je vozio opušteno, oslanjajući samo dlanove na volan, kao što je moj otac radio kad bismo išli do gvožđare za neki vikend-projekat.

„Džejk?" pozvao me je Bob.

„Da."

„Kuda?"

„A?"

„Prosto je, Džejk", nastavio je. „Reći ćeš gde je Natali."

„Ja?"

„Aha."

„Nemam pojma gde je. Zar nisi rekao...?"

Tad me je onaj tip Oto udario u stomak. Isterao mi je vazduh. Presamitio sam se kao kad se kofer zatvara, kolenima sam tresnuo o metalni pod kombija. Ako vam je neko isterao vazduh, znate kako vas to potpuno paralizuje. Osećate se kao da ćete se ugušiti. Preostaje vam samo da se sklopčate i molite boga da dođete do vazduha.

Začuo sam Bobov glas: „Gde je?"

I da sam znao šta da odgovorim na to, nisam mogao. Ostao sam bez daha. Trudio sam se da to nekako prebrodim, setio sam se da ako se ne naprežem, vazduh će se sam vratiti, ali imao sam utisak da mi neko drži glavu pod vodom i jedino sam mogao da se nadam da će me u nekom trenutku pustiti.

Opet se oglasio Bob: „Džejk?"

Oto me je šutnuo u glavu. Skotrljao sam se na bok i video zvezde. Pluća su mi se raširila i opet sam mogao zahvalno da udišem sitne dahove. Oto me je ponovo šutnuo u glavu. Zacrnelo mi se pred očima kad su mi se prevrnule u glavi. U stomaku mi se uzbućkalo. Pomislio sam da ću se ispuvraćati pa sam, usled toga što um čudno funkcioniše,

pomislio kako je dobro što nema patosnica jer se tako lakše čisti pod.

„Gde je ona?" ponovo je pitao Bob.

Žurno se odvikavši u krajnji ugao kombija, uspeo sam da iscedim:
„Ne znam, kunem se!"

Oslonio sam leđa na stranicu kombija. Nad levim ramenom mi je bila šipka s lisicama. Oto me je nišanio pištoljem. Nisam se micao. Hteo sam da dobijem na vremenu, da povratim disanje, razbistrim misli. Još je mnome vladao alkohol, sve mi je i dalje bilo u izmaglici, ali bol je delotvoran kad treba u životu da vam se razbistri i usredsredi.

Povukao sam kolena ka grudima. Tad sam osetio da me je nešto sitno ogrebalo po nozi. Možda srča ili oštar kamičak. Pogledao sam dole i s užasom shvatio da nije ni jedno ni drugo.

Bio je zub.

Dah mi se zaglavio u grlu. Pogledao sam naspram sebe i naslutio nagoveštaj osmeha na Otovom manekenskom licu. Otvorio je kutiju i otkrio komplet zardalih instrumenata. Ugledao sam klešta, bansek, skalpel - i više nisam gledao.

Bob: „Gde je ona?"

„Već sam ti rekao. Ne znam."

„Taj odgovor", nastavio je Bob zavrtevši glavom, „uopšte nije zadovoljavajući."

Oto se nije makao. Držao je pištolj uperen u mene, ali je žudno kradomice gledao u instrumente. Kad bi mu pogled pao na klešta, bansek, skalpel, mrtve oči bi mu zasijale.

Opet Bob: „Džejk?"

„Šta je?"

„Sad će Oto početi da te seče. Nemoj da praviš gluposti. Ima pištolj, a uostalom, možemo i da se vratimo u kampus i vežbamo gađanje na studentima. Razumeš li?"

Opet sam progutao knedlu, a u glavi mi se vrtelo. „Ništa ne znam."

Bob je teatralno uzdahnio. „Nisam te pitao znaš li išta, Džejk. Mislim, jesam, to sam pitao ranije, ali sad te pitam razumeš li šta sam rekao - o lisicama i vežbanju gađanja na studentima. Džejk, jesi li to razumeo?"

„Jesam."

„Dobro, onda miruj." Bob je dao migavac i skrenuo u levu traku. Još smo se vozili auto-putem.

„Hajde, Oto.“

Nisam imao mnogo vremena. Znao sam to. Možda tek nekoliko sekundi. Čim mi zatvori lisice - čim me prikači za onu stranicu kombija - gotov sam. Pogledao sam onaj zub na podu.

Podsetnik na ono što mi se sprema.

Oto je pošao od zadnjih vrata i primakao mi se. Sve vreme je ciljao pištoljem. Pomislio sam kako bih mogao da ga zaskočim, ali on to verovatno očekuje. Odmerio sam da li da otvorim bočna vrata i skotrljam se iz kombija koji ide oko sto na sat po auto-putu. Ali vrata su bila zaključana. Nikako ne bih uspeo da ih na vreme otključam.

Oto je konačno progovorio: „Uhvati šipku pored lisica levom rukom. Uhvati se svim prstima.“

Shvatio sam zbog čega. Jedna ruka će mi biti nepomična, pa će samo jedne morati da se čuva. Mada to i nema veze. Treba mu jedva sekunda da zaključa lisice a onda je sve gotovo. Uhvatio sam šipku - i dosetio se nečega.

Bilo je to neizvesno, možda i nemoguće, samo čim mi zaključa lisice i onesposobi me, može da radi na meni s onim alatićem...

Nisam imao izbora.

Oto je bio spreman da skočim na njega, ali nije bio spreman da ću krenuti u suprotnom pravcu.

Pokušao sam da se opustim. Sad je sve u izboru pravog trenutka. Visok sam. Da nisam, ne bih imao nikakvih izgleda. Računao sam i s tim da Oto neće hteti da puca u mene, da me zaista žele - kao što je Bob nagovestio pretnjom da će pucati u studente umesto u mene - živog.

Imaću samo sekund. I manje. Desetinke možda.

Oto je pružio ruku ka lisicama. Kad ih je napipao, pokrenuo sam se.

Poslužio sam se šipkom kao osloncem, pa sam zamahnuo nogama - ali ne da šutnem Ota. To bi bilo besmisleno i očekivano. Umesto toga, odbacio sam se i dugačko telo postavio vodoravno. Nisam baš leteo kroz kombi kao neki prekaljeni stručnjak za borićke veštine, ali sa svojom visinom i svim onim glupim vežbama koje sam radio uspeo sam da zamahnem nogom kao bičem.

Naciljao sam petom u stranu Bobove glave.

Oto je brzo reagovao. Upravo u trenu kad sam pogodio cilj petom,

on me je zgrabio i oborio na pod. Dohvatio me je za gušu i krenuo da steže.

Samo što je zakasnio.

Silovito sam šutnuo Boba, pa je on trgnuo glavom u stranu. Instinktivno je digao ruke s volana. Kombi je naglo skrenuo i Oto, ja i pištolj smo poleteli u gomili.

Uspelo je.

Oto me je i dalje držao za gušu, ali bez pištolja, bili smo čovek na čoveka. Bio je dobar, iskusan borac. Ja sam bio dobar, iskusan borac. Bio je visok bar metar i osamdeset dva i imao bar osamdeset kilograma. Ja sam bio bar metar i devedeset pet i imao sto četiri kilograma.

Prednost je na mojoj strani.

Snažno sam ga prignječio uz zadnji deo kombija. Stisak oko grla mi je popustio. Opet sam ga prignječio. Pustio me je. Pogledom sam prešao po podu u potrazi za pištoljem.

Nisam ga video.

Kombi je i dalje ševrdao levo, pa desno, a Bob je pokušavao da ga umiri.

Posrnuo sam napred, pa pao na kolena. Začuo sam kako nešto klizi i u uglu, ispred sebe, ugledao pištolj. Otpuzao sam do njega, ali me je Oto šćepao za nogu i povukao me nazad. Kratko smo se natezali dok sam pokušavao da priđem pištolju a on me vukao k sebi. Pokušao sam da ga tresnem nogom u lice, ali sam promašio.

Tad je Oto spustio glavu i ugrizao me za nogu.

Urliknuo sam od bola.

Zagrizao mi je list. U panici sam se otimao jače. On je čvrsto držao. Od bola mi se opet zamaglilo. Srećom, kombi se opet zaneo. Oto je odleteo udesno, ja sam se otkotrljao ulevo. Sleteo je blizu kutije za alat. Zavukao je prste u nju.

Gde li je, dovraga, pištolj?

Nisam mogao da ga nađem.

Spreda se oglasio Bob: „Predaj se i nećemo povrediti nijednog studenta.”

Nisam više obraćao pažnju na njegovo trabunjanje. Gledao sam levo i desno. Ni traga od pištolja.

Oto je izvukao ruku iz kutije. Držao je skalpel. Palcem je pritisnuo

dugme. Iskočila je oštrica.

Odjednom moja veličina više nije bila bitna.

Krenuo je k meni isturene oštrice skalpela. Bio sam sateran u ugao i zarobljen. Pištolja nije bilo. Nije bilo mogućnosti da ga zaskočim a da me dobro ne zaseče. Preostala mi je samo jedna mogućnost.

Kad ne znate šta ćete, vratite se na ono što je već upalilo.

Okrenuo sam se i udario Boba u potiljak.

Ponovo se kombi zaneo, pa smo i Oto i ja poleteli. Kad sam pao, video sam izlaz. Spustio sam glavu i bacio se na Ota. I dalje je držao skalpel. Zamahnuo je njime, ali sam mu uhvatio zglob. Opet sam se trudio da iskoristim težinu.

Napred se Bob teško mučio da ispravi vozilo.

Oto i ja smo se kotrljali. Čvrsto sam mu držao zglob. Obuhvatio sam mu telo nogama. Zario sam mu slobodnu nadlakticu u grlo trudeći se da mu doprem do dušnika. Spustio je bradu da me spreči. Uporno sam mu držao nadlanicu uz grlo, samo da mi je da je još malo dublje gurnem...

Tad se nešto dogodilo.

Bob je nagazio na kočnicu. Kombi se iznenada zaustavio. Od inercije smo Oto i ja poleteli uvis pa tresnuli o pod. A sve vreme mi je nadlaktica ostala prikovana uz njega. Možete misliti: moja težina i ubrzanje vozila koje je iznenada stalo pretvorili su mi ruku u mašinu za nabijanje.

Začuo sam užasno krckanje, kao da pucaju desetine vlažnih grančica. Otu je grkljan utonuo kao ovlažen karton. Rukom sam udario u nešto tvrdo - zapravo sam osetio pod kombija kroz njegovu kožu i hrskavicu u vratu. Celo telo mu je omlitavelo. Pogledao sam lice tog lepotana. Oči su mu bile otvorene, samo što sad nisu izgledale beživotno - zaista su to i bile.

Skoro sam se ponadao da će trepnuti. Nije.

Oto je bio mrtav.

Skotrljao sam se s njega.

„Oto?”

Bio je to Bob. Video sam kako se na vozačkom sedištu maša za džep. Pomislio sam da hoće da izvadi pištolj, ali nisam bio raspoložen da čekam i proverim to. Domogao sam se brave na zadnjim vratima kombija i podigao je. Ručku sam povukao i još jednom pogledao dok

su se vrata otvarala.

Da, Bob je držao pištolj i nišanio u mene.

Sagnuo sam se, a metak mi je proleteo preko glave. Toliko o tome što me želi živog. Otkotrljao sam se iz kombija i sleteo na desno rame. Video sam farove kako mi se primiču. Iskolačio sam oči. Neki auto je išao pravo na mene.

Opet sam se sagnuo i otkotrljao. Gume zaškripaše. Onaj auto je prošao tako blizu da sam osetio prašinu po licu. Oglasile su se sirene. Neko je psovao.

Bobov kombi se pokrenuo. Osećaj olakšanja me je preplavio. Otpuzao sam do relativno bezbedne leve ivice drumu. Budući da su svi oni automobili brzo promicali, pretpostavio sam da će Bob otići.

Međutim, nije.

Kombi je sad prešao uz istu tu ivicu, možda na dvadesetak metara od mesta gde sam se ispružio.

S pištoljem i dalje u ruci, Bob je iskočio na vozačka vrata. Bio sam smožden. Nisam verovao da mogu da se pokrenem, ali jedno stoji: kad neko preti pištoljem, sav bol i iscrpljenost u najboljem slučaju postanu sekundarni.

Opet sam imao samo jednu mogućnost.

Skočio sam pravo u žbun uz drum. Nisam ga ni pogledao pre skoka. Nisam ga procenio. Samo sam skočio. U pomrčini nisam osmotrio nagib terena. Pao sam kroz žbun pa se kotrljao pustivši da me sila zemljine težee odvuče što dalje od puta. Očekivao sam da ću ubrzo stići do dna, ali se ispostavilo da je ono daleko.

Dugo sam se kotrljao i udarao o zemlju. Glavom sam okrznuo kamen. Nogama sam tresnuo o drvo. Rebrima sam... Čak i ne znam šta sam udario. Uporno sam se kotrljao. Tutnjao sam kroz gustiš, tutnjao i tutnjao dok mi se oči nisu sklopile a svet zacrneo i ukočio.

PETNAESTO POGLAVLJE

KAD SAM UGLEDAO FAROVE, graknuo sam i pokušao da se otkotrljam dalje.

Farovi su me pratili.

„Gospodine?”

Ležao sam poleduške i zurio pravo uvis. Baš čudno. Kako to da se auto primiće pravo ka meni kad sam licem okrenut nebu? Podigao sam ruku da se zaklonim od svetla. Kroz ramenu čašicu mi je sevnio bol.

„Gospodine, jeste li dobro?”

Zaklonio sam oči i začkiljio. Dva fara su se stopila u snop baterijske lampe. Onaj ko ju je držao odmakao je snop od mene. Zatreptao sam i video da nada mnom stoji policajac. Polako sam seo, a celo telo mi je zavapilo od bola.

„Gde sam?”, upitao sam.

„Ne znate gde ste?”

Zatresao sam glavom trudeći se da je razbistrim. Vladao je mrkli mrak. Ležao sam u nekakvom šipragu. Na tren sam se setio prve godine koledža i jedne večeri kad sam završio u žbunju posle neiskusne pijanke.

„Kako se zovete, gospodine?”, pitao je policajac.

„Džejk Fišer.”

„Gospodine Fišeru, jeste li večeras pili?”

„Napadnut sam.”

„Napadnuti ste?”

„Napala su me dvojica s pištoljima.”

„Gospodine Fišeru?”

„Da?”

Policajac je govorio onim povlađujućim i strpljivim tonom. „Jeste li večeras pili?”

„Jesam. Mnogo ranije.”

„Gospodine Fišeru, ja sam pripadnik državne konjice Džon Ong. Izgleda da ste povređeni. Hoćete li da vas odvedemo u bolnicu?”

Napeo sam se da se usredsredim. Svi moždani talasi kao da su mi proticali kroz nekakvo zakrivljenje nalik staklu na tuš-kabini. „Nisam siguran.“

„Pozvaćemo hitnu pomoć.“

„Mislim da nije potrebno.“ Obazreo sam se. „Gde sam?“

„Gospodine Fišeru, možete li mi pokazati isprave?“

„Naravno.“ Mašio sam se zadnjeg džepa, ali sam se setio da sam novčanik i telefon bacio na prednje sedište pored Boba. „Ukrali su mi ih.“

„Ko?“

„Ona dvojica što su me napala.“

„Tipovi s pištoljima?“

„Da.“

„Znači, to je bila pljačka?“

„Nije.“

Pred očima su mi bleskali prizori - nadlaktica naslonjena na Otovo grlo, skalpel u njegovoj ruci, kutija za alat, lisice, onaj ogoljeni, parališući strah, iznenadno zaustavljanje, krckanje kad mu se dušnik slomio kao grančica. Sklopio sam oči i pokušao da odagnam te prizore.

Zatim sam, gotovo više za sebe nego Ongu, rekao: „Ubio sam jednog.“

„Molim?“

Sad su mi suze navrle na oči. Nisam znao šta da radim. Ubio sam čoveka, ali to je bila i samoodbrana i nesrećan slučaj. Trebalo je to da objasnim. Nisam mogao to da zadržim za sebe. Dobro sam to znao. Mnogi koji na koledžu studiraju političke nauke uz to se pripremaju i za pravni fakultet. Većina mojih kolega profesora ima doktorat iz pravnih nauka i članovi su advokatske komore. I sam mnogo znam o Ustavu, pravima i kako radi naš pravni sistem. Ukratko, znam da treba paziti šta govorite. To posle ne možete „poreći“. Hteo sam da kažem. Osećao sam potrebu da govorim. Međutim, nisam mogao tek tako da izbrbljam priznanje o ubistvu.

Čuo sam sirene i video kako staju kola hitne pomoći.

Pripadnik državne konjice Džon Ong ponovo mi je uperio snop svetlosti u oči. To nije bilo slučajno. „Gospodine Fišeru?“

„Hteo bih da pozovem advokata“, rekao sam.

NEMAM ADVOKATA.

Neoženjen sam, profesor koledža bez kriminalističkog dosijea i s malo sredstava. Šta će mi advokat.

„Dakle, imam dobru i lošu vest“, kazao je Benedikt.

Zato sam pozvao Benedikta. On nije bio član advokatske komore, ali je diplomirao prava na Stenfordu. Sedeo sam na nosilima pokrivenim nečim što je ličilo na mesarski papir. Bio sam u urgentnom centru neke male bolnice. Dežurni lekar - koji je izgledao iscrpljeno gotovo isto kako sam se ja osećao - rekao mi je da sam verovatno pretrpeo potres mozga. Bol u glavi je to potkrepljivao. Osim toga zadobio sam više nagnječenja, posekotina, a možda i iščašenja. Nije znao šta da kaže za otiske zuba. Kako mi je adrenalin polako jenjavao, bol je zauzimao njegovo mesto i snažio se. Lekar je obećao da će mi prepisati nešto za ublažavanje bolova.

„Slušam“, rekao sam.

„Dobra vest je da policajci misle da si sasvim šenuo i ne veruju ti ni reči.“

„A loša?“

„Sklon sam da se složim s njima, a i dodao bih veliku mogućnost halucinacija izazvanih alkoholom.“

„Napali su me.“

„Da, kapiram“, kazao je Benedikt. „Dvojica, pištolji, kombi, nešto s motornim alatom.“

„S alatom. Niko nije pominjao motorni pogon.“

„Dobro, svejedno. A i mnogo si pio pa si se onda omrsio.“

Zadigao sam nogavicu i pokazao mu ujed. „Kako objašnjavaš ovo?“

„Vendi mora da je vatrena.“

„Vindi“, ispravio sam ga. Ovo nikud nije vodilo. „I šta sad?“

„Ne volim da se razmećem, ali imam za tebe odlične savete ako želiš da ih čuješ.“

„Želim.“

„Nemoj više da priznaješ da si ubio ljudsko biće.“

„Opa“, rekoh, „i ti se kao ne razmećeš?“

„Toga ima u svim pravnim knjigama“, nastavio je Benedikt. „Čuj, onaj broj tablica koji si dao ne postoji. Nema leša ni tragova nasilja ili

zločina - samo prekršaj što si, a to si sam priznao, pijan upao u zadnje dvorište nekog čoveka kad si se stropoštao s brda. Policajci nemaju ništa protiv da te puste samo uz kaznu. Hajdemo kući pa ćemo sve proraditi, važi?"

Nisam mogao da se raspravljam. Najmudrije za mene jeste da odem odatle, da se vratim u kampus, odmorim, saberem i povratim se, da o svemu razmislim pri otrežnjujućoj svetlosti dana i u poznatom okruženju. Osim toga, jednog semestra sam predavao uvod u ustavno pravo. Peti amandman vas štiti od samooptuživanja. Možda bi trebalo sad da se pozovem na njega.

Benedikt je vozio. U glavi mi se vrtelo. Lekar mi je dao injekciju koja me je podigla pa oborila u zemlju zaborava. Trudio sam se da se usredsredim, ali i kad zanemarim pijanstvo i lekove, teško mi je bilo da se otresem smrtne pretnje. Doslovno sam se borio za život. Šta se to događa? Šta Natali može da ima s tim?

Kad smo stali na nastavničkom parkiralištu, video sam pred svojim vratima auto policije kampusa. Benedikt me je upitno pogledao. Slegnuo sam ramenima i izašao iz auta. Samo što nisam pao od vrtoglavice. Nekako sam se uspravio pa nesigurno krenuo stazom. Ivlin Sterner je bila šef bezbednosti u kampusu. Bila je zgodna žena, uvek nasmejana. Trenutno se nije smešila.

„Pokušavali smo da vas nađemo, profesore Fišeru", rekla je.

„Ukrali su mi mobilni telefon."

„Tako. Hoćete li da pođete sa mnom?"

„Kuda?"

„Do predsednikove kuće. Predsednik Trip želi da vas vidi."

Benedikt je stao između nas. „Šta je to, Ivlin?"

Pogledala ga je kao da je upravo pao s Marsa. „Radije bih da prepustim priču predsedniku Tripu. Ja samo obavljam zadatke."

Bio sam preumoran da se raspravljam. A i ne bi imalo nikakve svrhe. Benedikt je hteo da pođe, ali zaista nisam smatrao da bi mi koristilo da dođem kod svog šefa s najboljim prijateljem. U prednje sedišta kola policije kampusa bio je ugrađen nekakav računar. Morao sam da sednem pozadi, kao pravi prestupnik.

Predsednik je živio u kamenom zdanju sa dvadeset dve sobe od devetsto kvadrata, izgrađenom u stilu koji su stručnjaci zvali „obnovljena uzdržana gotika". Nisam bio siguran šta to znači, ali sam

znao da je to sasvim upečatljiva zgrada. Nisam video ni potrebu za patrolnim kolima - njegova vila je bila na brdu iznad sportskih terena, možda četiristo metara od nastavničkog parkirališta. Ta zgrada, sasvim renovirana pre dve godine, ne samo što je bila dom predsednikovoj porodici, već se u njoj, što je bilo važnije, održavala čitava lepeza događaja za dopunjavanje fondova.

Ispratili su me do kancelarije, koja je izgledala baš kao kancelarija predsednika koledža, samo uglađenija i uglancanija. Kad bolje razmislim, tako je izgledao i novi predsednik. Džejk Trip je bio uglađen i uglancan, poslovan, s nestašnom kosom i presvučenim zubima. Trudio se da ne odskače, oblačio se u tvid, ali taj tvid je bio suviše dobro skrojen i skup da bi bio pravi profesorski. Zakrpe na laktovima su mu bile suviše pravilno isečene. Studenti su ga prezrivo zvali „pozer”. Ni to nisam znao šta tačno znači, ali mi se činilo prikladnim.

S vremenom sam naučio da su ljudska bića podložna podsticajima, pa sam bio blagonaklon prema predsedniku. Iako je radio u nadmenom akademskom okruženju visokog obrazovanja, posao mu je bio zapravo da skuplja novac i tačka. To jeste i verovatno treba da bude njegova glavna briga. Shvatio sam kako su najčešće najbolji predsednici oni koji to shvate i stoga nemaju uobražen nastup. Predsednik Trip je, po svemu sudeći, dobro radio svoj posao.

„Sedi, Džejkobe”, kazao je i pogledao mimo mene u Stermerovu. „Ivlin, molim te, zatvori vrata kad izađeš.”

Seo sam. Ivlin Sterner je izašla i zatvorila vrata.

Trip je seo za razmetljiv pisaći sto preda mnom. Sto je bio velik. Prevelik i preposlovan i samozadovoljan. Kad o nekom ružno mislim, često primetim da mu je pisaći sto ili auto nekakva vrsta kompenzacije. Trip je sklopio šake na stolu na koji je mogao i helikopter da sleti i rekao:

„Džejkobe, izgledaš grozno.”

Uzdržao sam se da ne kažem „treba da vidiš onog drugog” zato što bi u ovom slučaju ta doskočica bila sasvim neukusna. „Imao sam burno večer.”

„Izgleda i da si povređen.”

„Dobro mi je.”

„Trebalo bi da odeš na pregled.”

„Bio sam." Promeškoljio sam se na stolici. Od lekova mi je sve bilo mutno, kao da imam gazu preko očiju.

„O čemu se radi, Džejk?"

Raširio je šake na tren pa ih opet skupio nad stolom. „Hoćeš li da mi ispričaš šta se dogodilo sinoć?"

„Šta se dogodilo sinoć?" upitao sam.

„Reci ti meni."

Znači, tu igru igramo. Dobro. Onda ću ja prvi. „Išao sam na piće s prijateljem. Popio sam previše. Kad sam se vraćao kući, zaskočila su me dvojica. Hm, otela su me."

Razrogačio je oči. „Dvojica su te otela?"

„Da."

„Ko?"

„Rekli su da se zovu Bob i Oto."

„Bob i Oto?"

„Tako su rekli."

„A gde su oni sad?"

„Ne znam."

„Jesu li privedeni?"

„Nisu."

„Ali ti si to prijavio policiji?"

„Jesam. Hoćeš li mi reći šta je sad ovo?"

Trip je odigao šaku kao da je odjednom shvatio da je sto lepljiv. Spojio je dlanove i lupkao prstima jedne o druge.

„Poznaješ li studenta Berija Votkinsa?"

Srce mi je na čas zastalo. „Je li mu dobro?"

„Znaš ga?"

„Da. Jedan od onih koji su me ugrabili udario ga je u lice."

„Tako", rekao je kao da uopšte ne veruje da je tako. „Kad?"

„Stajali smo uz kombi. Beri me je pozvao i pritrčao mi. Pre nego što sam se i okrenuo, onaj tip ga je udario. Je li Beriju dobro?"

I dalje je lupkao prstima jedne o druge. „U bolnici je s prelomima kostiju lica. Udarac ga je ozbiljno povredio."

Zavalio sam se. „Majku mu."

„Roditelji su mu prilično uznemireni. Pominju tužbu."

Tužba - reč koja izaziva užas u srcu svakog birokrate. Skoro sam očekivao da začujem i neku bezveznu muziku iz filmova strave i

užasa.

„Beri Votkins se ne seća dvojice muškaraca. Seća se da te je pozvao i da ti je pritrčao, i to je sve. Druga dva studenta se sećaju da su te videla kako bežiš u kombiju.”

„Nisam pobegao. Ušao sam pozadi.”

„Tako”, rekao je istim tonom. „Kad su naišla ta druga dva studenta, Beri je ležao na zemlji i krvario. Ti si se odvezao.”

„Nisam ja vozio. Bio sam pozadi.”

„Tako.”

Opet to „tako”. Nagnuo sam se prema njemu. Sto je bio sasvim prazan osim jedne suviše uredne gomile papira i, naravno, porodične fotografije sa ženom plavušom i dvoje ljupke dece i psom čupave dlake kao što je Tripova kosa. Na njemu nije bilo ničeg više. Veliki sto. Na njemu ničeg.

„Hteo sam da ih odvučem što dalje od kampusa”, rekao sam, „posebno pošto su primenili silu. Zato sam pristao da sarađujem.”

„A oni su dva muškarca koji su... jesu li te oteli?”

„Jesu.”

„Ko su oni?”

„Ne znam.”

„Šta su te, onako nasumično oteli?”

„Sumnjam”, rekao sam, shvativši kako to sve zvuči ludo. „Jedan mi je provalio u stan. Drugi je čekao u kombiju. Zahtevali su da pođem s njima.”

„Ti si vrlo krupan. Moćan. Fizički zastrašujući.”

Čekao sam.

„Kako su te ubedili da kreneš s njima?” Preskočio sam pojedinosti o Natali i umesto toga mu bacio bombu. „Bili su naoružani.”

Opet je razrogačio oči. „Pištoljima?”

„Da.”

„Pravim?”

„Da, pravim pištoljima.”

„Otkud znaš?”

Rešio sam da ne pominjem da je jedan pucao u mene. Nisam znao može li policija da pronađe čaure uz auto-put. Moraću to da proverim.

„Jesi li ikome ispričao o ovome?” upitao je pošto mu nisam odgovorio.

„Rekao sam policajcima, ali nisam siguran da su mi poverovali.“

Zavalio se i počupkao usnu. Znam šta je mislio: kako bi studenti, njihovi roditelji i važni nekadašnji studenti reagovali da saznaju kako su naoružani ljudi upali u kampus? Ne samo da su upali u kampus već su, ako ja govorim istinu - što je u najboljem slučaju diskutabilno - kidnapovali profesora i napali studenta.

„U tom trenutku si bio prilično opijen, zar ne?

Evo nas. „Jesam.“

„Na bezbednosnim kamerama usred kampusa više se ljuljaš nego što hodaš.“

„To se dogodi kad prepiješ.“

„Poznato nam je i to da si iz bara *Biblioteka* izašao u jedan ujutro... a niko te nije video u kampusu do tri.“ Opet sam ćutao. „Gde si bio ta dva sata?“

„Zašto?“

„Zato što istražujem napad na studenta.“

„Napad koji se dogodio posle tri ujutro. Šta misliš, da sam ga dva sata planirao?“

„Džejkobe, ne vidim nikakvog razloga za zajedljivost. Ovo je ozbiljan problem.“

Zažmurio sam i osetio kako se soba vrti oko mene. U pravu je. „Bio sam s jednom mladom damom. To je sasvim nebitno. Nisam udario Berija. Dolazi mi na konsultacije svake nedelje.“

„Da, i on te je branio. Rekao je da si mu omiljeni profesor. Ali ja moram da sagledam činjenice, Džejkobe. Valjda to razumeš?“

„Razumem.“

„Činjenica: bio si pijan.“

„Ja sam profesor na koledžu. Opijanje mi je gotovo u opisu radnog mesta.“

„Nije smešno.“

„Ali je istinito. Pa bio sam i ovde na žurkama. Ni sam ne bežiš od čaše.“

„Tako sebi nećeš pomoći.“

„I ne trudim se. Pokušavam da dođem do istine.“

„Zatim činjenica: iako nisi bio jasan, izgleda da si posle opijanja imao kratak seksualni susret.“

„Ništa ne treba da bude nejasno“, rekao sam. „Upravo to i kažem.“

Ona ima preko trideset i ne radi na koledžu. Pa šta?"

„Posle tih dogodovština, jedan student je napadnut."

„Nisam ga ja napao."

„Ipak sve je povezano", rekao je i zavalio se. „Ne vidim drugi izlaz do da od tebe zatražim da odeš na odsustvo."

„Zbog pića?"

„Zbog svega", rekao je.

„Usred sam predavanja..."

„Naći ćemo ti zamenu."

„Imam obaveze prema studentima. Ne mogu tek tako da ih ostavim."

„Možda je trebalo", rekao je pomalo iznervirano, „o tome da misliš pre nego što si se napio."

„Napijanje nije zločin."

„Nije, ali tvoji kasniji postupci..." Ućutao je pa se osmehnuo. „Baš čudno."

„Šta?"

„Čuo sam za tvoj sukob s profesorom Trejnorom od pre više godina. Zar ti ne primećuješ paralelu?"

Ništa nisam rekao.

„Ima stara grčka izreka", nastavio je. „Grbavac ne vidi grbu na sopstvenim leđima."

Klimuo sam glavom. „Dubokoumno."

„Sprdaš se, Džejkobe, ali zar zaista smatraš da si u ovome bez mrlje?"

Nisam znao šta da mislim. „Nisam rekao da sam bez mrlje."

„Samo si licemeran?" Uzdahnuo je prilično duboko. „Ne volim to da ti radim, Džejkobe."

„Očekujem neko ali."

„Znaš koje je ali. Istražuje li policija tvoje tvrdnje?"

Nisam bio siguran kako da odgovorim pa sam se odlučio za istinu. „Ne znam."

„Onda je najbolje da odeš na dopust dok se sve ne razreši."

Hteo sam da negodujem, ali sam se predomislio. Bio je u pravu. Sve političke smicalice i pravne zahteve na stranu, uistinu sam naudio studentima. Zbog mojih postupaka jedan student je *zaista* već ozbiljno povređen. Mogao sam da se pravdam koliko god hoću, ali da sam

održao obećanje dato Natali, Beri ne bi ležao u bolnici sa slomljenim kostima lica.

Mogu li se izložiti opasnosti da se to ponovi?

Nisam smeo da smetnem s uma da je Bob još bio na slobodi. Možda će hteti da se osveti za Ota ili, u najmanju ruku, da dovrši posao ili ukloni svedoka. Ostanem li, zar neću ugroziti dobrobit studenata?

Predsednik Trip se dao na sređivanje papira sa stola, što je bio jasan znak da smo završili.

„Spakuj se“, rekao je. „Želim da odeš iz kampusa u roku od sata.“

ŠESNAESTO POGLAVLJE

SUTRADAN U PODNE bio sam opet u Palmeto Blafu.

Kucnuo sam na vrata kuće u mirnoj slepoj ulici. Tužno se smešeći, otvorila mi je Dilija Sanderson - ovaj, valjda udovica Toda Sandersona. Moglo se reći da je bila lepa na neki žilav, seljački način. Imala je jake crte lica i krupne šake.

„Hvala vam mnogo što ste doputovali, profesore.”

„Molim vas”, rekao sam s grižom savesti, „zovite me Džejk.”

Pomerila se u stranu i pozvala me unutra. Kuća je bila lepa, uređena u onom modernom, lažnom viktorijanskom stilu koji je vladao u tim novim povelikim naseljima. U kućama koje se nastavljaju terenom za golf. Sve je bilo zeleno i mirno.

„Ne mogu vam opisati koliko sam zahvalna što ste prešli toliki put.”

Opet savest. „Molim vas, meni je čast.”

„Ipak, da koledž pošalje profesora čak ovamo...”

„Nije to ništa naročito, zaista.” Pokušao sam da se osmehnem. „Lepo je i malo otići.”

„E pa hvala vam. Deca trenutno nisu kod kuće. Naterala sam ih da idu u školu. Potrebno je da žale, ali potrebno je i nešto da rade, znate šta hoću da kažem?”

„Znam.”

Nisam rekao ništa određeno kad sam se javio prethodnog dana. Samo sam kazao da sam profesor na Todovom koledžu i da bih navratio da popričam s njom o njenom pokojnom mužu i izjavim joj saučešće. Jesam li natuknuo da dolazim u ime koledža? Recimo da je nisam obeshrabrio u tom pogledu.

„Jeste li za kafu?”, ponudila me je.

Primetio sam da se ljudi opuste obavljajući obične zadatke i trudeći se da im se gosti osećaju ugodno. Pristao sam na kafu.

Stajali smo u predsoblju. Sobe u kojima se obično primaju gosti bile su desno odatle. Dnevna soba i kuhinja levo. Pošao sam za njom u kuhinju, s mišlju da bi je opuštenije okruženje pre navelo da se otvori.

Nigde se nije videlo da je nedavno neko provalio u kuću, ali šta sam pa očekivao? Krv na podu? Prevrnut nameštaj? Otvorene fioke? Žutu policijsku traku?

Prostrana lepa kuhinja nastavljala se na još prostraniju dnevnu sobu s ogromnim televizorom na zidu. Na kauču je bilo daljinskih upravljača i džojstika za iks-boks konzolu. Da, da iks-boks. I ja ga imam. Volim da igram *Madden*. Tužite me.

Prišla je aparatu za kafu, jednom od nekoliko, s pojedinačnim patronama s kafom. Seo sam na visoku stolicu uz granitni pult na sredini kuhinje. Ponudila mi je velik izbor različite kafe.

„Kuju biste?”

„Recite mi vi.”

„Mora da volite jaku kafu.

„U pravu ste.”

Otvorila je aparat i stavila patronu koja se zove *Jet Fuel*.⁶ Aparat kao da je progutao patronu pa ispišao kafu. Znam da nije neko primamljivo poređenje. „Pijete li čistu kafu?” pitala me je.

„Nisam baš toliki ljubitelj jake kafe”, kazao sam i zamolio za malo mleka i šećera.

Pružila mi je šolju. „Ne izgledate kao profesor koledža.”

To mi često kažu.

„Sako od tvda mi je na hemijskom čišćenju.” Zatim sam rekao: „Žao mi je zbog vašeg gubitka.”

„Hvala vam.”

Otpio sam gutljaj kafe. Zašto sam uopšte došao ovamo? Morao sam da otkrijem je li Dilijin Tod zapravo Natalin Tod. Kako je moguće da je to isti čovek? Šta znači njegova smrt? I kakve tajne ta žena krije od mene?

Naravno ništa od toga nisam znao, ali sam bio spreman da saznam. To je značilo da ću morati da je pritisnem. To mi se nije mnogo svidelo - da podbadam ženu koja očigledno pati. Šta god da se ovde zapravo dešava - a zaista nisam imao pojma šta bi to bilo - Dilija Sanderson očigledno tuguje. Videlo joj se to na tužnom licu, u blago povijenim ramenima, u treptaju očiju.

„Ne znam kako ovo delikatno da pitam...” Ućutao sam nadajući se da će se uhvatiti. I jeste.

„Hoćete da znate kako je umro?”

„Ako vam se čini da sam preterano..."

„U redu je."

„U novinama piše da se to dogodilo pri provali."

S lica joj je nestalo boje. Okrenula se opet aparatu za kafu. Petljala je oko patrona, podigla jednu, ispustila je, izabrala drugu.

„Žao mi je", rekao sam. „Ne moramo o tome."

„Nije bilo provale."

Ćutao sam.

„Mislim, ništa nije ukradeno. Zar to nije neobično? Da je bila provala, zar ne bi odneli nešto? Ali oni su samo..."

Naglo je zatvorila aparat.

Upitao sam: „Oni?"

„Molim?"

„Rekli ste 'oni'. Bilo je više od jednog provalnika?"

I dalje mi je bila okrenuta leđima. „Ne znam. Policija ne želi da nagađa. Samo ne shvatam kako bi jedan čovek uradio..." Oborila je glavu. Učinilo mi se da su joj klecnula kolena. Ustao sam i pošao prema njoj, ali ko sam pa ja? Zaustavio sam se i tiho vratio na stolicu.

„Ovde je trebalo da budemo bezbedni", rekla je. „Naselje zatvorenog tipa. Trebalo je da nas štiti od spoljnog zla."

Naselje je bilo ogromno, hektari i hektari srede ali prazne zemlje. Bila je tu i nekakva kapija, kućica na ulazu u naselje, čelična rampa koju diže unajmljeni čuvar na ulazu i klimne glavom kad pritisne dugme. Ništa od toga nije moglo da zaštiti od spoljnog zla ako je to zlo odlučno. Kapija moguće da štiti od jednostavnijih nevolja. Moguće da iziskuje dodatni trud, pa nevolja bira lakšu metu. Ali prava zaštita? Nije. Više služi razmetanju.

„Zašto mislite da je bilo više od jednog?"

„Valjda... Valjda ne mogu da zamislim da jedan čovek napravi toliko štete."

„Kako to mislite?"

Zavrtela je glavom. Prstom je obrisala jedno pa drugo oko. Okrenula se prema meni. „Hajde da pričamo o nečem drugom."

Poželeo sam da je pritisnem, ali znao sam da to ne bi vredelo. Bio sam profesor koji je došao iz nekadašnje duhovne majke njenog muža. Osim toga, ipak sam i ja ljudsko biće. Trebalo je da se povučem i nađem drugi put.

Ustao sam najmirnije što sam mogao i prišao frižideru. Na njemu je bio kolaž od desetina porodičnih slika prikačenih magnetom. Slike su bile čarobno obične, gotovo preterano očekivane: pecanje, Diznilend, takmičenja u plesu, božićni prizori na plaži, školske priredbe, matura. Na frižideru nije nedostajala nijedna sitnica koja obeležava život. Primakao sam se i proučio Todovo lice na svim slikama na kojima sam mogao.

Je li to isti čovek?

Na svakoj od tih slika bio je glatko izbrijan. Čovek kog sam upoznao bio je moderno i glupo neobrijan. Svakako one čekinja izrastu za samo nekoliko dana, ali bilo mi je čudno. Zato sam se opet zapitao: je li ovo čovek kog sam video da se ženi Natali?

Osećao sam Dilijin pogled na leđima.

„Upoznao sam vam muža“, rekao sam.

„O?“

Okrenuo sam se. „Pre šest godina.“

Uzela je šolju - očigledno je pila kafu bez mleka - i sela da visoku stolicu. „Gde?“

Uporno sam je gledao kad sam izgovorio: „U Vermontu.“

Nije se ni trгла niti išta slično, ali joj se lice malo skupilo. „U Vermontu?“

„Da. U Kraftborou.“

„Jeste li sigurni da je to bio Tod?“

„Bilo je krajem avgusta“, objasnio sam. „Boravio sam u koloniji.“

Sad je izgledala sasvim zbunjeno. „Ne sećam se da je Tod ikad bio u Vermontu.“

„Pre šest godina“, ponovio sam. „U avgustu.“

„Da, čula sam i prvi put.“ Sad sam joj nazreo nestrpljenje u glasu.

Pokazao sam na frižider. „Doduše, nije izgledao baš ovako.“

„Ne razumem.“

„Kosa mu je bila duža“, rekao sam, „i nije bio obrijan.“

„Tod?“

„Da.“

Razmislila je o tome i na licu joj se pojavio kiseo osmeh. „Sad shvatam.“

„Šta shvatate?“

„Zašto ste došli ovamo.“

Uplašio sam se od onoga što ću čuti.

„Nisam razumela. Tod nije bio aktivan član skupine nekadašnjih studenata niti išta slično. Koledž se ne bi mnogo zanimao za njega. Sad ova priča o čoveku iz Vermonta..." Ućutala je i slegnula ramenima. „Pomešali ste mog muža s nekim drugim. S tim Todom kog ste upoznali u Vermontu."

„Ne, sasvim sam ubeđen da je to bio..."

„Tod nikad nije bio u Vermontu. Sigurna sam. A svakog avgusta poslednjih osam godina putovao je u Afriku i operisao one kojima je operacija bila potrebna. Osim toga, brijač se svakodnevno. Čak i nedeljom. Tod nikad nije preskočio brijanje."

Još jednom sam pogledao slike na frižideru. Je li to moguće? Zar je tako prosto? Tražim pogrešnog čoveka. I pre sam razmatrao tu mogućnost, ali sad, konačno, verujem u to.

Ipak to nije ništa promenilo. Još sam imao imejl od Natali. Još su tu bili Oto i Bob i sve što se dogodilo. Jedino što bih mogao ovu vezu da isključim.

Dilija me je sad otvoreno proučavala. „Šta se događa? Zašto ste zaista došli?"

Iz džepa sam izvukao Natalinu sliku. Začudo imam samo tu jednu. Nije volela da se slika, ali ovu sam snimio dok je spavala. Ni sam ne znam zašto. A možda i znam. Pružio sam je Diliji i čekao njenu reakciju.

„Čudno", rekla je.

„Šta?"

„Oči su joj sklopljene." Pogledala me je. „Jeste li vi ovo snimili?"

„Jesam."

„Dok je spavala?"

„Da. Poznajete li je?"

„Ne." Zurila je u sliku. „Ona vam znači, zar ne?"

„Da.

„Ko je ona?"

Otvorila su se ulazna vrata. „Mama?"

Spustila je sliku i pošla prema tom glasu. „Erik? Je li sve u redu? Rano si stigao."

Pošao sam za njom hodnikom. Prepoznao sam joj sina kao momka koji je držao posmrtni govor na sahrani. Prodorno me je pogledao

mimo majke. „Ko je to?" upitao je. Ton mu je bio iznenađujuće neprijateljski, kao da je mislio da sam došao da se udvaram njegovoj majci ili nešto slično tome.

„To je profesor Fišer s Lanforda", rekla je. „Došao je da se raspita o tvom ocu."

„Šta da se raspita?"

„Samo da izjavim saučešće", rekao sam rukujući se s mladićem. „Veoma mi je žao zbog vašeg gubitka. Celom koledžu je žao."

Rukovao se sa mnom bez reči. Stajali smo u predsoblju kao tri neznanca koje niko nije upoznao na nekom koktelu. Erik je razbio tišinu. „Nisam mogao da nađem kopačke."

„Ostavio si ih u kolima."

„A, da. Uzeću ih i idem nazad."

Požurio je na vrata. Nas dvoje smo ga gledali, možda s istom mišlju o njegovoj budućnosti bez oca. Tu više ništa nisam mogao da saznam. Bilo je vreme da ostavim tu porodicu na miru.

„Trebalo bi da krenem", rekao sam. „Hvala vam što ste odvojili vreme za mene."

„Nema na čemu."

Kad sam se okrenuo prema vratima, krajičkom oka sam ugledao nešto u salonu. Srce mi je stalo.

„Profesore Fišeru?"

Ruku sam već držao na kvaki. Prolazili su sekundi. Ne znam koliko ih je prošlo. Nisam okrenuo kvaku, nisam se maknuo, čak nisam ni disao. Samo sam zurio u salon, preko istočnjačkog tepiha, u jedno mesto nad kaminom.

Dilija me je opet pozvala: „Profesore?"

Glas joj je zvučao kao iz daljine.

Konačno sam pustio kvaku i krenuo u salon, prešao onaj istočnjački tepih i stao pred kamin.

Dilija je išla za mnom.

„Je li vam dobro?"

Ne, nije mi bilo dobro. A nisam ni pogrešio. Ako sam se ranije dvoumio, više nemam nedoumica. Ništa nije slučajnost, nije greška, nije moja sumnja: Tod Sanderson je čovek koji se pre šest godina oženio Natali.

Više sam osetio nego video da Dilija staje pored mene. „Ona me

uvek dirne. Mogu ovde da stojim satima i uvek nađem nešto novo."

Razumeo sam je. Onaj mek jutarnji sjaj sa strane, ružičasta svetlost koja stiže s danom, mračni prozori kao da je brvnara nekad bila toplo gnezdo, a sad je napuštena.

Bila je to Natalina slika.

„Dopada li vam se?" pitala me je Diliya.

„Da, veoma mi se dopada."

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

SEDEO SAM NA KAUČU. Dilija Sanderson mi više nije nudila kafu. Nasula mi je dva prsta viskija. Bilo je rano, a kao što je već poznato, baš i ne podnosim piće, ali sam sa zahvalnošću prihvatio tu čašu drhtavom rukom.

„Hoćete li mi reći o čemu je reč?“, pitala je Dilija.

Nisam znao kako da joj objasnim a da ne zvuči suludo, pa sam počeo s pitanjem. „Otkud vam ova slika?“

„Tod ju je kupio.“

„Kada?“

„Ne znam.“

„Setite se.“

„Kakve veze ima?“

„Molim vas“, rekao sam trudeći se da mi glas bude miran. „Možete li mi reći kad i gde ju je kupio?“

Podigla je pogled, razmislila. „Ne sećam se gde, ali kad... bila nam je godišnjica braka. Pre pet ili šest godina.“

„Pre šest.“

„Opet tih šest. Ništa ne razumem.“

Nisam video zašto bih je lagao - a što je još gore, nisam znao kako da ublažim udarac. „Pokazao sam vam sliku usnule žene, sećate se?“

„To je bilo pre samo dva minuta.“

„Tako je. Ona je naslikala ovo.“

Dilija se namrštila. „Šta to pričate?“

„Zove se Natali Ejveri. Nju sam slikao.“

„To...“ Zatresla je glavom. „Ne razumem. Mislila sam da predajete političke nauke.“

„Predajem.“

„A bavite li se i istorijom umetnosti? Je li i ta žena nekadašnja studentkinja na Lanfordu?“

„Ne, nije reč o tome.“ Opet sam pogledao brvnaru na brdu. „Tražim je.“

„Slikarku?“

Proučavala mi je lice. „Je li nestala?"

„Ne znam."

Pogledi su nam se sreli. Nije klimnula glavom, ali nije ni morala. „Mnogo vam znači."

Nije pitala, ali svejedno sam joj odgovorio. „Da. Shvatam da vam sve ovo nema smisla."

„Nema", složila se. „Ali verujete da je moj muž znao nešto o njoj. Zato ste zapravo i došli."

„Da."

„Zašto?"

Opet nisam video zašto bih lagao. „Zvučaće vam suludo."

Čekala je.

„Pre šest godina bio sam u kapelici u Vermontu, na venčanju vašeg muža i Natali Ejveri."

Dilija je dvaput trepnula. Ustala je s kauča i krenula iz sobe. „Mislim da je bolje da sad odete."

„Molim vas saslušajte me."

Sklopila je oči, ali nije mogla da zapuši uši. Brzo sam govorio. Objasnio sam joj otkud ja na tom venčanju pre šest godina, kako sam video Todovu čitulju, kako sam došao na sahranu, kako sam podozrevao da grešim.

„Zaista ste pogrešili", rekla je kad sam ućutao. „Nema druge."

„A ova slika? Je li i to slučajnost?"

Ništa nije rekla.

„Gospodo Sanderson?"

„Šta hoćete?" pitala je tiho.

„Hoću da je pronađem."

„Zašto?"

„Znate zašto."

Klimnula je glavom. „Zato što je volite."

„Da."

„Iako ste je gledali kako se udaje za drugog čoveka."

Nisam joj odgovorio. U kući je vladala izluđujuća tišina. Oboje smo opet gledali brvnaru na brdu. Želeo sam da se slika nekako promeni. Želeo sam da se sunce izdigne ili da vidim svetlost na nekom prozoru.

Dilija se odmakla od mene i izvadila mobilni telefon.

„Šta to radite?", upitao sam.

„Juče pošto ste me pozvali, potražila sam vas na *Guglu*. ”

„Dobro.”

„Htela sam da se uverim da ste onaj za kog se predstavljate.”

„Ko bih bio?”

Nije mi odgovorila na pitanje. „Na veb-stranici Lanforda postoji vaša slika. Pre nego što sam otvorila vrata, proverila sam kroz ključaonicu jeste li to vi.”

„Ne razumem.”

„Računala sam da je bolje da proverim. Brinula sam da se možda onaj koji mi je ubio muža...”

Shvatio sam. „Da se ne vrati po vas?”

Slegnula je ramenima.

„Ali videli ste da sam to ja.”

„Da. Zato sam vas pustila. Ali sad se dvoumim. Ipak ste došli pod lažnim izgovorom. Kako da znam da niste jedan od njih?”

Nisam znao šta da kažem.

„Zato ću sad stajati na odstojanju ako vam to ne smeta. Sasvim sam blizu vratima. Ako krenete da ustanete, pritisnuću dugme policije i pobeći. Razumete li?”

„Nisam jedan...”

„Razumete li?”

„Naravno. Neću se mrdnuti s mesta. Ali mogu li ja nešto vas da pitam?”

Dala mi je znak da mogu.

„Otkud znate da nemam pištolj?”

„Posmatrala sam vas otkad ste ušli. Pod odećom ne biste mogli da ga krijete.”

Klimuo sam glavom pa rekao: „Ne verujete zaista da sam došao da vam naudim?”

„Ne verujem. Ali kao što rekoh, bolje da sam sigurna.”

„Znam da vam priča o venčanju u Vermontu zvuči sumanuto.”

„Zvuči. A ipak je suviše sumanuta da bi bila laž.”

Poćutali smo kratko. Opet smo gledali brvnaru na brdu.

„Bio je tako dobar čovek”, rekla je. „Mogao se obogatiti u privatnoj praksi, ali je radio gotovo isključivo za *Novi početak*. Znae šta je to?”

Taj naziv mi nije bio nepoznat, ali nisam znao gde da ga smestim. „Bojim se da ne znam.”

Na to se nasmešila. „Opa, niste se dobro pripremili za dolazak ovamo. *Novi početak* je dobrotvorna organizacija koju je osnovao Tod s još nekim studentima Lanforda. To mu je bila strast.”

Sad sam se setio. Organizacija je pomenuta u čitulji, mada nisam znao da ima veze s Lanfordom.

„Čime se bavio *Novi početak*?”

„Operisali su zečje usne u inostranstvu. Radili su na opekotinama i ožiljcima i drugim neophodnim kozmetičkim zahvatima. Tim operacijama su ljudima menjali život. Kao što ime organizacije kaže, davali su im novi početak. Tod joj je posvetio život. Kad ste rekli da ste ga upoznali u Vermontu, znala sam da to nije moguće. Tad je radio u Nigeriji.”

„Samo što nije.”

„Uporno tvrdite udovici da ju je pokojni muž lagao.”

„Ne. Samo joj kažem da je Tod Sanderson pre šest godina, dvadeset osmog avgusta bio u Vermontu.”

„I venčao se s vašom bivšom devojkom, slikarkom?” Nisam joj odgovorio.

Niz obraz joj se skotrljala suza. „Povredili su Toda. Pre nego što su ga ubili. Gadno su ga mučili. Zašto bi neko to uradio?”

„Ne znam.”

Zavrtela je glavom.

„Kad kažete da su ga povredili”, počeo sam polako, „mislite da su nameravali nešto više nego da ga ubiju?”

„Da.”

Opet nisam znao kako da pažljivo postavim pitanje pa sam bio neposredan: „Kako su ga povredili?”

No i pre nego što je odgovorila, pomislio sam da znam.

„Instrumentima”, rekla je Diliya, a iz grla joj je izleteo jecaj. „Vezali su ga lisicama za stolicu i mučili instrumentima.”

OSAMNAESTO POGLAVLJE

KAD MI JE NA POVRATKU AVION SLETEO U Boston, na novom telefonu sam imao poruku od Šante Njulin. „Čujem da si izbačen iz kampusa. Treba da razgovaramo."

Pozvao sam je dok sam izlazio s aerodroma. Kad se javila, pitala me je gde sam. „Na aerodromu *Logan*."

„Lepo si putovao?"

„Divno. Napisala si kako treba da razgovaramo."

„Lično. Dođi pravo s aerodroma u moju kancelariju."

„Nisam dobrodošao u kampusu."

„A, da, zaboravila sam. Opet *Kod Džudi*? Budi tamo za jedan sat."

Šanta je sedela za stolom u uglu. Pred njom je stajalo piće. Bilo je drečavoružičasto, s kriškom kokosa. Upro sam prst u njega.

„Samo ti nedostaje suncobrančić."

„Šta je, zamišljao si me kao nekoga ko pije viski sa sodom?"

„Bez sode."

„Žao mi je. Što je piće voćnije, meni je bolje."

Seo sam prekoputa nje. Šanta je digla čašu i povukla gutljaj na slamku.

„Čujem da si umešan u napad na studenta."

„Sad radiš za predsednika Tripa?"

Namrštila se preko čaše. „Šta se dogodilo?"

Ispričao sam joj sve - o Bobu i Otu, o kombiju, o ubistvu u samoodbrani, bekstvu iz kombija, kotrljanju niz brdo. Nije menjala izraz lica, ali sam video da joj iza očiju rade zupčanici.

„Ispričao si to policiji?"

„Donekle."

„Kako to misliš donekle?"

„Bio sam prilično pijan. Učinilo mi se da misle kako sam izmislio onaj deo s kidnapovanjem i ubistvom."

Pogledala me je kao da sam najveća budala na planeti. „Jesi li zaista to rekao policiji?"

„Prvo jesam. Onda me je Benedikt podsetio da i nije najpametnije

priznati ubistvo, čak i ako je u samoodbrani."

„Pravne savete ti daje Benedikt?"

Slegnuo sam ramenima. Opet sam pomislio kako bi trebalo da umuknem. Upozoren sam, zar ne? A tu je bilo i obećanje. Šanta se zavalila na stolici i srkala piće. Konobarica je prišla i pitala me šta želim. Pokazao sam voćni napitak i naglasio kako i ja želim jedan, samo bez alkohola. Ne znam zašto, ali ne volim alkohol u voćnom soku.

„Šta si stvarno saznala o Natali?"

„Rekla sam ti."

„Tačno. Nula, *nada*, šipak. Pa zašto si htela da se vidimo?"

Stigao je sendvič s pečurkama za nju i sa ćuretinom na ražanom hlebu za mene. „Bila sam slobodna da naručim i za tebe", objasnila je.

Nisam ni takao sendvič.

„Šta se događa, Šanta?"

„To i ja želim da znam. Kako si se upoznao s Natali?"

„Kakve to veze ima?"

„Udovolji mi."

Opet je samo ona postavljala pitanja, a ja odgovarao. Ispričao sam joj kako smo se upoznali u Vermontu pre šest godina.

„Šta ti je rekla o ocu?"

„Samo da je umro."

Gledala me je u oči. „Ništa više?"

„Šta na primer?"

„Ne znam", otpila je velik gutljaj pa teatralno slegla ramenima, „na primer da je bio profesor ovde."

Iskolačio sam oči. „Njen otac?"

„Aha."

„Otac joj je bio profesor na Lanfordu?"

„Ne, u restoranu *Kod Džudi*", rekla je Šanta i prevrnula očima. „Na Lanfordu, naravno."

Trudio sam se da razbistrim misli. „Kad?"

„Počeo je pre tridesetak godina. Predavao je ovde sedam godina. Na odseku političkih nauka."

„Zezaš me?"

„Da, zato sam te i pozvala ovamo. Zato što sam veliki zezator."

Malo sam računao. Natali je bila vrlo mala kad joj je otac počeo da

predaje ovde - a još je bila dete kad je otišao. Možda se nije sećala da je boravila ovde. Možda zato ništa nije rekla. Samo, zar ne bi za to barem znala iz priče? Zar ne bi rekla: „Hej, i moj otac je ovde predavao. Baš na tvom odseku.”

Setio sam se kako je došla u kampus s naočarima za sunce i šeširom, kako je htela da vidi sve što može, kako se zamislila dok smo šetali parkom.

„Zašto mi nije rekla?” pitao sam naglas.

„Ne znam.”

„Je li otpušten? Kuda su otišli posle?”

Mrdnula je ramenima. „Bolje bi bilo da pitaš zašto je Natalina mama opet koristila devojačko prezime.”

„Šta?”

„Otac joj se zvao Aron Klajner. Devojačko prezime Nataline majke je Ejveri. Ponovo ga je uzela. A promenila je prezime i Natali i Džuli.”

„Čekaj, kad joj je otac umro?”

„Natali ti nikad nije rekla?”

„Stekao sam utisak da je to bilo davno. Možda je o tome reč. Možda je umro pa su otišle iz kampusa.”

Šanta se nasmešila. „Mislím da nije bilo tako, Džejk.”

„Zašto?”

„Zato što upravo tad postaje zanimljivo. Tu je tatica isti kao i kćerčica.” Čutao sam.

„Nema izveštaja da je umro.”

Progutao sam pljuvačku. „Pa gde je?”

„Kakav otac, takva kći, Džejk.”

„Šta ti to znači?” Međutim, već sam znao.

„Potražila sam gde je profesor Aron Klajner sada”, rekla je Šanta. „Znaš šta sam našla?”

Čekao sam.

„Tako je - nula, *nada*, šipak, ništa. Otkad je napustio Lanford pre četvrt veka, od profesora Arona Klajnera nema ni traga ni glasa.”

DEVETNAESTO POGLAVLJE

U BIBLIOTECI KOLEDŽA pronašao sam stare godišnjake. Bili su u podrumu.

Mirisali su na buđ. Sjajne stranice su se slepile i jedva sam ih otvarao. No našao sam ga. Profesor Aron Klajner. Slika je bila prilično nerazaznatljiva. Bio je sasvim pristojnog izgleda, s uobičajenim nameštenim smeškom, koji je trebalo da izrazi radost, ali je više ličio na nelagodnost. Zurio sam u njega trudeći se da primetim neku sličnost s Natali. Moguće da je bilo sličnosti. Teško je reći. Um se često poigrava, kao što svi znamo.

Umemo da vidimo ono što želimo.

Piljio sam mu u lice kao da ću u njemu naći nekakav odgovor. Ništa nisam našao. Proverio sam ostale godišnjake. Ništa više nisam saznao. Pregledao sam stranice o odseku političkih nauka i zastao pred grupnom slikom snimljenom pred Klarkovom zgradom. Tu su bili svi profesori i nenastavno osoblje. Profesor Klajner je stajao pored šefa odseka Malkolma Hjuma. Na ovoj slici su se svi smešili opuštenije, prirodnije. Gospođa Dinsmor je i tu izgledala kao da ima stotinak godina.

Čekaj malo. Gospođa Dinsmor...

Čušnuo sam jedan godišnjak pod mišku i požurio ka Klarkovoj zgradi. Prošlo je radno vreme, ali gospođa Dinsmor je živela u kancelariji. Da, bio sam suspendovan i ne bi trebalo da budem u kampusu, ali nisam verovao da će policija kampusa pripucati na mene. Zato sam preko terena po kom su se muvali studenti prešao s knjigom koju nisam overio da uzimam iz biblioteke. Baš vodim život na ivici.

Setio sam se dok sam tuda prolazio pre šest godina, s Natali. Zašto ništa nije rekla? Je li bilo nekih naznaka? Je li se ućutala ili usporila korak? Nisam se sećao. Upamtio sam samo veselo brbljanje po kampusu, kao brucoš na obilasku terena posle previše popijenih konzervi red bula.

Gospođa Dinsmor me je pogledala preko naočara za čitanje. „Mislila sam da niste ovde.”

„Možda telom“, rekao sam, „ali nikad nisam daleko od vas srcem.“
Prevrnula je očima. „Šta hoćete?“

Spustio sam pred nju godišnjak. Otvorio sam ga na stranicu s grupnom slikom. Pokazao sam Natalinog oca. „Sećate li se profesora Arona Klajnera?“

Gospođa Dinsmor se zamislila. Naočare za čitanje su joj bile zakačene lančićem oko vrata. Skinula ih je, obrisala drhtavim rukama i ponovo stavila. Lice joj je bilo mirno kao da je od kamena.

„Sećam ga se“, rekla je tiho. „Zašto pitate?“

„Znate li zašto je otpušten?“

Pogledala me je. „Ko kaže da je otpušten?“

„Ili zašto je otišao? Možete li mi išta reći o tome šta mu se dogodilo?“

„Nema ga već dvadeset pet godina. Imali ste možda deset godina kad je otišao.“

„Znam.“

„Pa zašto onda pitate?“

Nisam znao ni kako da izvrđam ovo pitanje. „Sećate li mu se dece?“

„Devojčice. Natali i Džuli.“

Bez oklevanja. To me je iznenadilo. „Sećate im se i imena?“

„Šta je s njima?“

„Upoznao sam Natali pre šest godina u Vermontu. Zaljubili smo se jedno u drugo.“

Gospođa Dinsmor je čekala da kažem još nešto.

„Znam da zvuči ludo, ali pokušavam da je pronađem. Mislim da je možda u opasnosti, a možda to ima veze s njenim ocem, ne znam.“

Gospođa Dinsmor me je posmatrala još sekund-dva. Pustila je da joj naočare padnu na grudi.

„Bio je dobar profesor. Dopao bi vam se. Predavanja su mu bila živa. Sjajno je umeo da pokrene studente.“

Pogled joj je opet pao na sliku u godišnjaku.

„U to vreme su neki mlađi profesori obavljali i dužnost dežurnog u spavaonicama. To je radio i Klajner. S porodicom je živeo u prizemlju Tinglijeve spavaonice. Studenti su ih voleli. Sećam se da su jedne godine skupili novac i kupili ljuljaške devojčicama. Oni su ih i montirali jednog subotnjeg prepodneva u dvorištu iza Prata.“

Zamišljeno je skrenula pogled. „Natali je bila divna devojčica. Kako

sad izgleda?"

„Ona je najlepša žena na svetu", odgovorio sam.

Gospođa Dinsmor mi se lukavo osmehnula. „Romantični ste."

„Šta je bilo s njima?"

„Nekoliko značajnih događaja. Šuškalo se o tom braku."

„Šta se šuškalo?"

„Šta se obično šuška u kampusima? Mala deca, rasejana žena, privlačan muškarac u koledžu s prijemčivim studentkinjama. I vas zadirkujem zbog studentkinja koje dolaze na konsultacije, ali videla sam mnogo uništenih života zbog tih iskušenja."

„Imao je vezu sa studentkinjom?"

„Možda. Ne znam. Tako se pričalo. Jeste li čuli za zamenika predsedavajućeg Roja Hordaka?"

„Video sam mu ime na plaketama."

„Klajner je optužio Hordaka za plagijat. Ništa zvanično nije pokrenuto, ali položaj zamenika predsedavajućeg prilično je moćan. Aronu Klajneru je oduzeto zvanje. Onda se ispostavilo da je umešan u slučaj varanja."

„On je varao kao profesor?"

„Ne, naravno nije. Optužio je jednog studenta, možda dvojicu. Više se ne sećam pojedinosti. Možda je zbog toga sve krenulo nizbrdo, ne znam. Propio se. Sve čudnije se ponašao. Krenule su glasine."

Ponovo je pogledala sliku.

„Zato su zatražili da podnese ostavku?"

„Ne."

„Pa šta se onda dogodilo?"

„Jednog dana je njegova žena ušla upravo na ona vrata." Pokazala je iza sebe. Znao sam koja su to vrata. Hiljadu puta sam prošao na njih, ali ipak sam ih pogledao, kao da će se Natalina mama opet pojaviti na njima. „Plakala je. Baš histerično. Sedela sam gde i sad sedim, na istom mestu, za istim stolom..."

Ućutala je.

„Htela je kod profesora Hjuma. Nije bio ovde pa sam ga pozvala telefonom. Brzo je stigao. Rekla mu je da je profesor Klajner otišao."

„Otišao?"

„Spakovao se i pobegao s drugom ženom. Bivšom studentkinjom."

„S kim?"

„Ne znam. Kao što rekoh, bila je histerična. U to vreme nije bilo mobilnih telefona. Nismo mogli da ga nađemo. Čekali smo. Sećam se da je istog popodneva imao predavanja. Nije se pojavio. Profesor Hjum ga je tad zamenio. Ostali profesori su ga naizmenično menjali do kraja semestra. Studenti su se zaista potresli. Zvali su njihovi roditelji, ali profesor Hjum ih je sve umirio podelivši desetke." Slegnula je ramenima, pa gurnula godišnjak prema meni i pretvarala se da se vratila poslu.

„Nikad više ništa o njemu nismo čuli."

Progutao sam pljuvačku. „A šta je bilo s njegovom ženom i kćerkama?"

„Isto, valjda."

„Šta to znači?"

„Odselile su se na kraju semestra. Ništa ni o njima više nisam čula. Stalno sam se nadala da su svi na nekom drugom koledžu - da su izgadili odnose. Ali verovatno nije bilo tako, jesam li u pravu?"

„Jeste."

„Šta je bilo s njima?", pitala je gospođa Dinsmor.

„Ne znam."

DVADESETO POGLAVLJE

KO BI MOGAO DA ZNA?

Odgovor: Natalina sestra Džuli. Otkočila me je preko telefona. Zanimalo me je hoću li biti bolje sreće uživo.

Išao sam ka kolima kad mi je zazvonio mobilni. Proverio sam broj na ekranu. Pozivni broj je bio 802. Vermont. Javio sam se.

„Hm, zdravo. Ostavio si posetnicu u kafeu.”

Prepoznao sam glas. „Kuki?”

„Treba da razgovaramo”, rekla je.

Stegao sam čvršće telefon. „Slušam.”

„Ne verujem telefonima”, rekla je Kuki. Glas joj je podrhtavao. „Možeš li opet da dođeš?”

„Ako hoćeš, mogu odmah da se dovezem.”

Kuki me je uputila kako da stignem do njene kuće, a to je nedaleko od kafea. Krenuo sam na sever drumom 91 i bezuspešno se trudio da ne jurim. Srce mi je snažno tuklo i kao da je odražavalo ritam pesme s radija. Kad sam stigao do državne međe, već je bila skoro ponoć. Tog jutra sam odleteo avionom da se vidim s Dilijom Sanderson. Dan mi je bio naporan i na tren sam osetio iscrpljenost. Setio sam se kad sam prvi put video onu Natalinu sliku brvnare na brdu - kad mi je Kuki stala iza leđa i pitala dopada li mi se.

Opet sam se zapitao zbog čega se Kuki ponašala kao da me se ne seća kad sam svratio u kafe?

Setio sam se još nečeg. Svi koje sam tad sreo tvrdili su da kolonije *Kreativno napajanje* nikad nije bilo, ali Kuki je rekla: „Nikad nismo radili u koloniji.”

Tad na to nisam obratio pažnju, ali ako na brdu nikad nije bilo kolonije, zar ne bi reagovala nešto u stilu: „Ha? Kakva kolonija?”

Usporio sam prolazeći pored Kukinog kafea-knjižare. Na ulici su gorele samo dve svetiljke i bacale duge, preteče senke. Tu nikog nije bilo. Centar varošice je bio miran, premiran, kao prizor iz nekog filma o zombijima trenutak pre nego što navale na glavnog junaka da ga požderu. Na kraju bloka sam skrenuo desno, vozio se još oko osamsto

metara, pa opet skrenuo. Tu više nije bilo uličnog osvetljenja. Jedina svetlost je dopirala od mojih farova. Prolazio sam pored kuća ili zgrada, i u njima su sva svetla bila pogašena. Izgleda da tu niko nije privezivao svetla za tajmer da odvrati provalnike. Mudro. Sumnjam da bi u ovom mraku provalnici našli kuće.

Proverio sam na navigaciji, bio sam osamsto metara od odredišta. Još dva skretanja. U grudima mi se skupljalo nešto slično strahu. Svi smo čitali kako neke životinje i morska stvorenja osećaju opasnost. Zaista osećaju pretnje pa čak i nailazak prirodnih nesreća, gotovo kao da imaju nekakav radar za samoodržanje ili nevidljive pipke koje pružaju na sve strane. Svakako je i primitivni čovek imao tu sposobnost. Taj gen za samoodržanjem nas prati. Možda leži uspavan. Možda iščili usled neupotrebe. Svejedno je neandertalac uvek tu sa svojim instinktom, vreba pod pantalonama i svečanim košuljama.

Rečeno žargonom stripova iz mladosti, trenutno su mi titrali spajdermenski senzori.

Ugasio sam farove i po mrklom mraku takoreći napipao ivicu asfalta. Nije bilo kamenog ivičnjaka, jednostavno je nadalje bila trava. Nisam znao šta ću dalje, ali što sam više razmišljao, shvatao sam da je potrebna izvesna mera opreza.

Odatle ću peške.

Izašao sam iz auta. Kad sam zatvorio vrata, više nije bilo nikakvog svetla i tek sam tad pojmio koliko je mračno. Noć mi se učinila kao neki živi stvor koji me obuzima, zaklanja mi oči. Pričekao sam minut ili dva; samo sam stajao dok mi se oči nisu malo privikle. I to privikavanje vida na pomrčinu mora da je još jedan dar koji smo nasledili od primitivnih predaka. Kad sam uspeo da razaberem nekoliko koraka pred sobom, pošao sam. Imao sam i telefon. Bio je pun dodataka koje nikad nisam koristio, ali onaj koji jesam, onaj najkorisniji mada tehnički najprostiji, bilo je obično svetlo. Hteo sam da ga uključim, ali sam se predomislio.

Ukoliko ovde vreba neka opasnost - a nisam mogao ni da zamislim kakva bi ta opasnost bila ni kog bi oblika mogla da bude - nisam hteo da joj dam prednost upaljenim svetlom telefona. U tome i jeste poenta što sam se parkirao i šunjabo.

Setio sam se svog zatočeništva u kombiju. Ne peče me savest zbog onoga što sam bio primoran da učinim ne bih li se oslobodio - učinio

bih to još hiljadu puta - ali nisam sumnjao ni u to da će me Otovi poslednji trenuci pratiti u snu dok sam živ. Uvek ću čuti ono vlažno pucketanje kad je slomio vrat, uvek ću se sećati kako pod mojim dodirom popuštaju kost i hrskavica i nestaje život. Ubio sam nekog. Ubio sam ljudsko biće.

Zatim sam misli upravio na Boba.

Usporio sam. Šta je Bob radio kad sam pobegao niz ono brdo? Mora da se vratio u kombi, odvezao, verovatno negde bacio Otovo telo, a zatim...

Hoće li pokušati opet da me nade?

Setio sam se kako je Kukin glas bio napet. Šta je htela da mi kaže? I zbog čega je to najednom bilo tako hitno? Zašto me je pozvala ovamo, kasno uveče, a nije mi dala vremena ni da o svemu promislim?

Sad sam bio u Kukinom kraju. S nekoliko prozora videlo se slabo svetlo, pa su te kuće izgledale sablasno, kao bundeve za Noć veštica. Kuća na kraju slepe ulice bila je osvetljenija.

Kukina kuća.

Pošao sam levom stranom, kako me niko ne bi video. Nad prednjim tremom je gorelo svetlo, stoga tuda ne bi trebalo da priđem ako ne želim da me vide. Kuća je bila prizemna i prostrana, neprirodno dugačka i donekle nepravilna, kao da su joj dodavani delovi bez mnogo planiranja. Sagnut sam obišao do boka kuće. Trudio sam se da se držim mraka. Poslednjih desetak metara sam doslovno dopuzio do najosvetljenijeg prozora.

Šta sad?

Bio sam pod prozorom oslonjen na kolena i šake. Umirio sam se i oslušnuo. Ništa se nije čulo. Samo tišina, i to seoska, tišina koju možete da osetite, da pružite ruku i dotaknete je, tišina sa strukturom i perspektivom. Sad me je okruživala stvarna, istinska seoska tišina.

Polako sam prebacio težinu. Kolena su mi kvrcnula, a taj zvuk kao da je rasparao tišinu. Oslonio sam se na stopala nisko čučajući i oslanjajući šake o butine. Spremio sam se da se odbacim kao ljudski klip, da bih virnuo kroz prozor.

Držeći lice što više van vidokruga, podigao sam se do ugla prozora i izložio samo jedno oko i gornju desnu četvrtinu lica. Zatreptao sam pred iznenadnom svetlošću i pogledao u sobu.

Kuki je bila u njoj.

Sedela je na kauču. Leđa je držala sasvim pravo. Usta je stisla. Pored nje je sedela njena partnerka Deniz. Držale su se za ruke, ali su im lica bila bleđa i ispijena. Od njih se u talasima širila napetost.

Ne morate biti stručnjak za govor tela da biste uvideli da su zbog nečeg nervozne. Nekoliko sekundi kasnije shvatio sam šta je to nešto.

Neki čovek je sedeo prekoputa njih.

Bio mi je okrenut leđima, pa sam mu u početku video samo teme.

Prvo sam se uspaničio: je li to Bob?

Propeo sam se malo da ga bolje osmotrim. Nisam imao sreće. Fotelja u kojoj je sedeo bila je velika i raskošna. Duboko je utonuo u nju i nisam mogao da ga vidim. Otišao sam na drugu stranu prozora, pa isturio levu gornju četvrtinu lica. Sad sam mu video prosedu, kovrdžavu kosu.

Nije Bob. Sasvim sigurno nije on.

Nešto je govorio. Žene su ga napeto slušale, istovremeno klimale glavom na sve što je pričao. Naslonio sam se na hladno prozorsko okno da čujem šta govori, ali je i dalje sve bilo prigušeno. Pogledao sam opet u sobu. Čovek se nagnuo napred u fotelji ubeđujući ih nešto. Zatim je malo digao bradu, taman da mu vidim profil.

Možda sam i glasno graknuo.

Imao je bradu. To je ključno. Tako sam ga prepoznao - po bradi i kovrdžavoj kosi. Setio sam se opet onog prvog puta kad sam video Natali. Sedela je s naočarima za sunce. A pored nje, njoj zdesna, sedeo je čovek s bradom i kovrdžavom kosom.

Ovaj čovek.

Šta li kog...?

Bradati je ustao s fotelje. Nervozno se ushodao i mahnito razmahao rukama. Kuki i Deniz su se još više stegle. Tako su se čvrsto držale za ruke da bih se zakleo da sam video kao su im pobeleli zglobovi na prstima. Tad sam primetio još nešto od čega mi se zaljuljalo pod nogama - nešto zbog čega sam sa zaprepašćenjem shvatio kako je bilo značajno što sam prvo malo osmotrio, a ne naslepo uleteo u situaciju.

Bradati je držao pištolj.

Ukočio sam se usred čučnja. Noge su mi se tresle od straha ili iscrpljenosti. Ponovo sam nisko čučnuo. Šta sad?

Beži, budalo.

Da, to mi se učinilo najbolje. Da pobežnem do kola. Da pozovem policiju. Neka se oni bakću s ovim. Pokušao sam da sebi dočaram kako bi se to odvijalo. Pre svega, koliko policiji treba dovde? Čekaj, bi li mi uopšte poverovali? Ili bi prvo pozvali Kuki i Deniz? Bi li se pojavio tim specijalaca? Kad sam bolje razmislio, šta se tu uopšte i događa? Je li Bradati kidnapovao Kuki i Deniz pa ih naterao da me pozovu - ili su bili zajedno u tome? Ako su bili zajedno, šta bi se dogodilo posle mog poziva? Policajci bi se pojavili, a Kuki i Deniz bi sve porekle. Bradati bi sakrio pištolj i tvrdio da o njemu ništa ne zna.

S druge strane, šta sam pa mogao? Morao sam da pozovem policiju, zar ne?

Bradati se i dalje šetkao. Napetost u sobi je lupala kao srce. Bradati je pogledao na sat. Izvadio je mobilni telefon i držao ga kao voki-toki. Nešto je viknuo u njega.

Koga je zvao?

Au, pomislio sam. Šta ako ih ima još? Vreme je da krenem, pa zvao policiju ili ne, svejedno. Taj tip je naoružan. Ja nisam.

Hasta luego, drkoši.

Još jednom sam pogledao kroz prozor kad sam začuo iza sebe lavež. Na tren sam se ukočio. Bradati nije. Okrenuo je glavu prema lavežu - a samim tim i prema meni - kao da ju je neko povukao kanapom.

Pogledi su nam se sreli kroz staklo. Iskolačio je oči od iznenađenja. Samo na tren - možda na stotinku ili dve - ni on ni ja se nismo makli. Samo smo se zaprepašćeno gledali, nesigurni šta da mislimo jedan o drugom, ali onda je Bradati digao pištolj, naciljao u mene i povukao okidač.

Pao sam unazad, a metak je razbio prozor.

Tresnuo sam o zemlju. Zasula me je srča. Pas je i dalje lajao. Otkotrljao sam se, isekao na staklo, pa skočio na noge.

„Stoj!”

Bio je to glas drugog muškarca, meni sleva. Nisam ga poznao, ali mi je bilo jasno da je napolju. Čoveče, morao sam da nestanem odavde. Nije bilo vremena za razmišljanje i premišljanje. Potrčao sam punom brzinom u suprotnom smeru. Skrenuo sam za ugao, snažno zamahujući nogama i stigao skoro na čistinu.

Tako sam bar mislio.

Ranije sam pohvalio svoje senzore što su me upozorili na opasnost. Ako je to zaista bilo tačno, ovog puta su me isti ti senzori gadno izneverili.

Drugi čovek je stajao odmah iza ugla. Čekao me je, a ja nisam imao vremena ništa da uradim. Prema meni je letela palica. Nisam imao kad da reagujem. Nisam imao kad išta da uradim, tek da glupo stojim. Udarac me je pogodio pravo u čelo.

Pao sam na zemlju.

Možda me je udario još jednom. Ne znam. Oči su mi se okrenule u glavi i izgubio sam svest.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

KAD SAM DOŠAO SEBI, prvo sam osetio bol.

Samo sam na to mogao i da mislim: na ogromni, sveobuhvatni bol i kako da ga ublažim. Imao sam utisak da mi je lobanja otišla u paramparčad, da su se ti sićušni delići kostiju oslobodili i njihove nazubljene ivice mi paraju osetljivo moždano tkivo.

Malo sam mrdnuo glavom u stranu, ali su se zbog toga delići još bešnje zarivali. Umirio sam se, trepnuo, zatreptao još jednom pokušavajući da otvorim oči, ali nisam uspeo. „Osvestio se.”

Glas je bio Kukin. Opet sam pokušao da rastvorim kapke. Samo što ih nisam prstima pomerio. Prevazišao sam bol. Trebalo mi je nekoliko sekundi da konačno uspem, pa još nekoliko da se usredsredim i pogledam novo okruženje.

Više nisam bio napolju.

U to sam bar bio siguran. Digao sam pogled na gole krovne grede. Nisam bio ni u Kukinoj kući, koja je prizemna. Ovo mi je više ličilo na ambar ili kuću na staroj farmi. Poda mnom su bile daske patosa, ali ne i zemlja, pa sam odbacio ambar.

Video sam Kuki. I Deniz. Bradati mi je prišao i pogledao me odgore s izrazom čiste, neskrivene mržnje. Nisam imao pojma zbog čega. Drugog muškarca sam primetio kod vrata, meni sleva. Treći je sedeo pred ekranom računara. Ni jednog ni drugog nisam znao.

Bradati je čekao i sebao očima u mene. Verovatno je mislio da ću reći nešto očekivano kao: „Gde sam?” Ništa nisam rekao. To vreme sam iskoristio da se umirim i priberem misli.

Nisam imao predstave šta se događa.

Šarao sam pogledom trudeći se da sagledam prostoriju. Tražio sam put za bekstvo. Video sam vrata i tri prozora, i to sve zatvorene. Na vratima je bio i čuvar. Prisetio sam se i da je bar jedan od njih naoružan pištoljem.

Trebalo je da budem strpljiv.

„Pričaj”, rekao mi je Bradati.

Nisam pričao. Šutnuo me je u rebra. Zastenjao sam, ali se nisam ni

mrdnuo.

„Džede", pozvala je Kuki, „nemoj."

Bradati Džed je i dalje zurio u mene. U očima sam mu video gnev. „Kako si našao Toda?"

To me je iznenadilo. Nisam bio siguran šta sam očekivao da će pitati, ali ovo svakako nisam.

„Šta?"

„Čuo si me", rekao je Džed. „Kako si našao Toda?"

U glavi mi je bilo mutno. Ipak sam znao da mi laži neće pomoći, pa sam se opredelio za istinu.

„Preko čitulje."

Džed je pogledao Kuki. Sad su im lica odražavala zabunu.

„Video sam mu čitulju", nastavio sam. „Izašla je na veb-stranici koledža. Tako sam otišao na njegovu sahranu."

Džen je zamahnuo nogom da me opet šutne, ali ga je Kuki sprečila zavrtevši glavom. „Ne pričam o tome", prosiktao je Džed. „Pričam o onome ranije."

„Kad ranije?"

„Ne pravi se blesav. Kako si našao Toda?"

„Ne znam o čemu govoriš."

Sad je onaj gnev iz očiju izbio na površinu. Izvukao je pištolj i uperio ga u mene. „Lažeš."

Ništa nisam rekao.

Kuki mu je prišla. „Džede?"

„Sklanaj se", odbrusio je. „Znaš šta je uradio? Znaš?"

Klimnula je glavom i poslušno se sklonila. Ja sam savršeno mirno ležao.

„Pričaj", ponovio mi je Džed.

„Ne znam šta hoćeš da kažem."

Pogledao sam onog što je sedeo za računarom. Učinilo mi se da je uplašen. Isto i tip uz vrata. Setio sam se Boba i Ota. Oni nisu izgledali uplašeno. Bili su spremni i iskusni. Ovi to nisu. Nisam znao šta to znači, znači li išta, ali sam u svakom slučaju bio u gadnom sosu.

„Još jednom te pitam", kazao je Džed kroz stegnute zube. „Kako si našao Toda?"

„Već sam ti rekao."

„Ubio si ga!" dreknuo je Džed.

„Šta? Nisam!"

Kleknuo je i naslonio mi cev pištolja u slepoočnicu. Sklopio sam oči i čekao prasak. Primakao mi je uhu usta.

„Ako još jednom slažeš, smesta ću te ubiti."

Kuki: „Džede?"

„Ućuti!"

Pritisnuo mi je cev tako da mi je na slepoočnici ostao otisak. „Govori."

„Nisam..." Iz očiju sam mu pročitao da će mi još jedno odricanje zapečatiti sudbinu. „Zašto bih ga ubio?"

„Ti to nama reci. Ali prvo hoću da čujem kako si ga našao."

Džedu se tresla ruka pa mi je cev lupkala po slepoočnici. Po bradi mu se polepila pljuvačka. Ja više nisam osećao bol, samo ogoljeni strah. Džed je baš želeo da povuče okidač. Želeo je da me ubije.

„Rekao sam ti kako", kazao sam. „Molim te, saslušaj me."

„Lažeš!"

„Ne... "

„Mučio si ga, ali ništa ti nije rekao. Tod i nije mogao ništa da ti kaže. Ništa nije znao. Bio je bespomoćan i hrabar, a ti, ti skotino..."

Sekundi su me delili od smrti. Čuo sam mu u glasu kako pati i znao sam da neće slušati razum. Morao sam nešto da preduzmem, da rizikujem i dočepam se pištolja, ali ležao sam ravno na leđima. Svaki pokret bi trajao predugo.

„Nisam ga povredio, kunem se."

„Verovatno hoćeš da kažeš i da danas nisi bio kod njegove udovice."

„Ne, bio sam", brzo sam rekao srećan što mogu da se složim s njim.

„Ali ni ona ništa nije znala, je l' tako?"

„O čemu ništa nije znala?"

Još dublje mi je zario cev. „Zašto si išao da razgovaraš s udovicom?"

Pogledao sam ga pravo u oči. „Znaš zašto", rekao sam.

„Šta si tražio?"

„Ne šta, već koga. Tražio sam Natali."

Sad je klimnuo glavom. Leden osmeh mu se pojavio na licu. Po osmehu sam shvatio da mi je odgovor ispravan - ali i pogrešan. „Zašto?" pitao je.

„Kako to misliš zašto?"

„Ko te je unajmio?"

„Niko me nije unajmio."

„Džede!"

Ovog puta ga nije zvala Kuki. Pozvao ga je tip za računarom.

Džed se okrenuo, besan što ga prekidaju. „Šta je?"

„Dođi da pogledaš ovo. Imamo društvo."

Džed mi je pomerio pištolj od glave. Odahnuo sam. Onaj za računarom je okrenuo monitor da Džed vidi ekran. Bio je to snimak bezbednosne kamere u crno-beloj tehnici.

„Šta oni rade ovde?", pitala je Kuki. „Ako ga nađu..."

„Oni su nam prijatelji" odvratio je Džed.

„Nećemo brinuti sve... "

Ništa više nisam čekao. Spazio sam priliku i iskoristio je. Bez pripreme sam skočio na noge i potrčao prema tipu koji je čuvao vrata. Činilo mi se da trčim kao usporen snimak, kao da mi treba mnogo do vrata. Spustio sam ramena spreman da grunem u njega.

„Stoj!"

Bio sam možda dva koraka od čuvara vrata. On je čučnuo i stegao se da dočeka moj napad. Mozak mi je žurno radio, proračunavao i preračunavao. Za manje od sekunda - za manje od nanosekunda - odvio sam čitav scenario.

Koliko mi treba da oborim tog tipa? U najboljem slučaju sekund-dva. Onda moram da se mašim kvake, okrenem je, izletim na vrata, istrčim napolje.

Koliko bi sve to trajalo?

Zaključak: predugo.

Dotad bi već ona druga dvojica, pa i žene, mogli da se bace na mene. A možda bi Džed jednostavno pripucao. U stvari, ako bi reagovao brzo, verovatno bi mogao da ispali čitav šaržer pre nego što stignem do čuvara vrata.

Ukratko, pošto sam proučio mogućnosti, shvatio sam da nemam izgleda da izađem na vrata. A ipak sam odlučno trčao prema neprijatelju, koji me je čekao. Pretpostavljao je da ću ga napasti. Isto je mislio i Džed, a i ostali.

Znači, to neće upaliti.

Treba da ih iznenadim. U poslednjem trenu iskrenuo sam telo

udesno i bez osvrtnja i oklevanja, skočio pravo kroz prozor. još u vazduhu, s novom srčom po sebi, čuo sam kako Džed urla: „Hvatajte ga!”

Skupio sam ruke i glavu, pa napravio kolut u nadi da ću se po inerciji dočekati na noge. To je bila puka maštarija. Uspeo sam da se dočekam na noge, ali se inercija nije tu prekinula. Jurišao sam i dalje, pao leđima na zemlju, pa se kotrljao nizbrdo. Kad sam se konačno zaustavio, jedva sam ustao.

Gde li sam uopšte bio?

Nisam imao vremena za razmišljanje. Pretpostavio sam da sam u zadnjem dvorištu one kuće. Video sam šumu. Zaključio sam da je prilaz što vodi prema kući sad iza mene. Potrčao sam tamo, ali sam začuo da se otvaraju ulazna vrata. Pojavila su se ona trojica.

Uh.

Okrenuo sam se i utrčao u šumu. Progutao me je mrak. Video sam samo nekoliko stopa pred sobom, ali nisam smeo da usporim. Za mnom su jurili muškarci od kojih bar jedan ima oružje.

„Tamo!”, čuo sam nečiji povik.

„Ne možemo, Džede. Video si ono na ekranu.”

Uporno sam trčao. Snažno i brzo sam promicao šumom dok na kraju nisam licem tresnuo u drvo. Kako u crtanom filmu, kad kojot udari u grabulje - tup udarac za kojim slede vibracije. Mozak mi se uzdrmao. Udar me je zaustavio na mestu i oborio na tlo. Glava, koja me je već bolela, sad je urlikala od bola.

Primetio sam da mi se primiče snop svetla baterijske lampe.

Pokušao sam da se otkotrljam iza nekakvog zaklona. Bokom sam udario u drugo drvo, možda i u ono isto. Glava mi je burno negodovala. Otkotrljao sam se na drugu stranu trudeći se da se držim što bliže zemlji. Snop svetlosti je prešao odmah iznad mene.

Čuo sam sve bliže korake.

Morao sam dalje.

Iz pravca kuće začuo sam škripu šljunka pod točkovima. Neki auto je išao prilazom do kuće.

„Džede?” začuo se oštar šapat. Stop svetlosti se zaustavio. Čuo sam da neko ponovo doziva Džeda. Sad je snop nestao. Ostao sam ponovo u mrklom mraku. Slušao sam kako se koraci udaljavaju.

Ustaj i beži, glupane!

Glava mi nije popuštala. Ležao sam nepomično još časak pa se osvrnuo na kuću u daljini. Sad sam je prvi put sagledao spolja. Samo sam ležao i gledao. I opet kao da se zemlja poda mnom izmakla.

Bila je to glavna zgrada kolonije *Kreativno napajanje*.

Držali su me tamo gde je Natali boravila.

Šta se to, koji moj, događa?

Onaj auto se zaustavio. Pridigao sam se samo da ga pogledam. Kad sam to uradio i video auto, osetio sam da me plavi novo olakšanje.

Bio je to policijski patrolni auto.

Sad sam shvatio zašto su se ovi uspaničili. Džed i njegova grupa su imali nadzornu kameru na ulazu. Videli su policijska kola da mi dolaze u pomoć i uspaničili se. Sad je to imalo smisla.

Krenuo sam ka spasiocima. Sad me Džed i njegova pratnja neće ubiti. Svakako neće pred policajcima koji su došli da me izbave. Već sam stigao skoro do ruba šume, možda na tridesetak koraka od policijskih kola, kad mi je sinula nova misao.

Kako su policajci znali da sam ovde?

Još preciznije, kako su policajci znali da sam u nevolji? Uz to, zašto su, ako su već došli da me spasu, vozili tako sporo? Zašto je Džed rekao da su im oni „prijatelji”? Usporio sam, a olakšanje više nisam osećao. Nova pitanja su mi navirala u um. Zašto je Džed pošao prema policijskim kolima široko se smešeći i opušteno mašući? Zašto su dva policajca izašla iz kola i isto tako nehajno mahnula? Zašto su se rukovali i tapšali po ramenima kao stari drugari?

„Ćao, Džede", povikao je jedan policajac.

Sranje. Bio je to Zdepasti. Drugi je bio Mršavko Džeri. Rešio sam da ostanem gde sam.

„Ćao, momci", rekao je Džed. „Kako ste?"

„Dobro. Čoveče, kad si se vratio?"

„Pre dva dana. Šta ima?"

Zdepasti je rekao: „Znaš li tipa po imenu Džejk Fišer?"

Au. Možda su ipak došli da me izbave.

„Ne, ne znam ga", rekao je Džed. Već su i svi ostali bili napolju. Opet su se svi pozdravljali i tapšali po leđima. „Društvo, znate li... kako se ono zvaše?"

„Džejk Fišer."

Svi su vrteli glavama i mrmljali da ne znaju. „Za njim je raspisana

poternica", rekao je Zdepasti. „Profesor koledža. Izgleda da je ubio čoveka."

Krv mi se sledila u žilama.

Mršavko Džeri je priskočio: „Glupan je sam to priznao."

„Zvuči opasno", primetio je Džed, „ali ne vidim kakve on veze ima s nama."

„Pre svega, pre nekoliko dana smo ga uhvatili dok je pokušavao da upadne na tvoju zemlju."

„Moju zemlju?"

„Aha. Ali nismo sad zato došli."

Sagnuo sam se iza žbunja ne znajući šta ću dalje.

„Znaš, pratimo ga preko mobilnog telefona", rekao je Zdepasti.

Mršavko Džeri je dodao: „Koordinate su nas dovele ovamo."

„Ne razumem."

„Jednostavno je, Džede. Pratimo mu ajfon. Danas to nije teško. Ma imam tragač i na telefonu svog klinca. Tragač nam pokazuje da je počinilac baš ovog trenutka na tvom imanju."

„Opasni ubica?"

„Moguće. Hajde vi pričekajte unutra." Pogledao je partnera. „Džeri?"

Džeri je iz kola izvadio nekakav ručni uređaj.

Kratko ga je proučavao, pritisnuo ekran i objavio: „Na pedeset metara je - u onom pravcu."

Mršavko Džeri je pokazao na mesto gde sam se krio.

Kroz glavu mi je sinulo nekoliko mogućih ishoda. Prvi i najočigledniji bio je da se predam. Da visoko dignem ruke, izađem iz šume i što glasnije povičem „predajem se". Kad me policija privede, bar ću biti bezbedan od Džeda i njegove grupe.

Ozbiljno sam razmišljao da to uradim - da dignem ruke, povičem i predam se - kad je Džed izvadio pištolj.

Uh.

Zdepasti ga je pitao: „Šta to radiš?"

„Imam dozvolu za pištolj. A na mom imanju smo, je li tako?"

„Jeste, pa?"

„Pa taj ubica kog jurite..."

Sad sam i ubica.

„Mogao bi biti naoružan i opasan. Nećemo vas pustiti da krenete

na njega bez zaleđa."

„Ne treba nam zaleđe, Džede. Skloni pištolj."

„Ovo je ipak moj posed, zar ne?"

„Jeste."

„Onda, ako ti ne smeta, ostaću ovde."

Očigledni ishod odjednom više nije bio tako očigledan. Džed se nameračio da me ubije iz dva razloga. Pre svega, mislio je da imam veze s Todovim ubistvom. Zato su me i uhvatili. Ali sad se pojavio još jedan razlog, a to je da mrtva usta ne govore. Ako se predam, mogao bih reći policajcima šta se večeras dogodilo, kako su me oteli i pucali u mene. Možda bi to bila moja reč protiv njihove, ali u Kukinoj kući je zaglavljen metak koji odgovara njegovom pištolju. Pronaći će Kukin telefonski poziv na moj mobilni. Možda je sve ovo na dugačkom štapu, ali kladim se da Džed ne bi da se kocka.

Međutim, ako me Džed ustreli sad - čak i da puca dok se predajem - moglo bi se računati kao samoodbrana ili u najgorem slučaju, nervozna slučajna pucnjava. Pucao bi i ubio me, pa rekao kako mu se učinilo da držim pištolj ili tako nešto, a uostalom ja sam već ubio čoveka, prema rečima Zdepastog i Mršavka Džerija. Ovo vermontsko društvo će potvrditi Džedovu priču, a jedini ko bi mogao da im protivreči - moja malenkost - biće već hrana za crve.

Trebalo je razmisliti još o nečem. Kad bi se predao, koliko bih bio zaglavljen s policijom? Primakao sam se istini. Osećao sam to. Mislili su da sam nekog ubio. Tja, to sam takoreći i priznao. Koliko mogu da me drže? Kladim se da mogu neko vreme.

Kad bi me sad uhvatili, ne bih imao prilike da se suočim s Natalinom sestrom Džuli.

„Ovuda", rekao je Mršavko Džeri. Pošli su prema meni. Džed je digao pištolj i držao ga nagotovs.

Požurio sam unazad. Imao sam utisak da mi glava pluta u melasi.

„Ko god da je u šumi", povikao je Zdepasti, „neka izađe s dignutim rukama."

Primicali su mi se. Odmakao sam se još nekoliko koraka i sakrio iza drveta. Šuma je gusta. Kad bih se uvukao duboko u nju, bio bih bar neko vreme bezbedan. Podigao sam kamen i zavitlao ga ulevo što sam dalje mogao. Svi su se okrenuli na tu stranu. Bacili su snopove svetla u tom pravcu.

„Ovamo", neko je dreknuo.

Džed je krenuo prvi, s uperenim pištoljem.

Bogami, ništa od predaje.

Zdepasti ga je stigao. Ovaj je ubrzao, gotovo potrčao, ali ga je Zdepasti zaustavio rukom. „Idi polako", rekao mu je. „Možda je naoružan."

Džed je, naravno, znao da nisam.

Mršavko Džeri se nije ni makao. „Ova spravica kaže da je i dalje ovde."

Opet je pokazao prema meni. Bio sam četrdeset - četrdeset pet metara od njih. Sagnut iza šipražja, brzo sam zakopao telefon - već drugi izgubljen u poslednja tri dana - pod gomilom lišća, pa se brzo udaljio trudeći se da ne pravim buku. Zalazio sam sve dublje u šumu pokušavajući da ne šuškam. U ruci sam držao nekoliko kamenova. Bacio bih ih u slučaju da treba da im odvučem pažnju.

Ostali su se okupili oko Džerija i svi zajedno polako krenuli prema telefonu.

Ubrzao sam među drvećem. Više ih nisam video; nazirao sam samo svetla baterijskih lampi.

„Blizu je", rekao je Mršavko Džeri.

Džed je izgleda shvatio i rekao: „Ili je blizu njegov telefon."

Udaljavao sam se sagnut, bez ikakvog plana. Nisam imao predstave u kom pravcu da krenem ni dokle se prostire šuma. Možda bih i mogao da im uteknem, da uporno bežim, ali pošto ne znam kako da izađem, na kraju neću moći da se izbacim iz ovoga.

Pomislio sam kako bih možda mogao da se vratim do kuće.

Čuo sam prigušene glasove. Bili su predaleko da bih ih video. To je dobro. Shvatio sam da su stali. Svetla su se spustila.

„Nije ovde", neko je rekao.

Zdepasti se iznervirao: „To i sam vidim."

„Možda vam tragač ne radi."

Pretpostavio sam da su tačno nad onim mestom gde sam ovlaš zakopao telefon. Upitao sam se koliko sam na tome dobio vremena. Ne mnogo, ali verovatno dovoljno. Uspravio sam se da potrčim, a onda se to dogodilo.

Nisam ni lekar ni naučnik, pa zaista ne znam kako funkcioniše adrenalin. Samo znam da funkcioniše. Pomogao mi je da prebrodim

bol od udarca u glavu, od skoka kroz prozor, od prizemljenja. Pomogao mi je da se oporavim od naletanja na drvo, čak i ako sam osetio da mi otiče usna i osetio gorčinu krvi na jeziku.

Znam samo jedno - ono što sam upravo u tom trenutku saznao - da adrenalin nije bezgraničan. To je ograničena količina hormona u organizmu i ništa više. Moguće da je najmoćniji podsticaj koji znamo, ali dejstvo mu je, kao što sam brzo shvatio, kratkoročno.

Tog podsticaja nestane posle izvesnog vremena.

Bol mi se nije postepeno vratio već se pre najavio u vidu udarca kosom. Kroz glavu mi je sevnulo i oborilo me na kolena. Morao sam bukvalno da pokrijem usta šakom kako ne bih glasno vrisnuo.

Začuo sam još jedan auto na prilazu kući. Je li Zdepasti pozvao pojačanje?

Iz daljine sam čuo glasove:

„To je njegov telefon!"

„Šta je bre... zakopao ga je!"

„Raširite se!"

Iza sebe sam čuo šuštanje. Nisam bio siguran koliku sam prednost ostvario ni je li ona dovoljna za baterijske lampe i metke. Verovatno ni veliku ni dovoljnu. Još jednom sam razmotrio zamisao da se predam i stavim sve na kocku. I još jednom mi se to nije dopalo.

Čuo sam Zdepastog kako kaže: „Džede, povuci se. Možemo sami da rešimo ovo."

„Moja je zemlja", odvratio je Džed. „Prevelika je za samo vas dvojicu."

„Svejedno... "

„Džeri, moje je imanje", odbrusio je Džed. „Ovde ste bez naloga."

„Naloga?" zapanjio se sad Zdepasti. „Ti to ozbiljno? Pa samo brinemo o vašoj bezbednosti."

„I ja", odgovorio je Džed. „Nemaš pojma gde se taj ubica krije?"

„Ovaj... "

„Mogao bi se kriti i u kući. Vrebatu odande. Ni u ludilu se ne povlačimo, bratac - ostajemo ovde s vama."

Nastala je tišina.

Ustaj, bodrio sam se.

„Hoću svi da mi ostanete u vidokrugu", rekao je Zdepasti. „Nema junačenja. Vidite li nešto, povičite za pomoć."

Čuo sam kako mrmljaju pristanak, pa snopove svetla koji seku pomrčinu. Raširili su se. Ljude nisam video u mraku, samo snopove svetla kako poskakuju. I to mi je bilo dovoljno da spoznam kako sam najebao.

Ustaj, glupačino!

Glava mi se vrtela od bola, ali uspeo sam da stanem na noge. Krenuo sam da posrćem kao neko filmsko čudovište ukrućenih nogu. Koraknuo sam tri-četiri puta kad mi je snop svetlosti prešao preko leđa.

Hitro sam skočio iza drveta.

Jesu li me приметили?

Čekao sam da neko poviče. Niko nije. Zalepio sam leđa za koru. Jedini zvuk je sad bilo moje disanje. Je li me pogodio onaj snop? Bio sam ubeden da jeste. Mada nisam bio stvarno siguran. Stajao sam i čekao.

Začuo sam sve bliže korake.

Nisam znao šta da radim. Ako me je neko primetio, gotov sam. Iz ovoga nema načina da se izvučem. I dalje sam čekao da neko vikne pomoć.

Ništa se nije čulo osim koraka koji se primiču.

Čekaj malo. Ako sam primećen, zašto niko ne više? Možda je ipak sve u redu. Možda me je neko zamenio za drvo ili tako nešto.

A možda niko ne više zato što želi da me ubije?

Trudio sam se da hladno promislim o tome. Recimo da je to Džed. Bi li on vikao? Ne bi. Kad bi povikao, ja bih potrčao, pa bi me spopali i Zdepasti i Mršavko Džeri, a onda ne bi mogao da me ubije. Pretpostavimo da me je osvetlio lampom. Šta onda? Ako me je zaista video, ako zna da se krijem iza ovog drveta, mogao bi da mi se privuče sam, spremnog pištolja i...

Tras.

Koraci su postali glasniji.

Mozak mi probao da opet izvede onu hitru računicu reptila - zar me nije već jednom spasla? - ali posle sekund-dva prženja neurona, došao sam do zapanjujućeg mada očiglednog zaključka.

Gotov sam. Izlaza nemam.

Pokušao sam da prikupim snagu za veliki sprint, ali kuda bi me on odveo? Izložio bih se, a u stanju u kom sam bio ne bih daleko ni stigao.

Ili bi me pogodio metak ili bi me zarobili. Zrelije misleći, to su mi jedine dve mogućnosti: metak ili zarobljavanje. Naravno, bio sam skloniji zarobljavanju. Jedino je preostalo pitanje kako da povećam izgleda na zarobljavanje u odnosu na metak.

Nisam imao pojma.

Svetlost je zaigrala preda mnom. Pritisnuo sam leđa uz drvo i digao se na prste. Kao da to može da mi pomogne. Koraci su sasvim blizu. Sudeći po tom zvuku i blistanju svetlosti, računao sam da je taj desetak metara iza mene.

Razne mogućnosti su mi promicale glavom i iz nje izletale. Mogao bih da ostanem na tom mestu i zaskočim onog ko prilazi. Ako je to, na primer, Džed, mogao bih da ga razoružam. Međutim, bilo kakva borba bi odala gde se nalazim, pa ako to nije Džed, nego recimo Zdepasti, onda otvaram sezonu na korišćenje smrtonosne sile protiv sebe.

Šta onda da radim?

Da se nadam da me niko nije video.

Naravno, nada nije nikakav plan, pa čak ni mogućnost. To je pusta želja. To je maštanje. To je prepuštanje sudbine u ruke, ovaj, sudbini.

Sad su se koraci primakli na samo metar-dva. Stegao sam se ne znajući šta da radim i prepuštajući se reptilskom delu uma, kad sam začuo šapat.

„Ne progovaraj. Znam da si iza tog drveta.”

Bila je to Kuki.

„Proći ću pored tebe”, rekla je sasvim tiho. „Kad prođem, pođi odmah iza mene. Pribij se uz mene što više možeš.”

„Šta?”

„Samo uradi tako.” Po glasu sam joj shvatio da nema pogovora. „Odmah uz mene.”

Prošla je pored mog drveta, skoro udarila u njega, pa produžila. Nisam oklevao. Stao sam pravo iza nje i pošao. U daljini sam video svetla baterijskih lampi, i sleva i zdesna.

„Ono nije bila gluma?” upitala je Kuki.

Nisam znao na šta misli.

„Voleo si Natali, zar ne?”

„Jesam.”

„Odvešću te što dalje mogu. Doći ćemo do staze. Kreni njom nadesno. Sagni se i pazi da te ne primete. Staza vodi do proplanka na

kom je bela kapela. Odatle ćeš umeti da se snađeš. Trudiću se da ih zamajem. Idi što dalje možeš. Ne idi kući. Tamo će te pronaći."

„Ko će me pronaći?"

Trudio sam se da održavam korak s njom, kao kad dosadno dete oponaša drugo. „Moraš prestati, Džejk."

„Ko će me pronaći?"

„Ovo je krupnije nego što možeš i da zamisliš. Nemaš pojma na šta si se namerio. Nemaš pojma."

„Reci mi."

„Ako ne prestaneš, svi ćemo stradati." Kuki je skrenula levo. Držao sam se iza nje. „Staza je tamo napred. Ja ću otići levo, ti idi desno. Jasno?"

„Gde je Natali? Je li živa?"

„Za deset sekundi ćemo stići do staze."

„Reci mi."

„Ne slušaš me. Moraš se okaniti ovoga."

„Onda mi reci gde je Natali."

Iz daljine sam čuo povik Zdepastog, ali nisam razabrao reči. Kuki je usporila. „Molim te", rekao sam.

Glas joj je bio dalek, šupalj. „Ne znam gde je Natali. Ne znam ni je li živa. Ne zna ni Džed. Niko od nas ne zna."

Stigli smo na stazu od šljunka. Okrenula se nalevo. „Još samo jedno, Džejk."

„Šta?"

„Vратиš li se, neću ti spasti život." Pokazala mi je pištolj. „Okončaću ti ga."

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

PREPOZNAO SAM STAZU.

Desno od nje je bilo jezerce. Natali i ja smo tamo jedne noći plivali. Izašli smo dahćući, legli nagi i zagrljeni, priljubljeni jedno uz drugo. „Nikad nisam ovo doživela“, polako je rekla. „Mislim, doživela sam ovo, ali... ne i ovo.“

Razumeo sam je. Ni ja ništa slično nisam doživeo.

Prošao sam staru klupu u parku gde smo Natali i ja sedeli posle kafe i pogačica *Kod Kuki*. Ispred sam video slab obris kapele. Jedva sam je i pogledao jer nisam želeo da me uspomene usporavaju. Išao sam stazom ka varoši. Auto mi je bio na oko osamsto metara. Nisam znao jesu li ga policajci dosad pronašli. Nisam video kako bi to uspeli. Neću moći dugo da se vozim - verovatno je i auto na poternici - ali nisam video kako drugačije da izađem iz varoši. Moraću da rizikujem s njim.

Ulica je i dalje bila u takvom mraku da sam auto našao samo po sećanju. Skoro sam naleteo na njega. Čim sam otvorio vrata, svetlo kabine je razvejalo noć. Brzo sam ušao i zatvorio vrata. Šta sad? Izgleda da sam begunac. Setio sam se iz televizijskih serija kako begunci menjaju registarske tablice. Možda bi to bilo dobro. Mogao bih da nađem neki parkirani auto i s njega uzmem tablice. Odlična zamisao, samo što nisam imao odvijač. Kako to da obavim bez odvijača? U džepu sam pronašao novčić. Može li on da posluži kao odvijač?

Trajalo bi predugo.

Srećom, smislio sam odredište. Vozio sam se na jug. Pazio sam da ne vozim ni prebrzo ni presporo, pa sam naizmenično pritiskao papučicu za gas i kočnicu, kao da ću zbog odgovarajuće brzine biti nevidljiv. Drumovi su bili mračni. To mi je verovatno išlo u prilog. Imao sam na umu da policijske poternice nisu svemoćne. Verovatno sam imao vremena, samo treba da se klonim glavnih puteva.

Više nisam imao ajfon. Osećao sam se ogoljeno i nemoćno bez njega. Čudno je kako se vežemo za te uređaje. Uporno sam vozio na

jug.

Šta sad?

Kod sebe sam imao samo šezdeset dolara. S tim neću daleko stići. Kad bih iskoristio kreditnu karticu, policija bi to videla i odmah me uhvatila. Pa ne baš odmah. Trebalo bi da vide isplatu, da pošalju patrolna kola ili već tako nešto. Ne znam koliko im je vremena za to potrebno, ali sumnjam da se dogodi odmah. Policija je dobra, ali nije svemoguća.

Nisam ni imao nekog izbora. Morao sam da se izložim proračunatom riziku. Preda mnom je bio međudržavni drum 91, glavni auto-put u toj oblasti. Pošao sam njim do prvog usputnog odmorišta s prodavnicama, gde sam parkirao s kraja, na najmanje osvetljenom mestu koje sam našao. Podigao sam okovratnik, kao da ću se time prerusiti, pa ušao. Dok sam prolazio pored omanje prodavnice mešovite robe, nešto mi je privuklo pogled.

Prodavali su hemijske olovke i markere. Izbor nije bio prevelik, ali možda...

Kratko sam razmislio, pa ušao u prodavnicu. Pošto sam razgledao ponudu sredstava za pisanje, razočarao sam se više nego što sam očekivao.

„Izvolite?”

Devojka za kasom nije imala više od dvadeset godina. Bila je plava s izvučenim ružičastim pramenovima. O da, ružičastim.

„Dopada mi se tvoja kosa”, rekao sam onako šarmantan kao što jesam.

„Ružičasti pramenovi?” Pokazala je na njih. „To je u znak podrške borbi protiv raka dojke. Nego, je li vama dobro?”

„Jeste, zašto?”

„Na glavi imate veliku čvorugu. Čini mi se i da krvarite.”

„A to. Da. Dobro mi je.”

„Prodajemo komplet prve pomoći ako vam to može pomoći.”

„Da, možda.” Okrenuo sam se opet olovkama i markerima. „Treba mi crveni marker, ali ovde ga ne vidim.”

„Ne držimo ih. Samo crne.”

„O”

Proučavala mi je lice. „Imam ja crveni.” Otvorila je fioku i izvadila crveni marker. „Koristimo ga u inventarisanju, da precrtavamo

stavke."

Trudio sam se da ne pokažem koliko sam uzbuđen. „Mogu li taj da kupim?"

„Ne verujem da to smem da prodam."

„Molim te", rekao sam. „Zaista mi je važno."

Razmislila je. „Znate šta, kupite komplet prve pomoći i obećajte da ćete se postarati za čvorugu, a ja ću ubaciti i marker."

Pristao sam pa sam požurio do muškog ve-cea. Vreme je odmicalo. U nekom trenutku će se na parkiralištu pojaviti patrolna kola i proveriti parkirane automobile. A možda i neće? Nisam imao pojma. Gledao sam da dišem ujednačeno i normalno. Ogledao sam se. Uh. Na čelu sam imao otok i otvorenu posekotinu nad okom. Očistio sam lice najbolje što sam mogao, ali da stavim veliki zavoj, štrčao bih kao bradavica na nosu.

Bankomat je bio pored automata s hranom i pićem, ali to ću odložiti na još neko vreme.

Požurio sam do auta. Registarske tablice su mi 704 LI6. U Masačusetsu se oznake pišu crvenom bojom. Pomoću markera napravio sam 8 od 0, E od L, T od I i 8 od 6. Odmakao sam se i pogledao. Izbliza ne bi prošlo, ali s izvesne udaljenosti, registarske tablice su bile 784 ET8.

Radovao bih se svojoj domišljatosti, ali za to nisam imao vremena. Vratio sam se do bankomata, pretresajući u glavi kako da mu priđem. Znao sam da svi bankomati imaju nadzornu kameru - ko to još ne zna? - ali čak i da izbegnem da me snimi, znaće se da je kartica moja.

Ovde mi se činilo da je brzina najvažnija. Ako imaju moju sliku, to mi je.

Imam dve kreditne kartice. Izvadio sam sve što sam mogao s obe, pa brzo otišao do kola. Skrenuo sam s auto-puta na prvom izlazu i krenuo sporednim drumovima. Kad sam stigao u Grinfield, parkirao sam se u bočnoj ulici u centru grada. Pomislio sam da uhvatim najbliži autobus, ali to bi bilo baš upadljivo. Našao sam taksi i odvezao se do Springfielda. Naravno, platio sam gotovinom. Tu sam uhvatio autobus kompanije *Petar Pan* do Njujorka. Za vreme putovanja sve vreme sam zverao oko sebe iščekujući - ne znam ni sam - da me ugleda i nagazi policajac ili neki negativac.

Jesam li paranoičan?

Kad sam stigao na Menhetn, opet sam uhvatio taksi i odvezao se do Remzija u Nju Džersiju, gde sam znao da živi Džuli Potam, Natalina sestra.

U Remziju me je taksista pitao: „Kuda sad, druškane?"

Bilo je četiri ujutro - očigledno prekasno (ili, u zavisnosti od gledišta, prerano) za posetu Natalinoj sestri. Osim toga, odmor mi je bio preko potreban. Bolela me je glava, živci su mi bili napeti, osećao sam da mi se telo trese od iscrpljenosti.

„Hajdemo do nekog motela."

„U ovoj ulici je *Šeraton*"

Tamo traže dokumenta, a verovatno se plaća karticom. „Ne. Nešto... jeftinije."

Našao je nekakav neupadljiv motel koji posećujemo mi begunci, i kamiondžije i preljubnici. Prikladno je nazvan *Pristojan motel*. Dopala mi se iskrenost: Nismo sjajni, nismo čak ni dobri, samo smo pristojni. Natpis iznad tende glasio je „Sobe na sat" (kao u *Ric-Karltonu*), „Kolor televizori" (u inat konkurenciji gde su i dalje držali crno-bele aparate) i meni omiljena reklama: „Sad su obezbeđeni i peškiri!"

Ovde nisu tražili dokumenta, kartice, čak ni puls.

Na recepciji je radila jedna sedamdesetogodišnjakinja. Odmerila me je iskusnim pogledom. Na kartici s imenom pisalo joj je MEJBEL. Imala je slamastu kosu. Zatražio sam sobu pozadi.

„Jeste li rezervisali?", pitala me je.

„Šalite se, zar ne?"

„Aha, šalim se. Ali sve sobe pozadi su zauzete. Svi traže baš njih. Mora da je zbog pogleda na kontejnere. Možda će vam se dopasti soba koja gleda na prodavnicu *Stejpls*."

Dala mi je ključ sobe broj 12, za koju se ispostavilo da i nije kao iz košmara, kako sam očekivao. Bila je *pristojno* čista. Gledao sam da ne mislim o tome šta se sve odigravalo u ovoj sobi, ali kad bih razmislio, ne bih voleo o tome da mislim ni u *Ric-Karltonu*.

Srušio sam se u krevet obučen i zaspao snom iz kog se budite ne znajući ni da ste spavali ni koliko je vremena prošlo otkad ste legli. Kad je svanulo, pružio sam ruku ka noćnom stočiću da uzmem ajfon, ali nažalost, više ga nisam imao. Bio je kod policije. Jesu li ga pregledali? Jesu li videli sva mesta koja sam tražio, sve poruke koje sam slao i mejlove koje sam pisao? Jesu li pretresli i moj stan u

kampusu? Ako su imali nalog da me prate preko ajfona, zar ne bi bilo logično i da imaju nalog za pretres stana? Al' opet, kakve veze ima? Nisu mogli da nađu ništa što bi me optuživalo. Možda nešto što bi me osramotilo, ali ko još nije tražio po internetu nešto sramno?

Glava me je i dalje bolela. Mnogo. Smrdeo sam kao jarac. Tuširanje bi mi prijalo, ali ništa ne bi vredelo ako obučem istu odeću. Isteturio sam se na jarko jutarnje sunce pa zaklonio oči kao vampir ili oni što mnogo vremena provode u kazinu. Mejbel je i dalje bila na recepciji.

„Au, kad vi ustajete?" upitao sam je.

„Nabacujete li mi se vi to?"

„Ovaj, ne."

„Zato što bi trebalo da se malo dovedete u red pre nego što nastupite. Ja se držim nekih normi."

„Imate li aspirin?"

Mejbel se namrštila, uzela tašnu i izvukla omanji arsenal lekova protiv bola. Andol, aspirin, paracetamol. Odabrao sam aspirin, progutao dva komada i zahvalio joj.

„Malo dalje niz ulicu imate *Target* s odeljenjem za krupne i visoke", rekla mi je. „Možda biste kupili novu odeću."

Odličan predlog. Otišao sam tamo i kupio farmerke i flannelsku košulju, rublje da i ne pominjem. Kupio sam i putnu četkicu za zube, pastu i dezodorans. Nisam nameravao dugo da bežim, ali hteo sam još nešto da uradim pre nego što se predam vlastima.

Da razgovaram s Natalinom sestrom.

Poslednje što sam kupio bio je mobilni telefon za jednokratnu upotrebu. Pozvao sam Benedikta na mobilni, pa na kancelariju. Nije se javio ni na jedan ni na drugi broj. Verovatno je za njega prerano. Razmislio sam koga još da pozovem i rešio da to bude Šanta. Odgovorila je posle prvog zvona.

„Halo?"

„Ovde Džejk."

„S kog to broja zoveš?"

„S telefona za jednokratnu upotrebu."

Poćutala je. „Hoćeš li mi reći šta se događa?"

„Dva vermontska policajca me traže."

„Zbog čega?"

Ukratko sam joj objasnio.

„Čekaj, pobegao si od policije?"

„Situacija mi nije ulivala poverenje. Zaključio sam da će me ti ljudi ubiti."

„Pa predaj se sada."

„Ne još."

„Džejk, saslušaj me. Ako si begunac, a predstavnici zakona te traže..."

„Samo moram još nešto da obavim."

„Treba da se predaš."

„Predaću se, samo..."

„Šta samo? Jesi li sasvim poludeo?"

Moguće. „Uh, nisam."

„Boga mu, gde si?"

Nisam joj odgovorio.

„Džejk? Ovo nije igra. Gde si?"

„Zvaću te."

Brzo sam prekinuo vezu, besan na sebe. Pogrešio sam što sam zvao Šantu. Prijateljica mi je, ali u ovome ima i drugih obaveza i zaduženja.

U redu, duboko sam udahnuo. Šta sad?

Pozvao sam Natalinu sestru.

„Halo?"

Prepoznao sam joj glas i prekinuo vezu. Bila je kod kuće. Samo to je trebalo da znam. Broj telefona taksi usluga vidno je istaknut u motelskoj sobi. Pretpostavljam da ljudi uglavnom ne žele da dolaze u *Pristojan motel* i odlaze iz njega svojim kolima. Pozvao sam taj broj i zatražio da pošalju jedno vozilo ispred *Targeta*. Odjurio sam u ve-ce i opraio se koliko sam mogao nad umivaonikom, te se presvukao.

Petnaest minuta kasnije zvonio sam na Džulinim vratima.

Pred drvenim vratima imala je ugrađena staklena, pa je otvorila prvo jedna, videla ko je, ali je ostala zaključana iza stakla. Kad je shvatila ko joj stoji na pragu, iskolačila je oči i šakom pokrila usta.

„I dalje ćeš se pretvarati da me ne poznaješ?", pitao sam je.

„Ako smesta ne odeš, pozvaću policiju."

„Džuli, zašto si me lagala?"

„Odlazi s mog poseda."

„Neću. Slobodno pozovi policiju, pa nek me odvuku, ali opet ću

doći. Mogu da te pratim do posla. Mogu da se vratim uveče. Neću te se okaniti dok mi ne odgovoriš na neka pitanja."

Džuli je pogledala levo i desno. Kosa joj je i dalje bila svetlosmeđa. Nije se mnogo promenila za ovih šest godina. „Ostavi mi sestru na miru. Srećno je udata."

„Za koga?"

„Šta?"

„Tod je mrtav."

Sad je usporila. „O čemu ti to?"

„Ubijen je."

Još više je razrogačila oči. „Šta? Gospode, šta si uradio?"

„Šta? Ja? Ne. Misliš...?" Ovaj razgovor je pošao nepredviđenim tokom. „Nemam ništa s tim. Nađen je u svom domu, gde je živeo sa ženom i dvoje dece."

„Dece? Oni nemaju dece."

Uporno sam je gledao.

„Mislim, rekla bi mi..." Ućutala je. Videlo se da je zabezeknuta. To nisam očekivao. Pretpostavljao sam da je u toku, da je deo toga, šta god „to" bilo.

„Džuli", polako sam počeo ne bih li je naterao da se usredsredi, „zašto si se pretvarala da me ne poznaješ kad sam te zvao?"

„Gde?" I dalje je bila van sebe.

„Šta?"

„Gde je Tod ubijen."

„Živeo je u Palmeto Blafu, u Južnoj Karolini."

Zavrtela je glavom. „To nema nikakvog smisla. Pogrešio si. Ili lažeš."

„Ne."

„Da je Tod umro - ubijen po tvojim rečima - Natali bi mi rekla."

Obliznuo sam usne, potrudio se da u glasu ne odam beznade. „Znači, u vezi si s njom?" Nije mi odgovorila. „Džuli?"

„Natali je brinula da bi ovo moglo da se desi."

„Šta bi moglo da se desi?"

Konačno se povratila i ošinula me pogledom kao laserom. „Natali je mislila da ćeš se pojaviti jednog dana. Čak mi je rekla šta da ti kažem."

Progutao sam pljuvačku. „Šta ti je rekla?"

„Da te podsetim na obećanje."

Sad sam ja ćutao.

Koraknuo sam k njoj. „Održao sam obećanje", kazao sam. „Šest godina sam ga održavao. Pusti me unutra, Džuli."

„Neću."

„Tod je mrtav. Obećanje sam održao. Sad više nema svrhe."

„Ne verujem ti."

„Proveri veb-stranicu Lanforda. Videćeš čitulju."

„Šta?"

„Na računaru. Tod Sanderson. Proveri njegovu čitulju. Sačekaću."

Ništa ne rekavši, odmakla se i zatvorila vrata. Nisam znao znači li to da ide da proveri veb-stranicu ili da joj je dozlogrdilo. Ionako nikud nisam žurio, pa sam samo stajao pred vratima i čekao. Džuli se vratila posle deset minuta. Otključala je staklena vrata i pokazala mi da uđem.

Seo sam na kauč. Džuli je sela prekoputa mene, sva zaprepašćena. Oči su joj ličile na izmrvljen mermer.

„Ne razumem", rekla je. „Tamo piše da je udata i da ima decu. Mislila sam..."

„Šta si mislila?"

Zatresla je glavom. „Zašto si ti toliko zainteresovan? Natali te je ostavila. Videla sam te na venčanju. Nisam verovala da ćeš se pojaviti, ali Natali je znala da hoćeš. Zašto? Jesi li nekakav mazohista?"

„Natali je znala da ću se pojaviti?"

„Da."

Klimnuo sam glavom.

„Šta je?"

„Znala je da moram da se uverim rođenim očima."

„Zašto?"

„Zato što joj nisam poverovao."

„Nisi poverovao da je zaljubljena u drugog?"

„Da."

„Ali tako je", rekla je Džuli. „A onda je tražila da joj obećaš da ćeš je se kloniti."

„Znao sam da je to bila greška. Čak i kad sam joj dao reč i dok sam gledao kako se udaje za drugog, nisam poverovao da je prestala da me voli. Znam da to zvuči zaludeno. Znam da zvuči kao da sve gledam

kroz najdeblje ružičaste naočare u ljudskoj istoriji ili da sam nekakav egomanijak koji ne prihvata istinu. Ipak znam. Znam šta sam osećao kad sam bio s njom - i znam šta je osećala ona. Sve ono što smo ismevali o srcima koja kucaju kao jedno, o suncu oblačnog dana, o vezi koja prevazilazi fizičku privlačnost, pa čak i duhovnu - odjednom sam sve to imao. Natali i ja smo to imali. O tome ne može da se laže. Postoji li nota nesklada u takvoj ljubavi, odmah je čuješ. Bilo je toliko trenutaka kad mi je zastao dah. Živeo sam za njen smeh. Kad bih joj se zagledao u oči, video sam večnost. Kad bih je držao u zagrljaju, znao sam da se ovo događa jednom u životu, i to ako imaš sreće. Pronašli smo retko i posebno mesto, mesto s bojom i strukturom, pa kad je neko tako srećan, žali svaki tren kad nije na tom mestu jer oseća da je to žalostan gubitak. Žališ druge jer nikad neće spoznati te neprestane izlive strasti. Natali mi je udahнула život. Oko nas je zbog nje sve bilo ispunjeno živošću i iznenadnošću. Tako sam se osećao - i *znam* da se Natali osećala isto. Nismo bili zaslepljeni ljubavlju. Upravo suprotno. Od nje smo oboje jasnije videli i zbog toga me to nikad neće napustiti. Nije trebalo da joj dam reč. U glavi mi je bila zbrka, ali u srcu nije. Trebalo je da poslušam srce."

Kad sam završio, niz obraze su mi lile suze.

„Ti zaista veruješ u to?"

Klimnuo sam glavom. „Bez obzira na to šta mi kažeš."

„Pa ipak..."

Dovršio sam joj rečenicu: „Pa ipak je Natali raskinula sa mnom i udala se za bivšeg dečka."

Džuli je iskrivila lice. „Bivšeg dečka?"

„Da."

„Tod joj nije bivši dečko."

„Šta?"

„Samo što su se upoznali. Bilo je čudno naprasno."

Pokušao sam da razbistrim misli. „Ali rekla mi je da su se ranije zabavljali, da su čak živeli zajedno, da se vole i da su raskinuli, pa shvatili da pripadaju jedno drugom..."

Džuli je vrtela glavom. Pod nogama mi se zaljuljalo.

„Bila je to vrtoglava romansa", rekla je. „Natali je meni to rekla. Nisam razumela otkud odjednom da srlja u brak. Ali Natali, ovaj, ona je slikarka. Nepredvidiva. Kao što si rekao, imala je te nalete strasti."

Ovo nije imalo smisla. Ništa od toga. A možda ova zbrka prvi put vodi do nekakve jasnoće.

„Gde je Natali?“, upitao sam.

Džuli je zadenula kosu iza uha i skrenula pogled.

„Molim te reci mi.“

„Ništa ne razumem“, kazala je Džuli.

„Znam. Hoću da pomognem.“

„Upozorila me je. Upozorila me je da ti ništa ne govorim.“

Nisam znao šta na to da kažem.

„Mislim da je najbolje da odeš.“

To mi ni na pamet nije padalo, ali sam se dosetio da bi možda trebalo da je malo trgnem s druge strane. „Gde ti je otac?“ upitao sam.

Kad sam joj se pojavio na vratima, polako je dobila zaprepašćen izraz, ali sad je izgledala kao da sam je ošamario. „Šta?“

„Predavao je na Lanfordu - i to baš na mom odseku. Gde je sad?“

„Kakve on ima veze?“

Pitanje je imalo smisla, bilo je čak i odlično. „Natali mi nikad nije pričala o njemu.“

„Nije?“ Nezainteresovano je mrdnula ramenima. „Izgleda da i niste bili tako bliski kako misliš.“

„Došla je sa mnom u kampus, ali mi ga ni jednom jedinom reči nije pomenula. Zašto?“

Džuli je kratko razmislila. „Znaš, ostavio nas je pre dvadeset pet godina. Tad sam bila tek petogodišnjakinja. Natali je imala devet godina. Jedva ga se i sećam.“

„Kuda je otišao?“

„Kakve to veze ima?“

„Molim te. Kuda je otišao?“

„Pobegao je sa studentkinjom, ali to nije potrajalo. Majka je... majka mu nikad nije oprostila. Ponovo se oženio i zasnovao novu porodicu.“

„Gde su oni?“

„Ne znam i ne zanima me. Majka je rekla da se odselio nekud na zapad. Samo to znam. Nikad me nije zanimalo.“

„A Natali?“

„Šta s njom?“

„Je li se ona zanimala za oca?“

„Zanimala? Nije bilo do nje. On je otišao.”

„Je li Natali znala gde je?”

„Nije. Samo... mislim da je zbog njega oduvek zbrkana kad su muškarci u pitanju. Dok smo bile male, verovala je da će se tata jednog dana vratiti i da ćemo opet biti potpuna porodica. Čak i pošto se opet oženio. Čak i pošto je dobio drugu decu. Mama je govorila da nije dobar. Za nju je bio mrtav - kao i za mene.”

„Ali ne i za Natali.”

Nije prokomentarisala. Kao da se izgubila u mislima.

„Šta je?” pitao sam.

„Majka nam je sad u staračkom domu. Ima komplikacije zbog šećerne bolesti. Pokušavala sam da se brinem o njoj, ali... Znaš, mama se nikad nije preudala. Nikad nije zapravo živela. Otac joj je sve oduzeo. A Natali je ipak žudela za pomirenjem. Smatrala je, ne znam ni ja šta, valjda da nije prekasno. Natali je prava sanjarka. Kao da bi time što će pronaći tatu nešto dokazala - kao da bi onda mogla da upozna muškarca koji je nikad ne bi ostavio, a to bi dokazalo kako ni tata nije nameravao nas da ostavi.”

„Džuli?”

„Molim?”

Sačekao sam da me pogleda u oči. „Upoznala je takvog muškarca.”

Džuli je pogledala kroz zadnji prozor i zatreptala. Niz obraz joj se skotrljala suza.

„Gde je Natali?” pitao sam je.

Zavrtela je glavom.

„Neću otići dok mi ne kažeš. Molim te. Ako i dalje ne bude želela da me vidi... ”

„Naravno da ne želi”, prasnula je iznenada razljućena. „Da je želela, zar te ne bi sama pozvala? Maločas si tačno rekao.”

„Šta sam rekao?”

„O zaludenosti. O onim ružičastim naočarima.”

„Onda mi pomози da ih skinem. Jednom zasvagda. Pomози mi da spoznam istinu.”

Nisam siguran jesu li je moje reči dotakle. Nisam hteo da me odbije. Gledao sam je i ona je možda to primetila. Možda je zbog toga konačno popustila.

„Posle venčanja su Natali i Tod otišli u Dansku. Tamo su bili

stacionirani, ali su mnogo putovali. Tod je radio kao lekar za neku dobrotvornu organizaciju. Zaboravila sam joj ime. Nešto kao početak."

„*Novi početak.*"

„Da, to je. Zato su putovali u siromašne zemlje. Tod je operisao siromašne. Natali je slikala i podučavala. To voli. Bili su srećni. Bar je to moj utisak."

„Kad si je poslednji put videla?"

„Na venčanju."

„Čekaj. Nisi videla sestru šest godina?"

„Tako je. Posle venčanja mi je Natali objasnila da će njen život s Todom biti jedno veličanstveno putovanje. Upozorila me je da će možda proći mnogo vremena pre nego što se opet vidimo."

Bilo mi je neverovatno to što je pričala. „I nikad je nisi posetila? Ona se nikad nije vratila?"

„Ne. Kao što rekoh, upozorila me je. Dobijala sam razglednice iz Danske. To je sve."

„Šta je s imejlom i telefonskim razgovorima?"

„Nema ni računar ni telefon. Smatra da joj savremena tehnologija zamagljuje misli i šteti poslu."

Izbečio sam se. „To ti je rekla?"

„Da"

„A ti si to progutala? Šta bi bilo u slučaju nužde?"

Slegnula je ramenima. „Takav život je htela."

„Tebi to nije bilo čudno?"

„Jeste. U stvari, i sama sam se bunila, kao sad ti. Ali šta sam mogla? Jasno mi je predočila - to želi. Bila je na početku sasvim novog putovanja. Zar da joj ja stojim na put?"

Zavrteo sam glavom s nevericom, kao da hoću da je razbistrim. „Kad si poslednji put dobila razglednicu od nje?"

„Poodavno. Pre više meseci, možda pola godine."

Zavalio sam se na kauču. „Znači da zapravo i ne znaš gde je ona?"

„Rekla bih da je u Danskoj, ali zapravo ne znam. Isto tako ne razumem kako joj muž živi s drugom ženom u Južnoj Karolini. Ništa ne razumem. Ništa nema smisla. Ne znam gde je."

Na vratima se začulo snažno kucanje i trglo nas oboje. Džuli me je čak uhvatila za ruku, kao da joj treba zaštita. Začulo se ponovo

kucanje i glas: „Džekobe Fišeru? Ovde policija. Kuća je opkoljena.
Izađite s rukama uvis.”

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

ODBIO SAM IŠTA DA KAŽEM sve dok ne stigne moj advokat - a to je Benedikt.

Potrajalo je dok je stigao. Glavni inspektor se predstavio kako Džim Malholand iz Njujorške policije. Nisam shvatio otkud su oni nadležni. Koledž Lanford je u Masačusetsu. Ota sam ubio negde na drumu 91, ali u toj državi. Osim što sam se poslužio javnim prevozom kroz Menhetn, nisam razumeo kako je Njujorška policija mogla da bude uključena u svu tu zbrku.

Malholand je bio krupan i negovao brkove koji su podsećali na Magnumove.⁷ Naglasio je da nisam priveden i da mogu da odem kad god hoću, ali bi oni veoma, *veoma* cenili moju saradnju. Dok me je vozio do policijske stanice, čavrljao je učtivo mada besmisleno. Ponudio mi je sok, kafu, sendviče, šta god hoću. Odjednom sam osetio glad, pa sam prihvatio. Taman sam hteo da navalim kad sam se setio da krivci jedu u pritvoru. Pročitao sam to negde. Krivac zna šta se događa, pa može da spava i jede. Nevini je suviše zbunjen i nervozan i da bi spavao i da bi jeo.

Kad bolje razmislim, šta sam ja od ta dva?

Pojeo sam sendvič, pa čak i uživao u svakom zalogaju. Malo-malo pa bi Malholand ili njegov partner Suzan Telesko, visoka plavuša u farmerkama i rolki, pokušali da me uključe u razgovor. Otresao bih ih i podsetio na to da sam se pozvao na pravo na advokata. Benedikt se pojavio tri sata kasnije. Nas četvoro - Malholand, Teleskova, Benedikt i moja malenkost - sedeli smo za stolom u sobi za ispitivanje koja je sređena tako da ne bude preterano zastrašujuća. Ne kažem da mnogo znam o tim sobama, ali očekivao sam da su nekako strože. Ova je bila sva u nežnobež boji.

„Znate li zašto ste ovde?“, pitao me je Malholand.

Benedikt se namrštio. „Vi to ozbiljno?“

„Molim?“

„Kako očekujete da vam odgovorimo? Možda s priznanjem? 'Da, naravno, detektive Malholande, pretpostavljam da ste me uhapsili

zbog oružane pljačke prodavnice alkoholnih pića. Možemo li da preskočimo amaterski pristup i pređemo na suštinu?"

„Slušajte", počeo je Malholand meškoljeći se na stolici, „na vašoj smo strani."

„Čoveče."

„Ne, ozbiljno. Potrebno je samo da razjasnimo neke pojedinosti, pa da se razidemo zadovoljni."

„O čemu vi to pričate?" pitao je Benedikt.

Malholand je dao znak glavom Teleskovoj. Ona je otvorila fasciklu i gurnula papir preko stola. Kad sam video slike s hapšenja - anfas, profil - krv mi se uzburkala u venama.

Bio je to Oto.

„Poznajete li ovog čoveka?" upitala me je.

„Ne odgovaraj." Nisam ni nameravao, ali Benedikt mi je za svaki slučaj spustio šaku na mišicu. „Ko je to?"

„Zove se Oto Devero."

Naježio sam se od tog imena. Pokazali su mi se, predstavili pravim imenima, barem Oto. To znači samo jedno - nisu nameravali da me živog puste iz onog kombija.

„Nedavno je vaš klijent izjavio da je na auto-putu u Masačusetsu imao okršaj s čovekom koji odgovara opisu Ota Deveroa. U toj izjavi je vaš klijent rekao da je bio primoran da u samoodbrani ubije gospodina Deveroa."

„Moj klijent je povukao tu izjavu. Bio je dezorijentisan i pod dejstvom alkohola."

„Ne razumete", kazao je Malholand. „Nismo ovde da ga gnjavimo. Da možemo, odlikovali bismo ga." Raširio je ruke. „Svi smo ovde na istoj strani."

„Je li?"

„Oto Devero je propalica od karijere neverovatnih razmera. Pokazali bismo vam čitav njegov opus, ali bi potrajalo. Istaći ćemo vam samo ono najupečatljivije. Ubistvo, fizički napad, iznuđivanje. Nadimak mu je bio Uradi Sam zato što je voleo da na žrtvama koristi alat. Radio je za legendarnu braću Ejek, dok nisu shvatili da je prenasilan za njih. Zatim se osamostalio ili radio za svakog očajnog negativca kome je bio potreban psihopata." Nasmehio mi se. „Vidi, Džek, ne znam kako si uspeo da savladaš tog tipa, ali to što si uradio

blagodat je za društvo."

„Znači", rekao je Benedikt, „teorijski govoreći, vi nam zahvaljujete?"

„Ništa nije teorijski. Ti si junak. Evo ruke."

Niko nikom nije pružio ruku.

„Recite mi", nastavio je Benedikt, „gde ste našli njegov leš?"

„Nije važno."

„Šta je uzrok smrti?"

„Ni to nije važno."

Široko se osmehujući, Benedikt je rekao: „Zar se tako odnosi prema junaku?" Mrdnuo je glavom prema meni. „Ako nemate ništa drugo, mislim da ćemo sad krenuti." Malholand je pogledao Teleskovu. Čini mi se da sam joj na licu uhvatio senku osmeha. Nije mi se to dopalo. „U redu", opet će on, „ako hoćete takvu igru."

„Šta to znači?"

„Ništa ne znači. Možete da odete."

„Žao nam je što nismo mogli da pomognemo", rekao je Benedikt.

„Ne brinite. Kao što rekoh, samo smo hteli da zahvalimo čoveku koji je eliminisao onog tipa."

„Aha." Obojica smo već ustali. „Sami ćemo izaći."

Samo što nismo izašli kad je Suzan Telesko rekla: „O, profesore Fišeru?"

Okrenuo sam se.

„Neće vam smetati da vam pokažem još jednu fotografiju?"

Oboje su me pogledali kao da im je svejedno, kao da imaju vremena napretek i da im moj odgovor ništa ne znači. Mogao sam da pogledam sliku ili da izađem. Nema veze. Nisam se micao. Nisu ni oni.

„Profesore Fišeru?" pozvala me je Teleskova.

Iz fascikle je izvukla sliku okrenutu licem nadole, kao da igramo ajnca. Sad sam joj video i iskru u očima. Učinilo mi se da je u sobi zahladnelo.

„Pokažite mi."

Okrenula je sliku. Sledio sam se.

„Znate li ovu ženu?" upitala je.

Nisam odgovorio. Zurio sam u fotografiju. Da, naravno da sam znao tu ženu.

Bila je to Natali.

„Profesore Fišeru?"

„Znam je."

Slika je bila crno-bela. Izgledala mi je kao kadar filma nekakve nadzorne kamere. Natali je trčala hodnikom.

„Šta mi možete reći o njoj?"

Benedikt mi je spustio šaku na rame. „Zašto ispitujete mog klijenta?"

Teleskova me je prodorno gledala. „Kad smo vas našli, bili ste kod njene sestre. Hoćete li nam reći šta ste tamo radili?"

„I opet", uskočio je Benedikt, „zašto ispitujete mog klijenta?"

„Žena se zove Natali Ejveri. Ranije smo dugo razgovarali s njenom sestrom Džuli Potam. Tvrdi da joj sestra živi u Danskoj."

Sad sam i ja progovorio. „Šta hoćete od nje?"

„O tome ne mogu da govorim.

„Onda ne mogu ni ja", rekao sam.

Teleskova je pogledala Malholanda. On je slegnuo ramenima. „U redu. Možete ići."

Svi smo stajali i igrali onu igru ko će prvi spustiti pogled. Da izmešam metafore, nisam imao dobre karte, pa sam prvi trepnuo. „Nekad smo se zabavljali", kazao sam.

Čekali su da dodam još nešto.

Benedikt me je opomenuo: „Džejk...", ali ja sam mu odmahnuo rukom. „Tražim je."

„Zašto?"

Ovlaš sam pogledao Benedikta. Učinilo mi se da je i sam znatiželjan koliko i detektivi. „Voleo sam je. Nikad je zapravo nisam preboleo. Zato sam se ponadao... Ne znam. Nadao sam se nekakvom pomirenju."

Teleskova je nešto zapisala. „Zašto sad?"

Setio sam se anonimnog imejla:

Obećao si.

Ponovo sam seo i primakao fotografiju. Progutao sam knedlu. Natali je na slici bila pogrbljena. Ono prelepo lice... osetio sam da mi naviru suze... bilo je uplašeno. Prstom sam joj prešao preko lica, kao da bi moj dodir mogao da je umiri. Pobesneo sam. Bio sam besan što je vidim uplašenu.

Mnogo sam se raspričao. „U Vermontu smo se upoznali. Udala se u tamošnjoj kapeli."

„A kako je vaš telefon tamo završio?"

„Mora da ga je ispustio", kazao je Benedikt. „Uzgred, možemo li da ga dobijemo?"

„Svakako. To možemo udesiti, nema problema."

Tišina.

Pogledao sam Teleskovu. „Tragate li za njom svih ovih šest godina?"

„U početku smo je tražili. Ali u poslednje vreme nismo."

„Zašto niste?", pitao sam. „Mislim, pitam vas isto što i vi mene: zašto sada?"

Opet su se zgledali. Malholand je rekao Teleskovo: „Reci mu."

Ona me je pogledala. „Prestali smo da je tražimo zato što smo bili ubeđeni da je mrtva."

Nekako sam taj odgovor i očekivao. „Zašto ste to mislili?"

„To nema veze s vama. Treba da nam pomognete."

„Ništa ne znam."

„Ako nam kažete šta znate", rekla je Teleskova naprasno grubo, „zaboravićemo Ota."

Benedikt: „Šta to, kog đavola, znači?"

„Šta mislite da znači? Klijent vam je tvrdio da se branio."

„Pa?"

„Pitali ste za uzrok smrti. Evo vam odgovora: vaš klijent mu je slomio vrat. Reći ću vam nešto što ne znate. Slomljen vrat je retko posledica samoodbrane."

„Pre svega, poričemo da je imao ikakve veze sa smrću ovog prestup..."

Digla je ruku. „Poštedite nas."

„Nema veze", rekao sam. „Možete mi pretiti do mile volje. Ništa ne znam."

„Oto u to nije poverovao, zar ne?"

Skoro sam čuo Bobov glas: „Gde je ona?"

Malholand se nagnuo k meni. „Jesi li toliko glup da misliš da je ovo sve? Misliš da će sad zaboraviti na tebe? Prvi put su te potcenili. Sledeći put neće pogrešiti."

„Ko su to oni'?", pitao sam.

„Neki vrlo gadni ljudi", odgovorio je. „Dovoljno je samo to da znaš."

„To nema nikakvog smisla", kazao je Benedikt.

„Dobro me slušaj. Oni mogu prvi da pronađu Natali", rekao je Malholand. „A mogli bismo i mi. Ti odluči."

Opet sam rekao: „Zaista ništa ne znam."

Što je bilo sasvim tačno. Jedino što je Malholand izostavio i treću mogućnost, koja izgleda vrlo malo verovatna.

Mogao bih je ja naći.

DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE

BENEDIKT JE VOZIO. „Hoćeš li meni objasniti?”

„Duga priča”, rekoh.

„Dug je i put. Kad smo već kod toga, gde da te ostavim?”

To mu je bilo dobro pitanje. Nisam mogao da se vratim u kampus, ne samo zbog toga što tamo nisam dobrodošao već i zbog toga što neki vrlo gadni loši ljudi žele da me nađu, na šta su me podsetili detektivi Malholand i Teleskova. Zapitao sam se jesu li Džed i Kuki isti gadni ljudi kao Bob i Oto ili me jure dve različite grupe gadnih ljudi. U to sam sumnjao. Bob i Oto su hladni profesionalci. Moja otmica je bila samo deo njihovog svakodnevnog posla. Džed i Kuki su trapavi amateri - nesigurni, gnevni, uplašeni. Nisam znao šta to znači, ali podozrevao sam da je značajno.

„Ni sam ne znam.”

„Krenuću ka kampusu, važi? Ti mi pričaj šta se dešava.”

Tako sam i učinio. Benedikt je gledao u drum i tek povremeno klimnuo glavom. Lice mu je sve vreme bilo pribrano, ruke na volanu u položaju deset do dva. Kad sam završio, nekoliko trenutaka ništa nije rekao. A onda: „Džejk?”

„Da?”

„Moraš prestati s tim.”

„Mislim da ne mogu.”

„Mnogo njih želi da te ubije.”

„Nikad nisam ni bio popularan.”

„To je tačno, ali ugazio si u ozbiljnu kaku.”

„Vi profesori humanitarnih nauka i vaše krupne reči.”

„Ne šalim se.”

Znao sam da se ne šali.

„Ko su ti ljudi iz Vermona?”

„Na izvestan način to su stari prijatelji. Mislim, to mi je najjuvnutije. Džed i Kuki su bili prisutni kad sam upoznao Natali.”

„A sad hoće da te ubiju?”

„Džed misli da imam nešto s ubistvom Toda Sandersona. Ali nisam

uspeo da shvatim zašto bi njega to bilo briga i koliko je dobro znao Toda. Mora da postoji neka veza među njima."

„Veza između tog Džeda i Toda Sandersona?"

„Da."

„Zar ti odgovor nije očigledan?"

Klimnuo sam glavom. „Natali."

„Aha."

Razmislio sam o tome. „Prvi put kad sam video Natali, sedela je pored Džeda. Čak sam pomislio da se zabavljaju."

„E pa to zvuči kao da ste sve troje povezani."

„Što znači?"

„Telesno poznajete Natali."

To mi se nije dopalo. „Ne znaš to pouzdano", slabašno sam se pobunio. „Mogu li da ti istaknem ono očigledno?"

„Ako baš moraš."

„U životu sam upoznao mnogo žena. Ne bih da zvučim nadobudno, ali bi me neki nazvali i stručnjakom u toj oblasti."

Iskrivio sam lice. „Ne bi da zvučiš nadobudno?"

„Neke žene jednostavno donose nevolju. Razumeš šta ti govorim?"

„Nevolja."

„Tačno."

„Pretpostavljam da ćeš mi reći kako je Natali takva."

„Ti, Džed, Tod", istakao je Benedikt. „Bez uvrede, ali za sve ovo postoji samo jedno objašnjenje."

„A to je?"

„Tvoja Natali je vreća ludosti."

Namrštio sam se. Vozili smo se neko vreme ćutke.

„Imam onu gostinsku kućicu koja mi služi kao kancelarija", rekao je. „Možeš tamo da boraviš dok se ne slegne prašina."

„Hvala ti."

Još neko vreme smo se samo vozili.

„Džejk?"

„Da?"

„Uvek nas lude više privlače. To je muški problem. Svi tvrdimo kako mrzimo dramu, ali to nije istina."

„Benedikte, ova ti je baš duboka."

„Mogu li još nešto da te pitam?"

„Naravno.“

Učinilo mi se da je čvršće stegao volan. „Kako si naišao na Todovu čitulju?“

Okrenuo sam se k njemu. „Šta?“

„Čitulja. Kako si naišao na nju?“

Zapitao sam se primećuje li mi se na licu koliko sam zbunjen. „Bila je na veb-stranici koledža. Šta me zapravo pitaš?“

„Ništa. Samo me je zanimalo, to je sve.“

„Ispricao sam ti sve o tome u kancelariji - a ti si me podstakao da odem na sahranu, sećaš se?“

„Sećam se“, rekao je. „A sad te podstičem da se okaniš svega.“

Ništa nisam rekao. Zavladala je tišina. Benedikt ju je prekinuo.

„Još nešto me muči.“

„Šta to?“

„Kako misliš da te je policija našla u kući Nataline sestre?“

I sam sam se to pitao, ali sad sam shvatio da je to očigledno. „Šanta.“

„Ona je znala gde si?“

Objasnio sam mu da sam je zvao i da sam glupo zadržao telefon za jednokratnu upotrebu. Ako policija može da te prati preko telefona, onda je logično da, kad ti znaju broj (koji se pojavio na Šantinom ekranu), mogu da prate i telefon za jednokratnu upotrebu. Još mi je bio u džepu pa sam pomislio da ga zavitlam kroz prozor. Ipak za to nema potrebe. Više nisam brinuo o policiji.

Pošto je predsednik Trip tražio da odem, spakovao sam kofer i laptop i ostavio ih u kancelariji u Klarkovoj zgradi. Zanimalo me je nadgleda li možda neko moj stan ili kancelariju u kampusu. Činilo mi se da je to preterano, ali ko zna. Benedikt je smislio da se parkiramo daleko. Proverili smo izgleda li nam nešto sumnjivo. Ništa nije tako izgledalo.

„Možemo poslati nekog studenta po tvoje stvari“, predložio je.

Zavrteo sam glavom. „Već mi je jedan student povređen zbog ovoga.“

„Ovde nema opasnosti.“

„Svejedno.“

Klarkova zgrada je bila zatvorena. Oprezno sam ušao na zadnja vrata. Dograbio sam stvari i požurio prema Benediktovim kolima.

Niko nije pucao u mene. Jedan prema nula za pozitivce. Benedikt me je odvezao do zadnjeg dela njegovog imanja, pa me ostavio kod gostinske kućice.

„Hvala ti“, rekao sam.

„Imam gomilu radova za ocenjivanje. Biće ti dobro?“

„Naravno.“

„Trebalo bi da odeš lekaru zbog glave.“

Glava me je i dalje tištala zbog potresa, iscrpljenosti ili stresa, a možda i svega zajedno. U svakom slučaju nisam verovao da bi mi lekar pomogao. Još jednom sam zahvalio Benediktu pa se smestio u kućici. Izvadio sam laptop i stavio ga na sto.

Pomislio sam kako je vreme za internet istraživanje.

Možda će vas zanimati šta to mene čini vrhunskim istražiteljem ili otkud znam da istražujem. Nit sam istražitelj nit znam da istražujem. Znam samo da ukucam reči u polje za pretragu na *Guglu*. Upravo to sam i počeo da radim.

Prvo sam potražio datum: 24. maj pre šest godina.

Taj datum je bio na onom snimku nadzorne kamere koji su mi pokazali u policiji u Njujorku. Mislio sam da ima smisla kako se već tog dana verovatno zbio neki zločin. Moguće da je objavljen u novinama. Je li to bilo malo verovatno? Moguće. Ipak, morao sam odnekud da krenem.

Kad sam pritisnuo taster, izašla mi je gomila izveštaja o tornadu u Kansasu. Moraću da suzim pretragu. Dodao sam „grad Njujork“ u polje i opet pritisnuo taster. Prvo se pojavila priča o tome da su *Njujork Rendžersi* izgubili od *Bafalo Sejbersa* sa dva prema jedan. Drugi link: *Njujork Metsi* su potukli *Arizona Dajmondbekse* sa pet prema tri. Čoveče, baš smo nacija opsednuta sportom.

Konačno sam našao stranicu s njujorškim dnevnim novinama i njihovim arhivama. U poslednje dve nedelje na naslovnim stranicama većeg dela štampe raspravljalo se o nizu bezočnih pljački njujorških banaka. Napadači su radili noću i nisu ostavljali tragove, pa su dobili nadimak „Nevidljivi“. Baš zgodno. Onda sam odabrao arhivu za 24. maj pre šest godina i listao stranice s gradskim vestima.

Najvažnije vesti tog dana: naoružan čovek napao francuski konzulat. Policija razbila heroinski krug koji je držala ukrajinska banda. Pred sud izašao policajac Džordan Smit, optužen za silovanje.

Požar u kući na Steten Ajlendu proglašen za sumnjiv. Protiv upravnika investitorske kompanije *Solem Hamilton* podignuta optužnica za neku vrstu Poncijeve šeme.⁸ Jedan državni revizor je optužen za etičke prestupe.

Ništa mi to nije pomagalo. A možda i jeste. Možda je Natali bila član ukrajinske bande. Možda je poznavala upravnika investitorske kompanije - na onoj slici nadzorne kamere izgleda kao da je u hodniku neke poslovne zgrade - ili državnog revizora. Gde sam ja bio tog dana pre šest godina? Dvadeset četvrtog maja. To je kraj školske godine. U stvari, tad su već verovatno bila završena predavanja.

Pre šest godina.

Život mi je potpunoj zbrci, kao što me je Benedikt opomenuo nedavno u baru *Biblioteka*. Otac mi je umro od srčanog udara mesec dana pre toga. Nikako nisam napredovao sa disertacijom. Dvadeset četvrti maj. Biće da je baš u to vreme profesor Trejnor priredio onu zabavu na kojoj su studenti pili. Želeo sam da ga ozbiljno ukore, što je dovelo donekle do napetosti između profesora Hjuma i mene.

No ovde nije bitan moj život. Bitan je Natalin.

Ona fotografija je slikana 24. maja. Malo sam razmislio o tome. Da pretpostavim kako se tad odigrao nekakav zločin ili incident. Dobro, tako je, to je svakako pretpostavka koje sam se držao, ali sad sam dalje o tome razmišljao. Ako se to dogodilo dvadeset četvrtog, kad bi novine o tome izvestile?

Dvadeset petog, a ne dvadeset četvrtog.

Nije ovo bila neka genijalna spoznaja, ali je svakako imala smisla. Pronašao sam novine od 25. maja i opet pregledao gradske vesti. Glavne su bile: mesni filantrop Arčer Majnor ubijen iz vatrenog oružja. U požaru u Čelsiju dvoje stradalo. Policija pucala na nenaoružanog tinejdžera. Čovek ubio bivšu suprugu. Uhapšen direktor gimnazije zbog pronevere školskog novca.

Pomislio sam kako gubim vreme.

Sklopio sam oči i protrljao ih. Tad mi se učinilo da bi sasvim dobro bilo da dignem ruke od svega. Mogao bih da legnem i zažmurim. Mogao sam da održim reč i uvažim želju žene za koju sam mislio da mi je ljubav života. Naravno, kao što mi je Benedikt ukazao, možda su i Tod i Džed mislili da im je Natali ljubav života. Telom mi je prostrujao nalet nečeg iskonskog - nazovimo to ljubomorom.

Žao mi je, ali ne padam na to.

Džed me nije napao kao ljubomorni ljubavnik. Tod... uopšte nisam razumeo šta se tamo događalo, ali nije ni važno. Nisam mogao da odstupim. Nisam tako sazdan - a ko pa jeste? Kako bi neko odgovoran živeo s tolikim pitanjima bez odgovora?

Neki glasić u glavi mi je odgovorio: „Bar bi živeo.”

Nije bitno. Ništa se tu nije moglo. Napadnut sam, prećeno mi je, udaran sam, priveden, a čak sam i ubio čoveka...

Opa, čekaj malo. Ubio sam čoveka - a sad mu znam i ime.

Nagnuo sam se prema laptopu i ukucao ime: Oto Devero.

Očekivao sam da će pri vrhu biti čitulja, ali nije. Prvo je bio nekakav forum za „gangsterske entuzijaste”. Da, zaista. Kliknuo sam na komentare, ali trebalo je prvo da napravim profil. Napravio sam ga.

Naišao sam na temu pod naslovom „OTO, POČIVAJ U MIRU”. Kliknuo sam na link:

Sranje! Slomljen je vrat Otu Deverou, jednom od najžilavijih mafijaških ubica i iznuđivača! Telo mu je bačeno uz put So Mil, kao obično smeće. Respekt, Oto. Brate, ti si umeo da ubijaš.

Zatresao sam glavom. Šta će još smisliti - veb-stranicu ljubitelja osuđenih pedofila?

Bilo je tu desetak komentara ljudi koji su se prisećali nekih Otovih užasnih dela i, da, hvalili mu rad. Kažu kako na internetu možete da naiđete na sve vrste izopačenosti. Naleteo sam na stranicu posvećenu poklonicima nasilnih gangstera. Kakav je ovo svet!

U četrnaestom komentaru sam otkrio nešto dragoceno:

Oto će biti sahranjen u subotu u Frenklinovom pogrebnoj zavodu u Kvinsu. Sahrana je privatna, tako da ne možete doći da izjavite saučešće, ali poštovaoci mogu da pošalju cveće. Evo adrese.

Data je adresa u Flašingu u Kvinsu.

Na pisaćem stolu sam spazio notes. Uzeo sam olovku i zavalio se na stolici s njom. S leve strane sam napisao „Natali”. Ispod „Tod”. Zatim sam popisao ostala imena - svoje, Džedovo, Kukino, Bobovo,

Otovo - sva imena kojih sam se setio. Dilija Sanderson, Iban Trejnor, ime Natalinog oca - Aron Klajner, pa majke - Silvija Ejveri, Džuli Potam, čak i Malkolma Hjuma. Sve redom. Onda sam s desne strane nacrtao vremenski sled od vrha ka dnu.

Počeo sam što sam ranije mogao. Kad li je sve krenulo?

Nisam to znao.

Zato sam se vratio na početak.

Pre dvadeset pet godina Natalin otac, koji je predavao ovde na Lanfordu, pobegao je sa studentkinjom. Prema rečima Džuli Potam, dobri tatica se odselio i ponovo oženio. Jedina nevolja je u tome što od njega nema ni traga ni glasa. Kako je ono Šanta rekla? Kakav otac, takva kći. I Natali i njen otac su naizgled nestali s lica zemlje. Ni jednom ni drugom nije moglo da se uđe u trag.

Povukao sam liniju i spojio Natali s ocem.

Kako da saznam nešto više o toj vezi? Razmislio sam o onome što je Džuli rekla. O očevom drugom braku saznala je od majke. Možda mama zna više nego što je rekla. Možda ima tatinu adresu. Ovako ili onako, treba da popričam s njom. Samo kako? Ona je u staračkom domu. To mi je Džuli rekla. Nisam znao u kom je domu i nekako sam sumnjao da će Džuli u tome biti predusretljiva. Ipak nisam smatrao da je teško pronaći gospođu Ejveri.

Zakružio sam Silviju Ejveri.

Vratio sam se hronologiji. Otišao sam dvadeset godina unazad, kad je Tod bio student. Umalo nije izbačen posle očevog samoubistva. Razmislio sam o njegovom studentskom dosijeu i čitulji. U obe se pominje da se Tod iskupljivao pokretanjem dobrotvorne organizacije.

U blokčić sam upisao *Novi početak*.

Prvo, *Novi početak* je rođen upravo u ovom kampusu usred Todove lične pometenosti. Drugo, pre šest godina je Natali rekla sestri da će ona i Tod putovati svetom i činiti dobra dela za *Novi početak*. Treće, Dilija Sanderson, Todova prava žena, rekla mi je da je *Novi početak* bio strast njenog muža. Četvrto, profesor Hjum, moj obožavani mentor, bio je savetnik u vreme stvaranja *Novog početka*.

Lupkao sam olovkom po papiru. *Novi početak* je u svemu. Šta god to „sve“ bilo.

Morao sam da istražim tu organizaciju. Ako je Natali zaista putovala za *Novi početak*, neko tamo bi mogao da pruži barem neki

trag o tome gde je ona. Opet sam se okrenuo pretrazi na internetu. *Novi početak* je pomagao ljudima da počnu novi život, mada je taj posao izgledao pomalo haotično. Radili su, na primer, s decom kojima je bila nužna operacija zečje usne. Pomagali su političkim disidentima da nađu azil. Pomagali su ljudima u bankrotu. Pomagali su svakome da nađe novi posao, bez obzira na probleme koje je taj imao u prošlosti.

Ukratko, sve se svelo na mantru koju su stavili u dno stranice: „Pomažemo svakom kome je zaista i očajnički potreban novi početak.”

Namrštio sam se. Nije moglo biti neodređenije.

Video sam link za priloge. *Novi početak* je neprofitna dobrotvorna organizacija, tako da se sve donacije odbijaju od poreza. Nije bilo navedenih službenika - ni pomena o Todu Sandersonu, Malkolmu Hjumu, nit i kom drugom. Nije bilo adrese kancelarije. Pozivni broj telefona bio je 843 - što je Južna Karolina. Pozvao sam taj broj. Javila mi se automatska sekretarica. Nisam ostavio poruku.

Pronašao sam kompaniju koja istražuje raznorazne dobrotvorne organizacije „kako biste s poverenjem dali novac”. Za sitnu nadoknadu pošalju vam celokupan izveštaj svake dobrotvorne organizacije, pa i poreski obrazac br. 990 (šta god to bilo) i „sveobuhvatnu analizu s potpunim finansijskim podacima, odlukama o poduhvatima, biografijama službenika, vlasništvom organizacije, količinom novca potrošenog za prikupljanje sredstava i svim drugim aktivnostima”. Platio sam im onu sitnu nadoknadu. Dobio sam imejl s obaveštenjem da će mi izveštaj stići sledećeg dana u elektronsku poštu.

Toliko sam mogao da pričekam. U glavi mi je kuckalo kao u prebijenom nožnom prstu. Preplavila me je potreba za snom, koju sam osećao i u koštanoj srži. Sutradan ujutro otići ću na sahranu Ota Deveroa, ali sad mi je telo žudelo za odmorom i okrepljenjem. Istuširao sam se, nešto pojeo, pa zaspao kao proštac, što je, po svemu što mi se dešavalo, i bilo sasvim odgovarajuće poređenje.

DVADESET PETO POGLAVLJE

BENEDIKT JE UGURAO GLAVU kroz prozor auta. „Ovo mi se ne dopada.“

Nisam se potudio da mu odgovorim. Već smo sto puta o tome raspravljali. „Hvala ti što si mi pozajmio kola.“

Svoja sam ostavio s izmenjenim tablicama na ulici u Grinnidu. U nekom trenutku ću već smisliti kako da dođem do njih, ali to može da čeka.

„Mogu da pođem s tobom“, rekao je Benedikt.

„Imaš predavanja.“

Nije se dalje raspravljao. Nas dvojica ne preskačemo predavanja. Ovim čudnim traganjem već sam u manjoj ili većoj meri povredio mnogo studenata. Neću dozvoliti da još neki plate, makar i najmanji ceh.

„Znači, nameravaš da se pojaviš na sahrani tog gangstera?“

„Manje-više.“

„Meni se čini manje.“

Nisam negodovao. Nameravao sam da nadzirem sahranu Ota Deveroa. Nadao sam se da ću nekako dokonati zašto me je napao, za koga je radio, zbog čega tragaju za Natali. Nisam se bavio pojedinostima - recimo kako ću to sve izvesti - ali trenutno nisam imao posla, a dokono sedenje i čekanje u sobi da me pronađu Bob ili Džed nije mi se činilo kao sjajna alternativa.

Bolje da se aktiviram. Tako bih savetovao studentima.

Put 95 u Konektikatu i Njujorku u osnovi je niz mesta s radovima na putu koja glume međudržavni auto-put. Ipak sam postigao pristojno vreme. *Frenklinov pogrebni zavod* se nalazi na Severnom bulevaru u Flašingu u Kvinsu. Iz nekog neobjašnjivog razloga, slika na njihovoj veb-stranici prikazuje omiljeni most Bou u Central parku, mesto gde vidate venčanja u gotovo svakoj romantičnoj komediji čija se radnja odvija na Menhetnu. Nisam mogao da zamislim zbog čega su ga iskoristili, umesto da stave slike zavoda, ali bilo mi je jasnije kad sam parkirao pred njim.

Izem ti mesto za večni počinak.

Frenklinov pogrebni zavod izgledao je kao da je sagrađen krajem sedamdesetih godina dvadesetog veka i to za dve zubarske ordinacije i možda s mestom za jednog proktologa. Pročelje je izmalterisano i obojeno žućkasto, nalik pušačkim zubima. Venčanja, prijemi, proslave često oličavaju one koji ih priređuju. Sahrane retko. Smrt je zaista velika uravnilovka, i to do te mere da su svi pogrebni zavodi, osim onih u filmovima, u suštini isti. Uvek su bezbojni i jednaki, a često se ne svode na saučešće i utehu, već na ustaljen tekst i obred.

I šta sad? Nisam mogao prosto da ušetam. Šta ako je Bob tamo? Mogao bih da se držim zadnjeg dela, ali niko moje visine ne uspe da se lako umeša u gomilu. Neki čovek u crnom upućivao je pridošlice gde da se parkiraju. Stao sam u kolonu i potrudio se da se osmehnem, kao da idem na sahranu, šta god to značilo. Čovek u crnom me je pitao: „Jeste li došli na Deveroovu ili Džonsonovu sahranu?”

Budući da sam hitrog uma, rekao sam: „Na Džonsonovu.”

„Parkirajte se levo.”

Dovezao sam se na prostrano parkiralište. Izgleda da se Džonsonova sahrana odigravala uz prednji ulaz. Za Deveroovu je pozadi podignut šator. Parkirao sam se u desnom uglu. Ušao sam unatraske kako bih lepo video Deveroov šator. Ako bi me slučajno neko od Džonsonove pratnje ili iz zavoda primetio, mogao sam da šmrknem kako sam neutešan pa sam morao malo da posedim tu.

Setio sam se poslednje sahrane na kojoj sam bio, one pre šest dana u beloј kapelici u Palmeto Blafu. Da mi je tu moja hronologija, video bih prazninu od šest godina između venčanja u jednoј beloј kapeli i sahrane u drugoj. Šest godina. Zapitao sam se koliko je za to vreme prošlo dana da nisam pomislio na Natali i shvatio da nije bilo ni jednog jedinog.

Međutim, sad je značajnije pitanje kako je tih šest godina njoj proteklo.

Pred šatorom se zaustavila produžena limuzina. Još jedan čudan običaj vezan za smrt: jedini put kad se svi vozimo kolima koja obeležavaju luksuz i preterivanje jeste kad žalimo smrt nekog svog. A opet, zar ima boljeg trenutka? Dvojica u tamnim odelima prišla su i otvorila vrata limuzine kao da su pred crvenim tepihom. Pomogla su jednoј vitkoј ženi tridesetih godina da izađe. Vitka žena je za ruku vodila dugokosog dečaka od šest ili sedam godina, koji je bio u crnom

odelu. To mi se učinilo na granici nepristojnog. Dečaci nikad ne bi trebalo da nose crna odela.

Tek tad mi je sinulo ono što je bilo sasvim očekivano: Oto je imao porodicu. Oto je imao vitku ženu s kojom je delio krevet i snove. Imao je dugokosog sina koji ga je voleo i s kim je igrao lopte u zadnjem dvorištu. Iz limuzine je izašlo još njih. Jedna starija žena koja je snažno jecala držeći zgužvanu maramicu u ruci. Nju do šatora samo što nisu odneli dvoje tridesetogodišnjaka. Otova majka, brat i sestra možda, ali to nisam znao. Porodica se poređala pred šatorom. Dočekivali su pratnju, a iz stava i s lica čitalo im se da su očajni. Dečak je izgledao izgubljeno, zbunjeno, uplašeno, kao da mu se neko privukao i udario ga u stomak.

Taj neko sam ja.

Sedeo sam sasvim nepomično. O Otu sam dotad razmišljao kao o samosvojnom biću. Mislio sam kako je njegova smrt samo lična tragedija, kraj jednog izolovanog ljudskog života. Samo što niko od nas nije za sebe. Smrt širi talase oko sebe, odjekuje.

Ipak na kraju, koliko god da mi je bilo teško da gledam ishod svojih postupaka, to nije promenilo činjenicu da su ti postupci bili opravdani. Malo sam se uspravio na sedištu i pažljivije zagledao pratnju. Očekivao sam da će ličiti na audiciju za nastavak serije *Soprano*. Bilo je i takvih, u to nema sumnje, bio je to prilično raznorodan skup. Rukovali su se s porodicom, grlili ih, ljubili. Neki su ih dugo držali u zagrljaju. Neki su ih samo potapšali po leđima i prošli.

U jednom trenutku žena za koju sam mislio da je Otova majka samo što nije pala u nesvest, ali su je pridržala dva muškarca.

Ubio sam joj sina. Ta misao mi se učinila istovremeno očigledna i nadrealna.

Još jedna produžena limuzina primakla se i zaustavila tačno pred ožalošćenima. Kao da su se svi na tren ukočili. Zadnja vrata su otvorila dvojica nalik napadačima *Njujork Džetsa*. Izašao je visok, mršav čovek zalizane kose. Video sam kako se čitava pratnja sašaptava. Procenio sam da je čovek sedamdesetih godina, pa čak i donekle poznat, ali nisam mogao da se setim odakle. Nije čekao u redu - oni iz reda su se razdvojili pred njim, kao Crveno more pred Mojsijem. Čovek je imao tanke brkove što su izgledali kao nacrtane olovkom. Dok se primicao ožalošćenima, klimao je glavom i prihvatao rukovanje i pozdrave

okupljenih.

Ko god to bio, važan je.

Stao je i pozdravio se redom sa svim članovima porodice. Onaj za kog sam mislio da je Otov zet kleknuo je, a kad je mršavi čovek zavrteo glavom, ovaj se izvinjavajući uspravio. Jedan napadač *Džetsa* išao je korak ispred mršavog čoveka. Drugi korak iza. Niko iz reda nije pošao za njima.

Kad se mršavi čovek rukovao s Otovom majkom, poslednjom od ožalošćenih, okrenuo se i vratio do limuzine. Napadač *Džetsa* mu je otvorio zadnja vrata. Mršavi čovek je ušao. Vrata su se zatvorila. Jedan napadač *Džetsa* je vozio, drugi je seo na suvozačko sedište. Produžena limuzina je krenula unazad. Svi su stajali mirno dok je mršavi čovek odlazio.

Čitav minut pošto je otišao niko se nije ni mrdnuo. Video sam da se jedna žena prekrstila. Onda je pratnja nastavila da izjavljuje saučešće. Porodica je prihvatala. Čekao sam i pitao se ko je onaj mršavi i je li to nešto važno. Otova majka je opet zajecala.

Dok sam je posmatrao, klecnula su joj kolena. Navalila se na jednog muškarca i plakala mu na grudima. Sledio sam se. Taj muškarac joj je pomogao da se uspravi i pustio je da plače. Video sam kako joj miluje leđa i teši je. Zadržala se tako dugo. Čovek je stajao i izuzetno strpljivo čekao.

Bio je to Bob.

Sagnuo sam se na sedištu, mada sam bio stotinak metara od njih. Srce mi je snažno lupalo. Duboko sam udahnuo i oprezno opet provirio. Bob se nežno odvajao od Otove mame. Nasmehio joj se pa pošao prema grupi muškaraca koji su stajali desetak metara odatle.

Bilo ih je petorica. Jedan je izvukao paklu cigareta. Svi su uzeli cigarete osim Boba. Lepo što moj gangster pazi na zdravlje. Izvadio sam telefon, uključio kameru te zumirao Bobovo lice. Snimio sam ga četiri puta.

I šta sad?

Valjda još da čekam. Da čekam sahranu a onda pratim Boba kući.

I onda?

Nisam znao. Zaista nisam. Ključno je bilo da mu otkrijem pravo ime i identitet, pa da se nadam da će me to dovesti do motiva što se raspituje za Natali. Očigledno je on šef. Trebalo bi da zna razloge, zar

ne? Mogao bih da ga gledam kako ulazi u auto, pa mu zapišem broj registarskih tablica. Možda bi Šanta mogla s tim da pomogne u potrazi za njegovim pravim imenom, mada joj više nisam sasvim verovao, a i nisam znao je li se Bob dovezao na sahranu sa svojim drugarima pušačima.

Njih četvorica su se sad odvojila i ušla, a ostali su Bob i jedan od njih. Taj je bio mlađi i imao tako sjajno odelo da je ličio na diskokuglu. Bob kao da je davao uputstva Sjajnom Odelu. Sjajno Odelo je mnogo klimao glavom. Bob se, kad je završio, uputio na sahranu. Sjajno Odelo nije. Umesto toga odšepurio se skoro kao u crtanom filmu na suprotnu stranu, prema blistavobelom kadilaku eskalada.

Ugrizao sam usnu razmišljajući šta da radim. Sahrana će potrajati, pola sata - sat otprilike. Nema potrebe da samo sedim. Mogao bih da pratim Sjajno Odelo i vidim kuda bi me to odvelo.

Pokrenuo sam motor i krenuo Severnim bulevarom za njim. Osećao sam se čudno - „pratim počiniooca zločina” - ali dan je bio kao stvoren za čuda. Nisam znao na kom odstojanju da se držim. Hoće li primetiti da ga pratim? Sumnjao sam u to, čak i ako sam se vozio po državi Njujork sa masačusetskim tablicama. Skrenuo je desno na Bulevar Frensis Luisa. Između njega i mene bilo je dvoje kola. Lukavo. Osećao sam se kao Starski i Hač. Bar kao jedan od njih.

Kad sam nervozan, pričam za sebe mnogo glupih šala.

Sjajno Odelo je skrenuo kod velikog rasadnika cveća *Global garden*. Sjajno, pomislio sam. Bira cvetni aranžman za Otovu sahanu. Još jedna neobičnost vezana za sahrane: nosite crninu, ali za ukras pobijte nešto tako živopisno kao što je cveće. Prodavnica je, međutim, bila zatvorena. Nisam znao šta o tome da mislim, pa ništa i nisam mislio. Sjajno Odelo je kolima obišao iza. To sam i ja uradio, ali sam ostao sa strane, na pristojnoj razdaljini. Sjajno Odelo je izašao iz eskalade i odšepurio se do zadnjih vrata prodavnice. Zaprepašćujuće se šepurio. Nisam hteo da prerano sudim, ali na osnovu onoga s kim se družio, sjajnog odela i razmetljivog šepurenja, pretpostavio sam da je Sjajno Odelo jedan od onih koje studenti zovu seronja. Zalupao je na zadnja vrata prstenom na maliću, sve vreme skakućući kao bokser dok ga najavljuju da uđe u ring. Mislio sam da je to skakutanje tek deo razmetljivosti. Nije bilo.

Vrata je otvorio neki klinac - mogao je to biti i jedan od mojih

studenata - s jarkozelenom keceljom u skladu s reklamom radnje i kačketom *Bruklin Netsa* okrenutim naopako. Klinac je kročio napolje, a Sjajno Odelo ga je zviznuo posred lica.

Čoveče. Na šta sam ovo naleteo?

Kačket je pao na zemlju. Klinac za njim držeći se za nos. Sjajno Odelo ga je dohvatio za kosu. Primakao mu je lice tako da sam se uplašio da će mu odgristi onaj verovatno slomljeni nos i zauriao na njega. Zatim se uspravio pa šutnuo klinca u rebra. Momak se valjao u bolovima.

Dobro, sad je dosta.

Podstaknut prilično opojnom iako opasnom mešavinom straha i nagona, otvorio sam vrata kola. Strah može da se kontroliše. To sam naučio onih godina kad sam radio kao izbacivač. Svako s mrvom ljudskosti iskusio je strah u fizičkim okršajima. Tako smo sazdani. Ključno je da ga zauzdamo, da mu ne dozvolimo da nas parališe ili oslabi. Iskustvo u tome pomaže.

„Prekini!” viknuo sam a zatim - e sad tu priskače nagon - dodao: „Policija!”

Sjajno Odelo se okrenuo k meni.

Mašio sam se džepa i izvukao novčanik. Otvorio sam ga jednim pokretom. Ne, nisam imao značku, ali predaleko sam mu da bi išta video. Stav mi je bio ubedljiv. Bio sam čvrst, smiren.

Klinac je odbauljao do vrata. Zastao je samo da podigne kačket, nabio ga opet naopačke na glavu i nestao u zgradi. Nije mi to bilo važno. Sklopio sam novčanik i krenuo prema Sjajnom Odelu. Mora da je i on imao nekog iskustva u ovome. Nije pobegao. Nije ni izgledao kao krivac. Nije se trudio da objasni. Samo je strpljivo čekao da mu priđem.

„Pitaću te nešto”, rekao sam mu. „Ako odgovoriš, zaboravićemo na ovo.”

„Na šta?” odvratio je Sjajno Odelo. Smešio se. Sićušni zubi su mu ličili na tik-tak. „Ne vidim šta bismo to zaboravili, a ti?”

Izvadio sam telefon s najjasnijom Bobovom slikom. „Ko je ovo?”

Sjajno Odelo je pogledao sliku i opet mi se osmehnuo. „Pokaži mi značku.”

Uh. Ništa od ubedljivog stava. „Samo mi reci...”

„Nisi ti pajkan.” Sjajnom Odelu je ovo bilo zabavno. „Znaš li kako

znam?"

Nisam odgovorio. Vrata prodavnice su se odškrinula i video sam onog klinca kako viri na njih. Uhvatio mi je pogled i zahvalno klimnuo glavom.

„Da si pajkan, znao bi ko je to."

„Samo mi reci njegovo ime i..."

Sjajno Odelo je pošao rukom ka džepu. Možda da uzme pištolj. Možda nož. Možda papirnu maramicu. Nisam znao šta od toga može izvaditi. Nisam pitao. Verovatno nisam ni mario.

Sve mi je prekipelo.

Bez ijedne reči i bilo kakvog upozorenja, tresnuo sam ga pesnicom po nosu. Čuo sam krckanje, kao da sam nagazio veliku bubu. Niz lice mu je pokuljala krv. Čak i kroz jedva odškrinuta vrata prodavnice, video sam da se klinac smeši.

„Šta, bre...?"

Udario sam ga još jednom naciljavši u slomljeni nos. „Ko je on?", pitao sam. „Kako se zove?"

Sjajno Odelo je pokrio nos kao da je ptica na umoru koju želi da spase. Šutnuo sam ga u nogu. Srušio se skoro na isto mesto gde je pre minut pao klinac. Iza njega su se vrata zatvorila. Pretpostavio sam da klinac ne želi da učestvuje u ovome. Nisam mu to zamerio. Krvi je bilo svugde po sjajnom čovekovom odelu. Kladim se da će iscuriti s njega kao s mušeme. Sagnuo sam se podignute pesnice.

„Ko je on?"

„Čoveče." U glasu Sjajnog Odela osećalo se zaprepašćenje. „Mrtav si."

To me je gotovo usporilo. „Ko je on?"

Opet sam mu pripremio pesnicom. Rukom je napravio bolan odbrambeni pokret. Mogao sam da ga zviznem mimo ruke.

„Dobro, dobro", rekao je. „Deni Zuker. Eto s kim si se zakačio, druškane. Sa Denijem Zukerom."

Za razliku od Ota, Bob se nije predstavio pravim imenom.

„Brate, mrtav si."

„Čuo sam te i prvi put", prasnuo sam, ali sam bio svestan straha u rođenom glasu.

„Deni nije neko ko prašta. Čoveče, kako si samo mrtav. Čuješ li šta ti govorim? Znaš li šta si ti?"

„Mrtav čovek, da, znam. Lezi potrbuške. Desnim obrazom na asfalt."

„Zašto?"

Opet sam pokazao pesnicu. Legao je na stomak i naslonio pogrešan obraz na tlo. Rekao sam mu to. Okrenuo je glavu. Zgrabio sam mu novčanik iz zadnjeg džepa.

„Sad me još i pljačkaš?"

„Umukni."

Proverio sam mu isprave i naglas pročitao ime. „Edvard Lok, baš odavde iz Flešinga."

„Da, pa?"

„Sad ti znam ime i gde živiš. Vidiš, i ja umem da igram tu igru."

Na to se zakikotao.

„Šta je?"

„S Denijem Zukerom niko ne igra tu igru." Bacio sam mu novčanik na asfalt. „Znači, nameravaš da mu ispričaš o našem malom sukobiću?"

„O čemu?"

„Hoćeš li mu ispričati o ovome?"

Kroz krv sam mu video osmeh. „Onog trena kad odeš, buraz. Šta je, hoćeš još malo da mi pretiš?"

„Ne, uopšte neću, mislim da treba da mu kažeš", rekao sam najmirnijim glasom. „Samo, kako će to izgledati?"

Namrštio se lica i dalje oslonjenog na asfalt. „Šta to?"

„To da tebe, Edvarda Loka, obori tip kog i ne znaš. Da ti razbije nos, uništi lepo odelo - a kako si se spasio većih batina? Pa, propevao si kao ptičica."

„Šta?"

„Prodao si Denija Zukera za dva udarca."

„Nisam! Ne bih ja nikad..."

„Rekao si mi njegovo ime posle samo dva udarca. Misliš li da ćeš time zadiviti Denija? Izgleda da ga sasvim dobro poznaješ. Šta misliš kako će reagovati na priču da si ga tako prodao?"

„Nisam ga prodao!"

„Misliš da će on na to tako gledati?"

Ćutao je.

„Od tebe zavisi", nastavio sam, „ali evo šta bih ti ja predložio. Ako

ništa ne kažeš, Deni nikad za ovo neće saznati. Neće znati da si zabrljao. Neće znati da te je neko zaskočio. Neće znati da si ga prodao posle samo dva udarca."

I dalje je ćutao.

„Jesmo li se razumeli, Edvarde?"

Nije mi odgovorio a ja nisam ni čekao odgovor. Trebalo je da odem. Sumnjao sam da bi Edvard odatle video registarsku tablicu - Benediktovu registarsku tablicu - ali nisam hteo ništa da stavljam na kocku.

„Sad ću otići. Ne diži glavu dok ne odem i kao da se ništa nije dogodilo."

„Osim mog slomljenog nosa."

„I on će zaceliti. Samo lezi."

Držeći ga na oku, unazad sam stigao do kola. Edvard Lok se nije ni makao. Seo sam u auto i odvezao se. Bio sam prilično zadovoljan sobom, što, sasvim ironično, nije bilo nešto čime bih se ponosio. Vraćajući se Severnim bulevarom, prošao sam pored pogrebnog zavoda. Nije bilo razloga da se tu zaustavljam. Zasad sam već mnogo nevolje naneo. Kad sam stao na sledećem semaforu, proverio sam elektronsku poštu. Pogodak! Dobio sam imejl od onih što istražuju dobrotvorne organizacije. U odeljku *Predmet* pisalo je:

Kompletna analiza *Novog početka*

To je moglo da pričeka dok ne stignem u gostinsku kućicu, zar ne? A možda... pogledom sam šarao po ulici. Ubrzo sam dva bloka dalje ugledao mesto s nazivom *Sajberkraft internet kafe*. Bilo je dovoljno daleko od pogrebnog zavoda, mada nisam verovao da će krenuti da me traže po obližnjim parkiralištima.

Kafe je izgledao kao pretrpano odeljenje tehničke robe. Desetine računara je bilo poređano u tesnim odeljcima uza zid. Svi su bili zauzeti. Nijedan posetilac, osim moje malenkosti, nije izgledao stariji od dvadeset.

„Načekaćeš se", rekao mi je zabušantski snob s više pirsinga nego zuba.

„Nema veze", odgovorio sam.

Ovo je zaista moglo da se oduži. Hteo sam da stignem u gostinsku

kućicu. Taman sam hteo da krenem kad je grupa igrača kriknula, pa jedni počеше da tapšu druge po leđima i veoma zamršeno da se rukuju u međusobnom čestitanju, te poustajaše s terminala.

„Ko je pobedio?" upitao je Zabušantski Snob.

„Rendi Korvik, čoveče."

To se dopalo Zabušantskom Snobu. „Plaćaj." Zatim je meni rekao: „Na koliko ti treba terminal, čale?"

„Na deset minuta."

„Imaš pet. Sedi za šesticu. Vrela je, čoveče. Nemoj da je rashladiš nečim trulim."

Savršeno. Brzo sam se ulogovao i otvorio elektronsku poštu. Skinuo sam finansijski izveštaj za *Novi početak*. Bio je na osamnaest stranica. U njemu su bili izjava o prihodima, pa grafikoni troškova, prihoda, profitabilnosti, likvidnosti i jedan grafikon gde su bili suprotstavljeni korisno i obezvređujuće u trajanju zgrade i opreme, nešto o strukturi pasive, bilans stanja, nešto što se zove komparativna analiza...

Predajem političke nauke. U poslove i brojeve se ne razumem.

Pred kraj sam naišao na istoriju organizacije. Zaista su je pre dvadeset godina osnovala tri čoveka. Profesor Malkolm Hjum je naveden kao naučni savetnik. Dva studenta su navedena kao kopredsednici. Jedan je bio Tod Sanderson, a drugi Džededaja Drakman.

Krv mi se sledila. Koji je uobičajeni nadimak za ime Džededaja?

Džed.

Iako i dalje nisam znao šta se događa, video sam da se sve vrti oko *Novog početka*.

„Čale, vreme ti je isteklo", javio se Zabušantski Snob. „Za petnaest minuta će biti slobodan drugi terminal."

Odmahnuo sam glavom. Platilo sam i posrćući stigao do kola. Zar je i moj mentor nekako umešan u ovo? Kakva je to dobra dela obavljao *Novi početak* kad su ona podrazumevala i moje ubistvo? Nisam to znao. Trebalo je da se vratim u Lanford i možda o tome popričam s Benediktom. Možda će on nešto smisliti.

Pokrenuo sam motor i, još sluđen, krenuo Severnim bulevarom na zapad. Na GPS-u sam programirao adresu *Frenklinovog pogrebnog zavoda*, ali za vožnju nazad pretpostavio sam da mogu samo da

pritisnem taster „prethodno odredište" i da će se pojaviti Benediktova kuća. Zato sam na prvom sledećem crvenom svetlu uključio uređaj i pritisnuo taster „prethodno odredište". Očekivao sam da ću pročitati Benediktovu adresu u Lanfordu, u Masačusetsu, ali sam se ukočio kad sam pročitao prvu adresu, mesto gde je Benedikt bio poslednji put. Adresa nije glasila Lanford u Masačusetsu.

Glasila je Kraftboro u Vermontu.

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

SVET MI SE ISKRENUO, zatitrao, zaljuljao se i okrenuo naglavačke.

Samo sam zurio u GPS uređaj. Navedena je i puna adresa: 260 VT-14, Kraftboro, Vermont. Znao sam tu adresu. Nedavno sam je ukucao u uređaj u svojim kolima.

Bila je to adresa kolonije *Kreativno napajanje*.

Moj najbolji prijatelj je išao u koloniju gde je pre šest godina odsela Natali. Išao je na mesto gde se ona udala za Toda. Išao je na mesto u kom su netom Džed i njegova banda pokušali da me ubiju.

Nekoliko sekundi, možda i duže, nisam mogao da se pomerim. Sedeo sam u kolima. Radio je bio uključen, ali nisam znao šta se čuje. Imao sam utisak da mi se čitav svet zatvorio. Trebalo je neko vreme da stvarnost proдре kroz maglu u kojoj sam se našao, ali kad je prodrla, udarila me je kao iznenadni levi kroše.

Bio sam potpuno sam.

Čak me je i najbolji prijatelj slagao, bolje rečeno: *lagao* me je.

Čekaj malo, obuzdao sam se. Mora biti nekog razumnog objašnjenja.

A to je? Kakvo moguće objašnjenje bi postojalo za ovu adresu na Benediktovom GPS-u? Šta se to, dođavola, dešava? Kome mogu da verujem?

Znao sam samo odgovor na poslednje pitanje: nikome.

Odrastao sam. Sebe smatram prilično nezavisnim. Ali u tom času, na onom mestu, mislio sam da se nikad nisam osećao tako sitno i tako bolno usamljeno.

Zatresao sam glavom. U redu, Džejk, trgni se. Dosta si se sažaljevaao. Vreme je da delaš.

Prvo sam proverio ostale adrese na Benediktovom uređaju. Nije bilo ničeg zanimljivog. Našao sam mu kućnu adresu, pa sam podesio uređaj da me odvede kući. Krenuo sam. Menjao sam stanice na radiju u potrazi za neuhvatljivom savršenom pesmom. Nisam je našao. Zviždukao sam uz svaku glupu pesmu koju sam čuo. Ni to mi nije pomoglo, a radovi na putu 95 utukli su mi i ono malo preostalog duha.

Skoro čitavim putem vodio sam zamišljene razgovore s Benediktom. Zapravo sam uvežbavao kako da se postavim prema njemu, šta da mu kažem, šta bi on mogao da odgovori, kako da mu uzvratim.

Stegao sam volan kad sam skrenuo u Benediktovu ulicu. Pogledao sam koje je vreme. Biće na seminaru još jedan sat, tako da nije kod kuće. Dobro. Parkirao sam se uz gostinsku kućicu i pošao ka glavnoj kući. Opet sam razglabao šta da radim. Istini za volju, bilo mi je potrebno više podataka. Još nisam bio spreman da ga skolim pitanjima. Nisam znao dovoljno. Setio sam se da bi ovde mogao da se primeni onaj jednostavni aksiom Frensis Bekona, koji stalno naglašavamo studentima: znanje je moć.

Benedikt je držao rezervni ključ skriven iza lažnog kamena uz kantu za đubre. Možda bi se neko zapitao otkud ja to znam, pa ću vam reći: mi smo najbolji prijatelji. Nemamo tajni jedan pred drugim.

Javio mi se opet drugi glas u glavi: je li sve to bila laž? Zar je naše prijateljstvo oduvek nestvarno?

Setio sam se šta mi je Kuki rekla u onoj mračnoj šumi: *Ako ne prestaneš, svi ćemo stradati.*

Uopšte nije preterivala, a ipak evo mene, ne prestajem i ugrožavam na nedokučiv način „sve“ te živote. Ko su to „svi“? Jesam li ih oduvek, u izvesnom smislu, ugrožavao? Je li se od Benedikta očekivalo, ne znam ni ja, da me nadgleda ili tako nešto?

Hajde da ne zapadam u potpunu paranoju.

Dobro, u redu, ići ću korak po korak. Postoji još mogućnost za nedužno objašnjenje adrese u Vermontu na njegovom GPS-u. Nisam baš najkreativniji tip. Obično sve sagledavam linearno. Možda je neko od njega pozajmio auto, na primer. Možda ga je neko čak i ukrao. Možda je neka među njegovim noćnim osvajanjima htela da ode na organsku farmu. Možda se opet samo zavaravam.

Gurnuo sam ključ u bravu. Hoću li zaista preći jednu granicu? Hoću li zaista njuškati po stvarima svog najbližeg prijatelja?

Još kako ću.

Ušao sam na zadnja vrata. Moj stan bi blagonaklono mogao da se opiše kao funkcionalan. Benediktov je ličio na harem nekog princa iz Trećeg sveta. U dnevnoj sobi je bilo desetak skupih, svetlih ležibegova. Po zidovima su visile živahne tapiserije. U sva četiri ugla

su stajali visoki afrički kipovi. Soba je bila sva u preterivanju, ali oduvek mi je u njoj bilo prijatno. Najviše sam voleo veliki žuti lejzibeg. S njega sam gledao mnogo utakmica. I igrao mnogo partija na iks-boksu.

Sad su na njoj ležali daljinski upravljači za iks-boks. Upiljio sam se u njih, mada nisam verovao da ću iz njih izvući mnogo obaveštenja. Nisam znao ni šta tražim. Valjda neki trag. Nešto što će mi objasniti zbog čega bi se Benedikt vozio do farme/kolonije/kidnaperskog skrovišta u Kraftborou. Samo nisam imao blagog pojma šta bi to moglo da bude.

Pregledao sam mu fioke. Prvo one u kuhinji. Ništa. Zatim u gostinskoj sobi. Ništa. Pregledao sam ormar i sekreter u dnevnoj sobi. Opet ništa. Otišao sam do spavaće sobe i pogledao tamo. Ništa. Benedikt je tamo imao pisaći sto s računarom. Pregledao sam fioke stola. Ništa.

Našao sam ormarić s dokumentima, pregledao dokumenta. Tu su bili samo uobičajeni računi. Studentski radovi. Rasporedi predavanja. Što se tiče nečeg ličnog - molim tuš - tamo nije bilo ničeg.

Baš ničeg.

Zamislio sam se nad tim. Ko to nema ničeg ličnog u kući? S druge strane, šta biste našli u mojoj? Svakako više od ovoga. Bilo bi starih fotografija, nekoliko ličnih pisama, nečeg vezanog za moju prošlost.

Benedikt nije imao ništa. Pa šta?

Tražio sam dalje. Nadao sam se da ću naići na nešto što će ga povezati s kolonijom *Kreativno napajanje* ili s Vermontom ili s bilo čim. Pokušao sam da sednem za pisaći sto. Benedikt je znatno sitniji od mene, pa nisam mogao da uvučem noge pod sto. Nagnuo sam se napred i pritisnuo taster na računaru.

Monitor se zasvetleo. Kao i većina, Benedikt nije gasio računar. Iznenada sam shvatio kako sam sve dotle pretresao kuću na staromodan način. Više niko ne krije tajne u fiokama. Sad ih čuvamo u računaru.

Otvorio sam MS ofis i potražio najnovije fajlove. Prvi na spisku bio je dokument u vordu pod nazivom VBM-WXY.doc. Čudan naziv. Kliknuo sam na njega.

Fajl nije hteo da se otvori. Bio je zaštićen lozinkom.

Au.

Nije bilo svrhe da se trudim da pogodim lozinku. Nisam imao pojma. Pokušao sam da smislim nekako da je zaobiđem. Ništa mi nije palo na pamet. Ostatak fajlova odnedavno bile su preporuke studentima. Dve za medicinski fakultet, dve za pravni i jedna za ekonomski.

Šta je, dakle, u onom zaštićenom fajlu?

Nisam imao predstave. Kliknuo sam u dnu ikonice za poštu. I u poštu je moglo da se uđe samo uz lozinku. Pogledao sam po stolu ne bih li našao papirić s lozinkom - mnogi ljudi je tako drže - ali ništa nisam našao. Još jedna slepa ulica.

Šta sad?

Kliknuo sam pretraživač interneta. Iskočila je stranica novosti s *Jahua*. Ni tu ništa nisam saznao. Kliknuo sam istoriju i konačno naišao na nešto što liči na pogodak. Benedikt je nedavno bio na *Fejsbuku*. Kliknuo sam link. Izašao je profil čoveka koji se zove, verovali ili ne, Džon Smit. Džon Smit nije stavio sliku. Nije imao prijatelja. Nije imao statusa. Umesto adrese pisalo mu je samo Njujork.

Upravo s ovog računara se neko ko se predstavio kao Džon Smit prijavio na *Fejsbuk*.

Hmm. Malo sam razmislio. Lažni nalog. Znam da ga mnogi imaju. Jedan moj prijatelj koristi muzičku aplikaciju preko *Fejsbuka*, pa svi prijatelji vide svaku pesmu koju sluša. To mu se nije dopalo, pa je napravio lažni nalog kao ovaj. Sad niko ne vidi koje se njemu pesme sviđaju.

Sama činjenica da je Benedikt imao lažni profil ništa nije značila. Međutim, zanimljivije je bilo to što, kad sam ukucao njegovo ime u pretragu, nisam naišao na njegov pravi nalog na *Fejsbuku*. Bila su tu doduše dvojica s imenom Benedikt Edvards. Jedan je muzičar iz Oklahoma Sitija, drugi igrač iz Tampe na Floridi. Ni jedan ni drugi nisu moj Benedikt Edvards.

I opet pa šta? Mnogo njih nema nalog na *Fejsbuku*. Ja sam otvorio nalog, ali ga skoro nikad nisam koristio. U profil sam stavio sliku iz školskog godišnjaka. Prihvatao sam prijatelje možda jednom nedeljno. Verovatno ih imam pedesetak. Uopšte sam se i prijavio da bi ljudi mogli da mi šalju linkove za slike i tome slično, a jedino tako sam mogao da ih vidim. Osim toga, u suštini nisam voleo društvene mreže.

Moguće da je i Benedikt zato to uradio. Bili smo na mnogim istim

imejl spiskovima. Verovatno je postavio lažni nalog da bi mogao da prati linkove na *Fejsbuku*.

Čim sam pogledao prethodno pregledane stranice, ta teorija se urušila. Prva stranica na spisku bila je nekog Kevina Bekasa. Kliknuo sam link. Na tren sam pomislio kako je to još jedan Benediktov lažni nalog, da je Kevin Bekas samo pseudonim na internetu. Samo to nije bilo tako. Kevin Bekas je jednostavno bio neki neupadljivi tip. Na slici koju je istakao na profilu nosio je naočare za sunce i držao dignut palac. Namrštio sam se.

Napregnuo sam mozak. Kevin Bekas. Ni ime ni lice mi nisu bili poznati.

Kliknuo sam stranicu s osnovnim podacima. Bila je prazna. Nije naveo adresu, školu, zanimanje, ništa od toga. Jedino je popunio polje „u vezi“. Prema ovome, bio je u vezi sa ženom po imenu Mari-En Kantin.

Protrljao sam bradu. Mari-En Kantin. Ni to mi ime nije bilo poznato. Zašto bi onda Benedikt išao na stranicu tog Kevina Bekasa? Nisam to znao, ali sam podozrevao da je vrlo značajno. Mogao bih da ga potražim na *Guglu*. Opet sam pogledao ono žensko ime. Bilo je otkucano plavim slovima, što znači da i ona ima profil. Trebalo je samo da kliknem to ime.

Upravo to sam i uradio.

Kad se pojavila njena stranica - kad sam video sliku na profilu Mari-En Kantin - gotovo u trenu sam poznao to lice.

Benedikt je njenu sliku nosio u novčaniku.

Čoveče. Progutao sam pljuvačku, zavalio se na stolici, prestao da dišem. Sad kapiram. Skoro sam osetio Benediktov bol. Izgubio sam veliku ljubav života, a izgleda da je i Benedikt. Mari-En Kantin je zaista bila prelepa žena. Opisao bih je kao ženu visokih jagodica, kraljevskog izgleda i Afroamerikanku, samo što kad sam bolje pogledao njen profil, taj poslednji deo nije bio tačan.

Nije bila Afroamerikanka. Bila je Afrikanka. Mari-En Kantin je, prema njenoj stranici na *Fejsbuku*, živela u Gani.

Ta činjenica je, valjda, bila zanimljiva, iako me se to nije ticalo. Negde u nekom trenutku života Benedikt je upoznao ovu ženu. Zaljubio se u nju. Nikad nije prestao da je voli. Kakve bi veze ovo uopšte moglo da ima s njegovim odlaskom u Kraftboro...

Čekaj malo.

Zar se nisam i sam zaljubio u ženu? Ni ja nisam prestao da je volim. I ja sam bio u Kraftborou.

Da nije Kevin Bekas Benediktov Tod Sanderson?

Namrštio sam se. To je bilo malo nategnuto. I pogrešno. Ipak, koliko god da je pogrešno, morao sam da ga istražim. Mari-En Kantin je jedini trag koji imam. Kliknuo sam stranicu s njenim podacima. Bila je upečatljiva. Studirala je ekonomiju na Oksfordu i diplomirala prava na Harvardu. Bila je pravni savetnik pri Ujedinjenim nacijama. Rođena je i živela u Akri, glavnom gradu Gane. Kao što sam već znao, bila je „u vezi” s Kevinom Bekasom.

Šta sad?

Kliknuo sam na njene slike, ali su bile zaštićene. Nisam mogao da ih vidim. Nešto mi je palo na pamet. Išao sam unazad sve dok nisam ponovo došao na Kevinovu stranicu. Njegove slike nisu bile zaštićene. Sve sam mogao da ih vidim. Dobro. Kliktao sam po njima. Ne znam zašto. Ne znam šta sam očekivao.

Kevin je imao slike u nekoliko albuma. Počeo sam od jednog koji se zvao prosto „Srećno vreme”. Bilo je dvadeset do dvadeset pet slika na kojima je ili Kevin sa svojom draganom Mari-En ili sama Mari-En, koju je očigledno on slikao. Izgledali su srećno. Ne, ona je izgledala srećno, a on van sebe od sreće. Zamislio sam Benedikta kako sedi ovde, klikće slike voljene žene s tim Kevinom. Zamislio sam ga sa čašom viskija u ruci. Video sam kako se soba zamračuje. Video sam kako plavičasto svetlo s ekrana poskakuje na Benediktovim prevelikim naočarama. Video sam kako mu se suza sliva niz obraz.

Je li to previše?

Fejsbuk voli da muči bivše ljubavnike istaknutim slikama. Više ne možete da uteknete bivšima. Život im je vama pred očima. Čoveče, to je baš trulo. Znači ovo je Benedikt radio noću - mučio sam sebe. Naravno, ni u šta od toga nisam bio siguran, ali sam prilično uveren da se tako završilo. Setio sam onog pijančenja u baru i kako je brižljivo izvadio svu izgužvanu sliku Mari-En. I dalje mi je u ušima odjekivao bol u promrmljanim rečima:

„Jedina devojka koju ću ikad voleti.”

Benedikte, siroti čoveče.

Možda i jeste siroti čovek, ali ja još nisam shvatio šta to znači ni

kakve veze ima s njegovim putem u Vermont. Pregledao sam još nekoliko albuma. Jedan se zvao „Porodica” Kevin je imao dva brata i sestru. Na više fotografija pojavljuje im se i majka. Oca nisam video. Bio je tu i album s nazivom „Kintampo Fols”, pa drugi koji se zvao „Nacionalni park Moui” Uglavnom su tu bile slike prirode i njenih čudesas.

Poslednji album se zvao „Diploma na Oksfordu”. Čudno. Tamo je Mari-En studirala ekonomiju. Jesu li Kevin i Mari-En zajedno studirali? Sumnjam. Činilo mi se predugo da budu „u vezi”, ali ko zna?

Slike u tom albumu bile su znatno starije. Sudeći prema frizurama, odeći i Kevinovom licu, rekao bih da su bar od pre petnaest, možda i dvadeset godina. Opkladio bih se da su snimljene pre ere digitalnih aparata. Kevin ih je verovatno skenirao i prebacio na računar. Pregledao sam samo umanjene slike ne očekujući da ću naići na išta zanimljivo, kad sam se trgao na sliku u drugom redu.

Ruka mi je zadrhtala. Dohvatio sam miša i uspeo da kursor namestim na tu sliku i kliknem. Slika se povećala. Bio je to grupni portret osmoro nasmejanih ljudi u crnim togama koje se nose pri dodeli diploma. Prepoznao sam Kevina. Stajao je na desnom kraju, pored žene koju nisam znao. Po govoru tela rekao bih da su bili par. U stvari, kad sam bolje pogledao, izgleda da su preda mnom bila četiri para na dan primanja diplome. Naravno, nisam bio siguran u to. Mogli su i slučajno da se poređaju naizmenično momci i devojke, ali mislim da nije bilo samo to.

Pogled mi je odmah privukla žena na slici levo. Bila je to Mari-En. Osmeh joj je bio ubistven, potpuno razoran. Takav osmeh može muškarcu da istrgne srce. Muškarac bi mogao da se zaljubi u nju samo li mu uputi takav osmeh. Nadalje bi taj muškarac želeo da gleda taj osmeh svakog dana i da ga samo on izaziva. Želeo bi ga samo za sebe.

Čoveče, sve mi je jasno, Benedikte. Zaista mi je jasno.

Mari-En je s ljubavlju gledala u čoveka kog nisam poznao.

Barem ne odmah.

I on je bio Afrikanac ili Afroamerikanac. Brijao je glavu. Nije imao ni bradu ni brkove. Nije nosio naočare. Stoga ga i nisam odmah poznao. Stoga nisam bio siguran čak ni kad sam ga bolje zagledao. Samo, jedino to je imalo smisla.

Benedikt.

Bilo je samo dve začkoljice. Prva je što Benedikt nije diplomirao na Oksfordu, a druga što ime na slici nije glasilo Benedikt Edwards, već Džamal V. Langston.

Ha?

Možda i nije Benedikt. Možda taj Džamal V. Langston samo liči na Benedikta.

Mrštio sam se. Da, tačno, naravno, to ima smisla. A možda je Benedikt samo voleo ženu koja se davno zabavljala s nekim ko liči na njega!

Šuplja teorija.

A koju sam teoriju osim te pa imao? Očigledno je da je Benedikt Edwards zaista Džamal V. Langston.

Ipak mi nije bilo jasno. A možda i jeste. Možda delići slagalice, iako nisu složeni, stoje na istom stolu. Ukucao sam u *Gugl* Džamal V. Langston. Prvi link je bio za novine *Stejtsmen*. Prema linku, to je bio „najstariji zvanični list u Gani - osnovan 1949“.

Kliknuo sam na članak. Kad sam video o čemu je - kad sam pročitao naslov - samo što glasno nisam kriknuo, a istovremeno mi se nekoliko onih delića slagalice razjasnilo.

Bila je to čitulja Džamala V. Langstona.

Kako je moguće...? Čitao sam sve razrogačenijih očiju dok sam delićima konačno nalazio mesto u slagalici.

Iza leđa sam začuo umoran glas od kog sam se sledio: „Čoveče, kamo sreće da to nisi video.“

Polako sam se okrenuo prema Benediktu. U ruci je držao pištolj.

DVADESET SEDMO POGLAVLJE

KAD BIH PO GRADACIJI REĐAO sve nadrealne trenutke koje sam doživio u poslednje vreme, u sam vrh bi se probilo to što je najbolji prijatelj nišanio pištoljem u mene. Zatresao sam glavom. Kako da ništa nisam primetio ni osetio? One naočare i ram su bili i više nego komični. Zbog kose samo što se nisam pitao je li pri zdravoj pameti ili je u nekakvoj vlastitoj orbiti.

Benedikt je stajao u zelenoj rolci, svetlosmeđim farmerkama i sakou od tvida - s pištoljem u ruci. Donekle mi je došlo da se zacenim od smeha. Javilo mi se milion pitanja, ali sam krenuo od onog koje od početka ponavljam. „Gde je Natali?”

Ako ga je iznenadilo šta sam rekao, to nije pokazao. „Ne znam.”

Pokazao sam na pištolj. „Hoćeš li pucati u mene?”

„Zakleo sam se”, rekao je. „Obećao sam.”

„Da me ubiješ?”

„Da ubijem svakog ko otkrije moju tajnu.”

„Čak i najboljeg prijatelja?”

„Čak i njega.”

Klimnuo sam glavom. „Znaš, jasno mi je.”

„Šta ti je jasno?”

„Džamal V. Langston”, rekao sam i pokazao na ekran. „Bio je javni tužilac u krstaškom pohodu. Borio se protiv ubistvenog narko-kartela u Gani ne brinući o svojoj bezbednosti. Pohvatao ih je iako niko drugi to nije mogao. Umro je kao junak.”

Čekao sam da nešto kaže, ali nije.

„Hrabar čovek.”

„Glup čovek”, ispravio me je Benedikt.

„Karteli su se zakleli da će mu se osvetiti - a ako se može verovati ovom članku, uspeali su u tome. Džamal V. Langston je živ sahranjen. Ali ipak nije, zar ne?”

„Zavisi.”

„Od čega zavisi?”

„Ne, Džamal nije živ sahranjen. No karteli su uspeali da se osvete.”

Kao da mi se s očiju digao veo. Ne, pre je ličilo na aparat koji izoštri žižnu daljinu. Nejasna grudva u daljini počela je da dobija obris i oblik. Iz trena u tren slika je postajala sve oštrija. Natali, kolonija, naš iznenadni raskid, venčanje, Njujorška policija, ona slika kamere za nadzor, njen tajanstveni imejl, obećanje koje me je naterala da joj dam pre šest godina... sve se sad razbistravalo.

„Lažirao si vlastitu smrt da bi spasao ovu ženu, zar ne?”

„I nju”, rekao je, „ali i sebe valjda.”

„Uglavnom nju.”

Nije odgovorio. Umesto toga, Benedikt - ili bi trebalo da ga zovem Džamal? - prišao je monitoru. Oči su mu bile vlažne kad je pružio prst i nežno dotakao lice Mari-En.

„Ko je ona?”, pitao sam.

„Moja žena.”

„Zna li šta si uradio?”

„Ne.”

„Čekaj”, kazao sam, a u glavi mi se zavrtelo od spoznaje. „Čak i ona misli da si mrtav?”

Klimnuo je glavom. „Takva su pravila. To je deo zakletve koju polažemo. Jedino tako svi ostaju bezbedni.”

Opet sam pomislio kako on sedi ovde, gleda stranicu *Fejsbuka*, zuri u te slike, u njen status, novine u njenom životu - kao što je ona da je „u vezi” s drugim čovekom.

„Ko je Kevin Bekas?”, pitao sam.

Benedikt je uspeo da se nasmeši. „Kevin je stari drugar. Dugo je čekao priliku. U redu je. Ne želim da ona bude sama. On je dobar čovek.”

Čak mi je i tišina cepala srce.

„Hoćeš li mi reći šta se događa?”

„Nema šta da se kaže.”

„Mislim da ima.”

Zavrteo je glavom. „Već sam ti rekao. Ne znam gde je Natali. Nisam je ni upoznao. Nisam čak ni čuo za nju, osim od tebe.”

„Teško mi je da u to poverujem.”

„Šteta.” Još je držao pištolj. „Otkud to da posumnjaš u mene?”

„Zbog GPS-a u kolima. Pokazao je da si bio u koloniji u Kraftborou.”

Iskrivio je lice. „Moja glupost."

„Zašto si se vozio tamo?"

„Šta misliš zašto?"

„Ne znam."

„Pokušao sam da ti spasem život. Stigao sam na Džedovu farmu odmah posle pandura. Izgleda da ti moja pomoć nije bila potrebna."

Sad sam se prisetio - čuo sam neki auto na prilazu kući baš u trenutku kad su policajci našli moj zakopani telefon.

„Hoćeš li pucati u mene?"

„Trebalo je da poslušáš Kuki."

„Nisam mogao. Bar bi ti mogao da me razumeš."

„Ja?" U glasu mu se najednom čulo nešto slično gnevu. „Jesi li ti poludeo? Već si to jednom rekao. Ja sam učinio sve da očuvam bezbednost žene koju volim. A ti? Ti se trudiš da je ubiješ."

„Hoćeš li pucati u mene, da ili ne?"

„Treba nešto da razumeš."

„Mislim da razumem", rekao sam. „Kao što smo već rekli, radio si kao tužilac i strpao u zatvor neke stvarno loše ljude. Oni su pokušali da ti se osvete."

„Učinili su i više od pokušaja", tiho je rekao i pogledao sliku Mari-En. „Uhvatili su je. Čak su je... čak su je i povredili."

„O ne", izgovorio sam.

Oči su mu bile pune suza. „Bilo je to upozorenje. Uspeo sam da je izbavim. Ali tad sam znao da nas dvoje moramo da odemo odatle."

„Pa zašto niste?"

„Našli bi nas. Ganski kartel krijumčari za Južnu Ameriku. Njihovi pipci svugde dosežu. Kud god da smo otišli, našli bi nas. Razmišljao sam da prikažemo kako smo oboje stradali, ali... "

„Šta?"

„Ali Malkolm je rekao da to neće proći kod njih."

Progutao sam knedlu. „Malkolm Hjum?"

Klimnuo je glavom. „Vidiš, *Novi početak* je imao svoje ljude u toj oblasti. Čuli su za moj položaj. Profesor Hjum je bio zadužen za mene. Doduše, malo je skrenuo od protokola. Poslao me je ovamo zato što sam smatrao da bih bio koristan i kao profesor i kao neko ko, ako to zatreba, može da pomogne drugima."

„Misliš nekome kao što je Natali?"

„O tome ništa ne znam."

„Da, znaš."

„Sve je vrlo podeljeno. Različiti ljudi bave se različitim poslovima i članovima.. Ja sam radio samo s Malkolmom. Proveo sam neko vreme u onom centru za obuku u Vermontu, ali do pre nekoliko dana nisam ni čuo na primer za Toda Sandersona."

„A naše prijateljstvo? Je li ono bilo deo tvog posla? Jesi li imao zadatak da me držiš na oku?"

„Ne. Što bismo morali da te držimo na oku?"

„Zbog Natali."

„Rekao sam ti. Nisam je upoznao. Ništa ne znam o njenom slučaju."

„Ali slučaj postoji, je li tako?"

„Ne kapiraš. Ja ne znam." Zavrteo je glavom. „Niko mi ništa nije rekao o tvojoj Natali."

„Mada ima smisla, zar ne? Priznaj bar to."

Nije odgovorio.

„Nisi je nazvao kolonijom", nastavio sam. „Rekao si da je to centar za obuku. Zaista savršeno. Zakloniti ga nekakvom umetničkom kolonijom u zabačenom predelu. Ko bi išta pomislio, je li tako?"

„Već sam previše rekao", kazao je Benedikt. „Nije važno."

„Još kako je važno. *Novi početak*. Trebalo je da naslutim po imenu. To upravo rade. Omogućavaju novi početak ljudima kojima je to nužno. Narko-kartel je želeo tvoju smrt. Oni su te spasli. Omogućili ti novi početak. Ne znam šta to podrazumeva - pretpostavljam lažne isprave. Moguć razlog da neko nestane. U tvom slučaju i leš. A možda si, recimo, podmitio istražitelja ili policajca. Moguće da pružaju i nekakvu obuku o ponašanju, podučavaju stranom jeziku ili drugačijem izgovoru, pa daju i masku kakvu ti imaš. Uzgred, možeš li sad da skineš te glupe naočare?"

Skoro se nasmešio. „Ne mogu. Nekad sam nosio sočiva."

Zavrteo sam glavom. „Znači, pre šest godina Natali je bila tamo u centru za obuku. Još ne znam zbog čega. Pretpostavljam da to ima neke veze s onom slikom kamere za nadzor koju mi je policija pokazala u Njujorku. Možda je počinila neki zločin, ali pre bih rekao da je videla nešto. Nešto krupno."

Ućutao sam. Nešto mi se tu nije uklapalo, ali terao sam dalje.

„Upoznali smo se. Zaljubili se jedno u drugo. Verovatno se na to

nije gledalo blagonaklono ili je možda, šta znam, tamo bila iz nekog drugog razloga kad smo počeli da se zabavljamo. Ne kapiram baš šta se tačno dogodilo, ali ona je odjednom morala da nestane. I to brzo. Da je htela i mene da povede, kako bi vaša organizacija reagovala na to?"

„Ne bi reagovala pozitivno.“

„Dobro. Kao s tobom i Mari-En.“ Nisam čak ni mnogo razmišljao, a delići su se jednostavno nameštali u slagalicu. „Ali Natali me je dobro upoznala. Znala je šta osećam prema njoj. Znala je kako bih je, da je prosto raskinula, pratio na kraj sveta. Da je se nikad ne bih odrekao.“

Benedikt je samo zurio u mene i nije progovorio ni reči.

„I šta se onda dešava?“, nastavio sam. „Prepostavljam da je vaša organizacija mogla da izlažira njenu smrt, kao tvoju, ali u njenom slučaju to niko ne bi tek tako progutao. Ako je traži neko poput Denija Zukera i Njujorške policije, tražili bi čvrst dokaz da je mrtva. Tražili bi da vide telo i analiziraju DNK. To ne bi išlo. Zato je smišljeno ono lažno venčanje. U svakom pogledu ono je savršeno. Ubediće mene, a istovremeno ubediće njenu sestru i najbliže prijatelje. Jednim udarcem nekoliko muva. Ispričala mi je kako je Tod nekadašnji momak za kog je nedavno shvatila da joj je prava ljubav. To je mnogo uverljivije nego neki tamo tip kog je tek upoznala. Ali kad sam pitao Džuli o njemu, rekla je da nije upoznala Toda. Smatrala je da je to burna romansa. Ovako ili onako, čak i da smo svi pomislili da je čudno, šta smo mogli? Natali se udala i otišla.“

Pogledao sam ga u oči.

„Jesam li u pravu, Benedikte? Ili Džamale? Ili već kako god da se zoveš. Jesam li bar blizu?“

„Ne znam. Ne lažem. O Natali ništa ne znam.“

„Hoćeš li pucati u mene?“

Sve vreme je držao pištolj. „Ne, Džejk, ne verujem.“

„Zašto nećeš? Šta je s tvojom dragocenom zakletvom?“

„Zakletva je stvarna. I ne slutiš koliko je stvarna.“ Iz džepa je izvadio kutijicu. U sličnoj je moja baba nekad držala lekove. „Svi nosimo ovakvu kutijicu.“

„Šta je u njoj?“, pitao sam.

Otvorio ju je. U njoj je bila samo jedna crno-žuta kapsula. „Cijanid“, jednostavno je rekao, a od te reči u sobi je zahladnelo. „Ko god da je

uhvatio Toda Sandersona, mora da ga se dočepao kad nije bio na oprezu, kad nije uspeo da ubaci ovo u usta." Koraknuo je ka meni. „Sad vidiš, je l' da? Vidiš zašto je Natali od tebe tražila obećanje?"

Nisam bio u stanju ni da progovorim ni da se pomerim.

„Ako je budeš našao, ubićeš je. To je jednostavno tako. Ukoliko organizacija bude ugrožena, mnogo ljudi će umreti. I to dobrih ljudi. Onakvih kakvi su tvoja Natali i moja Mari-En. Onih kakvi smo ti i ja. Razumeš li sada? Razumeš li zbog čega treba da se okaniš ovoga?"

Razumeo sam. Ipak sam besneo na tu mašineriju. „Mora da postoji neki drugi način."

„Ne postoji."

„Možda ga samo nisi smislio."

„Smišljao sam", rekao je najblaže što sam čuo. „Više nego što možeš i da zamisliš. Godinama i godinama. Nemaš pojma."

Vratio je kutijicu u džep.

„Džejk, znaš da ti govorim istinu. Ti si mi najbolji prijatelj. S izuzetkom žene koju više nikad neću videti ni dodirnuti, ti si mi najvažniji u životu. Molim te, Džejk. Molim te nemoj me terati da te ubijem."

DVADESET OSMO POGLAVLJE

SKORO SAM NASEO.

Ispravka: naseo sam na neko vreme. Na prvi pogled Benedikt - navaljivao je da ga uvek tako zovem kako se ne bih negde slučajno izleteo - kao da je bio sasvim u pravu. Morao sam da se povučem.

Nisam, naravno, znao sve pojedinosti. Nisam znao potpun dogovor s *Novim početkom*. Nisam bio siguran zbog čega je Natali morala da nestane ni kuda je otišla. Uistinu nisam znao ni je li živa. Njujorška policija je podozrevala da je mrtva. Ne znam zašto, ali verovatno su pretpostavili da, ako tipovi kao Deni Zuker i Oto Devero nekog žele mrtvog, neko kao Natali ne preživi i ostane van vidokruga šest godina.

Bilo je mnogo toga što nisam znao. Nisam znao kako *Novi početak* funkcioniše, nit išta o centru za obuku koji se predstavlja kao kolonija, ništa o Džedu i Kuki nit o tome kakvu ko ulogu ima u organizaciji. Nisam znao kolikom su broju ljudi već pomogli da nestanu ni kad su počeli, mada je, sudeći prema onom izveštaju o dobrotvornoj organizaciji, sve krenulo pre dvadeset godina kad je Tod Sanderson studirao. Verovatno bih mogao da podignem udobnu kuću od sveg tog neznanja. To više nije bilo bitno. Bitno je, naravno, bilo da su na kocki životi. Razumeo sam njihovu zakletvu. Razumeo sam da bi oni koji su već podneli tolike žrtve i izložili se tolikim opasnostima ubili da zaštite sebe i svoje voljene.

Istovremeno sam osećao neverovatnu utehu što moj odnos s Natali nije bio lažan, što je ona, izgleda, žrtvovala najistinskiju ljubav za koju sam znao kako bi nam spasla živote. Samo što su me to saznanje i potpuna bespomoćnost koja je išla uz njega pogodili pravo u srce. Bol se vratio - možda drugačiji, ali čak i moćniji.

Kako da ublažim bol? O da, pogodili ste. Benedikt i ja smo zaglavili u baru *Biblioteka*. Ovog puta se nismo pretvarali da će tuđa ruka da nam pomogne. Znali smo da samo prijatelji kakvi su *Džek Danijels* i *Ketel Jedan* mogu da izbrišu ili bar zamute bolne prizore.

Prilično smo se već upustili u prijateljstvo Džek-Ketel kad sam postavio sasvim prosto pitanje: „Zašto ne mogu da budem s njom?”

Benedikt mi nije odgovorio. Najednom ga je opčinilo nešto na dnu čaše. Nadao se da ću odustati. Nisam.

„Zašto i ja ne mogu da nestanem i živim sam s njom?”

„Zato.”

„Zato?” ponovio sam. „Šta si ti, neki petogodišnjak?”

„Bio bi voljan da to uradiš, Džejk? Da se odrekneš podučavanja, života ovde, svega?”

„Bih.” Uopšte se nisam premišljao. „Naravno da bih.”

Benedikt se opet zagledao u piće. „Da, kapiram”, rekao veoma tužno.

„Pa?”

Sklopio je oči. „Žao mi je. Ne možeš.”

„Zašto ne mogu?”

„Postoje dva razloga. Prvo što to niko nije uradio. To je samo deo našeg protokola, deo fragmentarnosti. Preopasno je.”

„Ali mogao bih to”, kazao sam i čuo kako kroz frfljanje probija preklinjanje. „Prošlo je šest godina. Kažem da idem u inostranstvo ili...”

„Pričaš preglasno.”

„Izvini.”

„Džejk?”

„Da?”

Pogledao me je pravo u oči. „Poslednji put pričamo o ovome. O bilo čemu od ovoga. Znam kako je to teško, ali moraš mi obećati da to više nećeš pominjati. Razumeš li?”

Nisam mu neposredno odgovorio. „Rekao si da postoje dva razloga što ne mogu da budem s njom.”

„Tačno.”

„Koji je drugi?”

Spustio je pogled i iskapio piće u velikom gutljaju. Zadržao ga je u ustima i dao znak barmenu da mu dospe. Ovaj se namrštio. Stalno nam je dosipao.

„Benedikte?”

Podigao je čašu i cedio poslednje kapljice. Zatim je rekao: „Niko ne zna gde je Natali.”

Napravio sam grimasu. „Shvatam da postoji tajnovitost...”

„Nije samo tajnovitost.” Uporno je gledao barmena. „Niko ne zna

gde je."

„Ma ajde. Neko mora znati."

Zavrteo je glavom. „To je deo protokola. To nam je naknada. To je ono što naše ljude održava u životu. Bar se nadam. Toda su mučili. To znaš, je l' da? Mogao je da oda tek ponešto - koloniju u Vermontu, neke članove - ali čak ni on nije znao kuda ko ide kad dobije", prstima je pokazao znake navoda, „novi početak."

„Ali svi znaju ko si ti."

„Samo Malkolm zna. Ja sam tu izuzetak jer sam stigao iz inostranstva. Ostali? *Novi početak* ih obezbedi. Omogućući im sva sredstva. Onda, radi sveopšte bezbednosti, svako ide za sebe i nikome ne kaže gde završi. Na to sam mislio kad sam pominjao izdajenost. Svi znamo dovoljno - ali ni trunku više od toga."

Niko ne zna gde je Natali. Objasnio mi je koliko je mogao. Sad sam to znao. Kad smo izašli iz bara i pošli posrćući ka njegovoj kući, nešto sam sebi obećao. Povući ću se. Okaniću se toga. S ovim bolom mogu da se nosim - nosio sam se s njim u drugačijem obliku već šest godina - u zamenu za bezbednost žene koju volim.

Mogu da živim bez Natali, ali ne bih mogao da živim kad bih učinio nešto što bi nju ugrozilo. Više puta sam upozoravan. Kucnuo je čas da poslušam.

Odustao sam.

To sam sebi ponavljao dok sam posrtao do gostinske kućice. To sam nameravao da uradim kad sam glavu spustio na jastuk i zažmurio. U to sam verovao kad sam se okrenuo na leđa i zagledao u tavanicu koja mi se vrtela od previše pića. U to sam bio siguran da je istina sve do - prema digitalnom budilniku na noćnom stočiću - šest i osamnaest, kad sam se setio nekog koga sam skoro smetnuo s uma:

Natalinog oca.

Seo sam u krevetu najednom ukočenog tela.

Uopšte nisam saznao šta se dogodilo s profesorom Aronom Klajnerom.

Pretpostavljao sam da je postojala daleka mogućnost da je Džuli Potam u pravu, da joj je otac pobegao sa studentkinjom i njom se oženio, ali ako je to tačno, Šanta bi ga našla bez ikakve muke. Ne, on je nestao.

Baš kao i njegova kći Natali dvadeset godina kasnije.

Možda postoji jednostavno objašnjenje. Možda je *Novi početak* pomogao i njemu. Samo što je ta organizacija osnovana pre dvadeset godina. Je li moguće da je nestanak profesora Klajnera bio prethodnica te organizacije? Malkolm Hjum ga je poznao. Zapravo, Natalina majka je otišla njemu čim je Klajner napustio porodicu. Moguće je da mu je moj mentor pomogao da nestane i zatim, nekoliko godina kasnije, obrazovao grupu pod prividom dobrotvorne organizacije da pomogne njemu sličnima?

Moguće.

Samo što je dvadeset godina kasnije njegova kći iznenada i sama nestala. Ima li to smisla?

Nema.

Osim toga, zbog čega su mi detektivi u Njujorku pokazali onu sliku od pre šest godina? Kakve ona veze ima s Natalinim ocem? Šta je s Denijem Zukerom i Otom Deveroom?

Šta god da se sad događa s Natali, kakve veze ima to s njenim ocem, koji je nestao pre dvadeset pet godina?

Dobra pitanja.

Ustao sam iz kreveta i razmislio o sledećem koraku. Šta će to biti? Obećao sam Benediktu da ću se povući iz ovoga. Štaviše, sad sam sasvim stvarno i konkretno razumeo opasnosti nastavljanja potrage, ne samo po sebe već i po ženu koju volim. Ona je sama odlučila da nestane. Bilo da bi zaštitila sebe, mene ili oboje, ne samo što moram da poštujem njene želje već i njenu odluku. Podrobno je proučila svoj nezgodan položaj s više znanja nego što ga ja imam, odmerila je sve povoljne i nepovoljne razloge i rešila da mora nestati.

Ko sam ja da to poremetim?

Zato sam opet bio sklon da odustanem, da se predam življenju s tim užasnim mada nužnim razočaranjem, kad me je nova misao tako pogodila da sam gotovo posrnuo. Sasvim sam se umirio prevrćući je po glavi, sagledavajući je iz svakog ugla koji sam mogao da smislim. Da, tako je - nešto smo svi prevideli. Nešto što menja i samu prirodu onog što me je Benedikt ubedio da prihvatim.

On je pošao na predavanja kad sam izjurio napolje. Kad mi je video izraz lica, i on se ukočio.

„Šta je bilo?”

„Ne mogu da odustanem.”

Uzdahnuo je. „Već smo prošli kroz ovo.”

„Znam, ali nešto nam je promaklo.”

Pogledao je levo i desno kao da se boji da bi neko mogao da nas prisluškuje. „Džejk, obećao si...”

„Ovo nije počelo od mene.”

„Šta?”

„Ova nova opasnost. Raspitivanje Njujorške policije. Oto Devero i Deni Zuker. *Novi početak* pod opsadom. Ništa nije počelo od mene. Nisam ja sve uzburkao pokušavajući da nađem Natali. Nije tako počelo.”

„Ne razumem o čemu govoriš.”

„Todovo ubistvo”, rekao sam. „Zbog njega sam se upetljao. Vi sve vreme mislite da sam ja provalio grupu. Nisam. Neko je već znao. Neko je otkrio Toda, mučio ga i ubio. Tako sam se i ja upetljao - kad sam video Todovu čitulju.”

„To ništa ne menja”, kazao je Benedikt.

„Naravno da menja. Prihvatam da je Natali ušuškana negde na bezbednom. Okanio bih je se. Ali zar ne vidiš? Ona je u opasnosti. Neko zna da se zapravo nije udala i otišla u inostranstvo. Neko je otišao tako daleko da ubije Toda. Neko nju juri, a ona to i ne zna.”

Benedikt je protrljao bradu.

„Traže je”, kazao sam. „Ne mogu tek tako da se povučem. Zar ne vidiš?”

Zavrteo je glavom. „Ne vidim.” Glas mu je bio tako umoran, slomljen i iscrpljen. „Ne vidim da možeš išta da uradiš osim da joj naudiš. Slušaj me, Džejk. Shvatam šta hoćeš da kažeš, ali mi smo već podigli nivo odbrane. Zaštitili smo grupu. Svi su se pritajili dok ovo ne prođe.”

„Ali Natali je...”

„Bezbedna sve dok se držiš podalje. Ako to ne uradiš - ako nas sve otkriju - to bi moglo da dovode ne samo do njene smrti već i do Mari-Enine, moje i mnogih, mnogih drugih. Kapiram šta govoriš, ali ne vidiš dobro. Ne želiš da prihvatiš istinu. Toliko želiš Natali da kriviš činjenice u poziv na akciju. Zar ti to nije jasno?”

Odmahnuo sam glavom. „Nije. Zaista nije.”

Pogledao je na sat. „Slušaj, moram na predavanje. Hajde da porazgovaramo kasnije. Dotad nemoj ništa da preduzimaš, važi?”

Ništa nisam rekao.

„Obećaj mi, Džejk.”

Obećao sam. Ovog puta, međutim, održao sam obećanje celih šest minuta, a ne šest godina.

DVADESET DEVETO POGLAVLJE

OTIŠAO SAM DO BANKE i podigao četiri hiljade dolara u gotovini. Službenik na šalteru je morao da dobije odobrenje od šefa šalterske službe, a ovaj od direktora banke. Nisam bio siguran kad sam poslednji put dizao novac na šalteru umesto na bankomatu, ali me je mrzelo da naprežem pamćenje.

Usput sam kupio dva telefona za jednokratnu upotrebu. Znajući da policija može da prati telefon kad je uključen, isključio sam ajfon i stavio ga u džep. Ako budem morao da telefoniram, korišću ove za jednokratnu upotrebu, a i njih ću držati isključene koliko god mogu. Ako policija može da ih prati, pretpostavio sam da može i neko kao što je Deni Zuker. Nisam to pouzdano znao, ali nivo paranoje mi je opravdano dosegao najviši stupanj svih vremena.

Možda ne mogu dugo da budem van mreže, ali ako uspem i nekoliko dana, toliko će mi i biti potrebno.

A sad idem redom. Benedikt mi je rekao kako niko povezan s *Novim početkom* ne zna gde je Natali. U to baš nisam bio ubeđen. Organizacija je pokrenuta u Lanfordu po nalogu bar delimično izvesnog profesora Malkolma Hjuma.

Vreme je da obiđem svog nekadašnjeg mentora.

Poslednji put sam video čoveka čiju sam kancelariju nasledio pre dve godine na seminaru iz političkih nauka o ustavnim zloupotrebama. Doleteo je s Floride sav moćan i preplanuo. Zubi su mu bili zaprepašćujuće beli. Kao i mnogi penzioneri koji se presele na Floridu, bio je odmoran, zadovoljan i veoma star. Lepo smo se proveli, ali tad je već među nama nastao jaz. Umeo je Hjum tako da se ponaša. Voleo sam ga. Pored rođenog oca, on je bio najbliži uzoru u mom životu. Međutim, jasno mi je stavio do znanja da je penzija značila i kraj. Čim je napustio naše posvećene hodnike, profesor Hjum nije želeo da se vrati. Nije se baktao nostalgijom ni životom na nekadašnjim lovorikama. Čak i s osamdeset godina, Hjum je gledao u budućnost. Prošlost je za njega bila upravo to, nešto prošlo.

Zato se nismo, i pored bogate zajedničke prošlosti, redovno čuli.

Taj deo njegovog života je iza njega. Hjum sad na Floridi uživa u golfu i klubu ljubitelja trilera i grupi za bridž. Moguće da je i *Novi početak* ostavio za sobom. Ne znam kako će reagovati na moj poziv - hoće li ga on uznemiriti ili ne. A nisam ni mnogo mario.

Bili su mi potrebni odgovori.

Pozvao sam ga na broj u Vero Biču. Pošto je zvonilo pet puta, javila se automatska sekretarica. Hjumov gromki snimljen glas, malo promukao od godina, naložio mi je da ostavim poruku. Taman sam hteo tako i da uradim kad sam se setio da nemam broj na koji bi me pozvao jer mi je telefon uglavnom isključen. Pozvaću ponovo kasnije. Šta sad?

Opet mi je brujalo u glavi pa se sve po ko zna koji put usredsredilo na Natalinog oca. Ovde je on ključan. Ko bi mi razjasnio ono što mu se dogodilo? Odgovor je bio prilično jasan: Natalina mama.

Pomislio sam da pozovem Džuli i pitam je mogu li da razgovaram s njenom majkom, ali mi se to učinilo kao čisto gubljenje vremena. Otišao sam do mesne biblioteke i prijavio se da se poslužim internetom. Potražio sam Silviju Ejveri. Navedena adresa je Džulina u Remziju. Na tren sam se zavalio na stolici i razmislio o tome. Našao sam veb-stranicu žutih strana i potražio sve staračke domove u tom kraju. Dobio sam ih tri. Zvao sam ih redom i tražio da razgovaram sa Silvijom Ejveri. U sva tri su mi rekli kako nemaju „stanara“ (taj izraz koriste) s tim imenom. Opet sam otišao do računara i proširio potragu na okrug Bergen u Nju Džersiju. Dobio sam ih previše. Otvorio sam mapu i zvao one najbliže Remziju. U šestom razgovoru mi je službenica u domu *Hajd park* rekla: „Silvija? Mislim da je na radionici kod Luiz. Hoćete li da ostavite poruku?“

Na radionici kod Luiz. Kao dete u letnjem kampu. „Ne, hvala, zvaću kasnije. Imate li određeno vreme za posete?“

„Volimo da gosti dolaze između osam ujutru i osam uveče.“

„Hvala vam.“

Spustio sam slušalicu. Proverio sam veb-stranicu staračkog doma *Hajd park*. Imali su istaknut dnevni raspored. Na njemu je bila i Radionica kod Luiz. Prema rasporedu posle ovoga je na redu Klub pisaca, a zatim Druženje na putovanju u fotelji - nisam imao pojma šta je to - a onda Pecivo uspomena. Sutra će imati trosatni izlet do tržnog centra *Paramus park*, ali danas nikud ne idu, sve aktivnosti su u domu.

Dobro.

Otišao sam do agencije za iznajmljivanje automobila i tražio auto srednje veličine. Dobio sam ford fjužen. Morao sam da platim karticom, ali tu nije bilo pomoći. Trebalo je da krenem na put - u posetu Natalinoj majci. Stanovnici staračkih domova retko kreću na neplanirane izlete. Ako, kojim slučajem, ona ode, biće nakratko. Čekaću. Ionako nemam kud da idem. Ko zna? Možda mi je pisano još jedno divno veče s Mejbel u *Pristojnom motelu*.

Čim sam pošao putem 95, odmah sam se setio svoje prethodne vožnje njim koliko... au, to je bilo juče. Zamislio sam se nad tim. Stao sam uz put i izvadio ajfon. Uključio sam ga. Imao sam novih imejlova i poziva. Primetio sam da su tri od Šante. Prešao sam preko njih. Otišao sam na internet i na *Guglu* potražio Denija Zukera. Uglavnom su se pojavile stavke o jednom poznatom iz Holivuda. Probao sam dodavši imenu reč *mafijaš*. Ništa. Otišao sam na forum oduševljenih gangsterima. Ni tu nije bilo ničeg o Deniju Zukeru.

Šta sad?

Možda pogrešno pišem prezime. Pokušao sam sa *Zucker* i *Zooker* pa *Zoocker*. Ništa značajno. Nedaleko odatle je bio izlaz za Flašing. Ići ću naokolo, ali ne mnogo. Rešio sam da probam. Krenuo sam i našao Bulevar Frensis Luisa. Mesto gde sam pretukao Edvarda, *Global garden*, bilo je otvoreno. Razmislio sam o onim udarcima. Oduvek sam se dičio time što poštujem pravila, a jučerašnje nasilje sam opravdao time što sam spasao onog klinca, ali uistinu, nisam morao da tresnem Edvarda po nosu. Tražio sam obaveštenja. Prekršio sam zakon da do njih dođem. Moji postupci se lako mogu razložno objasniti. Bilo je nužno da dođem do tog obaveštenja, makar to značilo da usput dovedem Edvarda u red.

Međutim, poenta je u tome - a to ću morati da istražim kad budem imao vremena - što nisam bio siguran jesam li u tome i uživao. Jesam li zaista morao da udaram Edvarda da bih došao do obaveštenja? Nisam. Bilo je i drugih načina. A koliko god bilo užasno što mi se ta misao i javila, zar nije deo mene bio zadovoljan Otovom smrću? Na predavanjima često pominjem značaj primitivnih nagona u filozofiji i političkoj teoriji. Zar sam mislio da sam imun na njih? Možda pravila i ne postoje da štite druge koliko da nas štite od sebe samih.

Na svojim predavanjima o ranoj političkoj misli Hjum je voleo da

istražuje granice. Ranije bih ustuknuo pred takvom pričom. Postoji ono što je ispravno i ono što je pogrešno.

Pa na kojoj strani one granice sam sad ja?

Parkirao sam se blizu glavnog ulaza, prošao pored rasprodaje „Višegodišnjih biljaka i grnčarije“, pa ušao. Prodavnica je bila ogromna. Vazduhom je vladao opor miris humusa. Krenuo sam levo, prošao oko sveže rezanog cveća, šiblja, kućnih potrepština, baštenskog nameštaja, zemlje, mahovine - šta god to bilo. Tražio sam nekog s jarkozelenom keceljom. Trebalo mi je oko pet minuta, ali ugledao sam onog klinca koji je, baš zanimljivo, radio na odeljenju đubriva.

Imao je flaster preko nosa i crne kolutove oko očiju. Opet je nosio kačket *Brooklyn Netsa* okrenut naopako. Služio je kupca i tovario na kolica džakove sa đubrivom. Kupac mu je nešto pričao. Klinac je zdušno klimao glavom. Imao je minđušu, a kosa što mu je virila ispod kačketa bila je šatirana i plava, najverovatnije farbana. Radio je marljivo, smešio se sve vreme, trudio da izađe u susret svim potrebama kupca. Zadivio me je.

Zašao sam iza njega i čekao. Smišljao sam kako da mu priđem a da ne pobegne. Kad je završio s onim kupcem, odmah je potražio nekog drugog kome treba pomoć. Prišao sam mu s leđa i lupnuo ga po ramenu.

Okrenuo se spremno se smešeći. „Mogu li da...”

Ućutao je kad me je poznao. Očekivao sam da će se dati u trk, ali nisam bio siguran šta u tom slučaju da uradim. Bio sam mu dovoljno blizu da ga ščepam ako potrči, ali to bi privuklo pažnju. Stegao sam se i čekao njegovu reakciju.

„Čoveče!“ Zagrlio me je i čvrsto stegao. To nisam očekivao, ali sam prihvatio. „Hvala ti. Mnogo ti hvala.”

„Hm, nema na čemu.”

„Čoveče, ti si moj idol, znaš li? Edvard je takav tupan. Nameračio se na mene zato što zna da nisam čvrst. Hvala ti, čoveče. Mnogo ti hvala.”

Ponovio sam mu kako nema na čemu.

„Nego, u kojoj si ti šemi?” pitao je. „Nisi pajkan. To znam. Jesi li, šta ja znam, nekakav superjunak?”

„Superjunak?”

„Mislim, ideš okolo i spašavaš ljude. A onda pitaš za njegovu vezu

kod M. M.-a?" Lice mu se najednom smrklo. „Čoveče, nadam se da za sobom imaš čitavu grupu Osvetnika ili tako nekog ako si se na njega namerio."

„To sam ja tebe hteo da pitam."

„O?"

„Edvard radi za tipa po imenu Deni Zuker, zar ne?"

„Znaš to."

„Ko je Deni Zuker?"

„Najveći bolesnik na svetu. Ubio bi štene samo zato što mu se našlo na putu. Ne možeš da zamisliš kakav psiho je taj tip. Edvard piša u gaće od njega. Stvarno."

Sjajno. „Za koga Deni radi?"

Klinac je odstupio pola koraka. „Ne znaš?"

„Ne. Zato sam i došao ovamo."

„Stvarno?"

„Da?"

„Zezao sam se, čoveče, da si ti superjunak. Mislio sam da si video kako me onaj mlati pa si... nemam pojma, tako krupan i mržiš nasilnike i to. Nije bilo to?"

„Ne. Bila su mi potrebna obaveštenja."

„Nadam se da ti je jedna od supermoći otpornost na metke. Ako se kačiš s tim tipovima..."

„Čuvaću se."

„Ne želim da stradaš ili tako nešto samo zato što si mi učinio uslugu, znaš."

„Znam", rekao sam iskusnim profesorskim tonom. „Samo mi reci šta znaš."

Klinac je mrdnuo ramenima. „Edi mi je kladioničar. To je sve. Malo sam u buli, a on uživa da muči druge. Ali on je sitna riba. Kao što rekoh, radi za Denija Z. Deni je mnogo više kod M. M.-a."

„Šta je to M. M.?"

„Savio bih nos prstom da ti pokažem šta mislim, ali ubija me, jebiga."

Klimnuo sam glavom. „Znači Deni Z. je u mafiji? To pokušavaš da mi kažeš?"

„Ne znam zovu li to tako. Mislim, tu reč sam čuo u prastarim filmovima. Mogu ti samo reći da Deni Z. radi za šefa M. M.-a. Taj tip je

legenda."

„Kako se zove?"

„Ti to ozbiljno? Ne znaš? Kako to da živiš ovde a ne znaš?"

„Ne živim ovde."

„O."

„Hoćeš li mi reći?"

„Dužnik sam ti. Naravno da ću ti reći. Već sam rekao da je Deni Z. desna ruka M. M.-u."

„A M. M. je?"

Jedna starija žena je stala između nas. „Zdravo, Harolde."

Široko joj se osmehnuo. „Zdravo, gospođo H. Kako su vam se primile one petunije?"

„Bio si sasvim u pravu da ih stavim u prozorsku žardinjeru. Genije si za aranžiranje."

„Hvala."

„Ako imaš vremena... "

„Samo da završim s ovim gospodinom i odmah ću vam se posvetiti."

Gospođa H. se udaljila vukući noge. Harold ju je posmatrao sve vreme nasmejan.

„Harolde", pozvao sam ga trudeći se da se vratim na svoju temu, „ko je M. M.?"

„Ma ajde, čoveče, zar ne čitaš novine? M. M. Deni Z. polaže račune najvećem, najgorem od svih - Maksvelu Majnoru."

Nešto mi je to bilo poznato. Mora da mi je Harold to pročitao s lica jer je rekao: „Opa, čoveče, je li ti dobro?"

Bilo mi je brže kucalo. Krv mi je zabrujala u ušima. Mogao sam da potražim na ajfonu, ali mi je bio potreban pun ekran. „Treba mi računar."

„Vlasnik ne pušta nikoga ovde na internet. Blokiran je."

Zahvalio sam mu i žurno izašao. Majnor. To ime sam već čuo u vezi sa svim ovim. Kao lud sam vozio do Severnog bulevara. Otišao sam u isti onaj *Sajberkraft internet kafe*. Isti zabušant je bio za pultom. Ako me je prepoznao, to nije pokazao. Bilo je četiri slobodna terminala. Seo sam za jedan i brzo ukucao adresu njujorških novina. Kliknuo sam na arhivu i opet zatražio 25. maj - sutradan pošto je snimljena ona slika s Natali. Računaru kao da je trebala čitava večnost da uvaži moj

zahtev.

Hajde, hajde...

A onda se pojavio naslov:

FILANTROP UBIJEN HICEM IZ PIŠTOLJA
Arčer Majnor pogubljen u svojoj kancelariji

Hteo sam da povičem „Eureka!“, ali sam se uzdržao. Majnor. O, to nije mogla da bude slučajna podudarnost. Kliknuo sam na članak i pročitao:

Arčer Majnor, zastupnik prava žrtava kriminala i sin Maksvela Majnora, za koga se smatra da je mafijaški vođa, pogubljen je sinoć u svojoj skupoj advokatskoj kancelariji na Park aveniji. Navodno je ubistvo odobrio njegov rođeni otac. Poznat kao Majnor Mlađi koji je krenuo pravim putem, Arčer Majnor je radio sa žrtvama zločina, čak je išao tako daleko da nedavno javno optuži oca i obeća javnom tužilaštvu dokaze o porodičnim zlodelima.

Članak nije pružao druge pojedinosti. Vratio sam se na početak i potražio Arčera Majnora. Te nedelje je bio bar po članak dnevno o njemu. Pročešljao sam ih tražeći nekakav trag, nekakvu vezu između Arčera i Natali. Pažnju mi je privukao članak koji je izašao dva dana posle ubistva:

NJUJORŠKA POLICIJA TRAGA ZA
SVEDOCIMA MAJNOROVOG UBISTVA

Izvor u policiji tvrdi da odeljenje trenutno traga za ženom koja je možda očevidac ubistva Arčera Majnora, gangsterskog sina koji je postao junak. Njujorška policija ne daje komentare. „Pomno pratimo nekoliko tragova“, rekla je Anda Olsen, portparol odeljenja. „Očekujemo da uskoro privedemo osumnjičenog.“

Ovo se uklapalo. Bar donekle.

Prisetio sam se one Nataline slike u predvorju nekakve poslovne zgrade. Dobro, i šta sad? Da sve sklopim. Natali se iz nekog razloga zatekla tamo, u Majnorovoj zgradi. Videla je ubistvo. To bi objasnilo

strah na njenom licu. Pobegla je s nadom da će to proći, ali onda policija mora da je pregledala snimke nadzorne kamere i naišla na nju u predvorju.

Ovde je bilo još nečeg, nečeg krupnog, a što je meni izmicalo. Čitao sam dalje:

Kad je upitana za motiv ubistva, Olsenova je rekla: „Verujemo da je Arčer Majnor ubijen zato što je hteo da učini nešto ispravno." Danas je gradonačelnik Blumberg nazvao Arčera Majnora junakom. „Prevazišao je prezime i prošlost da bi postao jedan od velikih Njujorčana. Njegov neumoran rad u ime žrtava i privođenje pravdi onih koji su počinili teške zločine nikad neće biti zaboravljeni."

Mnogi se pitaju zbog čega Arčer Majnor, koji je nedavno optužio rođenog oca Maksvela Majnora i njegovo kriminalno udruženje poznato kao M. M., nije stavljen pod zaštitu. „Nije, upravo na sopstveni zahtev" rekla je Olsenova. Izvor blizak Majnorovoj udovici rekao je da je njen muž čitavog života radio na iskupljivanju za očeve zločine. „Arčer je počeo samo sa željom da stekne obrazovanje i bude ispravan", kazao je izvor, „ali koliko god brzo trčao, nije mogao da utekne toj strašnoj senci."

Mada to nije bilo zato što nije pokušavao. Arčer Majnor je bio glasan advokat koji se borio za prava žrtava kriminala. Posle pravnog fakulteta na Univerzitetu Kolumbija, blisko je sarađivao s pripadnicima reda i zakona. Zastupao je žrtve teških zločina trudeći se da izbori duže vremenske kazne osuđenima za te zločine i naknadu za patnje svojih klijenata.

Njujorška policija ne želi da iznosi nagađanja, ali po jednoj rasprostranjenoj mada zapanjujućoj teoriji, upravo je Maksvel Majnor naručio sinovljevo ubistvo. Maksvel Majnor nije porekao optužbu, već je dao sledeću kratku izjavu: „Moja porodica i ja smo očajni zbog smrti mog sina Arčera. Molim medije da dozvole porodici da žali u privatnosti."

Liznuo sam usne i kliknuo link za sledeću stranicu. Kad sam video sliku Maksvela Majnora, uopšte se nisam iznenadio. Bio je to čovek s

tankim brkovima sa sahrane Ota Deveroa.

Sad se sve uklapalo.

Shvatio sam da ne dišem. Zavalio sam se i pokušao da se malo priberem. Stavio sam ruke iza glave i zažmurio. U glavi sam imao sliku one stranice u notesu s vremenskim sledom i vezama, a na njoj je bilo sve više linija. Natali je te večeri bila tamo kad je Arčer Majnor ubijen. Pretpostavljao sam da je videla ubistvo. U nekom trenutku je Njujorška policija shvatila da je to ona na snimku nadzorne kamere. Plašeći se za život, Natali je odlučila da se krije.

Nastavio bih da proveravam, ali sam bio ubeđen da niko nije osuđen za ubistvo Arčera Majnora. Zato Njujorška policija posle toliko godina još traga za Natali.

Šta je dalje bilo?

Natali se povezala s *Novim početkom*. Kako je do toga došlo? Nemam pojma. Uopšte, kako se iko poveže s njima? Pretpostavljam da je organizacija bdela. Kao što je bilo s Benediktom, rođenim Džamalom. Sami prilaze onima koji su u nuždi a zaslužuju pomoć.

Bilo kako bilo, Natali su poslali u koloniju *Kreativno napajanje*, koja je, bar delimično, bila paravan za dobrotvornu organizaciju. Rekao bih čak genijalan paravan. Možda su neki od polaznika zaista bili tu zbog slikarstva. Natali je, naravno, pripadala i jednima i drugima. To je ono, što se kaže, kriti se svima pred očima. Verovatno su savetovali Natali da boravi tamo dok ne vide kako se slučaj Arčer Majnor razvija. Možda je policija mogla da uhapsi počinioca i bez nje, pa bi se ona vratila normalnom životu. Možda policija nije mogla ili bar nije uspela dotad da identifikuje ženu sa snimka. Svejedno. Samo sam nagađao, ali sam verovatno bio blizu.

U nekom trenutku stvarnost je promolila ružnu glavu, isprečila se i razorila nadu da će ostati gde je s novim momkom. Izbor joj je bio jasan: nestani ili umri.

Zato je nestala.

Pročitao sam još nekoliko članaka o tom slučaju, ali ništa naročito novo nisam saznao. Arčer Majnor je prikazivan kao junačka zagonetka. Vaspitavan je za najgoreg među najgorima. Stariji brat mu je pogubljen u „gangsterskom stilu“, kako su to novine nazvale, dok je Arčer još bio na koledžu. Priča me je gotovo podsećala na film *Kum*, ali drugi, izuzetno dobri sin nije potonuo. Arčer Majnor ne samo da je

otvoreno odbio da se pridruži M. M.-u već je neumorno radio na njegovom uništenju.

Opet sam se zapitao šta je navelo moju milu Natali da se te večeri nađe u toj zgradi. Možda je bila klijent, pomislio sam, ali to ne bi objasnilo otkud ona tamo tako kasno. Možda je poznavala Arčera Majnora, ali nisam znao otkud. Taman sam hteo da odustanem i otpišem njen odlazak tamo kao slučajnu podudarnost, kad sam pročitao malu, bezbojnu čitulju.

Šta to...?

Zapravo, morao sam da sklopim oči, protrljam ih pa opet pročitam čitulju iz početka. Zato što mi je to bilo neverovatno. Samo što je sve počelo da dobija smisao - samo što sam pomislio da sam napredovao - još jednom sam zaskočen iz mrtvog ugla:

Arčer Majnor, 41 godina, iz Menhetna a ranije Flašinga u njujorškom Kvinsu. Gospodin Majnor je stariji partner u advokatskoj firmi *Pašajan, Dresner i Rozenburg*, smeštenoj u zgradi *Lok-Horn* u Park aveniji 245 u Njujorku. Za svoj dobrotvorni rad Arčer je primio mnoge nagrade i priznanja. Pohađao je srednju školu *Sveti Franja*, a s odlikom je diplomirao na koledžu Lanford...

TRIDESETO POGLAVLJE

I PREKO TELEFONSKE VEZE čuo sam kako gospođa Dinsmor uzdiše. „Zar niste pod suspenzijom?”

„Nedostajao sam vam. Priznajte.”

Čak i usred sve veće zbrke užasa i zabune, zbog gospođe Dinsmor osetio sam da imam uporište. Bilo je malo nepromenljivih. Jedna od njih bilo je gnjavljenje gospođe Dinsmor. Prijalo mi je da se držim vlastite verzije obreda s njom dok se ostatak sveta mahnito vrteo.

„Suspenzija verovatno podrazumeva i zabranu zvanja nenastavnog osoblja koledža”, rekla mi je.

„Čak i kad zovem samo radi telefonskog seksa?”

I s razdaljine od dvesta pedeset kilometara osetio sam njen ljutit pogled. „Šta hoćete, vickasti čoveče?”

„Treba mi ogromna usluga.”

„A zauzvrat?”

„Zar niste čuli da pominjem telefonski seks?”

„Džejk?”

Mislim da me nikad dotad nije oslovila imenom.

„Da?”

Glas joj je odjednom postao nežan. „Šta je bilo? Ne liči na tebe da te suspenduju. Ovde služiš za primer.”

„To je zaista duga priča.”

„Pitao si me za kćerku profesora Klajnera. U koju si zaljubljen.”

„Da.”

„I dalje je tražiš?”

„Da.”

„Ima li suspenzija neke veze s tim?”

„Ima.”

Tišina. Onda se gospođa Dinsmor nakašljala.

„Šta vam treba, profesore Fišeru?”

„Dosije jednog studenta.”

„Opet?”

„Opet.”

„Potrebna vam je dozvola tog studenta", rekla je. „To sam vam i prošli put rekla."

„Kao i prošli put, ovaj student je mrtav."

„O. Kako se zvao?"

„Arčer Majnor."

Ućutala je.

„Jeste li ga znali?" pitao sam.

„Kao studenta nisam."

„Nego?"

„Sećam se da sam pre nekoliko godina u *Lanford njuzu* pročitala da je ubijen."

„Pre šest godina", kazao sam.

Pokrenuo sam motor držeći telefon uz uho.

„Jesam li dobro razumela. Tražite Natali Ejveri. Je li to tačno?"

„Tačno je."

„A tražeći nju, bilo je neophodno da pogledate dosije ne jednog, već dva mrtva studenta."

Začudo, uopšte o tome nisam tako razmišljao. „Ispada da je tako."

„Biću otvorena i reći da mi to ne zvuči baš kao ljubavna priča."

Ništa nisam rekao. Prošlo je nekoliko sekundi.

„Pozvaću vas", kazala je gospođa Dinsmor i prekinula vezu.

DOM ZA NEGU STARIH ličio je na dvorište hotela *Meriot*.

Na lepo, luksuzno dvorište, priznajem, s viktorijanskim paviljonom u prednjem delu, ali u njemu je sve vrištalo o lancu istih institucija, o nečemu bezličnom, unapred standardizovanom. Glavna zgrada je bila na tri nivoa, s lažnim kulicama u uglovima. Pred njom je stajala prevelika tabla s natpisom ULAZ U DOM ZA NEGU STARIH. Pošao sam tamo, popeo se rampom za invalidska kolica i otvorio vrata.

Žena za prijemnim pultom imala je kacigu od kose nalik košnici, kakva se poslednji put mogla videti na ženi nekog senatora otprilike 1964. Dočekala me je s tako drvenim osmehom da sam mogao da kucnem u njega protiv uroka.

„Mogu li vam pomoći?"

Osmehnuo sam se i raširio ruke. Negde sam pročitao kako širenjem ruku izgledate otvorenije i pouzdanije, dok s prekrštenim

rukama izgledate suprotno. Nisam znao je li to tačno. Imao sam utisak kao da hoću da podignem nekog i odnesem ga. „Došao sam da posetim Silviju Ejveri.”

„Očekuje li vas ona?” pitala me je Košnica.

„Ne, ne verujem. Bio sam u blizini.”

Sumnjičavo me je pogledala. Nisam joj zamerio. Ne verujem da mnogo ljudi tek tako svrati u starački dom. „Možete li da se upišete?”

„Naravno.”

Okrenula mi je preveliku knjigu gostiju, onakvu kakve se obično javljaju na venčanjima, sahranama, u hotelima u starim filmovima. Pružila mi je olovku s velikim perom. Potpisao sam se. Žena je obrnula knjigu k sebi.

„Gospodine Fišeru”, polako je pročitala ime, pogledala me i trepnula. „Možete li mi reći otkud poznajete gospođicu Ejveri?”

„Preko kćerke Natali. Mislio sam da bi bilo lepo da je posetim.”

„Sigurna sam da će se Silvija obradovati.” Košnica je pokazala levo od sebe. „Naša dnevna soba je slobodna i primamljiva. Je li u redu da se tu sastanete?”

Primamljiva? „Naravno”, odgovorio sam.

Košnica je ustala. „Odmah se vraćam. Raskomotite se.”

Otišao sam u slobodnu, primamljivu dnevnu sobu. Shvatio sam da želi da taj susret prođe na javnom mestu, za slučaj da nisam baš pristojan. Pametno. Bolje sprečiti nego lečiti i ostalo. Kauči su mi se učinili sasvim lepi s cvetnim presvlakama, ali ne baš i udobni, kao i sve ovde. Unutrašnje uređenje je ličilo na one izložbene postavke uređenja kuće, gde je sve udešeno tako da istakne pozitivne strane, ali se osećao nepogrešiv smrad antiseptika, jakog sredstva za čišćenje i - da, usuđujem se da kažem - starosti. Nisam seo. U uglu je stajala starica u pohabanoj kućnoj haljini i oslanjala se na hodalicu. Razgovarala je sa zidom i široko mahala rukama.

Moj novi telefon je zazujao. Pogledao sam ekran, mada sam taj broj dao samo gospođi Dinsmor. U sobi je stajao znak zabrane korišćenja mobilnih telefona, ali kao što sam već primetio, ponekad živim opasno. Otišao sam u ugao, okrenuo se zidu, slično onoj starici s hodalicom i šapnuo: „Halo?”

„Uzela sam dosije Arčera Majnora”, rekla je gospođa Dinsmor. „Hoćete li da vam ga pošaljem elektronskom poštom?”

„To bi bilo super. Imate li kod sebe?"

„Da."

„Jeste li naišli na nešto čudno u njemu?"

„Nisam ga još ni pogledala. Kako čudno?"

„Ne smeta vam da virnete začas?"

„Šta da tražim?"

Razmislio sam. „Nešto o povezanosti dvojice ubijenih. Jesu li bili u istoj spavaonici? Jesu li slušali neka predavanja zajedno?"

„To je lako. Ne. Arčer Majnor je diplomirao pre nego što se Tod Sanderson i upisao ovde. Još nešto?"

Dok sam se preračunavao, osetio sam da mi ledena ruka steže grudi.

Gospođa Dinsmor me je pitala: „Jeste li još tu?"

Progutao sam knedlu. „Je li Arčer bio u kampusu kad je profesor Klajner pobegao?"

Nastala je kraća pauza, a onda je gospođa Dinsmor rasejano rekla: „Mislim da je tad bio na prvoj ili drugoj godini."

„Možete li proveriti je li... "

„Već sam proverila." Čuo sam kako šušti papir. Pogledao sam iza sebe. S drugog kraja sobe starica s hodalicom mi je značajno namignula. Namignuo sam joj istom merom. Što da ne?

Tad sam čuo u slušalici: „Džejk?"

Opet me je oslovila imenom.

„Da?"

„Arčer Majnor je slušao predavanja profesora Klajnera pod nazivom 'Državljanstvo i pluralizam'. Prema ovome, dobio je desetku."

Naišla je Košnica gurajući Natalinu majku u kolicima. Poznao sam Silviju Ejveri s venčanja od pre šest godina. Ni tad mi se nije činilo da su joj prijaše godine, a sad sam video da je to tako i ostalo.

Ne sklanjajući telefon s uha, upitao sam gospođu Dinsmor: „Kada?"

„Šta kada?"

„Kada je Arčer išao na ta predavanja?"

„Samo da proverim." Zatim je tiho sikhula, a ja sam već znao odgovor. „Onog semestra kad je profesor Klajner otišao."

Klimnuo sam glavom za sebe. Otuda desetka. Tog semestra su svi dobili samo desetke.

U glavi su mi se rojile najrazličitije misli. U toj zbrci zahvalio sam gospođi Dinsmor i prekinuo vezu taman kad je Košnica dogurala Silviju Ejveri do mene. Nadao sam se da ćemo biti sami, ali Košnica nije odlazila. Nakašljao sam se.

„Gospođice Ejveri, možda me se ne sećate...”

„S Natalinog venčanja”, rekla je bez oklevanja. „Ti si onaj snuždeni kog je ostavila.”

Pogledao sam Košnicu. Ova je spustila ruku Silviji na rame. „Je li sve u redu, Silvija?”

„Naravno da je u redu”, breknula se ona. „Odlazi i ostavi nas.”

Košnica nije promenila drveni osmeh, a i kako bi kad se drvo ne mrda. Otišla je do stola. Još jednom nas je pogledala kao da kaže *ne moram sedeti s vama, ali ću vas posmatrati*.

„Previsok si”, rekla mi je Silvija.

„Izvinite.”

„Mani se izvinjavanja, već sedi.”

Seo sam na kauč. Kratko me je proučavala. „Šta hoćeš?”

Izgledala je sitno i zbrčkano u kolicima, ali ko u njima pa izgleda krupno i izdržljivo? Uzvratio sam joj pitanjem.

„Čujete li se uopšte s Natali?”

Podozrivo me je pogledala.

„Ko hoće da zna?”

„Uh, ja.”

„S vremena na vreme dobijam razglednice. Zašto?”

„Ali niste je videli?”

„Ne. To mi ionako ne smeta. Znaš, ona je slobodnog duha. Kad oslobodiš slobodni duh, on odleti. To treba da uradi.”

„Znate li gde je taj slobodni duh sleteo?”

„Iako te se uopšte ne tiče, ona živi u inostranstvu. Srećno s Todom. Jedva čekam da jednog dana dobiju decu.” Zažmirila je. „Kako se ti ono zvaše?”

„Džejk Fišer.”

„Jesi li oženjen, Džejk?”

„Nisam.”

„Jesi li bio oženjen?”

„Nisam.”

„Imaš li ozbiljnu vezu?”

Nisam se ni potrudio da odgovorim.

„Šteta." Zavrtela je glavom. „Velik, jak čovek kao ti. Trebalo bi da se oženiš. Da nekoj devojci pružiš sigurnost. Ne bi trebalo da budeš sam."

Nije mi se dopao pravac kojim je ovaj razgovor krenuo. Trebalo ga je promeniti.

„Gospođice Ejveri?"

„Da?"

„Znate li od čega živim?"

Odmerila me je od glave do pete. „Izgledaš mi kao sportista."

„Profesor sam na koledžu."

„O"

Okrenuo sam se tako da joj jasnije vidim reakciju na ono što sam se spremao da kažem. „Predajem političke nauke na Lanfordu."

Ako joj je u obrazima i bilo boje, sad je sasvim nestala.

„Gospođo Klajner?"

„Ne zovem se tako."

„Ali zvali ste se, zar ne? Počeli ste da koristite devojačko prezime pošto vam je muž otišao iz Lanforda."

Sklopila je oči. „Ko ti je to ispričao?"

„Duga je to priča."

„Je li ti Natali nešto rekla?"

„Ne", kazao sam. „Ništa mi nije rekla. Čak ni onda kad sam je odveo u kampus."

„Dobro je." Drhtavu šaku je podigla do usta. „Gospode bože, otkud znaš za to?"

„Moram da razgovaram s vašim bivšim mužem."

„Šta?" Od straha je iskolačila oči. „O ne, ne može biti..."

„Šta ne može biti?"

Samo je sedela, držala ruku preko usta i ćutala.

„Molim vas, gospođice Ejveri. Veoma mi je važno da razgovaram s njim."

Silvija Ejveri je čvrsto stisnula kapke, kao dete kad želi da odagna čudovište. Pogledao sam joj preko ramena. Košnica nas je posmatrala neskriveno znatiželjno. Nasmehio sam se izveštačeno, kao što se ona smešila, kako bih joj pokazao da je sve u redu.

Silvija Ejveri je progovorila šapatom: „Zašto sad pokrećeš to?"

„Treba da razgovaram s njim.“

„To je bilo tako davno. Znaš li šta mi je trebalo da krenem dalje? Znaš li kako je to bolno?“

„Ne želim nikome da naudim.“

„Ne? Onda se okani toga. Zašto li bi ti trebao taj čovek? Znaš li šta je njegovo bekstvo učinilo Natali?“

Čekao sam i nadao se da će reći još nešto. I rekla je.

„Treba da razumeš. Džuli je bila mala. Jedva se i seća oca. Ali Natali! Nikad to nije prebolela. Nikad ga nije zaboravila.“

Opet je digla šaku ka licu. Skrenula je pogled. Još malo sam pričekao, ali bilo mi je jasno da o tome više ništa neće reći.

Trudio sam se da budem čvrst. „Gde je sad profesor Klajner?“

„U Kaliforniji.“

„Gde u Kaliforniji?“

„Ne znam.“

„U oblasti Los Anđelesa? San Franciska? San Dijega? Velika je to država.“

„Rekoh da ne znam. Mi ne govorimo.“

„Otkud onda znate da je u Kaliforniji?“

Ovo ju je nateralo da se zamisli. Primetio sam da joj je nešto preletelo licem. „Ne znam“, rekla je. „Možda se odselio.“

Laž.

„Rekli ste kćerkama da se ponovo oženio.“

„Tačno.“

„Otkud ste znali?“

„Aron me je pozvao i rekao mi.“

„Mislio sam da ne govorite.“

„Već dugo ne govorimo.“

„Kako mu se zove žena?“

Zatresla je glavom. „Ne znam. A i da znam, ne bih ti rekla.“

„Zašto? Razumem što niste rekli kćerkama. Štitili ste ih. Ali zašto ne biste meni rekli?“

Šarala je očima levo-desno. Rešio sam da blefiram.

„Proverio sam matične knjige. Nikad se niste razveli.“

Silvija Ejveri je tiho zastenjala. Košnica nikako nije mogla to da čuje, ali je čuljila uši kao pas da uhvati ono što niko drugi ne može. Opet sam joj se umirujuće nasmešio.

„Kako vam se muž ponovo oženio kad se niste razveli?"

„Moraćeš njega da pitaš."

„Šta se dogodilo, gospođice Ejveri?"

Odmahnula je glavom. „Ostavi to."

„Nije pobjegao sa studentkinjom, je li tako?"

„Jeste", rekla je. Sad se ona trudila da zvuči čvrsto. Samo što joj nije uspelo. Branila se i odgovorila suviše uvežbano. „Da, Aron je pobjegao i ostavio me."

„Lanford je mali, to znate?"

„Naravno da znam. Živela sam tamo sedam godina. Pa šta?"

„Kad studentkinja pobjegne s profesorom, to se pročuje. Došli bi joj roditelji. Bilo bi sastanaka veća. Svega bi bilo. Proverio sam zapise. Niko nije otišao s koledža kad vam je muž nestao. Nijedna studentkinja nije izostala s predavanja. Nijedna studentkinja nije neobjašnjivo nestala."

Ovo sam takođe blefirao, ali s razlogom. U tako malim koledžima kao što je Lanford nema tajni. Kad bi studentkinja pobjegla s profesorom, svi, a naročito gospođa Dinsmor, znali bi joj ime.

„Možda je bila sa Striklanda. Onog državnog koledža u istoj ulici. Mislim da je tamo studirala."

„Nije bilo tako."

„Molim te. Šta to radiš?"

„Muž vam je nestao, a sad, dvadeset pet godina kasnije, nestane vam i kćerka."

Ovo joj je privuklo pažnju. „Šta?" Zavrtela je glavom isuviše odlučno, što me je opet podsetilo na tvrdoglavo dete. „Rekla sam ti. Natali živi u inostranstvu."

„Ne, gospođice Ejveri. Ne živi. Uopšte se nije udala za Toda. To je bila podvala. Tod je već bio oženjen. Neko ga je ubio pre nešto više od nedelju dana."

Ovo je bila prejaka bomba. Silvija Ejveri je oborila glavu u stranu, pa nadole, kao da joj je vrat od gume. Iza nje sam primetio kako se Košnica maša telefona. Pogleda prikovanog za mene, nešto je nekom pričala. Više nije bilo onog drvenog osmeha.

„Natali je bila tako vesela devojčica." Silvija je govorila spuštene glave, brade oslonjene na grudi. „Ne možeš ni zamisliti. A možda i možeš. Bio si zaljubljen u nju. Mora da si video njenu pravu prirodu,

mada je to bilo mnogo kasnije. Pošto se toliko toga opet promenilo."

„Kako se opet promenilo?"

„Znaš, kad je bila mala, Natali je tako živela za oca. Kad bi posle predavanja ušao na vrata, ona bi mu pritrčala cičeći od radosti." Konačno je podigla glavu. Na licu joj se video odjek osmeha, a u očima davna uspomena. „Aron bi je podigao i vrteo, a ona se tako glasno smejala..."

Zatresla je glavom. „Svi smo bili vraški srećni."

„Šta se dogodilo, gospođice Ejveri?"

„Pobegao je."

„Zašto?"

Opet je vrtela glavom. „Nije važno."

„Naravno da je važno."

„Sirota Natali. Nije mogla da se pomiri s tim, a sad..."

„Šta sad?"

„Ne razumeš. Nikad ne bi razumeo."

„Objasnite mi pa da razumem."

„Zašto? Ko si bre ti?"

„Ja sam čovek koji je voli. Čovek kog ona voli."

Nije znala kako da odreaguje na to. Gledala je u pod, gotovo kao da nema snage da digne pogled. „Kad joj je otac pobegao, Natali se promenila. Postala je mrzovoljna. Izgubila sam onu devojčicu. Kao da je Aron poneo sa sobom njenu radost. Nije mogla to da prihvati. Zašto ju je otac ostavio? U čemu je pogrešila? Zašto je više nije voleo?"

Zamislilo sam svoju Natali kao dete, izgubljeno i napušteno. Osetio sam bol u grudima.

„Dugo se mučila da nekome pokloni poverenje. Nemaš pojma. Svakog bi odgurnula, ali nije odbacivala nadu." Pogledala me je. „Džek, znaš li ti nešto o nadi?"

„Mislim da znam."

„To je najokrutnija pojava na svetu. Smrt je bolja. Kad umreš, nema ni bola. Ali nada te uzdiže visoko, pa te tresne o zemlju. Nada ti miluje srce, a onda stegne šaku i smrvi ga. I tako stalno. Nikad ne prestaje. To radi nada."

Spustila je šake u krilo i čvrsto me pogledala. „Sad vidiš kako sam se trudila da odagnam tu nadu."

Klimnuo sam glavom. „Pokušali ste da navedete Natali da zaboravi

na oca."

„Da."

„Tako što ste joj rekli da je pobegao i sve vas ostavio?"

Na oči joj navreše suze. „Mislila sam da je tako najbolje. Vidiš li? Mislila sam da će to navesti Natali da ga zaboravi."

„Rekli ste Natali da joj se otac ponovo oženio. Rekli ste joj da ima drugu decu. Ali sve je to laž, zar ne?"

Nije odgovorila. Izraz lica joj je očvrsnuo.

„Gospođice Ejveri?"

Pogledala me je. „Ostavi me na miru."

„Treba da znam... "

„Ne zanima me šta treba da znaš. Hoću da me ostaviš na miru."

Polako je pokrenula kolica. Uхватиo sam ih. Naglo su se zaustavila. Ćebe joj je spalo s krila. Kad sam spustio pogled, pustio sam kolica iako ona to nije zatražila. Pola desne noge joj je amputirano. Navukla je Ćebe sporije nego što je morala. Htela je da joj vidim nogu.

„Dijabetes", rekla je. „Izgubila sam je pre tri godine."

„Žao mi je."

„Veruj mi, to nije ništa." Pružio sam ruku, a ona me udari po njoj. „Zbogom, Džejk. Ostavi moju porodicu na miru." Opet je krenula. Više nisam imao izbora. Morao sam da idem do kraja.

„Sećate li se studenta po imenu Arčer Majnor?"

Zaustavila je kolica. Zinula je.

„Arčer Majnor je bio student vašeg muža na Lanfordu. Sećate li ga se?"

„Otkud..." Micala je usnama, ali ništa nije izgovarala još nekoliko sekundi. Zatim je rekla: „Molim te." Ako joj je glas dotad zvučao donekle uplašeno, sad je bio užasnut. „Molim te ne zadiri u to."

„Znate da je Arčer Majnor mrtav. Ubijen je."

„Hvala bogu", izgovorila je, a onda čvrsto stisla usne, kao da je zažalila što je to rekla.

„Molim vas recite mi šta se dogodilo."

„Pusti to."

„Ne mogu."

„Ne razumem kakve to veze ima s tobom. To se tebe ne tiče." Zavrtela je glavom. „Ima smisla."

„Šta to?"

„To što si se dopao Natali."

„Kako?"

„Sanjar si, kao njen otac. Ni on nije odustajao. Neki ljudi jednostavno to ne mogu. Ja sam stara. Poslušaj me, Džejk. Svet je zbrkan. Neki ljudi žele da bude crno-beo. Oni uvek plate ceh. Među njima je moj muž. Nije mogao da odustane. A ti, Džejk, ideš istim putem."

Učinilo mi se da čujem udaljene odjeke iz prošlosti. Glasove Malkolma Hjuma, Ibana Trejnora, pa i Benediktov. Setio sam se svojih misli odnedavno o tome kakav je osećaj kad udariš pa i ubiješ čoveka.

„Šta se dogodilo s Arčerom Majnorom?", upitao sam.

„Ne odustaješ. Kopaš dok svi ne stradaju."

„Ostaće između vas i mene. Neće izaći odavde. Samo mi recite."

„A ako odbijem?"

„Kopaću dalje. Šta se dogodilo s Arčerom Majnorom?"

Opet je skrenula pogled i prstima čupkala usnu kao da se zamislila. Malo sam se uspravio na kauču i pokušao da joj uhvatim pogled.

„Znaš kako se kaže da iver ne pada daleko od klade?"

„Znam."

„Taj mali je pokušao. Arčer Majnor je hteo da bude iver koji je pao i otkotrljao se daleko. Hteo je da bude dobar. Hteo je da izbegne sudbinu koju je imao. Aron je to razumeo. Trudio se da mu pomogne."

Polako je nameštala ćebe na krilu.

„I šta se dogodilo?", pitao sam.

„Arčer nije dorastao koledžu. U gimnaziji mu je otac pritiskao profesore. Davali su mu odlične ocene. Ne znam je li stvarno sam zaradio visok rezultat na prijemnom ispitu. Ne znam kako se upisao, ali koledžu nije dorastao."

Opet je ućutala.

„Molim vas nastavite."

„Nema potrebe."

Tad sam se setio nečeg što je gospođa Dinsmor kazala kad sam je pitao za profesora Arona Klajnera. „Zar nije došlo do skandala s varanjem?"

Njen stav mi je potvrdio da sam pogodio pravo u metu.

„U njemu je učestvovao Arčer Majnor?"

Nije odgovorila. Nije ni morala.

„Gospođice Ejvori?"

„Kupio je završni rad od studenta koji je diplomirao godinu dana ranije. Taj student je dobio desetku. Arčer ga je samo prekucao i predao kao vlastiti rad. Ni jednu jedinu reč nije promenio. Mislio je da ga se Aron neće sećati. Ali Aron je sve pamtio."

Znao sam školska pravila. Za takvo varanje se odmah isključuje s Lanforda.

„Je li ga vaš muž prijavio?"

„Rekla sam mu da ga ne prijavljuje. Rekla sam mu da Arčeru pruži još jednu priliku. Uopšte mi nije bilo stalo da ovaj dobije priliku. Jednostavno sam znala."

„Znali ste da će mu se porodica uzrujati."

„Aron ga je ipak prijavio."

„Kome?"

„Šefu odseka."

Srce mi se steglo. „Malkolmu Hjumu?"

„Da"

Zavalio sam se. „Šta je Malkolm rekao?"

„Hteo je da se Aron okani toga. Rekao mu je da ode kući i razmisli."

Setio sam se svog slučaja s Ibanom Trejnorom. Tad je i meni rekao nešto slično. Malkolm Hjum. Ne postaje se državni sekretar bez kompromisa, bez pogodbi i uslova pregovora, bez shvatanja da je svet pun sivog.

„Džejk, mnogo sam umorna."

„Nešto ne razumem."

„Pusti to."

„Arčer Majnor nije zvanično prijavljen. Diplomirao je *summa cum laude*."

„Dobijali smo pretnje telefonom. Mene je posetio jedan čovek. Ušao je u kuću dok sam se tuširala. Kad sam izašla iz kupatila, sedeo mi je na krevetu. Držao je slike Natali i Džuli. Ništa nije rekao. Samo je sedeo na krevetu i držao slike. Onda je ustao i izašao. Možeš li zamisliti kako mi je bilo?"

Setio sam se kako je Deni Zuker provalio i seo na moj krevet. „Rekli ste mužu?"

„Naravno."

„I?“

Nije odmah odgovorila. „Mislim da je konačno shvatio u kakvoj smo opasnosti. Ali bilo je prekasno.“

„Šta je uradio?“

„Otišao je. Radi nas.“

Klimnuo sam glavom jer mi je sad bilo jasno. „To niste mogli reći Natali. Nikom niste mogli reći. Da ih ne izložite opasnosti. Zato ste ispričali da je pobegao. Onda ste se odselili i promenili prezime.“

„Da.“

Ipak mi je nešto nedostajalo. Pretpostavio sam da mi dosta nedostaje. Nešto se nije uklapalo, nešto što me je tištalo u dnu uma, ali nisam mogao da ga sagledam. Na primer, kako je Natali dvadeset godina kasnije naletela na Arčera Majnora?

„Natali je mislila da ju je otac napustio“, rekao sam.

Samo je sklopila oči.

„Ali rekli ste da nije odustajala.“

„Nije prestala da me pritiska. Bila je tako tužna. Nije trebalo to da joj kažem. Ali kakvog sam izbora imala? Sve što sam uradila, uradila sam da zaštitim devojčice. Ne razumeš ti to. Ne razumeš šta majka ponekad mora da uradi. Shvati, morala sam da zaštitim devojčice.“

„Shvatam.“

„I vidi šta se dogodilo. Vidi šta sam uradila.“ Digla je šake na lice i zajecala. Starica u pohabanoj kućnoj haljini i s hodalicom prestala je da priča sa zidom. Košnica je izgledala spremno da se umeša. „Trebalo je da izmislim nešto drugo. Natali me je uporno pritiskala, tražila da sazna šta se dogodilo s njenim ocem. Nije prestajala.“

Sad sam sve video. „Zato ste joj na kraju rekli istinu.“

„To joj je uništilo život, zar ne vidiš? Odrasla je misleći da je otac učinio tako nešto. Bilo joj je potrebno da sagleda potpunu sliku. Nisam joj to omogućila. I zato sam joj na kraju rekla istinu. Rekla sam joj da je otac voli. Rekla sam joj da ona ni za šta nije kriva. Rekla sam joj da je on nikad ne bi napustio.“

Glavom sam odobravao njene reči. „Ispričali ste joj za Arčera Majnora. Zato se ona našla tamo tog dana.“

Silvija ništa nije rekla. Samo je jecala. Košnica to više nije htela da trpi. Prilazila nam je.

„Gde vam je sad muž, gospođice Ejveri?“

„Ne znam."

„A Natali, gde je ona?"

„Ni to ne znam. Ali, Džejk?"

Košnica je stigla do nje. „Mislim da je sad dosta."

Nisam je ni pogledao. „Šta, gospođice Ejveri?"

„Pusti to. Zarad svih nas. Ne budi kao moj muž."

TRIDESET PRVO POGLAVLJE

KAD SAM STIGAO DO AUTO-PUTA, uključio sam ajfon. Nisam mislio da me iko prati, ali i da je tako, našli bi me na putu 287, blizu tržnog centra *Palisejds*. Ne verujem da bi im to mnogo značilo. Stao sam uz put. Imao sam još dva nova imejla i tri poziva od Šante. Sad je ukupno bilo pet mejlova. U prva dva imejla učtivo me je molila da joj se javim. U druga dva je zahtevala. U poslednjem je bacila veliki mamac:

Za: Džejkob Fišer
Od: Šanta Njulin

Džejk,
Prekini da me izbegavaš. Našla sam značajnu vezu između Natali Ejveri i Toda Sandersona.
Šanta

Opa. Prešao sam most Tapan Zi, pa stao na prvom izlazu. Isključio sam ajfon i uzeo telefon za jednokratnu upotrebu. Pozvao sam Šantu i čekao. Odgovorila je na drugo zvono.

„Kampiram“, rekla je. „Besan si na mene.“

„Dala si moj broj policiji iz Njujorka. Pomogla si im da mi uđu u trag.“

„Jesam, ali to je bilo za tvoje dobro. Mogli su da pucaju u tebe ili da te uhapse zbog opiranja hapšenju.“

„Samo što se nisam opirao hapšenju. Pobegao sam od ludaka koji su hteli da me ubiju.“

„Znam Malholanda. U redu je. Nisam želela da na tebe pripuca neka usijana glava.“

„Zašto? Jedva da sam osumnjičen.“

„Svejedno, Džejk. Ne moraš da mi veruješ. U redu je. Ali moramo da razgovaramo.“

Stavio sam menjač u ler i isključio motor. „Kažeš da si našla vezu između Natali Ejveri i Toda Sandersona.“

„Aha."

„Kuju vezu?"

„Reći ću ti kad se budemo videli."

Razmislio sam.

„Čuj, Džejk, FBI je hteo da te privede i propisno sasluša. Rekla sam im da mogu to izvesti bolje od njih."

„FBI?"

„Aha."

„Šta oni hoće od mene?"

„Samo dođi, Džejk. Sve je u redu, veruj mi."

„Dobro."

„Možeš da razgovaraš sa mnom ili s FBI-jem." Uzdahnula je. „Čuj, ako ti kažem o čemu se radi, hoćeš li doći da razgovaraš sa mnom?"

Razmislio sam o tome. „Hoću."

„Obećavaš?"

„Časna reč. O čemu se radi?"

„O pljačkama banke, Džejk."

NOVI JA, KOJI KRŠI PRAVILA i živi na ivici, napravio sam i više prekršaja s prekoračenjem brzine na putu do Lanforda. Trudio sam se da razvrstam nešto od onoga što sam saznao, da to dovedem u red, da proverim nekoliko teorija i pretpostavki, da ih odbacim, pokušam ponovo. Donekle se sve uklapalo, ali odatle mi se činilo da na silu trpam nešto što se ne uklapa.

I dalje mnogo toga nisam znao, pa i ono najkrupnije: gde je Natali.

Pre dvadeset pet godina profesor Aron Klajner je otišao kod šefa odseka profesora Malkolma Hjuma zato što je uhvatio studenta da je iskoristio (zapravo prosto otkupio) tuđi rad. Moj nekadašnji mentor ga je zamolio da se okani toga - baš kao što je i mene zamolio da uradim s profesorom Ibanom Trejnorom.

Zanimalo me je da li je sam Arčer Majnor pretio porodici Klajner ili su to radili M. M.-ovi najamnici. Nije ni bilo važno. Zastrašili su Klajnera do te mere da je shvatio kako mora da nestane. Pokušao sam da se stavim na njegovo mesto. Klajner je verovatno bio uplašen, sateran uza zid, uhvaćen u klopku.

Od koga bi zatražio pomoć?

Opet prva misao: od Malkolma Hjuma.

Godinama kasnije, kad se Klajnerova kćerka nađe u sličnoj situaciji, uplašena, saterana uza zid, uhvaćena u klopku...

Opet tu nalazim otiske prstiju svog nekadašnjeg mentora. Opet sam okrenuo Malkolmov broj na Floridi, ali se ni tad nije javio.

Šanta Njulin je živela u kući od opeke koju bi moja majka opisala kao „zašećerenu“. Bilo je tu žardinjera pretrpanih cvećem i lučnih prozora. Sve je bilo savršeno simetrično. Prešao sam kamenu stazu i zazvonio. Iznenadio sam se što mi je vrata otvorila neka devojčica.

„Ko si ti?“ pitala me je.

„Ja sam Džejk. Ko si ti?“

Imala je pet, možda šest godina. Spremala se da mi odgovori kad se pojavila Šanta nervoznog izraza lica. Imala je vezanu kosu, ali su joj pramenovi padali u oči. Na čelu je imala graške znoja.

„Ja ću, Mekenzi“, rekla je devojčici. „Šta sam ti rekla za otvaranje vrata bez ikog odraslog u blizini?“

„Ništa.“

„Pa, izgleda da je to tačno.“ Nakašljala se. „Nikad ne otvaraj vrata ako nema nikog odraslog u blizini.“

Devojčica je pokazala na mene. „On je u blizini. On je odrastao.“

Šanta me je pogledala s beznadežnim izrazom. Slegnuo sam ramenima. Dete je bilo u pravu. Šanta me je pozvala unutra i rekla Mekenzi da se igra u dnevnoj sobi.

„Mogu li napolje? Hoću na ljuljašku.“

Šanta je pogledala mene, a ja sam opet slegnuo ramenima. To mi je dobro išlo. „Naravno, možemo svi da izađemo pozadi“, rekla je i tako se na silu nasmešila da sam se zabrinuo kako osmeh održava heftalicama.

Još nisam znao ko je Mekenzi ni šta radi tamo, ali imao sam prećih briga. Otišli smo u dvorište. Tu je bilo sasvim novo drveno igralište s ljuljaškom, konjićem, toboganom, pokrivenom tvrđavom i bazenom za pesak. Koliko sam znao, Šanta je živela sama, pa je ovo bilo sasvim čudno. Mekenzi je skočila na konjića.

„Kćerka mog verenika“, objasnila mi je Šanta.

„O“

„Na jesen ćemo se venčati. On će se doseliti ovamo.“

„Lepo.“

Gledali smo kako se Mekenzi oduševljeno ljulja na konjiću. Šantu je gledala pakosno. „Dete me mrzi.“

„Jesi li čitala bajke kad si bila mala? Ti si joj zla maćeha.“

„Hvala, baš mi je to trebalo.“ Okrenula se prema meni. „Au, ti izgledaš grozno.“

„Treba li sad da kažem: 'Samo da vidiš onog drugog'?"

„Šta to radiš sebi, Džejk?"

„Tražim nekog koga volim.“

„Želi li ona da je nađeš?"

„Srce ne postavlja pitanja.“

„Penis ne postavlja pitanja", rekla je. „Srce je obično malo pametnije.“

Sasvim tačno, pomislio sam. „Kakve su to pljačke banaka?"

Zaklonila je oči od sunca. „Nestrpljivi smo.“

„Svakako nisam raspoložen za igrice.“

„U redu. Sećaš li se kad si me pitao da potražim Natali Ejveri?"

„Da.“

„Kad sam ubacila njeno ime u sistem, dobila sam dva pogotka, jedan je imao veze s Njujorškom policijom. Taj je bio krupan. Za njih je ona vrlo značajna. Zaklela sam se da ću o tome ćutati. Ti si mi prijatelj i želim da mi veruješ. Ali istovremeno sam i pripadnik snaga zakona. Nije mi dozvoljeno da prijateljima pričam o tekućim istragama. Razumeš to?"

Jedva sam klimnuo glavom, pre da nastavi s pričom nego da joj pokažem kako se slažem.

„Tada sam jedva i obratila pažnju na onaj drugi. U njemu nisu hteli da je nađu, čak ni da razgovaraju s njom. Najnehajnije su je pomenuli.“

„U čemu to?"

„Stići ću na to. Samo da završim, važi?"

Opet sam jedva klimnuo. Prvo sam slegao ramenima, sad klimao glavom.

„Pružiću ti dokaz da sam dobronamerna iako ne moram", rekla je. „Razgovarala sam s policijom u Njujorku i dali su mi dozvolu. Moraš me razumeti. Ovako ne kršim nikakvu pravnu poverljivost.“

„Samo poverenje prijatelja", ubacio sam.

„Nizak udarac.“

„Da, znam."

„I nepravedan. Pokušavala sam da ti pomognem."

„U redu, izvini. Šta je s Njujorškom policijom?"

Pustila me je da se krčkam sekund-dva. „Njujorška policija veruje da je Natali Ejveri očevidac ubistva - da je ona, zapravo, videla ubicu i može sa sigurnošću da ga identifikuje. Veruje i da je počinilac veliki budža organizovanog kriminala. Ukratko, Natali ima moć da ukloni jednog od vodećih mafijaša u Njujorku."

Čekao sam da kaže još nešto. Ništa nije dodala.

„Šta još?", upitao sam.

„To je sve što mogu da ti kažem."

Zavrteo sam glavom. „Mora da me smatraš za budalu."

„Šta?"

„Ispitivali su me u policiji u Njujorku. Pokazali su mi snimak nadzorne kamere i rekli kako moraju da razgovaraju s njom. Sve ovo sam već znao. Izraz poverenja. Što je još gore, *ti* si znala da već znam. Hajde molim te. Nadaš se da ćeš pridobiti moje poverenje pričajući mi ono što već znam."

„Nije istina."

„Ko je žrtva tog ubistva?"

„Ne mogu da..."

„Arčer Majnor, sin Maksvela Majnora. Policija smatra da je Maksvel naručio ubistvo rođenog deteta."

Izgledala je zapanjeno. „Otkud ti to znaš?"

„Nije bilo teško da provalim. Reci mi jedno."

Šanta je zavrтела glavom. „Ne mogu."

„Duguješ mi izraz poverenja, je li tako? Da li Njujorška policija zna zbog čega je Natali bila tamo one večeri? Samo mi to reci."

Pogledala je skrenula na ljuljašku. Mekenzi je sišla s konjića i popela se na tobogan. „Ne znaju."

„Nemaju neku ideju?"

„Pregledali su bezbednosne snimke u zgradi *Lok-Horn*. Uređaji su najsavremeniji. Na prvom snimku koji su pogledali bila je tvoja devojka kako trči hodnikom na dvadeset drugom spratu. Snimljena je i u liftu, ali je najjasniji snimak - onaj koji su tebi pokazali - uhvaćen na izlazu iz predvorja u prizemlju."

„A snimak ubice?"

„Više od ovoga ne mogu da ti kažem."

„Rekao bih 'ne možeš ili nećeš', ali to je tako opšte mesto."

Namrštila se. Mislio sam da se mršti zbog toga što sam rekao, ali sam onda video da to nije tačno. Mekenzi je stajala na vrhu tobogana. „Mekenzi, to je opasno."

„To stalno radim", odvratila je devojčica.

„Ne zanima me radiš li to stalno, molim te sedi i spusti se."

Sela je. Nije se spustila.

„A pljačke banaka?" pitao sam.

Šanta je zavrtila glavom - opet ne meni, već bandoglavoj devojčici navrh tobogana. „Jesi li čuo nešto o nizu pljački banaka u Njujorku?"

Setio sam se da sam pročitao nekoliko članaka. „Banke su napadane noću, kad su zatvorene. U medijima su pljačkaše nazvali nevidljivim ili tako nešto."

„Tačno.

„Kakve veze Natali ima s tim?"

„Ime joj se pojavilo posle jedne pljačke - pljačke banke pre dve nedelje u Kanalskoj ulici u centru Menhetna. Tu banku su smatrali sigurnijom od Fort Noksa. Lopovi su odneli dvanaest hiljada u gotovini i razvalili četiristo sefova."

„Dvanaest hiljada ne zvuči mnogo."

„I nije mnogo. Za razliku od onoga što viđaš u filmovima, banke ne drže u trezorima milione dolara. Ali oni sefovi možda vrede čitavo bogatstvo. Tu oni tipovi nalaze računicu. Kad mi je baka umrla, majka je stavila u sef njen prsten s dijamantom od četiri karata, kako bi ga jednog dana meni dala. Taj prsten verovatno vredi četiri hiljadarke. Ko zna koliko takvih stvari ima tamo? Osiguravajuća kuća tvrdi da je u jednoj starijoj pljački vrednost ukradene robe bila 3,7 miliona. Naravno, ljudi i lažu. Odjednom se u sefu nađe neko skupoceno porodično nasleđstvo. Ali shvataš šta hoću da kažem."

Shvatio sam, ali za to nisam mario. „A Natalino ime se pojavilo u vezi s pljačkom u Kanalskoj ulici."

„Da."

„U kom svojstvu?"

„U sasvim nebitnom." Šanta je primakla kažiprst palcu da pokaže koliko nebitnom. „Gotovo zanemarivom. Samo po sebi uopšte ne bi privuklo pažnju."

„Ali tebi jeste."

„Sad jeste."

„Zašto?"

„Zato što toliko toga vezanog za tvoju veliku ljubav više nema nikakvog smisla."

To nisam mogao da poreknem.

„I šta misliš o tome?", pitala me je.

„O čemu? Ne znam šta da kažem. Ne znam ni gde je Natali, a još manje kakva bi mogla biti ta sasvim, sasvim mala veza s pljačkom banke."

„To ti i govorim. Ni sama nisam mislila da je važno dok nisam potražila drugo ime koje si pomenuo. Toda Sandersona."

„Nisam tražio da njega proveriš."

„Da, ali sam to svejedno uradila. I za njega sam dobila dva pogotka. Prirodno, onaj krupni je bio koncentrisan oko njegovog prošlonedeljnog ubistva."

„Čekaj, i Tod se pominje u istoj pljački banke?"

„Da. Jesi li čitao Oskara Vajlda?"

Izbečio sam se. „Jesam."

„Ima jedan njegov divan navod: 'Izgubiti jednog roditelja smatra se nesrećom, izgubiti oba roditelja izgleda kao nemarnost.'"

„Iz *Važno je zvati se Ernest*', rekao sam, jer sam profesor i ne mogu da se uzdržim.

„Tako je. Kad se jedno od onih za koje pitaš javi povezano s pljačkom banke, tu nema ničeg uzbudljivog. Ali kad se javi dvoje? To nije slučajnost."

A nedelju-dve posle pljačke, pomislio sam, neko ubije Toda Sandersona.

„Je li i Todova povezanost s pljačkom banke sasvim, sasvim mala?"

„Ne, rekla bih da je samo mala."

„Kako je on povezan?"

„Mekenzi!"

Okrenuo sam prema tom vrisku i ugledao ženu koja, za moj ukus, previše liči na Šantu. Iste je visine, iste težine, istovetno češlja kosu. Žena je iskolačila oči kao da je u dvorište iznenada pao avion. Pogledao sam gde gleda. Mekenzi je stajala navrh tobogana, okrenuta leđima.

Šanta se ukočila. „Izvini, Kendis. Rekla sam joj da sedne.“

„*Rekla* si joj?“ s nevericom je ponovila Kendis.

„Žao mi je. Pazila sam je. Samo razgovaram s prijateljem.“

„I to je opravdanje?“

Mekenzi se nasmešila kao da kaže *Moj posao je ovde završen*, sela, skliznula niz tobogan, pa dotrčala do Kendis. „Ćao, mamice.“

Mamica. To me i nije iznenadilo.

„Ispratiću vas napolje“, pokušala je Šanta.

„Već smo napolju“, odvratila je Kendis. „Možemo same da odemo oko kuće.“

„Čekaj, Mekenzi je nacrtala divan crtež. Unutra je. Sigurno hoće da ga ponese kući.“

Kendis i Mekenzi su već pošle oko kuće. „Imam stotine crteža svoje kćerke“, doviknula je Kendis. „Zadrži taj.“

Šanta ih je gledala kako zamiču u prednje dvorište. Nestalo je onog njenog uobičajenog vojničkog stava. „Džejk, šta ja ovo, kog đavola, radim?“

„Trudiš se. Živiš.“

Zavrtela je glavom. „Ovo neće uspeti.“

„Voliš li ga?“

„Da.“

„Uspeće. Biće teško.“

„Otkud ti tolika mudrost?“

„Studirao sam na Lanfordskom koledžu“, rekao sam, „a gledao sam i mnogo dnevnih emisija gde voditelj ćaska s gostima.“

Šanta se okrenula i pogledala igralište. „Tod Sanderson je imao sef u banci u Kanalskoj ulici. Opljačkali su i njegov sef. To je sve. Na prvi pogled to ništa ne znači.“

„Ali nedelju dana kasnije njega ubiju“, rekao sam.

„Da“

„Čekaj, misli li FBI da on ima nešto s pljačkama?“

„Nisam upućena u sve delove istrage.“

„Ali?“

„Nisam videla kako bi to bilo povezano - pljačka banke na Menhetnu i ubistvo u Palmeto Blafu.“

„Ali sad?“

„Pa, pojavilo se i ime tvoje Natali.“

„Kao sasvim, sasvim mala veza."

„Da."

„Koliko mala?"

„Posle ovakvih pljački FBI pravi kompletan inventar. Mislim, kompletan. Ljudi u sefovima obično drže svakakve važne papire. Obveznice i akcije, opunomoćenja, tapije na kuće, svašta. Mnogo toga je posle dizanja sefova u vazduh završilo na podu. Šta će lopovu papiri? Zato FBI sve pročešlja i zavede. Na primer, jedan čovek je čuvao ugovor za auto svog brata. Bratovljevo ime se odmah nađe na spisku."

Trudio sam se da pratim šta priča. „Samo da proverim razumem li te. Natalino ime je bilo u nekom dokumentu u sefu?"

„Da."

„Ali tamo nije imala svoj sef?"

„Ne. Nađeno je u sefu koji je pripadao Todu Sandersonu."

„Šta je to bilo? U kakvom dokumentu je nađeno njeno ime?"

Šanta se okrenula i pogledala me u oči. „U njenom testamentu."

TRIDESET DRUGO POGLAVLJE

ŠANTA MI JE OBJASNILA kako FBI želi da otkrije šta ja znam o tome. Rekao sam joj istinu: ništa ne znam. Pitao sam je šta je pisalo u testamentu. Bilo je sasvim jednostavno: sva njena imovina treba da se podeli na jednake delove majci i sestri. Tu je zahtevala i da je kremiraju i, sasvim zanimljivo, da joj pepeo raspu u šumi naspram terena koledž Lanford.

Razmišljao sam o tom testamentu. O tome gde je pronađen. Još nisam mogao da dohvatim odgovor, ali mi se činilo da sam mu blizu.

Kad sam pošao, Šanta je rekla: „Jesi li siguran da o ovome nemaš šta da kažeš?”

„Siguran sam.”

Međutim, smatrao sam da nešto imam. Samo to nisam hteo da kažem Šanti ni FBI-ju. Verovao sam joj taman toliko koliko bih verovao svakom ko mi kaže da je pre svega odan snagama zakona. Bilo bi katastrofalno da joj, na primer, kažem za *Novi početak*. Što je još važnije - a to je i ključno - Natali nije verovala snagama zakona. Otkud to?

Dotad o tome i nisam razmišljao. Natali je mogla da se obrati policiji, da svedoči i uđe u neki program zaštite svedoka. Samo što nije to uradila. Zašto? Šta je znala što ju je sprečilo da to uradi? A ako ona nije imala poverenja u policiju, zašto bih ga onda ja imao?

Uzeo sam mobilni i još jednom pozvao Malkolmov broj na Floridi. Ni ovog puta se nije javio. Prekipelo mi je. Žurno sam otišao do Klarkove zgrade. Gospođa Dinsmor je upravo sedala za pisaći sto. Pogledala me je preko naočara za čitanje. „Ne bi trebalo da budeš ovde.”

Nisam se trudio ni da se branim ni da mudrujem. Rekao sam joj kako pokušavam da dobijem Malkolma.

„Nije u Vero Biču”, rekla je.

„Znate li gde je?”

„Znam.”

„Možete li mi reći?”

Nije odmah odgovorila već je sređivala papire i kačila ih spajalicom. „U svojoj vikendici je, na jezeru Kejnet.”

Pre mnogo godina pozvan sam tamo na pecanje, ali nisam otišao. Mrzim pecanje. Ne znam zašto, ali uostalom i nisam tip za te opuštene aktivnosti u stilu zen-budizma. Teško mi je da se isključim. Radije čitam nego da se odmaram. Više volim da mi je um uposlen. Ipak sam se setio da je to imanje pokolenjima pripadalo porodici gospođe Hjum. Malkolm se šalio kako je voleo osećaj da je uljez, pa je tako o imanju više razmišljao kao o mestu za letovanje.

Ili mestu savršenom za skrivanje.

„Nisam znao da još ima tu kuću.”

„Ide tamo nekoliko puta godišnje. Uživa što je tako izdvojeno.”

„Nisam znao.”

„Nikome ne priča o tome.”

„Vama priča.”

„Pa”, rekla je gospođa Dinsmor, kao da je to nešto najočiglednije na svetu. „Ne voli da tamo vodi društvo. Ima potrebu da bude sam, pa piše i peca u miru i tišini.”

„Aha. Tako pobegne od onog vrtoglavog, mahnitog života u Vero Biču.”

„Duhovito.”

„Hvala.”

„Ti si na plaćenom odsustvu”, rekla je. „Zašto onda, hm, ne odsustvuješ?”

„Gospođo Dinsmor?”

Pogledala me je.

„Znate sve ono što sam vas pitao u poslednje vreme?”

„Misliš o ubijenim studentima i odbeglim profesorima?”

„Da”

„Šta s tim?”

„Treba mi adresa kuće na jezeru. Moram da razgovaram s profesorom Hjumom.”

TRIDESET TREĆE POGLAVLJE

KAD PREDAJETE NA KOLEDŽU, pogotovo na nekom od manjih, imate prilično ispunjen život. Boravite u nadrealnom svetu takozvanog visokog školstva. Tu vam je udobno. Nemate mnogo razloga da nešto menjate. Imao sam auto, ali sam ga vozio tek jednom nedeljno. Na sva predavanja sam išao peške. Išao sam peške i u gradić Lanford, do omiljenih prodavnica, sastajališta, bioskopa, restorana. Do svega što mi treba. Vežbao sam u savršeno sređenoj školskoj teretani. Bio je to izolovan svet, ne samo za studente već i za sve nas koji smo u njemu i od njega živeli.

Kao da živite pod akademskim staklenim zvonom društvenih nauka, što neminovno utiče na vaš mentalni sklop.

Međutim, da se vratimo u fizički svet, više sam se naputovao za tih nedelju i po dana od kad sam video čitulju Toda Sandersona nego za prethodnih šest godina. Možda i preterujem, ali ne mnogo. Siloviti sukobi kombinovani s utrnulošću od dugog sedenja, što za volanom, što na avionskom sedištu, crpli su mi energiju. Iz lošeg iskustva sam naučio da izvor adrenalina, koji me je i dalje držao, nije nepresušan.

Kad sam skrenuo s puta 202 i pošao uz seoski predeo uz granicu između Masačusetsa i Njuhempšira, leđa su počela da mi se koče. Zaustavio sam se kod *Lijevog kioska s viršlama* da se malo protegnem. Na tabli su reklamirali sendvič s bakalarom. Ipak sam se odlučio za viršlu, pomfrit sa sirom i koka-kolu. Sve je bilo veoma ukusno, ali na tren, na putu ka zabačenoj kolibi, pomislio sam da bi mi to moglo biti poslednje jelo. Takvo razmišljanje nije baš najzdravije. Jeo sam halapljivo, kupio i progutao još jednu viršlu u zemički, pa seo u auto. Osećao sam se neobično okrepljen.

Prošao sam pored državne šume uz reku Oter. Bio sam na desetak minuta od kuće Malkolma Hjuma. Nisam imao broj njegovog mobilnog telefona, a sve i da jesam, sigurno ga ne bih pozvao. Nisam hteo da mu dam vremena da se pripremi. Hteo sam da dođem do nekih odgovora i očekivao sam da će ih moj nekadašnji mentor imati.

Nisam zapravo morao sve da saznam. Znao sam već dovoljno.

Samo mi je trebalo da se uverim da je Natali bezbedna, da shvata kako je neki vrlo zli ljudi opet proganjaju i, ako je ikako moguće, želeo sam da vidim hoću li moći da joj se pridružim pa da ostanemo zajedno. Da, čuo sam za sva ona pravila i zavete *Novog početka*, ali srce ne poznaje nikakva pravila i zavete.

Morao je postojati neki način.

Umalo da mi promakne sićušna tabla s natpisom Atal drav. Skrenuo sam levo na zemljani puteljak i krenuo uzbrdo prema planini. Kad sam stigao do vrha, poda mnom se pružilo jezero Kejnet, ravno kao ogledalo. Ljudi vole da olako koriste reč *netaknuto*, ali je u mojoj glavi ta reč dobila puniji smisao pošto sam video vodu. Zaustavio sam auto i izašao. Vazduh je bio takav da čovek odmah shvati da je ovde svaki udisaj melem za pluća. Tišina i mir gotovo su oduzimali dah. Znao sam da bi mi glas, kad bih vikao, odjekivao i odjekivao, i valjda nikad ne bi sasvim utihnuo. Uzvik bi nastavio da živi u šumi, sve tiši i tiši, ali besmrtni. Pridružio bi se svim prošlim zvucima čija zauvek živa jeka tvori onaj večni šum prostranstva.

Pogledom sam potražio kuću na jezeru. Nije je bilo. Spazio sam dva pristana. Za oba su bili privezani kanui. Ništa više. Vratio sam se u auto i krenuo nalevo. Put je ovde bio lošiji. S amortizerima nedoraslim zadatku, auto je poskakivao po neravnoj površini. Bio sam zadovoljan što sam na iznajmljeni auto platio dodatno osiguranje. Čudno je u ovakvoj situaciji misliti o nečem takvom, ali mozak ide kuda on hoće... Setio sam se da je profesor Hjum vozio kamionet s pogonom na sva četiri točka, što je bilo neobično za jednog profesora društvenih nauka. Sad mi je bilo jasno zašto.

Ugledao sam dva kamioneta parkirana jedan uz drugi. Stao sam iza njih i izašao iz auta. Nije moglo da mi promakne nekoliko tragova guma po zemlji. Ako Malkolm nije više puta odlazio i dolazio, to je jedino moglo da znači da nije sam.

Nisam znao čemu da se nadam.

Kad sam pogledao uz brdo i video kolibicu s tamnim prozorima, pošle su mi suze.

Ovog puta nije bilo onog naročitog sjaja kada se rađa novi dan. Nije bilo ružičaste jutarnje izmaglice. Sunce je iza nje zalazilo bacajući duge senke i pretvaralo ono što je izgledalo prazno i napušteno u nešto mračno i preteče.

Bila je to brvnara koju je Natali naslikala.

Pošao sam prema ulazu. Stazica je bila kao iz snova, kao da je izašla iz knjige *Alisa u zemlji čuda* ili kao da sam napuštao pravi svet i ulazio u jednu od Natalinih slika. Stigao sam do vrata. Nije bilo zvona. Kad sam zakucao, zvuk je zaparao tišinu kao puščani hitac.

Čekao sam, ali odgovora nije bilo.

Ponovo sam kucao. Opet ništa. Lomio sam se šta sad da radim. Mogao sam da se zaputim dole do jezera, u nadi da ću Malkolma tamo naći, ali ona malopredašnja tišina mi je govorila da tamo nema nikoga. Mučili su me i svi oni tragovi točkova.

Dohvatio sam kvaku. Okrenuo je. Ne samo da su vrata bila otključana već brave za zaključavanje nije ni bilo, niti kakve rupe u koju bi mogao da se uvuče ključ. Gurnuo sam vrata i ušao. Soba je bila mračna. Upalio sam svetlo.

Tu nikog nije bilo.

„Profesore Hjume?”

Otkad sam diplomirao, terao me je da ga zovem Malkolm. Nikad to nisam mogao.

Proverio sam kuhinju. Bila je prazna. Tu je bila samo jedna spavaća soba. Uputio sam se u nju, iz nekog čudnog razloga hodajući na vrhovima prstiju.

Kad sam zakoračio u sobu, srce mi se skamenilo.

Ne, o ne...

Malkolm Hjum je ležao na krevetu poleduške, sa sasušenom penom na licu, poluotvorenih usta, sa zamrznutom grimasom poslednjeg beznadežnog krika.

Kolena su mi klecala. Oslonio sam se na zid. Zapljusnut uspomenama, samo što se nisam srušio na pod: prvo njegovo predavanje na kom sam bio kao brucoš (Hobs, Lok i Ruso), prvi sastanak s njim u kabinetu koji je sad moj (razgovarali smo o književnim opisima borbe zakona i nasilja), sati i sati mog rada na disertaciji (vladavina prava). Setio sam se kako me je, sa suzama u očima, čvrsto zagrlio onog dana kad sam diplomirao.

Iza sebe sam čuo glas: „Nisi mogao da gledaš svoja posla.”

Brzo sam se okrenuo i ugledao Džeda s uperenim pištoljem.

„Nisam ja ovo uradio”, kazao sam.

„Znam, sam je to učinio.” Džed me je netremice gledao u oči.

„Cijanidom."

Setio sam se Benediktove kutijice za lekove. Rekao je da ih svi članovi *Novog početka* nose sa sobom. „Rekli smo ti da se okaniš ovoga."

Zavrteo sam glavom trudeći se da ostanem pribran, pokušavajući da se ubedim u to da nije vreme za padanje u nesvest i tugovanje. Za to će biti vremena kasnije. „Sve je ovo počelo pre nego što sam se ja umešao. O svemu ovome nisam imao pojma dok nisam video čitulju Toda Sandersona."

Džed je odjednom izgledao premoren. „Nema veze. Na milion načina smo ti poručili da se ne mešaš. Nisi poslušao. Nikakve veze nema jesi li kriv ili nevin. Ti znaš za nas. Mi smo se zavetovali."

„Da me ubijete."

„Pod ovim okolnostima, da." Džed je bacio još jedan pogled na krevet. „Ako je Malkolm mogao da se ubije, zar ne treba i ja da budem u stanju da ubijem tebe?"

Ipak nije zapucao. Džedu više nije bilo stalo do toga da me ubije. To sam jasno video. Bio je spreman na to dok je verovao da sam ja ubio Toda, ali ubiti me samo zato da bi me učutkao bilo je mnogo teže. Na kraju se opet zagledao u leš.

„Malkolm te je voleo. Voleo te je kao sina. On se ne bi složio..." Glas mu je popustio. Ispustio je pištolj.

Nesigurno sam zakoračio prema njemu. „Džede?"

Okrenuo se prema meni.

„Mislim da znam kako su ljudi Malkolma Majnora uspeali da pronađu Toda."

„Kako?"

„Moram prvo nešto da te pitam. Je li Tod Sanderson osnovao *Novi početak*. Ili je Malkolm Hjum. Ili si, možda, ti?"

„Kakve to ima veze s bilo čim?"

„Samo... Molim te imaj malo poverenja u mene."

„Tod je pokrenuo *Novi početak*', rekao je Džed. „Otac mu je bio optužen za odvratni zločin."

„Za pedofiliju", dopunio sam.

„Da."

„Otac mu se zbog toga na kraju ubio", rekao sam.

„Ne možeš ni da zamisliš kako je to uticalo na Toda. Bili smo

cimeri na koledžu i najbolji prijatelji. Na oči mi je propadao. Ta nepravda ga je dovodila do ludila. Žalili smo što mu se otac nije nekud odselio. Ali naravno, sve i da jeste, takve optužbe bi ga svuda pratile. Od toga ne može da se pobjegne."

„Osim, možda, sa sasvim novim početkom."

„Upravo tako. Shvatili smo da ima ljudi kojima je potreban spas, koje možemo spasti jedino tako što ćemo im pomoći da otpočnu drugi život. Profesor Hjum je to takode razumeo. Poznao je nekoga kome bi dobro došao novi početak."

Razmislio sam o tome. Pitao sam se je li taj neko bio profesor Aron Klajner.

„Tako smo se udružili", nastavio je Džed. „Osnovali smo grupu pod okriljem prave dobrotvorne organizacije. Moj otac je bio savezni maršal. Posao mu je bio da krije zaštićene svedoke. Znao sam sva pravila tog programa. Onu farmu sam nasledio od svog dede. Pretvorili smo je u koloniju. Obučavali smo ljude kako da se vladaju kada promene identitet. Recimo, ako si nekad voleo da se kladiš, nećeš više ići u Vegas ili na konjske trke. Radili smo s njima na osnovu psihologije. Morali su da prihvate da je nestanak neka vrsta samoubistva i preporoda. Ubijaš jednu osobu da bi stvorio drugu. Stvarali smo besprekorne nove identitete. Koristili smo lažna obaveštenja da one koji ih proganjaju pošaljemo na pogrešnu stranu. Ubacivali smo upadljive tetovaže i dobro prerađivanje. Ponekad bi Tod izvršio plastičnu operaciju da izmeni izgled osobe."

„A onda, šta? Gde ste preseljavali te ljude?"

Džed se nasmešio. „E to je ono najlepše. Nismo ih preseljavali."

„Ne razumem."

„Uporno tragaš za Natali, ali ne slušaš. Niko od nas ne zna gde je ona. U tome je stvar. Ne možemo nikoga odati, sve i da hoćemo. Mi ih opremimo svim potrebnim sredstvima i veštinama, a onda ih ostavimo na nekoj železničkoj stanici i nemamo pojma kuda oni odatle odlaze. Sve je to deo nastojanja da budu bezbedni."

Pokušao sam da proniknem u to što mi je govorio, da prihvatim da nema apsolutno nikakve mogućnosti da je ikad nađem, da ikad opet budemo zajedno. Sasvim me je porazila mogućnost da je čitava moja potraga od početka bila uzaludna.

„I Natali vam se u nekom trenutku obratila za pomoć."

Džed je opet pogledao na krevet. „Obratila se Malkolmu.”

„Odakle ga je poznavala?”

„Ne znam.”

Ja sam znao. Natali je majka pričala o skandalu s prevarom u kome se našao Arčer Majnor i kako joj je otac bio prinuđen da nestane. Svakako je pokušala da uđe ocu u trag pa bi, prirodno, Malkolm Hjum bio među prvima kojima bi se obratila. Malkolm mora da se s njom sprijatelji, budući da je kćerka omiljenog kolege primoranog da se krije. Je li Malkolm pomogao njenom ocu da pobjegne od porodice Arčera Majnora? Ne znam. Pretpostavljao sam da jeste. Bilo kako bilo, Aron Klajner je podstakao Malkolma da pristupi *Novom početku*, a svakako bi on njenoj kćeri pritekao u pomoć.

„Natali vam se obratila zato što je bila svedok ubistva”, rekao sam.

„Ne bilo kakvog ubistva. Ubistva Arčera Majnora.”

Klimnuo sam glavom. „Dakle, prisustvovala je ubistvu. Otišla je Malkolmu. Malkolm ju je potom doveo u vašu koloniju.”

„Prvo ju je doveo ovamo.”

Naravno, pomislio sam. Ovde je naslikala brvnaru.

Džed se osmehivao.

„Šta je bilo?”

„Još ne kapiraš?”

„Šta to?”

„Bio si tako blizak s Malkolmom. Kao što rekoh, voleo te je kao sina.”

„Ne razumem... ”

„Pre šest godina, kad si radio na svojoj disertaciji, Malkolm ti je preporučio koloniju u Vermontu, zar ne?”

Osetio sam blagu jezu u kostima. „Da, pa?”

„*Novi početak* nismo predstavljali samo nas trojica, očigledno. Imamo posvećeno osoblje. Upoznao si Kuki i još ponekog. Nema ih mnogo, iz razumljivih razloga. Moramo imati puno poverenje jedni u druge. Malkolm je smatrao da bi ti bio vredan član organizacije.”

„Ja?”

„Zato ti je predložio da odeš u tu koloniju. Nadao se da će mu se ukazati prilika da ti pokaže čime se bavi *Novi početak*, pa da ćeš nam se i ti pridružiti.”

Nisam znao šta da kažem, pa sam rekao prvo što mi je palo na

pamet: „Zašto nije?"

„Shvatio je da ti ipak nisi za to."

„Ne razumem."

„Mi lovimo u mutnom, Džejk. Neki od naših poslova su protivzakoniti. Krojimo sopstvena pravila. Kod nas je malo nejasna granica između nevinosti i krivice."

Klimnuo sam glavom uvidevši da je u pravu. Crno-beli svet i sve nijanse sive u njemu. „Profesor Iban Trejnor."

„Prekršio je pravilo. Hteo si da bude kažnjen. Nisi mogao da sagledaš sve okolnosti."

Setio sam se kako je Malkolm branio Trejnora posle one žurke s koje su dva studenta odvezli u bolnicu zbog trovanja alkoholom. Sad sam uvideo istinu. Odbrana Trejnora je, u neku ruku, bila proba za mene. Proba koju, po Malkolmovom mišljenju, nisam prošao. I bio je u pravu. Ja verujem u vladavinu zakona. Jednom kad kreneš nizbrdo, sa sobom poneseš i sve ono što nas čini civilizovanim.

Tako sam barem mislio pre nekih nedelju dana.

„Džejk?"

„Molim?"

„Da li zaista znaš kako su Majnorovi pronašli Toda Sandersona?"

„Mislim da znam. Vodiš li ti nekakav zapisnik o *Novom početku*?"

„Samo na skrivenoj veb-stranici. Potrebna su dvojica od nas trojice da bi se na nju ušlo." Trepnuo je, pogledao u stranu, opet trepnuo. „Upravo sam shvatio. Samo sam ja ostao. Zapisnik je zauvek izgubljen."

„Mora da ima nešto što si fizički čuvao, zar ne?"

„Na šta misliš?"

„Na testamente."

„O da, ima ih, samo što se čuvaju negde gde niko ne može da ih nađe."

„Misliš, kao u sefu banke u Kanalskoj ulici?"

Džef je zinuo. „Otkud ti to znaš?"

„Banka je provaljena. Neko je uspeo da otvori sve sefove. Nisam sasvim siguran šta se dogodilo, ali je Natali i dalje na listi prioriteta za porodicu Majnor. Kad bi je neko pronašao, vredela bi velike pare. Pretpostavljam da je neko - lopovi, neki pandur, ko god - prepoznao njeno ime i dojavio Majnorovima. Ovi su otkrili da je sef izdat na ime

Toda Sandersona iz Palmeto Blafa u Južnoj Karolini."

„Gospode! Zato su mu došli u posetu."

„Da."

„Toda su mučili", rekao je Džed.

„Znam."

„Naterali su ga da progovori. Postoji granica bola koju čovek može da podnese. Ali Tod nije znao gde je Natali, niti iko drugi. Vidiš? Mogao je da im kaže samo onoliko koliko je znao."

„Na primer o tebi i koloniji u Vermontu."

Klimnuo je glavom. „Zato smo morali da je zatvorimo. Zato smo morali da se razbežimo i da se pretvaramo da je tamo samo farma. Razumeš li?"

„Razumem."

Osvrnuo se na Malkolmovo telo. „Treba da ga sahranimo, Džejk. Ti i ja. Baš ovde, na mestu koje je voleo."

Tad sam shvatio još nešto od čega sam se naježio. Džed je primetio promenu na mom licu.

„Šta je bilo?"

„Tod nije imao kad da uzme cijanidsku pilulu."

„Biće da su ga iznenadili."

„Tako je. A ako su ga mučili, pa je odao tvoje ime, možemo pretpostaviti da im je odao i Malkolmovo. Verovatno su poslali ljude u Vero Bič. Ali Malkolm je već otišao. Došao je ovamo u brvnaru. Kuća je bila prazna. Ali takvi tipovi ne odustaju lako. Taman kad su naišli na prvi trag u šest godina, nisu bili spremni da odustanu. Postavljali bi pitanja i preturali po ličnim papirima. Sve i da se ovo imanje još vodi na ime njegove pokojne žene, oni bi ga pronašli."

Setio sam se svih onih tragova točkova ispred kuće.

„Mrtav je", nastavio sam, gledajući u krevet. „Odabrao je samoubistvo. Sudeći po očuvanosti tela, to je učinio nedavno. Zašto?"

„O bože", sad je i Džed shvatio. „Zato što su ga Majnorovi ljudi našli."

Kako je to rekao, napolju se čuo automobil. Sve je bilo jasno.

Majnorovi ljudi su već bili ovde. Malkolm Hjum ih je video i rešio da uzme stvar u svoje ruke.

Kako bi oni na to reagovali?

Postavili bi zamku. Ostavili bi nekoga da motri na kuću za slučaj da

se još neko pojavi.

Obojica smo se zaleteli prema prozoru dok su se dva crna automobila zaustavljala. Vrata su se otvorila. Izašla su petorica s pištoljima.

Jedan od njih je bio Deni Zuker.

TRIDESET ČETVRTO POGLAVLJE

LJUDI SU SE RASPRŠILI u pognutom stavu.

Džed je iz džepa izvukao kutijicu za lekove. Otvorio ju je i pružio mi pilulu.

„Neću to“, rekao sam.

„Ja imam pištolj. Probaću da ih zadržim. Ti pokušaj nekako da pobegneš. Ali ako ne uspeš... “

Spolja smo začuli Denijev glas: „Imate samo jedan izlaz odavde!“ vikao je. „Izađite s podignutim rukama.“

Obojica smo se skupili na podu.

„Veruješ mu?“, pitao me je Džed.

„Ne.“

„Ni ja. Ni u kom slučaju nas neće pustiti žive. Sad im samo dajemo vremena da se rasporede.“

Pridigao se. „Nađi neki prolaz pozadi za bekstvo. Ja ću ih zamajavati.“

„Šta?“

„Odlazi!“

Bez upozorenja, Džed je razbio prozorsko okno i povukao oroz. Istog sekunda je uzvratna vatra zasula fasadu brvnare i izbila ostatke stakla iz prozora. Po meni je popadala srča.

„Odlazi!“ zaurlao je Džed.

Nije morao treći put da mi kaže. Puzao sam prema zadnjim vratima. To mi je, znao sam, bila jedina prilika. Džed je pucao naslepo, leđima naslonjen na zid. Uputio sam se u kuhinju, sve vreme puzeći po linoleumu. Dovukao sam se do zadnjih vrata.

Čuo sam Džedov pobednički poklič: „Skinuo sam jednog!“

Sjajno! Još četvorica. Pucnjava se nastavila. Žešće nego do tada. Zidovi su popustili, meci su načeli drvo, pa i probijali ga. Video sam kako je Džed pogođen, jednom, pa drugi put. Krenuo sam prema njemu.

„Nemoj!“ viknuo mi je.

„Džede...”

„Da ti nije na pamet palo! Gubi se odavde!"

Hteo sam da mu pomognem, ali sam istovremeno uvideo da je to besmisleno. Samo bih mu otežao, a mene bi sigurno ubili. Uspeo je da ustane. Krenuo je prema ulaznim vratima.

„U redu!" viknuo je. „Predajem se."

Držao je pištolj u ruci. Okrenuo se meni, namignuo i dao mi znak da nastavim da se krećem.

Bacio sam pogled na zadnji prozor, spreman da potrčim prema njemu. Kuća je izgrađena neposredno uz šumu. Mogao bih da se uvučem među drveće i da se nadam najboljem. Nisam imao drugi plan. Barem ne neki plan koji bi mi neposredno koristio. Izvukao sam ajfon i uključio ga.

Dobio sam signal. Okrenuo sam policiju dok sam gledao kroz prozor.

Jedan od ljudi je stajao pozadi levo i odatle pokrivao vrata. Majku mu.

„Devet jedan jedan, u kakvoj ste nevolji?" začula se operaterka u policiji.

Brzo sam izgovorio da je u toku pucnjava i da su bar dvojica pogodoena. Dao sam joj adresu i spustio telefon ne prekidajući vezu. Iza leđa sam čuo Denija Zukera kako viče: „Dobro, prvo baci pištolj!"

Učinilo mi se da vidim osmeh na Džedovom licu. Krvario je. Nisam znao koliko je teško ranjen, da li su mu rane smrtonosne ili ne, ali Džed je znao. Znao je da mu je život došao do kraja šta god uradio, pa je s tim saznanjem, izgleda, došlo i nekakvo čudno smirenje.

Otvorio je širom vrata i prosto zapucao. Čuo sam kako je još jedan čovek kriknuo od bola - kao da je još jedan Džedov metak pogodio metu - a zatim sam čuo zvuk metka automatske puške kako se zariva u živo ljudsko tkivo. Video sam kako Džedovo telo leti unazad, s rukama visoko iznad glave, kao da izvodi nekakav sumanuti ples smrti. Srušio se nazad u kuću. Pogodilo ga je još metaka i protreslo mu beživotno telo.

Sve se svršilo. Za njega, a po svemu sudeći i za mene.

Čak i ako je Džed uspeo da ubije dvojicu, trojica su bila živa i naoružana. Kakvi su moji izgledi? Izračunao sam ih u nanosekundi. Skoro ravni nuli. U stvari, preostala mi je jedna mogućnost. Da ne mrdam. Da ne mrdam sve dok se ne pojavi policija. Razmišljao sam

koliko smo samo udaljeni od svega, kako vozeći uz zemljani put nisam video ni jednu jedinu javnu zgradu, kilometrima unaokolo.

Konjica neće stići na vreme.

Doduše, Majnorovima sam možda potreban živ.

Bio sam njihova poslednja šansa da dođu do neke informacije o Natali. Tako sam mogao još neko vreme da žongliram.

Prilazili su kući. Tražio sam gde da se sakrijem.

Da ne mrdam.

Nisam imao kud da se sklonim. Ustao sam i pogledao kroz prozorče na zadnjim vratima. Tamo je i dalje stajao čovek i čekao me. Pretrčao sam kuhinju i uleteo u spavaću sobu. Malkolm se nije pomerio, kao što sam i očekivao.

Čuo sam kako neko ulazi u kolibu.

Naglo sam otvorio prozor spavaće sobe. Išao sam na to da - a to mi je zaista bila jedina nada - čovek pozadi gleda samo u vrata. Prozor spavaće sobe nalazio se na desnoj strani. Odande gde je stajao kad sam ga ugledao, on ne može da ga vidi.

Iz dnevne sobe čuo sam Zukerov glas: „Profesore Fišeru? Znamo da ste tu. Biće gore po vas ako budemo morali da vas čekamo.”

Prozor je škripnuo kad sam ga otvorio. Zuker i jedan od njegovih potrčali su prema izvoru zvuka. Video sam ih dok sam skakao. Potrčao sam u šumu.

Iza leđa mi je nastala erupcija vatrenog oružja.

Nisam im trebao živ. Da li sam samo zamišljao, ne znam, ali mogu da se zakunem da sam osećao kako meci proleću mimo mene. Trčao sam i trčao. Nisam se osvrtao. Samo sam...

Neko se bacio na mene.

Mora da je to bio onaj tip što je stajao iza kuće. Obrušio se na mene sleva, tako da smo obojica pali. Bio sam spreman i odvalio sam ga pesnicom posred lica. Glava mu je poletela unazad. Zamahnuo sam za još jedan udarac. Još jedan pogodak. Nije više pružao nikakav otpor.

Ali bilo je prekasno.

Deni Zuker i onaj njegov već su stajali iznad nas. Obojica su uperili pištolje u mene.

„Pustiću te da živiš”, rekao je Zuker. „Samo mi kaži gde je ona.”

„Ne znam.”

„Onda mi ne trebaš.”

Bilo je gotovo. Shvatio sam to. Čovek što se bacio na mene protresao je glavu. Ustao je i uzeo svoj pištolj. Ja sam ležao na tlu, opkoljen trojicom naoružanih pištoljima. Ništa nisam mogao da uradim. Nisu se čule policijske sirene. Jedan mi je stajao sleva, drugi - onaj koga sam udario - zdesna.

Pogledao sam Zukera, koji je bio jedan korak dalje. Izbacio sam svoju poslednju molitvu: „Ti si ubio Arčera Majnora, zar ne?”

Tome se nije nadao. Video sam da se zbunio. „Šta?”

„Neko je morao da ga učutka, a Maksvel Majnor sigurno ne bi ubio rođenog sina.”

„Ti si lud.”

Druga dvojica su se zgledala.

„Zašto bi inače tako zapeo da je nađeš?” pitao sam. „Šest godina je prošlo. Znaš da ona neće svedočiti.”

Zuker je vrteo glavom. Na licu mu se pojavilo nešto nalik na tugu. „Ti baš ništa ne kapiraš, je l' da?”

Podigao je pištolj, sad već skoro nevoljno. Izbacio sam poslednji adut. Nisam hteo ovako da umrem, na zemlji između njih. Ustao sam, smišljajući neki preostali potez, kad je taj potez odigrao neko drugi.

Jedan jedini hitac. Glava čoveka levo od mene raspala se kao zgaženi paradajz.

Mi ostali smo se okrenuli na stranu odakle je pucanj došao. Prvi sam se pribrao. Opet puštajući da podsvest vodi kolo, bacio sam se pravo na onog koga sam već dvaput udario. Bio mi je najbliži, a i već je bio načet.

Mogao sam da mu otmem pištolj.

No taj je reagovao mnogo brže nego što sam očekivao. Valjda je i njemu radila podsvest. Odmakao se unazad i nanišanio. Nisam više mogao da ga dohvatim rukom.

A tad se i njemu na moje oči raspala glava.

Krv me je zapljusnula po licu. Zuker više nije oklevao. Skočio je iza mene i upotrebio me kao štit. Rukom me je zgrabio oko vrata i prislonio mi pištolj na glavu.

„Ne mrdaj”, došapnuo mi je.

Nisam mrdao. Sve je utihnulo. On se od mene nije odmicao. Vukao me je nazad prema kući.

„Pokaži se!” viknuo je. „Pokaži se ili ću mu razneti mozak!”

Začulo se pucketanje. Zuker mi je cimnuo glavu udesno, zaklanjajući se sve vreme mojim telom. Pomakao me je celog nadesno, odakle se čulo pucketanje. Zurio sam u prazan prostor.

Srce mi je zastalo.

S pištoljem uperenim u nas dvojicu, nizbrdo nam se primicala Natali.

TRIDESET PETO POGLAVLJE

ZUKER JE PRVI PROGOVORIO: „Vidi, vidi, ko nam je to došao." Ja sam potpuno utrnuo kad sam je video. Oči su nam se srele - Nataline i moje - i sav svet se na hiljadu različitih načina raspao.

Bilo je to jedno od najsnažnijih osećanja koje sam u životu iskusio. Taj jednostavni čin gledanja u plave oči žene koju sam voleo. Čak i s pištoljem prislonjenim uz glavu, bio sam srećan što postojim i, da je sad povukao oroz, i to bi bilo u redu. U tom jednom trenu osetio sam u sebi više života nego za svih prethodnih šest godina. Da sam tog časa umro - ali ne, naravno da nisam želeo da umrem, više od svega sam želeo da živim i da budem s tom ženom - umro bih kao ispunjenija ličnost, s kudikamo ispunjenijim životom nego da sam umro samo koji trenutak ranije.

S pištoljem i dalje uperenim u nas, Natali je rekla: „Pusti ga." Nije skidala pogled s mene.

„Neće moći, srce", odgovorio je Zuker.

„Pusti njega i možeš dobiti mene."

Dreknuo sam: „Ne!"

Zuker mi je pomerio cev pištolja na vrat.

„Ti ćuti", a zatim se obratio Natali: „Zašto bih ti verovao?"

„Da mi je više stalo do sebe same nego do njega, ne bih izašla iz skrovišta."

Natali je i dalje gledala mene. Hteo sam da se pobunim. Ni po koju cenu ne bih dozvolio takvu razmenu, ali mi je nešto u njenom pogledu govorilo da ostanem miran, bar za neko vreme. Razmišljao sam o tome. Kao da je htela da budem poslušan, da dozvolim da se stvari odvijaju onako kako je ona zamislila.

Možda nije sama, pomislio sam. Možda ih ima još. Možda je imala neki plan.

„Onda, dobro", rekao je Zuker, i dalje se krijući i za mene. „Spusti pištolj i pustiću ga."

„Neće moći", rekla je ona.

„Nego?"

„Odvešćemo ga do njegovog auta. Posadićeš ga na vozačko sedište. Onog trenutka kad auto krene, spustiću pištolj.”

Zuker kao da se naglas preslišavao: „Stavim ga u auto. Ti odbaciš oružje, a on ode.”

Natali je klimnula glavom, i dalje gledajući pravo u mene, gotovo tražeći da budem poslušan.

„Dogovoreno”, rekla je.

Krenuli smo prema prednjoj strani kuće. Natali je držala rastojanje od tridesetak metara. Pitao sam se je li tu negde možda Kuki ili Benedikt, ili neko drugi iz *Novog početka*. Možda čekaju pored automobila, naoružani i spremni da jednim hicem skinu Zukera.

Kad smo stigli do auta, Zuker je stao pod takvim uglom da su ga vozilo i moje telo i dalje štitili.

„Otvaraj vrata”, naredio mi je. Oklevao sam.

Pritisnuo mi je pištolj na vrat: „Otvaraj vrata!”

Pogledao sam Natali. Uzvratila mi je samouverenim osmehom koji mi je prodro u grudni koš kao da se probija kroz ljusku od jajeta. Tek kad sam, sve užasnutiji, skliznuo na sedište, shvatio sam šta je smislila.

Uopšte nije planirala da nas oboje spase.

Nije bilo drugih članova *Novog početka* koji bi se umešali. Niko se nije krio u zasedi. Natali je čvrsto gledala u mene, podržavala moju nadu samo zato da se ne bih borio, da se ne bih ja žrtvovao onako kako će se ona žrtvovati za mene.

E pa sad mi je dosta!

Upalio sam motor. Natali je stala i okrenula se ka Zukeru. Ovaj mi je, shvativši da je njegov potez na redu, sklonio pištolj s vrata. Odmah ga je prebacio u drugu ruku tako da mi bude izvan domašaja i spreči me da pokušam neku glupost.

„Ti si na redu”, rekao je Zuker.

Natali je spustila pištolj na tlo.

Sad je čas. Poslednjih nekoliko sekundi proveo sam planirajući šta ću tačno uraditi, precizno računajući sve, uključujući i faktor iznenađenja. Ovog puta nisam oklevao. Zuker će imati vremena, i s tim sam računao, da puca u mene. To nije bilo bitno. Moraće da se brani. Ako me pritom prostreli, to će Natali taman dati dovoljno vremena ili da pobegne ili, što je verovatnije, da dohvati svoj pištolj i opali.

Nisam više imao izbora. Ni nakraj pameti mi nije bilo da se

odvezem odatle.

Hitro sam ispružio levu ruku uvis. Mislim da se tome nije nadao. Očekivao je da ću, ako uopšte išta pokušam, posegnuti za njegovim pištoljem. Čvrsto sam ga ščepao za kosu i povukao mu glavu k sebi. Kao što sam i predvideo, Zuker je okrenuo pištolj na mene.

Levom rukom sam mu privukao lice blizu mome. Očekivao je da ću desnom pokušati da mu otmem pištolj.

Nisam to uradio.

Umesto toga, desnom rukom sam mu nabio u usta onu cijanidsku pilulu koju sam dobio od Džeda. Kad je shvatio šta radim, oči su mu se raširile od užasa. Saznanje da mu je u ustima cijanid i da će, ako ga se ne otarasi, sigurno umreti, malo ga je usporilo. Pokušao je da je ispljune, ali sam ga šakom sprečio. Snažno me je ugrizao, od čega sam zajaukao, ali šaku nisam sklonio. Istovremeno mi je pucao u glavu.

Trgao sam se.

Metak me je pogodio u rame. Nov bol.

Zuker se već trzao, ali je uporno pokušavao da nanišani. Nije stigao. Natalin prvi hitac pogodio ga je u potiljak. Opalila je još dvaput, mada za to nije bilo potrebe.

Pao sam na sedište, rukom se uhvatio za rame iz kojeg je šikljala krv. Pokušavao sam da je zaustavim. Čekao sam Natali da mi priđe.

Ali ona nije prilazila. I dalje je stajala u mestu.

Nikad nisam video lepši ili potresniji prizor od njenog lica u tom trenutku. Jedna suza joj se skotrljala niz obraz. Polako je zavrtila glavom.

„Natali?”

„Moram da idem”, rekla je.

Izbečio sam se. „Ne.” Tek tad sam, konačno, čuo sirene. Gubio sam krv i osećao slabost. Ništa od toga nije bilo važno. „Povedi me sa sobom. Molim te.”

Ustuknula je. Suze su joj sad već lile. „Neću moći da živim ako se tebi nešto desi. Shvataš li to? Zato sam i prvi put pobegla. Mogu da živim ako je tebi srce slomljeno. Ne mogu da živim ako si mrtav.”

„Bez tebe nisam živ.”

Sirene su se približavale.

„Moram da idem”, rekla je kroz suze.

„Ne...”

„Uvek ću te voleti, Džejk. Uvek."

„Onda budi sa mnom", preklinjao sam. „Ne mogu. Znaš to. Nemoj ići za mnom. Nemoj me tražiti. Ovog puta održi obećanje."

Vrteo sam glavom. „Ne dolazi u obzir." Okrenula se i pošla uzbrdo. „Natali!"

Žena koju volim odlazila je iz mog života. Ponovo.

TRIDESET ŠESTO POGLAVLJE

Godinu dana kasnije

STUDENT U DNU SALE PODIŽE RUKU. „Profesore Vajse?”

„Izvoli, Kenedi”, kažem mu.

Tako se sada zovem. Pol Vajs. Predajem na jednom velikom univerzitetu u Novom Meksiku. Iz bezbednosnih razloga moram da mu prećutim naziv. Posle onog krvoprolića na jezeru, oni koji treba odlučili su kako je za mene najbolje da uđem u program zaštite svedoka. Eto mene, tako, na Zapadu. Nisam se još sasvim navikao na ovu nadmorsku visinu, ali mi je sve u svemu dobro ovde. To je i za mene samog iznenađenje. Oduvek sam mislio da se neću maknuti s Istočne obale, ali život se valjda sav sastoji iz prilagođavanja.

Naravno da mi nedostaje Lanford. Nedostaje mi moj prethodni život. Benedikt i ja smo i dalje u vezi, iako ne bismo smeli. Koristimo jednu zajedničku imejl adresu u kojoj sastavljamo poruke koje nikad ne moramo da šaljemo. Jedan drugom ih prosto ostavljamo u folderu. S vremena na vreme proveravamo je li onaj drugi nešto napisao.

Velika novost u Benediktovom životu jeste da je razbijen narko-kartel koji ga je proganjao. Zbrisan je u nekakvom ratu za prevlast. Kratko rečeno, najzad je slobodan da se vrati svojoj Mari-En, ali kad je poslednji put proveravao njen status na *Fejsbuku*, ispostavilo se da je ono „u vezi”, promenjeno u „udata”. Slike s njenog i Kevinovog venčanja prekrivale su i njenu i njegovu stranicu.

Teram ga da joj ipak kaže istinu. On se tome opire. Kaže da ne želi da joj unosi nemir u život.

Ali život je nemiran. Rekao sam mu to.

Duboke misli, a?

Meni su se konačno i preostali delići slagalice uklopili. Dugo im je trebalo. Jedan od Majnorovih zločinaca koje je Džed pogodio ostao je živ. Njegovo svedočenje je potvrdilo ono šta sam sumnjao. Pljačkaška banda „Nevidljivi” provalila je u banku u Kanalskoj ulici. U sefu Toda Sandersona bila su oba testamenta i oba pasoša. Nevidljivi su uzeli

pasoše, misleći da će moći da ih prodaju na crnoj berzi. Jedan je prepoznao Natalino ime. Pošto su je Majnorovi tad još uporno tražili, iako je proteklo šest godina, on im je to rekao. Deni Zuker i Oto Devero otišli su da posete Toda Sandersona.

Dalje sve već znate. Ili skoro sve.

Ali mnogo toga se nije uklapalo. Jedno sam potegao sa Zukerom pred samu njegovu smrt: zašto su Majnorovi bili opsednuti da pronađu Natali? Sasvim im je jasno stavila do znanja da neće svedočiti. Zašto bi se u to petljali, isterivali je na čistinu, kad su time mogli da izazovu da ih ona prijavi policiji?

Neko vreme sam pretpostavljao da je iza svega stajao Zuker, da je on ubio Arčera Majnora i hteo da osigura da umre i jedina osoba koja bi o tome mogla obavestiti Maksvela Majnora. Ali ni to se nikako nije uklapalo, pogotovo pošto sam video njegov zbunjeno izraz kad sam ga za taj zločin optužio:

„Ti baš ništa ne kapiraš, je l' da?”

Zuker mi je to rekao. Bio je u pravu. Ali polako sam počeo da slažem kockice, naročito kad sam obratio pažnju na središnje pitanje, na ono od čega je sve počelo:

Gde se nalazi Natalin otac?

To sam odgonetnuo pre skoro godinu dana. Dva dana pre nego što će me poslati u Novi Meksiko, opet sam posetio Natalinu majku u domu za stara lica *Hajd park*. Bio sam prilično nevešto prerušen. (Sadašnja maska je jednostavnija: obrijao sam glavu, ratosiljao se razigranih profesorskih lokni iz mladosti. Glava mi se presijava. Samo mi zlatna minđuša nedostaje da izgledam kao Mister Proper s televizijskih reklama.)

„Ovog puta hoću istinu”, rekao sam Silviji Ejveri.

„Već sam ti rekla.”

Mogu da razumem da promena identiteta treba nekome ko je bio optužen za pedofiliju ili nekom ko se zamerio članovima narko-kartela, pa nekom koga je maltretirao muž ili ko je bio svedok ubistva. Ne vidim zašto bi neko ko je učestvovao u beznačajnom skandalu na koledžu morao da nestane za ceo život, čak i posle smrti Arčera Majnora.

„Natalin otac nije u stvari pobegao, je l' da?”

Nije mi odgovorila.

„Ubijen je", nastavio sam.

Silvija Ejveri mi se učinila preslaba da bi se dalje opirala. Samo je sedela, mirna kao stena.

„Rekli ste Natali da je njen otac nikad ne bi napustio."

„Stvarno ne bi", rekla je, „toliko ju je voleo. Voleo je i Džuli. I mene. Aron je bio tako dobar čovek."

„Predobar. Sve je video crno-belo."

„Da."

„Kad sam vam saopštio da je Arčer Majnor mrtav, rekli ste 'Hvala bogu'. Je li on ubio vašeg muža?"

Spustila je glavu.

„Niko više ne može nijednoj od vas da naudi", rekao sam, iako je to bilo samo delimično istina. „Je li Arčer Majnor ubio vašeg muža ili je njegov otac nekog poslao?"

Tad je konačno to izgovorila: „Bio je to Arčer lično."

Klimnuo sam glavom. Tako sam i mislio.

„Došao je u našu kuću s pištoljem. Zahtevao je da mu Aron da papire koji su dokazivali da je varao. Vidite, stvarno je pokušavao da izađe iz senke svoga oca i da se saznalo da je varao..."

„Bilo bi kakav otac, takav sin."

„Tako je. Preklinjala sam Arona da ga poslušaj. Nije hteo. Mislio je da Arčer blefira. Tad je Arčer prislonio pištolj Aronu uz glavu i..." Zažmurila je. „Osmehivao se kad je to uradio. Toga se najviše sećam. Arčer Majnor se osmehivao. Rekao mi je da mu dam papire ili ću ja biti sledeća. Dala sam mu ih, naravno. Potom su došla dvojica. Ljudi koji su radili za njegovog oca. Odneli su Aronovo telo. Jedan mi je rekao da sednem. Kazao mi je da će, ako iko o tome nešto sazna, učiniti grozote mojim devojkicama. Neće ih samo ubiti, kazao je. Prvo će im učiniti grozote. Ponavljao je to. Rekao mi je da svima kažem da je Aron pobegao. Tako sam i uradila. Sve ove godine sam ćutala da bih zaštitila moje devojkice. To razumete, zar ne?"

„Razumem", tužno sam rekao.

„Morala sam da ocrnim mog jadnog Arona. Samo da kćeri ne bi stalno zapitkivale o njemu."

„Ali Natali to nije progutala."

„Stalno me je pritiskala."

„Kao što ste kazali, laž ju je unesrećila. Sama pomisao da ju je otac

napustio."

„Strašno je kad mlada devojka tako misli. Trebalo je nešto drugo da smislim. Ali šta?"

„A ona vas je pritiskala i pritiskala..."

„Nije htela da odustane. Otišla je u Lanford i pričala tamo s profesorom Hjumom."

„Ali ni Hjum nije znao."

„Ne. Ali je ona stalno postavljala pitanja."

„A to je moglo da joj navuče bedu na vrat."

„Da."

„Tako ste odlučili da joj kažete istinu. Otac nije pobjegao sa studentkinjom. Nije pobjegao iz straha od porodice Majnor. Konačno ste joj ispričali celu priču, kako je Arčer Majnor hladnokrvno ubio njenog oca, s osmehom na licu."

Silvija Ejveri nije reagovala. Nije ni morala. Oprostio sam se i otišao.

Sad znam šta je Natali radila kasno uveče u onoj poslovnoj zgradi. Sad znam zašto je otišla u posetu Arčeru Majnoru u vreme kad tamo nikog drugog nije bilo. Sad znam zašto Maksvel Majnor nikad nije prestao da traga za Natali. Ne brine on o njenom svedočenju.

On je otac koji želi da osveti sina.

O ovome već ne znam pojedinosti. Ne znam je li se Natali osmehivala kad je pucala u Arčera Majnora ili je pištolj slučajno sam opalio kad su se sreli ili se radilo o samoodbrani. Ne postavljam pitanja.

Bivši ja bi hteo da zna. Novog ne zanima.

Predavanje se završava. Idem preko kampusa. Nebo u Santa Feu je plavlje nego na drugim mestima. Zaklanjam oči i nastavljam da hodam.

Na ovaj dan, pre godinu dana, s metkom u ramenu gledao sam Natali kako odlazi od mene. Vikao sam „Ne dolazi u obzir" kad me je molila da obećam da je neću pratiti. Nije me poslušala. Nije se zaustavila. Zato sam ja izašao iz auta. Bol u ramenu bio je zanemarljiv u poređenju s bolom koji mi je nanosio njen odlazak. Potrčao sam za njom. Zagrlio sam je, iako mi je jedna ruka bila ranjena, i privukao je k sebi. Oboje smo žmurili. Držao sam se za nju i pitao se da li sam ikada pre osetio toliko zadovoljstvo. Plakala je. Privukao sam je još bliže.

Prislonila mi je glavu na grudi. Probala je da se otrgne. Ali samo jednom. Znala je da je ovog puta neću pustiti.

Bez obzira šta je možda uradila.

Još je ne puštam.

Tamo na proplanku jedna lepotica po imenu Dajana Vajs nosi na ruci burmu koja je par s ovom na mojoj ruci. Odлучila je da po ovom divnom danu drži čas iz slikarstva napolju. Kreće se od studenta do studenta, komentariše njihov rad, nudi savet.

Ona zna da ja znam, iako nikad o tome nismo razgovarali. Pitam se je li zato prvi put otišla, plašeći se da neću moći da prihvatim istinu o onome što je učinila. Možda tada i nisam mogao.

Sad mogu.

Dajana Vajs me gleda dok joj prilazim. Njen osmeh zaseni i sunce. Danas je moja žena još lepša nego obično. Možda to mislim zato što sam pristrasan. A možda i zato što će mi za dva meseca roditi dete.

Čas joj je završen. Studenti se sporo razilaze. Kad ostanemo sami, hvata me za ruku, gleda me u oči i kaže: „Volim te.“

„Volim i ja tebe“, odgovaram joj.

Smeši mi se. Sivilo ne opstaje pred tim osmehom. Gubi se u čudesnoj izmaglici satkanoj od jarkih boja.

[1⇒](#) Lat: s najvećom pohvalom. (Prim, prev.)

[2⇒](#) Ličnost iz filmskog serijala *Roki*. (Prim, prev.)

[3⇒](#) Lik iz Andersenove istoimene bajke, koji deci sipa čarobni pesak u oči da brže zaspu. (Prim, prev.)

[4⇒](#) Engl.: *cookie* -keksić (Prim, prev.)

[5⇒](#) Engl.: *March Madness* - košarkaški turnir prve lige studenata koledža, koji se održava svakog proleća u Sjedinjenim Državama.

[6⇒](#) Engl.: mlazno gorivo. (Prim, prev.)

[7⇒](#) Lik iz istoimene televizijske serije, igrao ga Tom Selek. (Prim. Prev.)

[8⇒](#) *Charles Ponzi* - prevario 1919-20. Godine stotine obećavajući im visoke kamate na pozajmice investitorima, a isplaćivao ih je dok je bilo novih ulagača, po principu piramide. (Prim. Prev.)